

FORVALTNINGSREVISJON

Oppfølging av budsjett- og regnskapsvedtak

Troms og Finnmark fylkeskommune
Romssa ja Finnmárku fylkagielda
Tromssan ja Finnmárkun fylkinkomuuni

Rapport 2023

Forord

Etter vedtak i fylkestinget i Troms og Finnmark bestilte kontrollutvalget fra KomRev NORD IKS en forvaltningsrevisjon rettet mot oppfølging av budsjett- og regnskapsvedtak i tidligere Troms fylkeskommune og tidligere Finnmark fylkeskommune. Fylkestinget ønsket at undersøkelsen skulle gjelde perioden 2015-2019. Kontrollutvalgets plikt til å påse at forvaltningsrevisjon gjennomføres, følger av lov om kommuner og fylkeskommuner § 23-2 bokstav c. Ifølge kommuneloven § 23-3 innebærer forvaltningsrevisjon å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.

Krav til revisors uavhengighet følger av kommuneloven § 24-4 og av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16, 17, 18 og 19. Før igangsetting av forvaltningsrevisjonen har revisjonen vurdert egen uavhengighet overfor Troms og Finnmark fylkeskommune. Vi kjenner ikke til forhold som er egnet til å svekke tilliten til vår uavhengighet og objektivitet.

Rapporten omhandler to tidligere organisasjoner og oppfølging av budsjettvedtak over flere år. Rapporten er relativt omfattende av den grunn og fordi det har vært nødvendig å gjengi samtlige budsjettvedtak truffet av hver av fylkestingene i perioden. Vi har derfor delt rapporten inn i tre deler. **Del 1** er innledning med bakgrunn og bestilling, vår utledning av revisjonskriterier og metode. **Del 2** gjelder tidligere Finnmark fylkeskommune, mens **del 3** gjelder tidligere Troms fylkeskommune. Informasjonen i del 1 er relevant for undersøkelsene i begge de to tidligere fylkeskommunene.

Vi takker Troms og Finnmark fylkeskommune for samarbeidet i forbindelse med forvaltningsrevisjonen.

Tromsø, 6.11.2023

Margrete Mjølhus Kleiven
*Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor
og prosjektleder*

Astrid Indrebø
Forvaltningsrevisor og prosjektleder

SAMMENDRAG

Etter at fylkestinget i Troms og Finnmark fylkeskommune ba kontrollutvalget gjennomføre en systematisk vurdering av budsjett og regnskapsvedtak i henholdsvis Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune i perioden fra 2015 og frem til sammenslåing, vedtok kontrollutvalget å bestille forvaltningsrevisjon med dette som tema.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført med utgangspunkt i følgende problemstillinger:

1. *Er vedtak truffet av Troms fylkesting i forbindelse med budsjettbehandlinger i perioden 2015-2019 fulgt opp i tråd med forutsetningene?*
2. *Er vedtak truffet av Finnmark fylkesting i forbindelse med budsjettbehandlinger i perioden 2015-2019 fulgt opp i tråd med forutsetningene?*
3. *Hvilke økonomiske virkninger har oppfølgingen av budsjettvedtakene hatt?*
4. *Er sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer i Troms fylkeskommune i perioden 2015-2019 fulgt opp i tråd med forutsetningene i vedtaket?*
5. *Er sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer i Finnmark fylkeskommune i perioden 2015-2019 fulgt opp i tråd med forutsetningene i vedtaket?*
6. *Hvilke virkninger har sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer hatt?*

Forvaltningsrevisjonen retter seg mot to tidligere organisasjoner; Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune. Fylkeskommunene hadde ulik organisering – henholdsvis parlamentarisk styringsmodell og formannskapsmodell. Dette, kombinert med at forvaltningsrevisjonen gjelder en lang tidsperiode, gjør at vi har valgt å dele rapporten i tre deler. Del 1 inneholder innledende informasjon, redegjørelse for relevant regelverk og informasjon om metode. Del 2 omhandler Finnmark fylkeskommune, mens del 3 omhandler Troms fylkeskommune. Fylkestingenes vedtak i forbindelse med budsjettbehandlinger inneholder mange vedtakspunkter og er relativt omfattende i tekst. Vi gjengir ordlyden i samtlige vedtak truffet i forbindelse med budsjettbehandlinger i fylkeskommunene i perioden 2015-2019. Det gjør at denne rapporten består av et høyt antall sider. I det følgende er vår oppsummering av hele rapporten hvor vi redegjør for hvordan undersøkelsen er gjennomført, revisors funn, vurderinger og konklusjoner.

Problemstillingene 1 og 2 viser til *budsjettbehandlinger*. Med det menes fylkestingenes årlige vedtak i saker om økonomiplan og årsbudsjett. Budsjettbehandlinger er også fylkestingenes vedtak i saker om budsjettoppfølging/økonomirapportering fra fylkesrådmann/fylkesrådet. Sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer, jf. **problemstillingene 4 og 5**, er beslutninger om økonomiske måltall, om investeringer med låneopptak og/eller større endringer i driften. Fylkesrådmann i Finnmark fylkeskommune og fylkesrådet i Troms fylkeskommune var etter kommuneloven (1992) ansvarlig for å påse at vedtak ble iverksatt. For besvarelse av disse problemstillingene har revisor derfor utledet følgende revisjonskriterier for henholdsvis Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune:

- *Fylkesrådmannen skulle påse at vedtak fattet av fylkestinget i Finnmark fylkeskommune ble iverksatt i tråd med forutsetningene i vedtaket*

- *Fylkesrådet skulle påse at vedtak fattet av fylkestinget i Troms fylkeskommune ble iverksatt i tråd med forutsetningene i vedtaket*

Vedtakene i sak om årsbudsjett og økonomiplan er omfattende: De var bestemmende for all virksomhet i fylkeskommunene i enkeltår og økonomiplanperioder. Revisors undersøkelser er ikke en fullstendig gjennomgang av all virksomhet i fylkeskommunene. Våre undersøkelser av vedtaksoppfølging besvares gjennom undersøkelser av hva som er rapportert til fylkestingene gjennom de faste rapporteringene og hvorvidt saker er fremlagt slik som bestemt av fylkestinget. Opprinnelig budsjett endres gjennom budsjettoppfølgingssaker, og vi har derfor gjengitt fylkestingenes vedtak også i de sakene. Vi besvarer problemstillingene også gjennom bruk av informasjon fra de årlige regnskapene og årsmeldingene.

For **problemstillingene 3 og 6** har ikke revisor gjort vurderinger opp mot utledete revisjonskriterier eller konkludert på problemstillingene. Problemstillingene er besvart gjennom beskrivelser.

Finnmark fylkeskommune

Fylkestinget behandlet i oktober 2017 sak om finansielle måltall. Etter det ble vedtatt finansielle måltall, har fylkesrådmannen fulgt disse opp gjennom å vise til dem og drøfte den økonomiske utviklingen i fylkeskommunen opp mot disse. I juni 2018 innstilte fylkesrådmannen på en endring i de finansielle måltallene som innebar en høyere gjeldsgrad i økonomiplanperioden og at oppbygging av disposisjonsfond ville ta noe lengre tid. Ved behandlingen av budsjett og økonomiplan 2019-2022 avvek fylkestinget fra de vedtatte måltallene og ga fylkesrådmannen fullmakt til å justere disse etter fylkestingets nye investeringsplan og driftsbudsjett. Fylkesrådmannen fulgte opp dette gjennom å legge frem sak for fylkestinget om nye finansielle måltall. Fylkesrådmannen har i flere saker til fylkestinget gjort oppmerksom på blant annet at fylkeskommunen hadde høy gjeldsgrad og konsekvenser ved å øke denne.

I forbindelse med sammenslåing av Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune gjorde fellesnemnda en gjennomgang av vedtatte økonomiplaner i begge fylkeskommunene knyttet opp mot finansielle måltall og anbefalte nivåer for disse. For måltallet netto driftsresultat, viste gjennomgangen at i perioden 2015-2018 hadde resultatet vært positivt, men svakere enn anbefalt nivå. Gjeldsnivået til Finnmark fylkeskommune var samlet sett langt utenfor anbefalt nivå. Nivået på disposisjonsfondene kunne ses som kritisk lave, spesielt sett i kombinasjon med nivået på lånegjelden. Vi vurderer at fylkesrådmannen har fulgt opp vedtak om finansielle måltall og vist til disse i saker det er relevant. Fylkestinget skal selv vedta finansielle måltall og kan dermed selv også vedta å endre disse, slik det gjorde ved å fravike disse ved behandlingen av budsjett og økonomiplan for 2019-2022 og delegere til fylkesrådmannen å utarbeide nye måltall.

Samferdsel og utdanning var de klart største sektorene i Finnmark fylkeskommune målt i netto driftsutgifter. I perioden har det vært utfordringer med merforbruk innenfor samferdsel, som har hatt ulike årsaker. Det har vært uforutsette hendelser som ras over fylkesveg og andre årsaker som merforbruk knyttet til skoleskyss og økning i indeks for kollektivkontrakter. Samferdsel har i perioden arbeidet med flere investeringer – blant annet nye kaier for hurtigbåter og ferger.

Innenfor *utdanning* har det også vært noe merforbruk i perioden. Det ble vedtatt igangsatt et *omstillingsprosjekt* som skulle bidra til varige besparelser innen utdanning. Fylkestinget vedtok selv ved behandling av budsjett og økonomiplan å avslutte dette omstillingsprosjektet i sin opprinnelige form. På dette tidspunktet var det i liten grad iverksatt konkrete tiltak som følge av prosjektet.

Det er i perioden gjennomført flere investeringsprosjekter. Renovering og nybygg ved Alta videregående skole var det største investeringsprosjektet i perioden. Det ble igangsatt investeringsprosjekter ved andre videregående skoler også, blant annet Nordkapp og Hammerfest. Nybygg/utvidelse/renovering av flere tannklinikker har vært i økonomiplanen i perioden og det har også ulike kaianlegg. Flere av investeringsprosjektene har blitt dyrere enn først estimert. Dette er redegjort for i saker til fylkestinget og det er lagt frem sak om tilleggsbevilgning ved behov. I enkelte saker om investeringsprosjekter har fylkesrådmannens innstilling vært at investeringen ikke bør gjennomføres, mens fylkestinget ikke har fulgt innstillingen og vedtatt gjennomføring av investeringsprosjektet. I disse tilfellene er vedtaket fulgt opp og arbeid med investeringsprosjektet igangsatt. Fylkesrådmannen har i etterkant gjort fylkestinget oppmerksom på høyt gjelds nivå og konsekvenser av dette.

Vi finner at fylkesrådmannen jevnlig har rapportert til fylkestinget om status opp mot vedtatte budsjetttrammer. Fylkesrådmannen skal innstille på reguleringer av budsjettet ved behov. I enkelte statusrapporteringer er det vist til merforbruk innen enkelte tjenesteområder uten at det har blitt foreslått budsjettregulering. I disse tilfellene er dette begrunnet i saksfremlegget med at prognostisert merforbruk ved årets slutt ville bli forsøkt dekket innenfor egen ramme. Dersom det ikke lot seg gjøre, ville forslag om regulering av budsjett legges frem ved neste rapportering.

Ved behandling av budsjett og økonomiplaner, og også enkelte budsjettreguleringer, er det fattet vedtak på bakgrunn av forslag fremsatt i møtet. Vi finner at de fleste av disse vedtakspunktene, men ikke alle, er fulgt opp av fylkesrådmannen.

Vurdering og konklusjon - problemstilling 2

Vi finner at budsjettvedtakene i stor grad er fulgt opp av fylkesrådmannen. Det er enkelte vedtakspunkter vi ikke finner at er fulgt opp.

Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *fylkesrådmannen skulle påse at vedtak fattet av fylkestinget i Finnmark fylkeskommune ble iverksatt i tråd med forutsetningene i vedtaket, i stor grad, men ikke fullt ut, er oppfylt.*

Revisors konklusjon er at vedtak truffet av Finnmark fylkesting i forbindelse med budsjettbehandlinger i perioden 2015-2019 i stor grad, men ikke fullt ut, er fulgt opp i tråd med forutsetningene.

Vurdering og konklusjon – problemstilling 5

Det er enkelte saker med økonomiske konsekvenser som er behandlet utenom budsjett og økonomiplan, eller i tillegg til budsjett og økonomiplan. Disse er omtalt i rapportens kapittel 5.

Oppfølgingen av omstillingsprosjektet innenfor utdanning tok etter revisors vurdering lang tid. Fylkestinget vedtok selv å avslutte prosjektet og på det tidspunktet var det i liten grad iverksatt

konkrete tiltak. Revisor oppfatter at dette prosjektet var sentralt for å imøtekomme innsparingskrav og økonomiske utfordringer innenfor utdanning.

Det er fattet flere vedtak om Årøyasambandet i perioden. Revisors vurdering er at fylkesrådmannen har fulgt opp disse vedtakene. Også andre vedtak med betydning for kollektivkontraktene for ferge og hurtigbåttjenester vurderer revisor at er fulgt opp.

Fylkestinget har i perioden behandlet flere saker om investeringer/investeringsprosjekter som skulle helt eller delvis lånefinansieres. Felles for disse sakene er at fylkestingets vedtak om investeringer er innarbeidet i budsjett (og eventuelt økonomiplan) og investeringsprosjektene er rapportert om gjennom statusrapporter fra fylkesrådmannen til fylkestinget. I enkelte saker har fylkesrådmannens innstilling vært at investeringen på tidspunktet ikke gjennomføres, mens fylkestinget har vedtatt at den skal gjennomføres. Vi finner at fylkesrådmannen har fulgt opp disse vedtakene.

Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *fylkesrådmannen skulle påse at vedtak fattet av fylkestinget i Finnmark fylkeskommune ble iverksatt i tråd med forutsetningene i vedtaket, i all hovedsak er oppfylt*. Bakgrunnen for at revisjonskriteriet ikke vurderes som fullt ut oppfylt, er at revisor vurderer at oppfølgingen av omstillingsprosjektet innenfor utdanning tok lang tid.

Revisors konklusjon er at sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer i Finnmark fylkeskommune i perioden 2015-2019 i all hovedsak er fulgt opp i tråd med forutsetningene i vedtaket.

Oppsummering – problemstilling 3 og 6

En tydelig økonomisk virkning av oppfølgingen av budsjettvedtakene, er økningen i Finnmark fylkeskommunes gjeldsnivå. Særlig ved vedtak av budsjett for 2019, og oppfølgingen av dette, var denne økningen stor. Fylkeskommunens gjeldsnivå var høyere enn anbefalte nivåer og den økonomiske virkningen av dette er mindre handlingsrom i driften. Dette har fylkesrådmannen jevnlig gjort fylkestinget oppmerksom på.

Økonomisk har Finnmark fylkeskommune hatt resultater noe under anbefalt nivå. Det har medført at det var lave nivåer på disposisjonsfondene ved sammenslåingen til Troms fylkeskommune. Dette gir også mindre handlingsrom i driften og liten «buffer» dersom uventede hendelser oppstår.

Manglende gjennomføring av tiltakene i omstillingsprosjektet innenfor utdanning (videregående skoler) innebar at ikke planlagt langvarig økonomisk effekt ble realisert. Revisor presiserer at fylkestinget selv vedtok å avslutte dette prosjektet før tiltakene planlagt i prosjektet ble gjennomført. Virkningen er derfor i hovedsak at prosjektet ikke ga økonomiske innsparinger som forutsatt, herunder ble det ikke gjennomført sammenslåing av videregående skoler.

Virkningene av endringer i kollektivtilbudet til sjøs, er at fylkeskommunen har brukt mer penger på disse tjenestene enn opprinnelig forutsatt. Samtidig har formålet med endringene vært et bedre tilbud til innbyggerne i fylket. Vedtakene om Årøyasambandet har medført merkostnader for fylkeskommunen. I perioden fra 1.1.2016, som var tidspunkt for oppstart av hurtigbåtkontrakten sambandet var en del av, til og med 2020 har fylkeskommunen betalt i underkant av kr 44 millioner for fergetjenester på sambandet. Per 2017 var det brukt omtrent kr 57 millioner på kaiprojektene på Kongshus og Mikkelsby. Arbeidet på Mikkelsby ble

vedtatt avsluttet før det var ferdigstilt, mens arbeidet med å tilpasse kaia på Kongshus til hurtigbåt ble ferdigstilt.

De finansielle måltallene for fylkeskommunen har ikke i seg selv en direkte virkning, men skal bidra til langsiktig økonomisk planlegging. Virkningen av å endre disse har vært at Finnmark fylkeskommune hadde et høyere gjeldsnivå enn anbefalt, lavere disposisjonsfond enn anbefalt og lavere netto driftsresultat enn anbefalt. Høyt gjeldsnivå kommer som følge av mange lånefinansierte investeringer. Økonomisk virkning av høy lånegjeld er at finanskostnadene som belastes driftsregnskapet øker. Virkningen er redusert økonomisk handlingsrom, som kan medføre at andre investeringsprosjekter ikke kan gjennomføres som planlagt og/eller at det må gjennomføres reduksjoner i driftsnivået for å håndtere finanskostnadene.

Troms fylkeskommune

Fylkesrådets målsetninger for finansielle måttall fremlagt for fylkestinget har i den undersøkte perioden vært: netto driftsresultat på 4 %, disposisjonsfond på 10 % av driftsinntektene og lånegjeld innenfor 50 % av driftsinntektene.

Fylkestingets vedtak om økonomiske rammer for økonomiplanperiodene og de årlige budsjettene i perioden 2015-2019 har vært i tråd med fylkesrådets fremlagte forslag. I sakene om økonomiplaner og årsbudsjetter inngår det informasjon om fylkeskommunens virksomhet innen både drift og investering. Fylkesrådet skal sørge for at virksomheten er i henhold til sentralt og lokalt regelverk og retningslinjer, samt sikre måloppnåelse innenfor de vedtatte drifts- og investeringsrammene. I hver av fylkesrådets forslag til økonomiplan rapporteres det på status og hvorvidt fylkesrådet har ansett det mulig å oppnå målsetningene herunder tiltak for å oppnå målsetningene det enkelte år og på lengre sikt.

Fylkestinget har i sine årlige vedtak om økonomiske rammer for økonomiplanperiodene 2016-2019, 2017-2020 og 2018-2021 uttrykt at fylkestinget konstaterer at den økonomiske stillingen til Troms fylkeskommune er svak. I vedtakene viser fylkestinget til at netto driftsresultat er omtrent null hele perioden, at fylkeskommunen mangler driftsreserver til å takle omstilling og uforutsette utgifter. Det vises til at gjelden ikke er spesielt høy isolert sett, men sett i sammenheng med lavt netto driftsresultat og disposisjonsfondet er renter og avdrag en stor belastning for økonomien. Investeringer i økonomiplanen øker gjeldsgraden betydelig. I vedtak om økonomiske rammer for økonomiplanperioden 2019-2022 konstaterer fylkestinget at netto driftsutgifter er negativt hvert år i økonomiplanperioden. Tidligere vedtatte innsparingskrav ble vedtatt videreført ved fylkestingets behandling av økonomiplanene 2016-2019, 2017-2020 og 2018-2021. Uspesifiserte innsparingskrav for årene 2018-2020, ble vedtatt fjernet i sin helhet ved fylkestingets behandling av økonomiplan 2019-2022.

I faste økonomioppfølgingssaker gjennom året har fylkesrådet rapportert til fylkestinget på status innen drift og investering opp mot de til enhver tid gjeldende budsjetterammer. Rapporteringene inneholder prognoser og det er gitt informasjon om at de første prognosene på året er heftet med usikkerhet. Av fylkeskommunens ulike sektorer er det *samferdsel* og *utdanning* som i kroner har hatt høyeste driftsrammer. Innenfor utdanning har det vært rapportert om merforbruk. Dette merforbruket har hovedsakelig vært innenfor videregående skoler, og en del av årsaken er kostnader utover budsjett på ordinær undervisning og spesialundervisning. Når det gjelder samferdsel, har det variert om det har vært mer- eller mindreforbruk. Mindreforbruk innen kollektiv forklares hovedsakelig med økte

passasjerinntekter. På fylkesvei har det variert de ulike årene om forbruket av midler til planlagt veivedlikehold og dekkelegging har medført mer- eller mindreforbruk.

Investeringene i den undersøkte perioden var i all hovedsak innenfor samferdsel og utdanning. De største investeringene innenfor samferdsel har vært Bjarkøyforbindelsen og Langsundforbindelsen, samt har det vært store prosjekter innenfor blant annet fylkesvei og gang- og sykkelvei med bevilgninger i perioden. Ikke samtlige vedtatte prosjekter har blitt iverksatt fullt ut i henhold til opprinnelige forutsetninger. Det har oppstått forsinkelser og således ikke vært fremdrift fullt ut i henhold til det som opprinnelig var bestemt for noen av investeringene. Det har også oppstått merforbruk i andre investeringsprosjekter, herunder ble kostnadene til Bjarkøyforbindelsen betydelig høyere enn opprinnelig forutsatt. Mer- og mindreforbruk i investeringsporteføljen har slik revisor ser det ikke hatt bakgrunn i manglende oppfølging. Det er forutsetninger som har endret seg, slik som for eksempel uventete forhold i planlagte investeringsprosjekter. Det er løpende rapportert om status i investeringsprosjektene og gjort budsjettreguleringer. Årsberetningene inneholder redegjørelser for måloppnåelse når det gjelder de finansielle måltallene.

Vedtatte samferdselsinvesteringer har påvirket driftsrammene innen samferdsel da kapitalkostnadene dekkes innenfor samferdsel sin ramme. Nærmere bestemt har dette påvirket mulighetene til å gjennomføre veivedlikeholdsarbeid i henhold til planer. Langsundforbindelsen har ikke blitt realisert. Fylkestinget vedtok i sak 81/19 (økonomiske rammer for økonomiplanen 2019-2022) at låneopptak til Langsundforbindelsen ikke lengre skulle dekkes innenfor rammen til samferdsel. Selv om prosjektet ikke har blitt realisert har det altså lagt bindinger på fylkeskommunens muligheter til øvrige låneopptak og iverksettelse av planer innenfor drift. Investeringene innenfor utdanning gjelder nybygg og ombygging av videregående skoler. Det fremgår av økonomiplanene at tilpasning av areal til elevtall og opplæringstilbud skulle medføre innsparinger i driften. I økonomiplanene ble innsparingene lagt inn som nedtrekk i rammen til utdanning. Eksempler på skoler i fylkeskommunens investeringsportefølje er, Bardufoss Høgtun videregående skole, Senja videregående skole og Skjervøy videregående skole.

Fylkestinget har truffet vedtak om bruk og avsetninger til fond som er fulgt opp. Fylkestinget har også truffet vedtak om å øke egenkapitalandelen i investeringer, og dette er blitt fulgt opp.

I det siste fremlagte årsregnskapet for Troms fylkeskommune – årsregnskap for 2019 – var følgende resultat for hver av de finansielle måltallene: netto driftsresultat på 0,6 %, disposisjonsfond på 5,5 % av driftsinntektene og lånegjeld på 55 % av driftsinntektene.

I forbindelse med sammenslåingen av Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune gjorde fellesnemnda en gjennomgang av vedtatte økonomiplaner i begge fylkeskommunene knyttet opp mot finansielle måltall og anbefalte nivåer for disse. Det ble påpekt at netto driftsresultat var høyere enn anbefalt i perioden 2015-2018 og at det var negativt i økonomiplanperioden 2019-2022. Det vises til at planlagte investeringer ville medført stor økning i lånegjeld. Når det gjelder disposisjonsfond, vises det til at det er lavere enn anbefalt nivå, men ikke vurdert som alvorlig.

Vurdering og konklusjon – problemstilling 1 og 4

Ikke samtlige vedtak truffet i forbindelse med fylkestingets budsjettbehandlinger er iverksatt fullt ut i tråd med forutsetningene i opprinnelig budsjett. Både innenfor drift og investeringer har det skjedd endringer, og det har resultert i at det innenfor både drift og investering har vært

områder med mindreforbruk og områder med merforbruk. Rapporteringene gjennom året og endelig regnskap synliggjør at fylkesrådet har fulgt opp vedtakene som fylkestinget har truffet i saker om budsjettoppfølging. Det er gitt informasjon om status opp mot de til enhver tid gjeldende rammer, gitt forklaringer på mer- og mindreforbruk samt gitt forklaringer for eventuelle forslag til nye tiltak eller regulering av budsjett.

Det er ikke alle investeringer som er gjennomført i henhold til opprinnelig vedtak. Aktiviteten i fylkeskommunen har også skapt utfordringer med å oppnå finansielle målsetninger. Oppfølgingen av vedtakene og rapporteringene opp mot målsetningene må tillegges vekt i vurderingen. Det sentrale er at fylkesrådet kan synliggjøre at det jobbes med å oppfylle vedtakene slik de lyder, og får endret vedtak dersom forutsetningene for det opprinnelige vedtaket endrer seg. Vår undersøkelse viser at dette er ivaretatt.

Revisors vurdering er at *fylkesrådet har oppfylt revisjonskriteriet om å skulle påse at vedtak fattet av fylkestinget i Troms fylkeskommune ble iverksatt i tråd med forutsetningene i vedtaket.*

Revisors konklusjon på problemstilling 1 er at vedtak truffet av Troms fylkesting i forbindelse med budsjettbehandlinger i perioden 2015-2019 er fulgt opp i tråd med forutsetningene.

Revisors konklusjon på problemstilling 4 er at sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer i Troms fylkeskommune i perioden 2015-2019 er fulgt opp i tråd med forutsetningene i vedtaket.

Oppsummering – problemstilling 3 og 6

Ovenfor var informasjon om finansielle måltall for perioden.

Når det gjelder netto driftsutgifter var det i all hovedsak økning i den undersøkte perioden, og resultatet var over anbefalt nivå i flere av årene. For 2019 var det imidlertid sterk nedgang i resultatet.

Det har også vært vedtatt klare målsetninger for størrelsen på disposisjonsfondet. Det er fremlagt flere saker og truffet vedtak om bruk og avsetninger til disposisjonsfondet. Det var økning i disposisjonsfondet fra 2016, men nedgang igjen fra 2019.

Planlagte investeringer i perioden har økt fylkeskommunens gjeldsbelastning. Fylkesrådets målsetning var å holde gjelden på et bestemt nivå, men samtidig var det klart at gjelden ville øke betydelig i perioden og gjøre det vanskelig å oppnå måltallet knyttet til gjeldsbelastning. Lånekostnadene på samferdsel ble belastet samferdsel sin ramme, og de økte lånekostnadene har satt begrensninger spesielt for vedlikeholdsarbeidet på samferdselsområdet. At samferdsel sin ramme måtte dekke kapitalkostnadene gjaldt for samtlige investeringsprosjekter innen samferdsel, men fra 2019 ble det vedtatt at kapitalkostnadene til eventuell investering i Langsundforbindelsen skulle legges utenfor samferdsels ramme. Også innenfor utdanning har det vært mange investeringsprosjekter. Investeringene på utdanning skal på sikt medføre mer effektiv drift. Hvorvidt fylkeskommunen ville oppnå dette, er ikke undersøkt av revisor.

Vår undersøkelse viser at de økonomiske virkningene av budsjettvedtakene og de prioriteringer som er gjort i perioden har blitt synliggjort i budsjett- og regnskapsaker fremlagt for fylkestinget.

Fylkesrådsleders uttalelse og anbefaling fra revisor

Fylkesrådsleder har i sin uttalelse til denne rapporten gitt anbefaling til de to nye fylkeskommunene Troms og Finnmark om at det bør innarbeides gode rutiner for oppfølging og rapportering av fylkestingsvedtak.

Fra 1.1.2024 er Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune organisert som to selvstendige fylkeskommuner igjen. Revisor kan ikke gi direkte anbefaling til disse to organisasjonene med bakgrunn i den forvaltningsrevisjonen som vi har gjort. Vi støtter det som fylkesrådsleder viser til i sin uttalelse; fylkeskommunene bør innarbeide gode rutiner for oppfølging og rapportering av fylkestingsvedtak.

Sammendrag	0
DEL 1: INNLEDNING	3
1 Bakgrunn og bestilling	4
1.1 Bestilling	4
1.2 Bakgrunn	4
2 Problemstillinger og revisjonskriterier	7
2.1 Problemstillinger	7
2.2 Revisjonskriterier	7
2.2.1 Kilder for utledning av revisjonskriterier	7
3 Metode, datamateriale og avgrensning	9
3.1 Metode og datamateriale	9
3.2 Avgrensninger	10
3.3 Gyldighet og pålitelighet.....	11
3.4 Videre fremstilling	11
DEL 2: FINNMARK FYLKESKOMMUNE	13
4 Budsjettvedtak	14
4.1 Innledning.....	14
4.2 Budsjett 2016/økonomiplan 2016-2019	16
4.2.1 Fylkestingets vedtak	16
4.2.2 Administrasjonens oppfølging av budsjettvedtaket.....	20
4.3 Budsjett 2017/økonomiplan 2017-2020	26
4.3.1 Fylkestingets vedtak.....	26
4.3.2 Administrasjonens oppfølging av vedtak.....	28
4.4 Budsjett 2018/økonomiplan 2018-2021	38
4.4.1 Fylkestingets vedtak.....	38
4.4.2 Administrasjonens oppfølging av vedtak.....	41
4.5 Budsjett 2019/økonomiplan 2019-2022	51
4.5.1 Fylkestingets vedtak.....	51
4.5.2 Administrasjonens oppfølging av vedtak.....	58
5 Sentrale vedtak med økonomiske konsekvenser	67
5.1 Omstillingsprogram, utdanning.....	67
5.2 Årøyasambandet.....	75
5.3 Endringer i sjøkontrakter.....	77
5.4 Havbruksfondet	79
5.5 Finansielle måltall	79
5.6 Investeringer.....	82
6 Oppsummering, vurderinger og konklusjon	84
DEL 3: TROMS FYLKESKOMMUNE	91
7 Budsjettvedtak	92
7.1 Innledning.....	92
7.2 Budsjett 2016/økonomiplan 2016-2019	96

7.2.1	Fylkestingets vedtak økonomiplan 2016-2019 og budsjett 2016	98
7.2.2	Fylkesrådets oppfølging av budsjettvedtak.....	105
7.3	Budsjett 2017/økonomiplan 2017-2020	114
7.3.1	Fylkestingets vedtak.....	118
7.3.2	Fylkesrådets oppfølging av budsjettvedtak.....	125
7.4	Budsjett 2018/økonomiplan 2018-2021	136
7.4.1	Fylkestingets vedtak.....	139
7.4.2	Fylkesrådets oppfølging av budsjettvedtak.....	144
7.5	Budsjett 2019/Økonomiplan 2019-2022	156
7.5.1	Fylkestingets vedtak.....	159
7.5.2	Fylkesrådets oppfølging av budsjettvedtak.....	165
8	Troms fylkeskommune: Sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer	181
8.1	Innledning.....	181
8.2	Samferdsel.....	182
8.2.1	Langsundforbindelsen.....	182
8.2.2	Bjarkøyforbindelsen.....	183
8.2.3	Andre prosjekter innen samferdsel	184
8.3	Utdanning	185
8.4	Tannhelse	186
8.5	Finansielle måltall	187
9	Oppsummering, vurderinger og konklusjon.....	188
10	Uttalelse.....	192
11	Anbefalinger	192
12	Referanser.....	193

DEL 1: INNLEDNING

- Bakgrunn og bestilling
- Revisjonskriterier
- Metode, datamateriale og rapportens oppbygning

1 BAKGRUNN OG BESTILLING

1.1 Bestilling

Fylkestinget i Troms og Finnmark fylkeskommune behandlet i møte 17.12.2021, sak 102/21, budsjett for 2022 og økonomiplan for 2022-2025. I fylkestingets vedtak i sak 102/21 pkt. 23 står det: «Fylkestinget ber kontrollutvalget utføre en systematisk vurdering av etterlevelsen, oppfyllelsen og virkningen av budsjett og regnskapsvedtak i henholdsvis Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune i perioden 2015 og frem til sammenslåing.»

Kontrollutvalget drøftet fylkestingets vedtak i sak 10/22, i møte 23.2.2022. Saksutredningen inneholder drøftelser omkring hvordan vedtaket skal forstås. Kontrollutvalget vedtok at «Forvaltningsrevisor bes – på grunnlag av drøftelsene i møtet – om å utarbeide en skisse for hvordan en revisjon kan innrettes for å følge opp fylkestingets vedtak med antatt ressursbruk og antatt tid for ferdigstillelse [...]».

Skisse som nevnt i kontrollutvalgets vedtak ovenfor ble behandlet av kontrollutvalget i møte 6.4.2022, under sak 15/22. I skissen var det angitt ulike alternativer for gjennomføring av forvaltningsrevisjonen. Kontrollutvalgets fattet følgende vedtak:

1. Kontrollutvalget viser til notat og overordnet prosjektskisse fra KomRev Nord IKS datert 14.03.2022.
2. Kontrollutvalget ber om at revisjonen gjennomføres i tråd med alternativ 1 og alternativ 2 som angitt i prosjektskissen.
3. Kontrollutvalget ber om at det:
 - Velges ut vedtak med de største og mest langsiktige økonomiske konsekvensene
 - Velges ut vedtak om investeringer og behov for låneopptak
4. Kontrollutvalget ber om at revisor forelegger de valgte vedtak for kontrollutvalget med en kort begrunnelse for valget.

Av vedtakets punkt 2 fremgår at kontrollutvalget ønsket alternativ 1 og 2. Alternativ 1 gjelder undersøkelser av om vedtak truffet i forbindelse med budsjettbehandlinger i perioden 2015-2019 i henholdsvis tidligere Troms fylkeskommune og tidligere Finnmark fylkeskommune er fulgt opp i tråd med forutsetninger og økonomiske virkninger av budsjettvedtakene. Alternativ 2 omhandler hvorvidt sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer i de to tidligere fylkeskommunene er fulgt opp i tråd med forutsetningene og hvilke virkninger disse vedtakene har hatt. Problemstillingene for forvaltningsrevisjonen blir presentert i kapittel 2.

Som oppfølging av vedtakets punkt 4, la revisor til kontrollutvalgets møte 26.10.2022 frem skriftlig informasjon om status i arbeidet så langt og innretning av forvaltningsrevisjonen. Kontrollutvalget tok revisors notat til orientering.

1.2 Bakgrunn

Den 1.1.2020 ble tidligere Troms fylkeskommune og tidligere Finnmark fylkeskommune slått sammen til nye Troms og Finnmark fylkeskommune. Det er besluttet at fylkeskommunen skal oppløses og at det fra 1.1.2024 igjen skal være to fylkeskommuner.

Denne forvaltningsrevisjonen gjelder oppfølging av vedtak i de to tidligere fylkeskommunene – altså organisasjoner som ikke lengre eksisterer. Undersøkelsene, vurderingene og

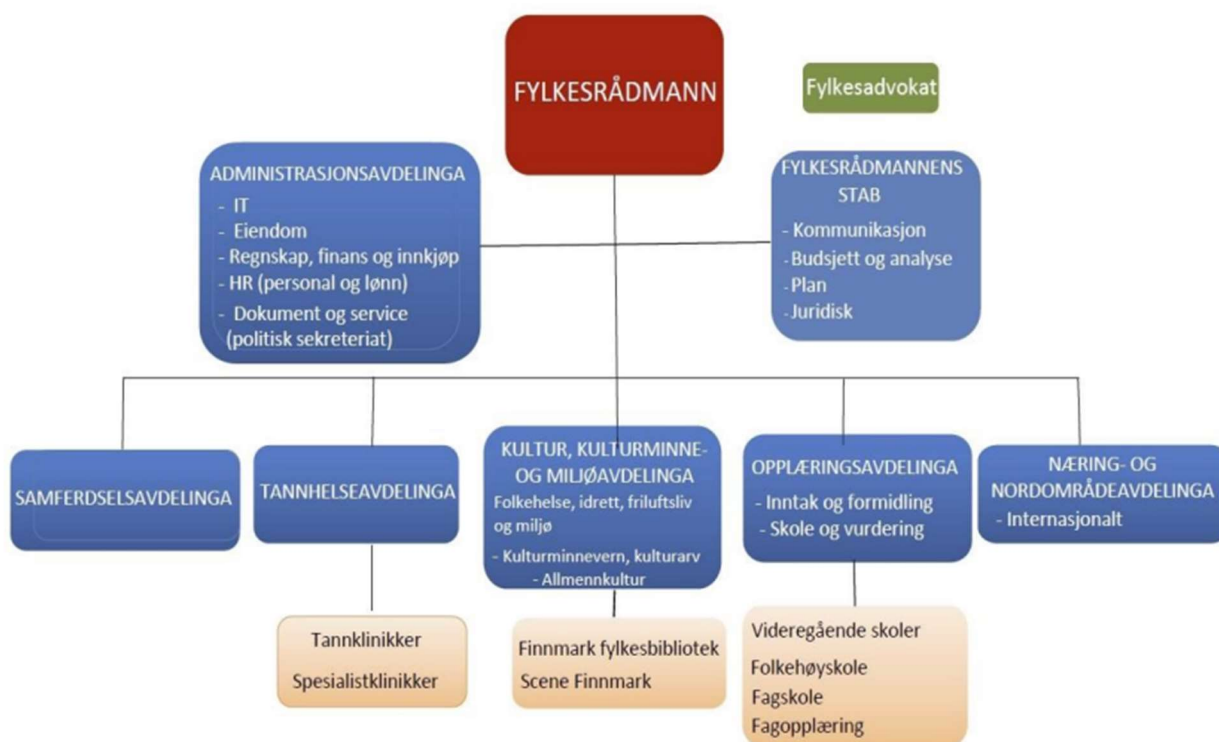
konklusjonene gjelder tidligere Troms fylkeskommune og tidligere Finnmark fylkeskommune, og ikke nåværende Troms og Finnmark fylkeskommune.

De to fylkeskommunene var ulikt organisert og hadde også ulik styringsmodell. Tidligere Finnmark fylkeskommune hadde formannskapsmodell, med fylkesrådmann som øverste administrative ansvarlige. Tidligere Troms fylkeskommune hadde parlamentarisk styringsmodell med fylkesrådet v/fylkesrådsleder som øverste administrative ansvarlige. I Finnmark fylkeskommune var fylkesrådmannen ansvarlig for oppfølging av politiske vedtak, mens i Troms fylkeskommune var det fylkesrådets ansvar. Utklippene nedenfor viser organisering av de to tidligere fylkeskommunene.

Vi har spurt om det i perioden 2015-2019 var store organisatoriske endringer i de to fylkeskommunene. I Finnmark fylkeskommune ble det i 2016-2017 gjort endringer hovedsakelig for økonomi. Da ble budsjett og regnskap delt inn i to avdelinger, fremfor å være i en felles økonomiavdeling. Det har utover dette ikke vært store endringer i organisasjonen i perioden, men enkelte justeringer.

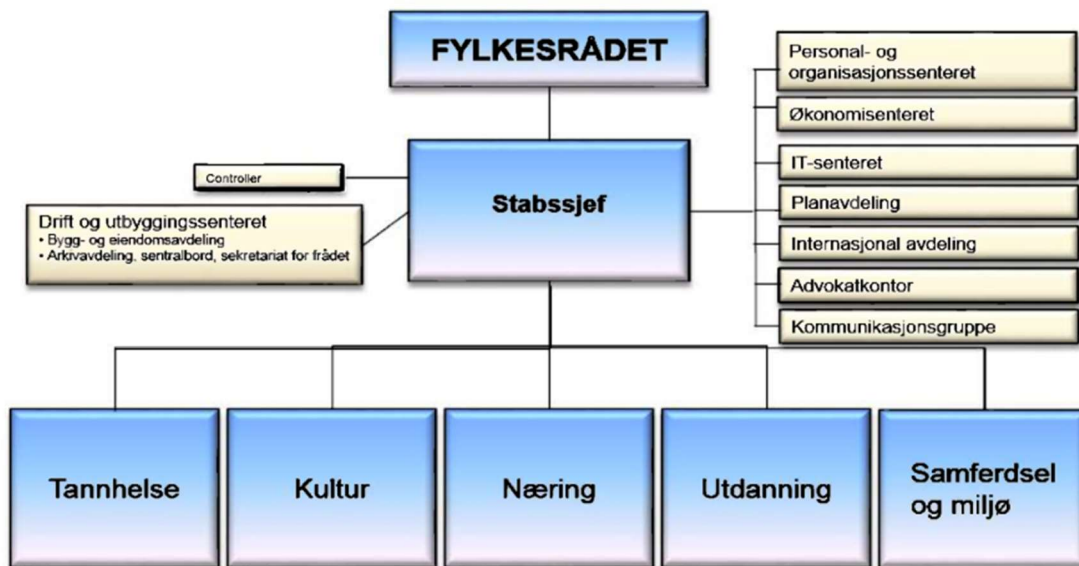
I Troms fylkeskommune var det i perioden ikke store organisatoriske endringer i perioden. Det kan ha vært enkelte mindre justeringer. I 2015 ble Troms fylkestrafikk, som tidligere var et fylkeskommunalt foretak (KF), tatt inn i regnskapet til fylkeskommunen.

Utklipp 1: Finnmark fylkeskommunes organisering

De ulike tjenestoområdene beskrives nærmere i kapittel 4.1.

Utklipp 2: Troms fylkeskommunes organisering

De ulike sektorene beskrives nærmere i kapittel 7.1.

2 PROBLEMSTILLINGER OG REVISJONSKRITERIER

2.1 Problemstillinger

For denne forvaltningsrevisjonen gjelder følgende problemstillinger:

1. *Er vedtak truffet av Troms fylkesting i forbindelse med budsjettbehandlinger i perioden 2015-2019 fulgt opp i tråd med forutsetningene?*
2. *Er vedtak truffet av Finnmark fylkesting i forbindelse med budsjettbehandlinger i perioden 2015-2019 fulgt opp i tråd med forutsetningene?*
3. *Hvilke økonomiske virkninger har oppfølgingen av budsjettvedtakene hatt?*
4. *Er sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer i Troms fylkeskommune i perioden 2015-2019 fulgt opp i tråd med forutsetningene i vedtakene?*
5. *Er sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer i Finnmark fylkeskommune i perioden 2015-2019 fulgt opp i tråd med forutsetningene i vedtaket?*
6. *Hvilke virkninger har sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer hatt?*

Problemstillingene 1 og 2 viser til vedtak i forbindelse med budsjettbehandlinger. Dette er vedtak som treffes ved behandlingen av årsbudsjett, økonomiplan og ved endringer av opprinnelig budsjett (budsjettreguleringer). **Problemstillingene 4 og 5** viser til sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer. Slike vedtak er ofte vedtak om investeringer og hvor det er behov for låneopptak. Med vedtak med økonomiske prioriteringer menes også større beslutninger knyttet til eksisterende drift og driftsrammer, slik som nedtrekk, salderinger eller økt satsing på ett eller flere områder fremfor andre. Når det gjelder virkninger, som **problemstillingene 3 og 6** viser til, omhandler det hovedsakelig betydningen enkelte vedtak og oppfølgingen av de har hatt for fylkeskommunens handlingsrom innen både drift og investering.

2.2 Revisjonskriterier

2.2.1 Kilder for utledning av revisjonskriterier

Revisjonskriterier er krav, normer og/eller standarder som fylkeskommunenes praksis på det reviderte området skal vurderes opp mot. Revisjonskriterier utledes fra autoritative eller anerkjente kilder innenfor det aktuelle området. Problemstillingene 3 og 6 er deskriptive, og for disse problemstillingene er det ikke relevant å utlede revisjonskriterier. Problemstillingene 1, 2, 4 og 5 omhandler oppfølging av politiske vedtak knyttet til budsjettbehandlinger og øvrige saker hvor det er gjort sentrale økonomiske prioriteringer. Den relevante kilden for utledning av revisjonskriterier er:

- Lov 25.9.1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) *Opphevet*

Någjeldende kommunelov trådte i kraft ved konstituerende møte i fylkestinget etter valget i 2019. Fordi Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune eksisterte frem til 31.12.2019, og undersøkelsene gjøres tilbake i tid, er det tidligere gjeldende kommunelov som

er relevant å utlede revisjonskriterier fra. Vi gjør for ordens skyld oppmerksom på at de bestemmelsene som vi gjør vurderinger opp mot ikke ble endret med den nye kommuneloven.

Finnmark fylkeskommune hadde formannskapsmodell med fylkesrådmann som øverste leder for administrasjonen. Administrasjonssjefens oppgaver og myndighet fulgte av kommuneloven § 23. Av bestemmelsens andre ledd følger det at *Administrasjonssjefen skal påse at de saker som legges frem for folkevalgte organer er forsvarlig utredet, og at vedtak blir iverksatt. [...]*

Troms fylkeskommune hadde parlamentarisk styringsmodell med fylkesrådet som øverste ledelse for den samlede fylkeskommunale administrasjonen. Fylkesrådets ansvar og myndighet fulgte av kommuneloven § 20. Av bestemmelsens andre ledd følger det at *Kommunerådet og fylkesrådet skal påse at de saker som legges frem for folkevalgte organer er forsvarlig utredet, og at de vedtak som er truffet blir iverksatt. [...]*

Å iverksette folkevalgtes vedtak innebærer å sette i gang, gjennomføre, og fullføre det som de folkevalgte har bestemt gjennom det politiske organet. Ansvar for å iverksette vedtak innebærer også at, dersom et vedtak ikke kan iverksettes som forutsatt, at den ansvarlige for å iverksette vedtaket bør rapportere dette tilbake til organet som fattet vedtaket.

For problemstilling 1 og 4 utleder vi som revisjonskriterium:

- *Fylkesrådet skulle påse at vedtak fattet av fylkestinget i Troms fylkeskommune ble iverksatt i tråd med forutsetningene i vedtaket*

For problemstilling 2 og 5 utleder vi som revisjonskriterium:

- *Fylkesrådmannen skulle påse at vedtak fattet av fylkestinget i Finnmark fylkeskommune ble iverksatt i tråd med forutsetningene i vedtaket*

Revisjonskriteriene vi har utledet, oppgis i tekstboks innledningsvis i kapitlene de brukes i. Hva som konkret skal følges opp som følge av et vedtak, bestemmes av innholdet og ordlyden i vedtaket. Denne forvaltningsrevisjonen retter seg mot vedtak truffet av fylkestingene i de to fylkeskommunene. Det nærmere innholdet i vedtakene som vi har undersøkt oppfølgingen av, belyser vi under våre funn i kapitlene 4, 5, 7 og 8 i rapporten.

3 METODE, DATAMATERIALE OG AVGRENSING

3.1 Metode og datamateriale

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til gjeldende standard for forvaltningsrevisjon¹.

Revisors kontaktpersoner i fylkeskommunen i gjennomføringen av forvaltningsrevisjonen har vært økonomisjefer i Troms og Finnmark fylkeskommune; Berit Koht og Ole Stian Søyseth. Begge disse hadde også stillinger i tidligere Troms fylkeskommune og tidligere Finnmark fylkeskommune som gjør at de har kjennskap til økonomiske forhold og arbeid også i de to tidligere organisasjonene. Oppstartsmøte for forvaltningsrevisjonen ble avholdt 7.9.2022.

Forvaltningsrevisjonen omhandler oppfølging av vedtak i forbindelse med budsjett og regnskap i perioden 2015-2019. Vi har innledningsvis i arbeidet gjennomgått samtlige saker behandlet av fylkestingene i de to tidligere fylkeskommunene i den nevnte perioden 2015-2019. Fylkestingene kan ha truffet vedtak i enkelte saker som innebærer økonomiske konsekvenser også utenfor budsjettprosessen og budsjett- og regnskapsbehandlinger.

I tidligere Troms fylkeskommune behandlet fylkestinget 522 saker i perioden 2015-2019. For tidligere Finnmark fylkeskommune var antallet saker til behandling 295. I dette totale antallet saker inngår et relativt stort antall saker som ikke gjelder økonomiske prioriteringer. I det følgende beskriver vi innretningen og utvelgelsen av vedtak for undersøkelse blant det totale antallet saker:

Vedtak i forbindelse med budsjettbehandlinger, jf. **problemstillingene 1 og 2** er vedtak som treffes ved behandlingen av årsbudsjett, økonomiplan og ved endringer av opprinnelig budsjett (budsjettreguleringer). Saker om budsjett og økonomiplan, budsjettreguleringer og regnskap er sentrale kilder for å undersøke og belyse oppfølgingen av budsjett- og regnskapsvedtak. Vi har derfor gjennomgått alle saker med relevans for budsjett. Endelig vedtak om budsjett og økonomiplan for påfølgende år gjøres i desember. I begge fylkeskommunene har administrasjonen/fylkestinget rapportert om status i løpet av året og eventuelt foreslått budsjettreguleringer. Disse rapporteringene er sentrale for oppfølging av budsjettvedtak og vi har gjennomgått og omtaler disse, herunder oppfølgingen av fylkestingets vedtak ved behandlingen av disse. I forbindelse med behandling av både budsjett og rapporteringer kan også forslag som fremmes i møtet vedtas (verbalforslag). Årsregnskapet gir økonomisk status for året og er relevant for å belyse oppfølgingen av budsjettvedtak.

Samtidig med vedtakelse av årsbudsjett, vedtas økonomiplan for en fireårsperiode. Med bakgrunn i tidsperioden for undersøkelsen har vi ansett det relevant å se på utviklingen over år, herunder om det gjøres store/vesentlige endringer i økonomiplanen. Det vil si at vi undersøker hvordan det enkelte rammeområde utvikler seg over tid. Økonomiplanene er relevante både for å kunne kartlegge virkninger av budsjettvedtakene (problemstilling 3) og for besvarelse av problemstillingene 4, 5 og 6.

Når det gjelder *sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer*, jf. **problemstillingene 4 og 5**, er det ofte vedtak om investeringer og hvor det er behov for låneopptak. Gjennomgang av fylkestingssaker i de to tidligere fylkeskommunene viser at økonomiske prioriteringer er gjort

¹ RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon fastsatt av NKRFs styre 12.08.2020 og gjort gjeldende som god kommunal revisjonsskikk for forvaltningsrevisjoner med oppstartsbrev sendt etter 30.09.2020

hovedsakelig ved behandling av budsjett- og økonomiplan. Samtidig behandles det flere saker som setter premisser for budsjett- og økonomiplan.

Det var i begge fylkeskommunene enkelte saker som ble behandlet utenom budsjett- og økonomiplan og som hadde økonomiske konsekvenser. Disse må ofte innarbeides i påfølgende budsjett- og økonomiplan, men det er også særskilte vedtak i egne saker som vi kan undersøke oppfølgingen av. Omfanget av slike saker var større i tidligere Finnmark fylkeskommune enn i tidligere Troms fylkeskommune. For begge de to tidligere fylkeskommunene har vi funnet det hensiktsmessig å, med utgangspunkt i å se på den økonomiske utviklingen i de to fylkeskommunene over tid, se om det er noe som bør undersøkes nærmere. For flere av de prioriteringer som er gjort, er det flere saker som må ses i sammenheng. Det vil si at det ikke alltid kan legges til grunn at det er ett vedtak som vi undersøker oppfølgingen av, men flere.

For begge de to tidligere fylkeskommunene er samferdsel og utdanning de største tjenesteområdene. Det gjenspeiler seg også i saker/vedtak med økonomiske konsekvenser. I Finnmark fylkeskommune ble det i tidsperioden besluttet salderinger innenfor utdanningssektoren. Det ble gjennomført ny konkurranse om kontrakter innenfor kollektivtransport. Senere i perioden er det behandlet flere saker om justeringer/endringer i enkelte rutetilbud. Det er også behandlet saker om Årøya-sambandet med økonomiske konsekvenser samt saker om investering av kaianlegg. Disse sakene har vi ansett som relevante å omtale.

I Troms fylkeskommune ble det behandlet egne saker om samferdselsprosjekter. I 2016 ble det vedtatt ny kostnadsramme for Bjarkøyforbindelsen. Det er også behandlet saker om Langsundforbindelsen. Det er kjent at sistnevnte ikke er påbegynt. Vi har likevel ansett det som relevant å inkludere denne da vedtakene som har blitt truffet får betydning for det økonomiske handlingsrommet. Det er fattet flere beslutninger om investeringer som skal lånefinansieres, blant annet av skolebygg, som vi har ansett relevante å inkludere i undersøkelsen.

I undersøkelsen har vi valgt å se hele tidsperioden under ett. Det gir det helhetlige bildet av den økonomiske situasjonen og utviklingen i de to tidligere fylkeskommunene.

3.2 Avgrensninger

Forvaltningsrevisjonen gjelder et utvalg av fylkestingsvedtak som er truffet i tidsperioden 2015-2019. At undersøkelsen gjelder økonomiske virkninger, er begrunnet i at det er denne typen virkninger som lar seg undersøke av revisor. Det vil si at vi ikke undersøker eventuelle administrative virkninger eller virkninger for andre slik som eksempelvis innbyggere, kommuner, tjenestemottakere etc. At det ikke treffes vedtak i saker, kan også ha økonomiske virkninger. Slike eventuelle virkninger har vi ikke undersøkt.

Forvaltningsrevisjonen gjelder en hel valgperiode og samtlige vedtak i fylkestingets saker om budsjett, budsjettoppfølging og regnskapsbehandlinger. Forvaltningsrevisjonen retter seg dermed mot hele virksomheten i de to fylkeskommunene. Det lar seg ikke gjøre å undersøke fylkesrådmannen og fylkesrådets oppfølging og iverksetting i detalj for hvert av vedtakene. Undersøkelsene tar derfor i hovedsak for seg oppfølgingen på det nivået budsjettet er vedtatt på.

3.3 Gyldighet og pålitelighet

Med gyldige data menes at dataene som samles inn i undersøkelsen, skal utgjøre et relevant og tilstrekkelig grunnlag for å vurdere den reviderte virksomheten opp imot revisjonskriteriene og å konkludere på problemstillingene. Siden fylkesrådmannen og fylkesrådet er forpliktet til å rapportere gjennom året og fordi årsregnskap og årsmelding skal vise disponeringen for året og anvendelsen av midlene, er det hovedsakelig disse kildene vi baserer vår besvarelse på. Vi har etterspurt og fått tilsendt noe dokumentasjon fra fylkeskommunen. Vi har fra våre kontaktpersoner også fått noe muntlig informasjon.

Det er noen potensielle svakheter i datamaterialet. Undersøkelsen gjelder forhold tilbake i tid og i to tidligere fylkeskommuner. For Finnmark fylkeskommune har vi for enkelte spørsmål fått tilbakemelding om at spørsmålet er vanskelig å besvare, fordi de som kan besvare det ikke lengre er tilgjengelige. Vi har også etterspurt informasjon det er lenket til i saksfremlegg, hvor vi har fått tilbakemelding om at de aktuelle websidene er deponert til interkommunalt arkiv. I disse konkrete eksemplene representerer ikke mangelen på informasjon en utfordring for datamaterialets pålitelighet. Det synliggjør imidlertid at det er noen utfordringer med å kartlegge forhold relativt langt tilbake i tid – i to organisasjoner som ikke lengre eksisterer. Vi kan derfor ikke utelukke at det er relevant dokumentasjon vi ikke har hatt tilgang til eller kjent til at var relevant å etterspørre.

Med pålitelige data menes at dataene skal være mest mulig nøyaktige. Revisor har vurdert eventuelle feilkilder i det innsamlede datamaterialet. Vi har sammenlignet de ulike typene data med hverandre for å avdekke eventuelle motsetninger i opplysninger som fremkommer i dem. Vi har også fremlagt våre beskrivelser for fylkeskommunen og gjort enkelte korrigeringer og suppleringer med bakgrunn i fylkeskommunens tilbakemeldinger

Revisor vurderer at det datamaterialet som er presentert i rapporten, oppfyller kravene til gyldighet og pålitelighet. Vi har belyst at vi ikke kan utelukke at det er mulige svakheter i datamaterialet, men vi har heller ikke kjennskap til slike svakheter. Påliteligheten og gyldigheten i det presenterte datamaterialet er også på et overordnet nivå sikret gjennom KomRev NORDs interne kvalitetssikringssystem.

3.4 Videre fremstilling

Rapportens kapittel 4, 5 og 6 omhandler Finnmark fylkeskommune og rapportens kapittel 7, 8 og 9 omhandler Troms fylkeskommune.

Kapitlene 4 og 7 omhandler budsjettvedtak i henholdsvis Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune. Disse kapitlene er inndelt i delkapitler per budsjettår. I delkapitlene gjengir vi vedtakene av budsjett og økonomiplan, innholdet i rapporteringer og eventuelle budsjettreguleringer samt regnskapet for aktuelt år. Vi gjennomgår først vedtak av budsjett og økonomiplan, deretter rapporteringer gjennom året og til slutt regnskap og oppfølgingen av vedtakene aktuelt år. Budsjettvedtak er ofte omfattende, og når det er oppfølgingen av disse som skal belyses, har vi funnet det nødvendig å gjengi vedtakene i sin helhet. I kombinasjon med at undersøkelsen gjelder flere år og to fylkeskommuner, gjør dette at rapporten samlet sett er relativt omfattende. Inndelingen i delkapitler gjør at en kan velge å lese om spesifikke år. I kapitlene 6 og 9 er oppsummeringer for henholdsvis Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune.

Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune var to ulike organisasjoner med ulik styreform. Det er både likheter og ulikheter mellom fylkeskommunene. Oppgavene som skulle ivaretas var i stor grad like for de to organisasjonene. Det samme var sentralt regelverk. Geografi og folketall var ulikt. Økonomien i de to fylkeskommunene var også ulik – de hadde ulikt nivå på inntekter. Hva som var utgangspunktet ved oppstarten av undersøkelsesperioden for denne forvaltningsrevisjonen, har også betydning for handlingsrommet de to fylkeskommunene hadde i perioden. Vi har i denne forvaltningsrevisjonen ikke gjort direkte sammenlikninger mellom Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune. Vi har i hovedsak beskrevet vedtakene og oppfølgingen av dem utfra de dokumentene som forelå på tidspunktet. De to fylkeskommunene har ikke hatt like systemer på alle områder. Troms fylkeskommune hadde parlamentarisk styreform med et fylkesråd som hadde et flertall i fylkestinget bak seg. Fylkesrådet har innstilt i saker til fylkestinget. I Finnmark fylkeskommune har fylkesrådmannen – eventuelt politiske utvalg – innstilt i sakene. Med denne forskjellen i styreform er det naturlig at innstillingen i saker oftere har blitt vedtatt uten endringer i Troms fylkeskommune enn i Finnmark fylkeskommune.

I kapitlene 5 og 8 er sentrale vedtak med økonomiske virkninger omtalt. Felles for begge fylkeskommunene er at slike vedtak i all hovedsak også innarbeides i budsjett og økonomiplan, slik at mange av disse vedtakene ofte også belyses gjennom budsjettsakene. Eksempelvis kan det være en egen sak i fylkestinget om investeringsbeslutning. Dersom fylkestinget beslutter at investeringer skal gjennomføres, innarbeides disse i budsjett og økonomiplan. I kapitlene 5 og 8 har vi omtalt vedtak vi har vurdert som relevant å belyse utover budsjettsakene.

**DEL 2:
FINNMARK
FYLKESKOMMUNE**

4 BUDSJETTVEDTAK

4.1 Innledning

Tabell 1 nedenfor viser utviklingen i netto driftsutgifter for Finnmark fylkeskommune i perioden 2016-2019, samlet og fordelt på rammeområdene. Tabellen viser at netto driftsutgifter økte med omtrent 264 millioner kroner i perioden, hvorav den største økningen – på omtrent 197 millioner kroner – skjedde fra 2018 til 2019. Beløpsmessig stod rammeområde samferdsel for den klart største økningen, fulgt av rammeområde utdanning. Dette er de største rammeområdene. Målt i prosentvis økning var det andre rammeområder, som næring og kultur og miljø som hadde større økning i netto driftsutgifter i perioden. Ingen rammeområder reduserte netto driftsutgifter i denne perioden.

Prosessen med sammenslåing med Troms pågikk over tid, og fylkeskommunen har opplyst at høsten 2018 var de første samtalene med Troms. Som tabellen viser, var det betydelig økning i Finnmark fylkeskommunes netto driftsutgifter fra 2018 til 2019. Fylkeskommunen har opplyst at alle direkte kostnader knyttet til sammenslåingen ble prosjektført, mens indirekte kostnader ble ført på rammeområdene. Fylkeskommunen har opplyst at arbeidet med sammenslåingen hadde betydning for utgiftsnivået – det var betydelige ekstrakostnader utover det som ble gitt i prosjektmidler for sammenslåingen.

Tabell 1: Netto driftsutgifter Finnmark fylkeskommune, 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
Eiendom	11,9	12,7	11,7	18,8
Politiske styringsorganer	19,0	22,4	24,9	25,3
Sentraladministrasjonen	81,0	92,9	92,0	108,0
Fellesutgifter	28,7	29,4	24,4	27,7
Utdanning	588,6	580,6	592,3	626,5
Tannhelse	62,6	68,6	71,7	76,7
Næring	2,1	4,7	8,7	6,7
Kultur og miljø	38,9	42,6	43,4	53,0
Samferdsel	620,1	639,1	628,0	781,8
Netto driftsutgifter	1 453,2	1 493,3	1 520,7	1 717,0

Fylkeskommunen har opplyst at det ikke har vært store endringer i rammeområdene, slik at disse er relativt sammenliknbare over tid. Det har vært noen mindre justeringer.

Rammeområde *Eiendom* omfatter forvaltning av fylkeskommunens eiendommer og bygg, herunder vedlikehold. Utleieboliger hører også innunder dette rammeområdet.

Rammeområdet *politiske styringsorganer* omfatter utgifter knyttet til den politiske virksomheten samt utgifter til kontrollorganene. Kostnader knyttet til stortings-, fylkestings- og kommunevalg inngår i rammeområdet og det samme gjør støtte til politiske partier.

Sentraladministrasjonen omfatter den sentrale administrative ledelsen i fylkeskommunen og utgiftene består av lønn samt administrative utgifter knyttet til driften av sentraladministrasjonen.

På rammeområdet *fellesutgifter* føres utgifter som er felles for hele fylkeskommunen; IT-tjenester, kontingenter, personaltiltak, forsikringer, profilering og støtte til samisk språk og kultur. Lønnskostnadene til lærlinger i fylkeskommunale virksomheter dekkes også av dette

rammeområdet. Midler til å dekke fylkeskommunens lønnsvekst ligger inne på rammeområdet – potten blir i løpet av budsjettåret fordelt ut på rammeområdene.

Utdanning omfatter videregående skoler, fagopplæring/lærlinger og øvrige skoler. Alt forbundet med drift av dette hører innunder rammeområdet, herunder administrative oppgaver, lønn, spesialundervisning, eksamensavvikling mv.

Rammeområde *tannhelse* omfatter tannhelsetjenester, herunder drift av fylkeskommunens tannklinikker. Finnmark fylkeskommunes tannhelsetjeneste var desentralisert, med klinikker i de fleste kommuner.

Under rammeområde *Næring* hører arbeid med regional utvikling og fylkeskommunens internasjonale arbeid. En del av arbeidet bestod i forvaltning av RUP-midler. Dette var midler fylkeskommunen hvert år mottok fra Kommunaldepartementet til regional utvikling. Fylkesutvalget fordelte disse midlene til ulike formål. Det internasjonale arbeidet bestod blant annet i bilaterale samarbeid med russiske kommuner, Barentssamarbeidet, Nordkalottsamarbeidet, EU-programmet og aktiviteter knyttet til Nord-Norges Europakontor.

Rammeområdet *Kultur og miljø* omfatter plan- og vannforvaltning, bibliotek, museer, kulturvern, musikkformål, kunst, teater og film, idrett, folkehelse, voksenopplæring og kulturtiltak.

Samferdsel har ansvaret for fylkesveger og kollektivtransport. For fylkesvegene omfatter ansvaret drift, vedlikehold og investeringer på fylkesvegnettet samt trafikksikkerhet. Ansvaret for kollektivtransport omfatter buss-, hurtigbåt- og fergeruter og skoleskyss.

Ved gjennomgang av fylkestingssaker i Finnmark fylkeskommune, ser revisor at fylkestinget i flere tilfeller har vedtatt at saker skal følges opp videre av hovedutvalgene. For noen av disse sakene ser vi at det ved hovedutvalgets behandling av saker ikke er utarbeidet saksfremlegg av administrasjonen. Saken er altså ikke utredet av administrasjonen i forkant av hovedutvalgets behandling, slik revisor oppfatter det. Vi har spurt om hva som har vært praksis i saker som sendes til utvalgene fra fylkestinget og arbeidsfordelingen mellom administrasjonen og politisk nivå. Fylkeskommunen har opplyst at utvalgene ofte opptrådte som en komité. De fikk mange presentasjoner og fremlegg i møtene og jobbet med forslagene der. Fylkesrådmannen utarbeidet en del av grunnlaget, men det var ikke skriftlige dokumenter. Det var muntlig saksbehandling og dynamisk arbeid. Fremlegg som ble gitt i møtet ble dokumentert gjennom at møtene ble streamet. I en del tilfeller var utfallet av arbeidet i møtene videre prosjektarbeid, eksempelvis omstillingsprosjektet innenfor utdanning som omtales nærmere i kapittel 5.1. Utvalgene formulerte selv forslagene til vedtak i et samarbeid. Saker ble sendt videre til fylkestinget som traff det endelige vedtaket.

I enkelte saker har fylkestinget vedtatt at salderinger skal tas som «generelle kutt» innenfor eksempelvis utdanning og samferdsel. Revisor har spurt om hvordan slike vedtak ble fulgt opp, hvem som var involvert og hvordan slike kutt gjøres. Fylkeskommunen har opplyst at det kommer an på ordlyden i vedtakene. Dersom vedtaket eksempelvis knytter seg til reiser, gjøres det nedtrekk på flere poster og det er relativt enkelt å gjøre en fordeling. Dersom vedtakene var veldig åpne, var det mer utfordrende. Det var da intern prosess i administrasjonen og en forsøkte så langt som mulig å få konkrete tiltak. Dersom det ikke lot seg gjøre, ble det gjort en fordeling av nedtrekk på alle avdelingene, hvor avdelingene fikk i oppdrag å løse det. I 2019

uttalte Kommunaldepartementet at uspesifiserte kutt er problematiske. Fylkesrådmannen kommuniserte til fylkestinget at det måtte bli en strengere praksis på slike vedtak.

Når det gjelder investeringer, har vi stilt spørsmål om det var føringer for hvilke saker som skulle legges frem for fylkestinget som egen sak. Fylkeskommunen har opplyst at det ikke var en fast beløpsgrense for det. Det var en skjønnsmessig vurdering av om investeringen var vesentlig. Det ble vurdert opp mot den økonomiske situasjonen og investeringer for øvrig og vesentlighetsvurderingene kunne være ulik fra tilfelle til tilfelle.

Finnmark fylkeskommunes økonomiplanprosess har vært delt inn i tre milepæler. I første milepæl ble anslått salderingsbehov presentert. Frem mot 2. milepæl arbeidet rådmannen med å finne inndekning innenfor de enkelte rammeområder og eventuelt å omprioritere noen av behovene. Tredje milepæl var fylkestingets behandling og vedtakelse av budsjett og økonomiplan.

Vi omtaler i det videre fylkestingets vedtak av budsjett og økonomiplaner. Fylkesrådmannen har i løpet av budsjettåret avgitt statusrapporter med eventuelle forslag til budsjettreguleringer. Disse rapporteringene er en del av budsjettoppfølgingen, samtidig som fylkestinget ved behandlingen av statusrapportene også kan fatte vedtak som skal følges opp. Som redegjort for i kapittel 3 retter forvaltningsrevisjonen seg mot administrasjonens oppfølging og vi har ikke omtalt eventuell politisk oppfølging av vedtakene, herunder ikke oppfølging av vedtak som retter seg mot politiske utvalg. For enkelte vedtak er imidlertid behandling i politiske utvalg relevant.

4.2 Budsjett 2016/økonomiplan 2016-2019

4.2.1 Fylkestingets vedtak

I desember 2015 behandlet fylkestinget i Finnmark budsjett og økonomiplan for perioden 2016-2019.

Økonomiplanforslaget som ble fremlagt av rådmannen hadde foreløpig salderingsbehov på kr 6 millioner i 2016, og salderingsbehovet ville øke hvert år i planperioden til kr 10 millioner i 2019. I tillegg var det vedtatt uspesifiserte kutt i økonomiplan 2015-2018, som det foreløpig ikke var funnet inndekning for. I 2016 utgjorde dette et uspesifisert kutt på kr 12,8 millioner. Utover planperioden ville disse kuttene øke til årlige 27,7 millioner kroner fra 2018. Hovedandelen av disse uspesifiserte kuttene lå på rammeområde utdanning. Samlet utgjorde salderingsbehovet og de vedtatte uspesifiserte kuttene til sammen kr 18,8 millioner i 2016 og frem til 2019 ville dette økte til kr 37,6 millioner.

De største innmeldte behovene lå på rammeområdene utdanning og samferdsel. Det var foreslått en økning på kr 14,3 millioner i budsjettet til utdanning og en økning på kr 61,7 millioner til samferdsel. Av økningen på samferdsel utgjorde kr 28 millioner innføring av arbeidsgiveravgiften, og denne økningen var kompensert for i rammetilskuddet. På rammeområdene utgjorde foreslåtte endringer i hovedsak justeringer for lønns- og prisvekst. Med unntak av rammeområde samferdsel var det kun beløpsmessig små tiltak utover dette. For samferdsel var det foreslått følgende endringer:

Foreslåtte endringer

	B-2016	B-2017	B-2018	B-2019
Samferdsel				
Bussdepoter	3 500	3 500	3 500	3 500
Flexxruter - anbud	15 000	15 000	15 000	15 000
Skoleskyss	3 000	3 000	3 000	3 000
Driftskontrakter fylkesveger-prisjustering	7 100	7 100	7 100	7 100
Kjøp av rutetjenester til lands - prisøkning	5 000	5 000	5 000	5 000
Arbeidsgiveravgiften	28 083	28 083	28 083	28 083
Sum endringer	61 683	61 683	61 683	61 683

Bussdepoter skulle det i løpet av våren bli avholdt forhandlinger om pris på leie av. Anslaget var kr 35 millioner årlig. *Flexxruter – anbud* hadde en anslått kostnad på kr 15 millioner årlig. Reelt kostnadsbehov var usikkert på grunn av behovsprøvd tilbud og at det kun faktureres når rutene kjøres med passasjerer.² Behovet for *Skoleskyss* ville ikke være klart før rundt skolestart. Med bakgrunn i oversikten fylkeskommunen på tidspunktet hadde, var foreløpig anslått økning til skoleskyss på kr 3 millioner. *Driftskontrakter fylkesveger – prisøkning* gjaldt indeksregulering av driftskontraktene på fylkesvegene. En av driftskontraktene skulle ut på nytt anbud, noe som gjorde at anslått prisjustering var usikker. Totalbehovet for drift av fylkesveger var foreløpig anslått til kr 208,1 millioner for 2016. *Kjøp av rutetjenester til lands – prisøkning* gjaldt også justering for prisøkning. *Arbeidsgiveravgift* gjaldt som nevnt at innføring av arbeidsgiveravgift i 2015 ville utgjøre kr 28 millioner på samferdsel i 2016, noe fylkeskommunen ble kompensert for i rammetilskuddet.

Fylkestingets vedtak i sak 54/15 Økonomiplan 2016-2019 3,milepæl:

1. Det fremlagte planforslag vedtas som Økonomiplan 2016-2019 for Finnmark fylkeskommune.
2. Det fremlagte budsjettforslag vedtas som Årsbudsjett 2016 med følgende underpunkter.
 - Fylkeskommunens skattøre for 2015 skal være lovens maksimumsgrense
 - Fylkeskommunen opptar 219,4 mill. kr. i lån til finansiering av investeringsprosjekt i henhold til investeringsbudsjettet for 2015. Avdragstiden settes til det maksimale i henhold til kommuneloven
 - Etablering av nye tiltak gjennom budsjettåret kan kun skje ved reduksjon av eksisterende tiltak og uten at dette medfører merutgifter for fylkeskommunen

Fylkesrådmannens budsjettforslag med følgende endringer vedtas:

- *Salderinger som er foreslått i fylkesrådmannens budsjett og økonomiplan fjernes og erstattes med tabell som følger*
- *I tillegg tas følgende tiltak inn i budsjett og økonomiplan (se tabell nedenfor)*

² Flexx-ruter er bestillingstransport og flere fylker i Norge har hatt det som en del av kollektivtilbudet sitt.

	2016	2017	2018	2019
Bruk av disposisjonsfond (avsetninger fra 2015)	10 000 000	0	0	0
Redusere ovf. fra drift til inv 2016 (reducere mindre inv i investeringsregnskapet med 10 mill. kr)	10 000 000	10 000 000	-10 000 000	10 000 000
Utdanning, reduksjon	0	20 540 000	-24 600 000	24 155 000
Tannhelse, reduksjon	-838 000	-1 445 000	-1 777 000	-1 777 000
Prisøkning elevhjem	-1 300 000	-2 600 000	-2 600 000	-2 600 000
Generelle kutt, opplæring	-3 000 000	-2 971 000	-2 655 000	-1 500 000
Fellesutgifter	-1 880 000	-1 880 000	-1 880 000	-1 880 000
Plan og kultur	-500 000	0	0	0
Scene Finnmark, reduksjon	-500 000	0	0	0
Disposisjonsfond	-2 000 000	0	0	0
Sum saldert	30 018 000	39 436 000	-43 512 000	41 912 000
Tiltak som tas inn :				
Tekst: Fylkesrådmannens salderingsforslag 2016-2019 og vedtatt uspesifisert saldering 2015- 2018	28 934 000	38 602 000	42 678 000	41 078 000
Kunstscolen i Karasjok, engangsbeløp	250 000			
Økning av journaliststipendet	20 000	20 000	20 000	20 000
Rutetilpasning	499 000	499 000	499 000	499 000
Prisjustering Museer	115 000	115 000	115 000	115 000
Vest Finnmark Krisesenter	200 000	200 000	200 000	200 000
Sum - behov for inndekning	30 018 000	39 436 000	43 512 000	41 912 000

Tekstlig kommentarer:

- A. Mindreforbruk på samferdselsprosjekt i 2015 gir 10 000 000 kr overført via disposisjonsfondet til 2016s budsjetttrammer.
- B. Overføring fra drift til investering tas ned med 10 000 000 kr og investeringer innen samferdsel tas ned tilsvarende.
- C. 350,- til ekstra båtrotasjon Korsfjord-Nyvoll overført til bruk på strekningene Øksfjord-Loppa-Hasvik
- D. Bokbussen Tana-Nesseby beholdes inne i budsjettet med kr 300 000 per år
- E. Fylkestinget ønsker å få vurdert muligheten for, og eventuelt besparelser av, sammenslåing av de merkantile og evt andre tjenester til videregående skoler
- F. Fylkestinget ber om å få vurdert muligheten for besparelser ved å avvikle drift eller salg av Gjesteatelieer i Vadsø.
- G. Fylkestinget ber fylkesrådmannen om å utarbeide en sak til Fylkestinget om å innarbeide krav om inntak av lærlinger i alle sine anskaffelseskontrakter, både for drift og investeringer.
- H. Når det gjelder budsjettmessige nedtak, ber fylkestinget hovedutvalgene om å komme tilbake med innstillinger for hvordan dette kan gjøres.
- I. Finnmark Fylkesting vil be Fylkesrådmannen utrede en sak til FT behandling i oktober neste år om framtidig rolle i elevhybler. Herunder om man skal endre sin andel av elevhybel behovet, bygge flere, selge ned, en kombinasjon med private/kommuner. Utrede framtidig behov. Andelen vertsfamiliehjemler må også drøftes. Kommunene må

også høres og det satses på en bred behandling, hvor HUK skal behandle saken før avgjørelse i Fylkestinget.

- J. Fylkestinget ber fylkesrådmann om å utrede muligheter for vesentlig besparelser i gjennomføringen av IB ved Kirkenes VGS. Utredningen gjennomføres innen eksisterende rammer.

Fylkestingets vedtak innebar at følgende forslag til budsjetttrammer innenfor drift for 2016-2019 ble vedtatt, med de endringer som fremgår av vedtaket:

Tabell 9: Forslag til nye budsjetttrammer 2016-2019

Rammeområde	B-2016	B-2017	B-2018	B-2019
Eiendom	11 596	11 596	11 596	11 596
Politiske styringsorganer	18 300	18 850	18 300	18 925
Sentraladministrasjonen	80 473	80 473	80 473	80 473
Fellesutgifter	50 359	50 359	50 359	50 359
Utdanning	538 887	527 294	522 550	522 550
Tannhelse	69 546	69 240	69 378	69 378
Næring	2 211	2 211	2 211	2 211
Plan og kultur	37 478	37 493	37 493	37 493
Samferdsel	586 880	585 081	583 984	583 984
Netto driftsutgifter	1 395 730	1 382 597	1 376 344	1 376 969

Når det gjelder investeringer, viser de to tabellene nedenfor forslaget til investeringsprogram som ble vedtatt og finansiering av dette.

Tabell 4: Forslag til investeringsprogram 2016-2019

Investeringer	B-2016	B-2017	B-2018	B-2019	Sum
Sentraladministrasjonen			6 000		6 000
Fellesutgifter	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Utdanning	179 000	146 753	67 000	64 000	456 753
Tannhelse	30 000	3 000	23 604	2 000	58 604
Samferdsel	104 750	89 450	70 450	77 350	342 000
Sum investeringer	318 750	244 203	172 054	148 350	883 357

Tabell 5: Finansiering av investeringsprogrammet

Investeringer	B-2016	B-2017	B-2018	B-2019	Sum
Lån	219 350	149 707	92 558	72 854	534 469
Overfør. fra driftsregnskapet	52 400	54 496	54 496	54 496	215 888
Momskompensasjon	42 000	35 000	25 000	21 000	123 000
Boligsalg	5 000	5 000			10 000
Sum finansiering	318 750	244 203	172 054	148 350	883 357

Den største investeringen var ombygging og nybygg ved Alta videregående skole, med samlet budsjett på kr 403 millioner. Byggestart var høsten 2015 og planlagt ferdigstilling første halvår 2017. Innenfor tannhelse var ny tannklinikk i Vadsø samt ombygging av Hammerfest tannklinikk i budsjettet for 2016. Innenfor samferdsel var det flere kaiprojekter. I budsjettet for 2016 var kaier på Mikkelsby og Konghus, kombikai Akkarfjord og kombikai Altneset. En stor del av beløpet til investeringer for samferdsel – kr 62,9 millioner – gjaldt «mindre investeringstiltak». Dette knytter seg til vedlikehold på fylkesvegnettet, men av en slik

størrelsesorden at det var å regne som investeringstiltak og ikke vedlikehold over driftsbudsjettet.

4.2.2 Administrasjons oppfølging av budsjettvedtaket

Fylkesrådmannens statusrapport nr. 1 – 2016 (sak 17/16)

Det fremgår av statusrapporteringen at rammeområdene eiendom, politiske styringsorganer, sentraladministrasjonen, fellesutgifter, utdanning, tannhelse, plan og kultur og næring forventes å være i balanse ved årets slutt. Rammeområde samferdsel hadde meldt inn økt behov på kr 15,9 millioner. Dette knyttet seg til engangskostnader til innleid båttransport i forbindelse med ras på FV 19 ved Lerresfjorden. Dette utgjorde kr 9 millioner. I tillegg var det økte kostnader på skoleskyss på kr 6,2 millioner. I saken som ble fremlagt om budsjett, var det synliggjort usikkerhet knyttet til kostnader for skoleskyss, og denne rapporteringen synliggjør at kostnadene ble høyere enn stipulert.

Når det gjelder investeringer, ble det rapportert på status i nye byggeprosjekter. For Alta videregående skole og Vadsø tannklinikk tilsa rapporteringen at prosjektene var i tråd med økonomisk ramme og ferdigstillestidspunkt. Det var i rapporteringen ikke nærmere informasjon om status i arbeidet med kaiprosjektene eller ombygging av Hammerfest tannklinikk.

Fylkestinget fattet følgende vedtak:

1. Fylkestinget tar Fylkesrådmannens statusrapport nr. 1 – 2016 til orientering.
2. Fylkestinget tar Finansrapport per 31.12.2015 til orientering.
3. Fylkestinget gjør følgende reguleringer i budsjettet:

1. Driftsbudsjettet		
Ansvar	Tekst	Budsjett-regulering
22	Portoutgifter flyttes fra SA	-150 000
30	Portoutgifter flyttes til fellesutgifter (FOT)	150 000
30	Digitalt utstyr midler flyttes fra fellesutgifter	-1 500 000
40	Digitalt utstyr midler flyttes til opplæring	1 500 000
81	Bussdepoter	3 000 000
81	VargsundXpressen delfinansiering helårsdrift	400 000
82	Skoleskyss	6 300 000
83	Drift fylkesveger	-5 000 000
83	Drift fylkesveger - utgifter ras fv. 19	9 000 000
9*	Disposisjonsfond	-9 000 000
97	Reduksjon overføring fra drift til investering	-4 700 000
	Sum	0
2. Investeringsbudsjettet		
Prosjekt	Tekst	Endring
142503	Fergepakke Loppa	3 000 000
	Kjøp sikkerhetssenteret	3 333 000
	Hammerfest tannklinikk	3 000 000
	Reduksjon overføring drift til investering	4 700 000
103501	Korrigerings låneopptak 2015	-72 000 000
122510	Bruk av lån	-14 033 000
122510	Korrigerings låneopptak 2015	72 000 000
	Sum	0

Følgende poster tas ut av driftsdelen av budsjettreguleringene og sendes over til Hovedutvalget for nærmere vurdering og økonomiløsning:

- Bussdepoter 3,0 mill
- Skoleskyss 6,3 mill
- Sum 9,3 mill**

Fylkesrådmannens statusrapport med budsjettregulering nr. 2 – 2016 (sak 29/16)

Fylkesrådmannen rapporterte at alle rammeområdene var forventet å gå i balanse ved årsslutt. For rammeområde samferdsel er det kommentert at det har vært høyere kostnader enn forventet på kollektivtransport, som det forsøkes å finne dekning for innenfor egen ramme. Dersom det ble ytterligere økninger på slutten av året, ville det medføre merforbruk på rammeområde samferdsel.

Når det gjelder investeringsprosjekter, var fremdriften i arbeidet ved Alta videregående skole foran planen, og prosjektet kunne bli ferdigstilt før tiden – dersom alt gikk etter planen i det videre arbeidet. Tannklinikken i Vadsø var ferdigstilt og skulle overleveres i september 2016. Total kostnad for klinikken var kr 37 millioner. Om kombibåtkaier fremgår av rapporteringen at kaiene lokalisert i Akkarfjord og på Altneset hadde vært ute på anbud. Prisen ble høyere enn forprosjekteringen antydte. Bakgrunnen for høyere pris enn forutsatt var sammensatte, men hovedårsaken var at dette var helt nye kaier som aldri var bygd i Finnmark tidligere, og at riggekostnadene var mye dyrere enn beregnet. Fylkesrådmannen ville komme tilbake til dette når endelig tildeling var gjort. Bygging av nye kaier på Mikkelsby og Kongshus startet opp høsten 2016 med planlagt ferdigstillelse i løpet av 2016. Budsjettrammen for prosjektet var kr 44 millioner, og foreløpig prognose på kr 35 millioner var innenfor rammen.

Reguleringene som ble foreslått, og vedtatt, i investeringsbudsjettet omhandlet i hovedsak interne justeringer på samferdsel, slik at midlene kom på riktig prosjektnummer.

Fylkestinget vedtok følgende:

1. *Fylkestinget tar Fylkesrådmannens statusrapport nr. 2 – 2016 til orientering.*
2. *Fylkestinget tar Finansrapport per 30.04.2016 og 31.08.2016 til orientering.*
3. *Fylkestinget gjør følgende reguleringer i budsjettet:*

1. Driftsbudsjettet		
Ansvar	Tekst	Budsjett-regulering
4*	Karriere Finnmark	-750 000
55	Ledige lønnsmidler tannhelse	-500 000
79	Prisjustering tilskudd	40 000
79	Filmfond Nord	400 000
83	Aksjekapital Bompengeselskap Nord	1 000 000
9*	Avsetning til fond	750 000
9*	Bruk av disposisjonsfond	-1 440 000
9*	Overføring fra drift til investering	500 000
	Sum	0
2. Investeringsbudsjettet		
Prosjekt	Tekst	Endring
152503	Utstyr Kautokeino tannklinikk	500 000

	Overføring drift til investering	-500 000
102513	Midler som tilhører Fergepakke Loppa	-20 000 000
142503	Midler som tilhører Fergepakke Loppa	20 000 000
102513	Midler som tilhører mindre veginvesteringer	6 500 000
103501	Midler som tilhører mindre veginvesteringer	-6 500 000
122510	Bruk av lån	0
	Sum	0

Fylkesrådmannens statusrapport med budsjettregulering nr. 3 – 2016 (sak 40/16)

Fylkesrådmannen rapporterte at de fleste rammeområdene var forventet å gå i balanse ved årsslutt. På rammeområde for fellesutgifter så det ut til å bli et mindreforbruk på kr 3 millioner på grunn av lavere pensjonskostnad enn forventet. Momskompensasjon ville også bli høyere enn antatt (kr 200 000). Rammeområde utdanning hadde meldt inn et økt behov på spesialundervisning på kr 3 millioner og et økt behov innenfor institusjonsundervisning på kr 200 000. Det var også kommentert noe usikkerhet knyttet til antallet lærekontrakter som tegnes i løpet av året og kostnadene dette vil medføre innen fagopplæring.

Rammeområde tannhelse lå an til et mindreforbruk. Dette forklares i hovedsak av ledige lønnsmidler på grunn av vakanser og høyere inngang av sykepenges enn budsjettet.

For rammeområde samferdsel lå det an til et foreløpig merforbruk på kr 8 millioner i 2016. Mild førjulsvinter hadde bidratt til lave brøytekostnader, noe som ga et foreløpig mindreforbruk på kr 8 millioner på driftskontraktene på fylkesveg. Dette mindreforbruket var benyttet til inndeckning av merforbruk på kollektivtransport. Bakgrunnen for merforbruket på buss- og sjøtransport var nødvendige justeringer og politisk vedtatte endringer etter anbudsstart. Kostnadene hadde vist seg å bli høyere enn beregnet. Det var i utgangspunktet inndeckning for dette innenfor rammen, men bortfallet av en budsjettet inntekt på takstøkning fra forrige busskontrakt medførte underdekkning på kr 8 millioner.

Det var i statusrapporten ikke en egen del med gjennomgang av status i investeringsprosjekter, men status i utbygging av infrastrukturiltak for ekspressbåter var omtalt. Prisene for kaiene i Akkarfjord og på Altneset ble kr 18 millioner dyrere enn forprosjekteringen antydte. Det var i overkant av kr 22 millioner tilgjengelig på prosjektene i budsjettet for 2016. Beløpet ble flyttet over til 2017. Refinansiering av overskridelsen på disse prosjektene ville gjøres med justering av de vedtatte kaiprojektene utover i økonomiplanperioden, og i utgangspunktet ikke medføre økte låneopptak for fylkeskommunen. I saksutredningen fremgår også behov for å øke budsjettet for ombygging av tannklinikken i Hammerfest med kr 3 millioner. Bakgrunnen for dette var problematikk med diesellukt fra grunnen og utfordringer med inn klima. Økningen i budsjettet ble foreslått finansiert ved låneopptak.

Fylkestinget fattet følgende vedtak:

1. Fylkesutvalget tar fylkesrådmannens statusrapport nr 3 – 2016 til orientering.
2. Fylkestinget gjør følgende reguleringer i budsjettet:

1. Driftsbudsjettet		
Ansvar	Tekst	Budsjett-regulering
36	Momskompensasjon	-200 000
38	Avsetning lønnsreserven	-1 500 000
38	Lavere pensjonskostnad enn forventet	-3 000 000
42	BUP Karasjok	200 000
46	Spesialundervisning	3 000 000
55	Ledige midler tannhelse	-5 800 000
79	Filmfond Nord	800 000
81	Kollektivtransport	8 000 000
90	Høyere skatteinngang enn forventet	-3 000 000
98	Til disposisjonsfond	1 500 000
	Sum	0

2. Investeringsbudsjettet		
Prosjekt	Tekst	Endring
	Hammerfest tannklinikk	3 000 000

Ansvar		
44	Innbetaling	-50 000
44	Avsetning til ubundne investeringsfond	50 000
62	Avdrag	-9 550 000
62	Avsetning til ubundne investeringsfond	9 550 000
62	Renter	-550 000
62	Avsetning til ubundne investeringsfond	550 000
62	Utbetaling	2 500 000
62	Bruk av ubundne investeringsfond	-2 500 000
79	Avdrag og renter	-100 000
79	Avsetning til ubundne investeringsfond	100 000
79	Utbetaling	500 000
79	Bruk av ubundne investeringsfond	-500 000
122510	Bruk av lån	-3 000 000
	Sum	0

Oppfølging av vedtak i forbindelse med budsjettsaker i 2016

Fylkesrådmannens statusrapporter med eventuelle budsjettreguleringer inngår som en del av fylkesrådmannens oppfølging av vedtaket om budsjett og økonomiplan. Gjennom statusrapportene redegjøres for utvikling i inntekter og utgifter sett opp mot vedtatt budsjett.

Revisor har fra fylkeskommunen fått en oversikt over budsjettreguleringene som er gjort gjennom året. Vi ser av denne at budsjettet ble regulert i tråd med fylkestingets vedtak.

I vedtaket om budsjett og økonomiplan ba fylkestinget fylkesrådmannen om å utrede/vurdere ulike forhold gjennom fem vedtakspunkter:

- *Fylkestinget ønsker å få vurdert muligheten for, og eventuelt besparelser av, sammenslåing av de merkantile og evt andre tjenester til videregående skoler*
- *Fylkestinget ber om å få vurdert muligheten for besparelser ved å avvikle drift eller salg av Gjesteatelier i Vadsø.*
- *Fylkestinget ber fylkesrådmannen om å utarbeide en sak til Fylkestinget om å innarbeide krav om inntak av lærlinger i alle sine anskaffelseskontrakter, både for drift og investeringer.*

- *Finnmark Fylkesting vil be Fylkesrådmannen utrede en sak til FT behandling i oktober neste år om framtidige rolle i elevhybler. Herunder om man skal endre sin andel av elevhybel behovet, bygge flere, selge ned, en kombinasjon med private/kommuner. Utrede framtidig behov. Andelen vertsfamiliehjemler må også drøftes. Kommunene må også høres og det satses på en bred behandling, hvor HUK skal behandle saken før avgjørelse i Fylkestinget.*
- *Fylkestinget ber fylkesrådmann om å utrede muligheter for vesentlig besparelser i gjennomføringen av IB ved Kirkenes VGS. Utredningen gjennomføres innen eksisterende rammer.*

Det første vedtakspunktet gjelder sammenslåing av merkantile og eventuelle andre tjenester ved videregående skoler. Som en del av oppfølgingen av blant annet dette vedtaket ble det igangsatt et omstillingsprosjekt. Vi omtaler dette prosjektet nærmere i kapittel 5.1.

Det andre vedtakspunktet omhandler vurdering av muligheter for besparelser ved Gjesteateliere i Vadsø. Revisor finner ikke at slike vurderinger er forelagt fylkestinget.

Tredje vedtakspunkt gjaldt sak til fylkestinget om å innarbeide krav om inntak av lærlinger i alle anskaffelseskontrakter. Til fylkestingets møte i oktober 2016 la fylkesrådmannen frem melding 4/16 om bruk av lærlingklausul i offentlige anskaffelser. I meldingen redegjorde fylkesrådmannen for at krav til oppdragsgiver om å benytte lærlinger var foreslått inntatt som krav i nytt, nasjonalt regelverk om offentlige anskaffelser som på tidspunktet var på høring.

I det fjerde vedtakspunktet ba fylkestinget om sak til behandling i fylkestinget i oktober om fylkeskommunens rolle knyttet til elevhybler. I tråd med vedtaket la fylkesrådmannen frem slik sak til fylkestingets møte i oktober.

Muligheter for besparelser i gjennomføringen av IB ved Kirkenes videregående skole finner ikke revisor at konkret er redegjort for i saker til fylkestinget i løpet av 2016. IB-tilbudet ved skolen har imidlertid vært oppe til vurdering ved flere anledninger, som det fremgår av omtalen av budsjettvedtak og oppfølgingen av disse for øvrige år.

Regnskap 2016

Årsregnskapet viser fylkeskommunens årsresultat og er relevant med hensyn til oppfølging av vedtatt budsjett. Årsregnskapet for 2016 viste kr 10,6 millioner i merforbruk. Merforbruket ble dekket inn ved å redusere overføringen fra drift til investering. Utklippet nedenfor viser netto driftsutgifter for rammeområdene samt avvik mellom regnskap og justert budsjett.

Tabell 1: Netto driftsutgifter – rammeområdene

Tall i mill. kr	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Justert budsjett 2016	Avvik 2016	Avvik i %
Eiendom	22,4	13,6	11,9	11,7	-0,2	-1,5
Politiske styringsorganer	17,0	20,2	19,0	19,0	-0,0	-0,0
Sentraladministrasjonen	70,6	77,9	81,0	83,1	2,1	2,5
Fellesutgifter	28,5	18,9	28,7	33,5	4,8	14,3
Utdanning	521,6	557,2	588,6	568,3	-20,3	-3,6
Tannhelse	62,1	62,9	62,6	64,1	1,5	2,3
Næring	0,4	2,4	2,1	2,2	0,1	4,5
Plan og kultur	36,0	41,1	38,9	40,3	1,3	3,2
Samferdsel	470,0	555,9	620,1	611,3	-8,8	-1,5
Netto driftsutgifter	1 228,6	1 350,4	1 453,2	1 433,6	-19,6	-1,3

Størst avvik var det på rammeområde utdanning. Dette var i hovedsak forklart med økt aktivitetsnivå på lovfestede tjenester, arbeidsrettssak ved Alta videregående skole og merforbruk ved landslinje ved Kirkenes videregående skole samt ved Fagskolen i Kirkenes. Merforbruk på rammeområde samferdsel skyldtes i hovedsak pliktig avsetning på kr 7,5 millioner i påvente av ankesak i en pågående rettstvist på kollektivtransport.

Investeringene var doblet i forhold til 2015 og det var investert for kr 443,2 millioner i 2016. Nybygg og ombygging av Alta videregående skole var den største investeringen innenfor utdanning og i 2016 var det foretatt investeringer for kr 146 millioner. Innenfor samferdsel var det største enkeltprosjektet fergeleie Mikkelsby - Kongshus, hvor det var foretatt investeringer for kr 39,6 millioner. Tabellen nedenfor viser oversikt over investeringene.

Tabell 4: Investeringer (tall i mill.kr)

Tjeneste	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016
420-490 Andre*	12,6	7,3	5,0	6,4	6,7
510-590 Utdanning	77,2	47,2	39,3	28,6	186,6
660-665 Tannhelse	31,2	5,1	5,8	13,0	53,0
700-715 Næring	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
720-732 Samferdsel	202,6	189,6	131,5	168,6	196,6
750-775 Plan og Kultur	0,5	8,5	0,1	2,5	0,3
Sum	324,1	257,7	181,7	219,1	443,2

Revisjonsberetningen for 2016 var med forbehold. Forbeholdet knyttet seg til vesentlige budsjettavvik for investeringsbudsjettet. Avviket mellom justert budsjett og regnskap for 2016 var på kr 134,6 millioner i mindreforbruk. Det største avviket knyttet seg til Alta videregående skole, og fylkesrådmannen viste til at dette skyldtes sen viderefakturering fra underleverandører. På samferdsel var kostnadene kr 45 millioner lavere enn budsjettet. Dette skyldtes i hovedsak forsinket fremdrift på fylkesvei 19, fergeleiene Nyvoll-Eidsnes, utsatt oppstart på kombibåtkaiene på Altneset og i Akkarfjord samt mindreforbruk på fylkesvei 98 Ifjordfjellet. Videre viste fylkesrådmannen til at for fremtiden ville budsjettet bli justert, slik at det ble samsvar mellom regnskap og budsjett.

Fylkeskommunens langsiktige lånegjeld økte med kr 177,3 millioner fra 2015 til 2016. Ved utgangen av 2016 var det kr 33,3 millioner på fylkeskommunens disposisjonsfond.

4.3 Budsjett 2017/økonomiplan 2017-2020

4.3.1 Fylkestingets vedtak

I utfordringsdokumentet (milepæl 1) for økonomiplan 2017-2020 som rådmannen fremla for politisk behandling, er det angitt økonomiske prioriteringer for perioden 2017-2020:

- Få klarlagt de kutt som var vedtatt som uspesifiserte kutt fra økonomiplan 2016-2019
- Kompensere budsjettrammene for lønns- og prisvekst
- Kompensere samferdselssektoren med nødvendige midler for å dekke prisøkninger på de kontrakter som er inngått
- Prioritere tiltak innen videregående opplæring som kan fremme økt gjennomføring og tiltak for å fremme regionalutvikling innen næringssektoren
- Fra og med 2020 fokusere på at investeringsprogrammet ikke skal medføre en økning i fylkeskommunens lånegjeld

For å finansiere nye tiltak ville det være nødvendig å gjennomføre tilsvarende kutt i tjenesteproduksjonen andre steder i organisasjonen og fylkesrådmannen ville rette fokus mot dette i det videre arbeidet med budsjett og økonomiplan.

Til fylkestingets møte i oktober la fylkesrådmannen frem sak om økonomiplanprosess (milepæl 2). Fylkesrådmannen anbefalte at fylkestinget fattet et prinsippvedtak for fordelingen av innsparinger i kommende økonomiplanperiode og foreslo en fordeling av kuttene mellom rammeområdene. Disse utgjorde til sammen ca. kr 42 millioner. I behandlingen av saken ble det fremmet flere forslag fra ulike politiske partier om signaler til økonomiplan, hva som var ønskelig at ble konsekvensutredet og hvilke foreslåtte kutt som var ønskelige å opprettholde og ikke. Fylkestinget vedtok enstemmig at «Alle fremmede innspill til økonomiplanprosess sendes administrasjonen». Revisor oppfatter at innstilling med forslag til fordeling av kutt mellom rammeområdene ikke ble vedtatt. Det fremgår ikke av protokoll fra møtet om denne ble votert over.

Under fylkestingssamlingen i desember 2016 behandlet fylkestinget budsjett- og økonomiplan 2017-2020. Det fremgår av saksfremlegget at fylkesrådmannen så en stor utfordring i å gjennomføre større reduksjoner i driftsnivået til fylkeskommunen gjennom generelle innsparingstiltak. Eventuelle innsparingstiltak ble anbefalt gjennomført gjennom en hovedvekt av reduksjon i planlagt aktivitetsnivå eller endring i struktureringen av tjenestetilbudet.

Når det gjelder investeringer, var nybygg og ombygging av Alta videregående skole det største investeringsprosjektet innenfor utdanning i 2017. Innenfor tannhelse var det underveis i byggeprosessen av tannklinikken i Kautokeino, som ble åpnet i 2016, avdekket manglende prosjektering av uteområde samt flere utforutsette avvik i prosjekteringen og endring i valutakurser. Dette medførte at prosjektet totalt sett måtte slutføres i 2017 med ytterligere bevilgning på kr 1,3 millioner. Det var ikke foreslått større investeringsprosjekter innenfor tannhelse i 2017. Ny tannklinikk i Tana ble foreslått påbegynt tidligst i 2019, på grunn av behov for å prioritere andre investeringer. Innenfor samferdsel utgjorde «mindre investeringstiltak» størsteparten av foreslått investeringsbudsjett for 2017. Om infrastrukturbehov, ekspressbåtkaier fremgikk at det i en tiårsperiode fremover ville være behov for oppgraderinger og oppsett av nye anlegg i forbindelse med nye hurtigbåter, universell utforming og endrede behov innenfor kollektivtransporten. Tiltak ville iverksettes etter en prioriteringsliste. For 2017 ville det være behov for ca. kr 26,5 millioner til oppføring av ny kombibåtkai på Vikran.

Fylkestinget fattet følgende vedtak:

1. Fylkesrådmannens alternativ 1 til økonomiplan er vedtatt som Økonomiplan 2017-2020 med følgende endringer:

a. Saksfremleggets tabell 8: «Foreslåtte salderinger fordelt på rammeområder» erstattes med følgende:³

	B-2017	B-2018	B-2019	B-2020	
Eiendom	-502	-502	-502	-502	
Politiske organer	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	(Uspesifisert)
Sentral adm.	-1 063	-1 063	-1 063	-1 063	
Fellesutgifter	-1 965	-1 965	-1 965	-1 965	
Videre g Opplæring	0	0	0	0	
Tannhelse	-2 900	-2 900	-2 900	-2 900	
Næring	-55	-55	-55	-55	
Plan og kultur	-250	-250	-250	-250	(Profesjonell kunstnerisk virksomhet, allerede vedtatt)
Samferdsel	-14 243	-13 743	-13 743	-13 743	(Skjermer Hornøy og veivedlikehold)
Disposisjonsfond	-5 300	-4 500	-4 500	-4 500	
Sum saldering	-24628	-24628	-24628	-24628	

b. Følgende satsninger gjøres i tillegg til saksfremleggets tabell 2: Økninger i kostnader og inntekter»

	B-2017	B-2018	B-2019	B-2020	
Støtte til veien til Nervei	500	0	0	0	
Kyst- og gjenreisningsm.	500	0	0	0	(fast utstilling)
Profileringsavtale BUL	300	0	0	0	
FFO	150	150	150	150	
Foldalbruket drift	200	200	200	200	(Innlemmes i Kyst- og gjenreisningsmuseet)
Driftsøkning Museum	1 000	1 000	1 000	1 000	(lik økning til de 5 museene)

Totale satsninger og salderinger blir da

	B-2017	B-2018	B-2019	B-2020
Sum saldering	-24628	-24628	-24628	-24628

2. Fylkesrådmannens alternativ 1 er vedtatt som årsbudsjett for 2017 med angitte underpunkter og endringer i henhold til vedtakets pkt. 1

- Benyttelse av disponibel budsjetttramme på 1 mill. kr vedtas
- Fylkeskommunens skattøre for 2017 skal være lovens maksimumsgrense
- Fylkeskommunen opptar 161,4 mill. kr i lån til finansiering av investeringsprosjekt i henhold til investeringsbudsjettet for 2017. Avdragstiden settes til det maksimale i henhold til kommuneloven.
- Etablering av nye tiltak gjennom budsjettåret kan kun skje ved reduksjon av eksisterende tiltak og uten at dette medfører merutgifter for fylkeskommunen

3. Videregående opplæring og Voksenopplæring.

Nedtak av 10.3 mill innarbeides i omstillingsarbeidet innen videregående opplæring

³ Sammenliknet med fylkesrådmannens forslag til salderinger var det endringer for to av rammeområdene; plan og kultur og samferdsel. Salderinger for plan og kultur ble halvert sammenliknet med forslaget; fra kr 500 000 til kr 250 000. For samferdsel ble saldering redusert med kr 3 400 000. I tillegg hadde rådmannen foreslått disponible midler på kr 1 000 000 som ikke inngår i vedtaket. Saldering av disposisjonsfond som ble vedtatt, var ikke foreslått av rådmannen.

500 000,- av de 2 mill i fylkesrådmannens innstilling øremerkes voksenopplæringstiltak i Alta

4. Ny bestilling

Fylkestinget ber administrasjonen utrede sak om overføring av Hasviksambandet til staten. Forventer sak til fylkestinget i mars.

5. Investeringer

Utsetter kaiinvesteringer på Ingøya til 2018. Omdisponerer midler til overskridelser på kaiprosjekter i Altneset og Akkarfjord.

Framskynde oppstart planlegging Nordkapp vg. skole med 2 mill. og 5 mill. til Tannklinikk i Tana 2017.

Investeringer Pasvik Folkehøgskole, 15 500 mill. utsettes til sist i perioden i påvente av endelig vedtak knyttet til driftstilskudd og eierskap.

6. Det er foreslått brukt 26,5 mill. kroner til kombibåtkai på Vikran på Ingøy. Etter ønske fra brukere er det hensiktsmessig å heller etablere denne på Inga. Dette er en rimeligere løsning og administrasjonen bes innarbeide dette i sine planer.

Fylkestingets vedtak innebar at budsjetttrammene for rammeområdene som fremgår av tabellen nedenfor ble vedtatt – med de endringer som fremgår av fylkestingets vedtak:

Tabell 11: Foreslåtte budsjetttrammer per rammeområde

Rammeområde	B-2017	B-2018	B-2019	B-2020
Eiendom	11 761	11 761	11 761	11 761
Politiske styringsorganer	19 178	18 628	19 253	18 628
Sentraladministrasjonen	85 725	85 725	85 725	85 725
Fellesutgifter	46 767	46 767	46 767	46 767
Videregående opplæring	558 437	553 693	553 693	553 693
Tannhelse	69 194	69 332	69 332	69 332
Næring	7 186	7 146	5 296	5 246
Plan og kultur	40 216	40 016	40 016	40 016
Samferdsel	604 372	603 275	603 275	603 275
Netto driftsutgifter	1 442 836	1 436 343	1 435 118	1 434 443

4.3.2 Administrasjonens oppfølging av vedtak

Fylkesrådmannens statusrapportering med budsjettregulering nr. 1 – sak 13/17

Fylkesrådmannen rapporterte om at alle rammeområder foruten samferdsel var forventet å være i balanse ved årets slutt. For samferdsel er det ikke kommentert hvorvidt det var forventet at rammeområdet går i balanse eller ikke, men det er andre kommentarer i rapporteringen:

Det hadde gått to større steinskred over fylkesveger. Midlertidig sikring etter skredet ved fylkesveg 889 Ørahaugen Havøysund ville medføre kostnader i et omfang som krevde avklaring i forhold til finansiering. Midlertidige sikringsarbeider var anslått til 7-10 mill. kr. Hva som måtte gjøres for å få en permanent sikring var under utredning og for tidlig å si noe om.

Det var tre muligheter for finansiering av de midlertidige sikringsarbeidene: 1. Ny bevilgning fra Finnmark fylkeskommune på kr 10 millioner. 2. Kutte kr 10 millioner i

vedlikeholdsbudsjettet for dekkelegging. 3. Omdisponering av midler i skredsikringsplanen 2014-2017. Sistnevnte var usikkert om var et aktuelt alternativ, da statlige midler kun kan brukes til permanent sikring og det på tidspunktet ikke var avklart om de midlertidige tiltakene for Ørahaugen også ville være tilstrekkelige som permanente tiltak.

Kaiprosjektet i Bukta er også omtalt i rapporteringen. Her fremgår at planlagte tiltak for å sikre transport til Årøy ikke hadde gått som planlagt og det hadde vært behov for å leie inn dyre reserveløsninger. Det er også redegjort for fordyrende faktorer ved kaiprosjektene på Kongshus og på Mikkelsby. Dette hadde medført at det ikke var midler igjen på prosjektet, og entreprisen i Bukta måtte dekkes med inndekning fra tidligere års mindreforbruk på andre investeringsprosjekter. Det ville ikke medføre økt låneopptak for fylkeskommunen. Kostnadene knyttet til etablering av komibåtkai i Bukta var på tidspunktet ikke avklart.

Fylkestinget vedtok følgende:

- 1. Fylkestinget tar Fylkesrådmannens statusrapport nr. 1-2017 til orientering.*
- 2.*
 - Inndekning på driftsbudsjettet foreslås i sin helhet kr 19 mill. fra disposisjonsfondet.*
 - Da det råder en del usikker rundt finansiering av kai i Bukta i Alta utsettes behandling av denne til vi har mere detaljer om økonomien i dette prosjektet. Ny investeringer blir da på kr 4.5 mill. Inndekningen skjer ved tidligere års mindreforbruk med kr. 4,5 mill.*
 - Sak vedrørende finansiering av kai i Bukta i Alta legges frem i egen ska for HUFKS i et ekstraordinært møte slik at prosjektet ikke utsettes for unødvendig forsinkelse. Hovedutvalget gis en ramme på kr. 8 mill for å løse kaibehovet i Bukta i Alta*
- 3. Det nedsettes et økonomiutvalg bestående av fylkesutvalgets medlemmer og hovedutvalgsledere. Økonomiutvalget vil bli oppdatert med løpende informasjon om fylkeskommunens økonomiske situasjon og utvidet informasjon i forbindelse med økonomiplanprosessen. Utvalget skal ikke være et vedtaksutvalg men kan gi styringssignaler til fylkesrådmannen.*
- 4. Fylkesrådmannen gis fullmakt til å oppdatere Finnmark fylkeskommunes reglement i henhold til vedtakets pkt. 3.*
- 5. Informasjon gis til fylkestinget om viktige omstillingsprosjekt med større økonomisk virkning. I 2017 ville det vært spesielt viktig å bli orientert og informert om omstillingen i det videregående skoletilbudet i fylkeskommunen. Informasjon gis ved budsjettreguleringene.*

Fylkesrådmannens statusrapport med budsjettregulering nr. 2 – sak 32/17

Fylkesrådmannen rapporterte om mindre avvik på enkelte rammeområder, som skyldtes forhold som feilføring og ville bli korrigert. For rammeområde utdanning ble det meldt om formidabel økning i antallet tegnede lærekontrakter de siste årene, noe som ville føre til at kostnadene til fagopplæring økte utover vedtatt budsjett. Fylkesrådmannen ville gjøre beregninger på merkostnad som følger av økningen når bildet på antallet kontrakter for året som helhet hadde tegnet seg. Dette kunne forventes klart til fylkestinget i oktober. For rammeområde utdanning var det også informasjon om status i omstillingsprosjektet.

For rammeområde samferdsel ble det rapportert om en utfordrende vinter for drift av fylkesveger. Alle fakturaer vedrørende vinterdriften var ikke kommet inn, og en hadde dermed ikke endelige tall. Prognosene var foreløpig ikke endret.

Det var informasjon om investeringsprosjektet Kombikai Alta. Merforbruk i arbeidet med kaier på Kongshus og Mikkelsby var på 8,5 mill. kr. Dette var påløpte kostnader det måtte finnes inndekning for i 2017, og ble foreslått dekket inn med midler fra tidligere års mindreforbruk. Det var behov for tilleggsbevilgning på kr 10,5 mill. for å kunne gjennomføre byggingen av kombikai i Alta. Alternativene og konsekvensene rundt dette ville redegjøres for i egen sak til fylkestinget. Det var også redegjort for store råteskader ved kombinasjonsboliger i Vadsø samt behov for etterisolering og bytting av vinduer og dører i noen av boligene. Kostnadsoverslaget var på kr 8 millioner.

I saksfremlegget var redegjort for overføring av ubrukte lånemidler fra 2016, herunder hvilke prosjekter som hadde ubrukte midler i 2016, hvilke prosjekter som ble avsluttet med henholdsvis mer- og mindreforbruk i 2016 og hvilke prosjekter som hadde raskere fremdrift enn antatt.

Fylkestinget fattet følgende vedtak:

1. Fylkestinget tar Fylkesrådmannens statusrapport nr. 2-2017 til orientering.
2. Fylkestinget gjør følgende reguleringer i budsjettet:

1.	Driftsbudsjettet	
Ansvar	Tekst	Budsjettregulering
22	Portoutgifter	-150 000
30	FOT-samarbeidet	150 000
30	IKAF	164 000
38	Lønnsreserven	-191 000
55	Flytting av lønnsmidler til eiendom	-272 000
9	Flytting av lønnsmidler fra tannhelse	272 000
79	Prisjustering kultur	27 000
	Sum	0
2.	Investeringsbudsjettet	
Prosjekt	Tekst	Endring
122505	Merforbruk Årøyaprojektet	8 500 000
122505	Kombikai Alta	10 500 000
172505	Oppgradering boligkompleks Vadsø	6 500 000
	Boligfondet	-4 000 000
25399090	Tidligere års mindreforbruk	-9 000 000
122510	Bruk av lån	-12 500 000
	Sum	0

3. Fylkestinget vedtar overføringen av lånemidler fra 2016 til 2017, som vist i tabell 1-4 i saksfremlegget, på investeringsbudsjettet oppsummert som følger:

122510	Overføring ubenyttede lånemidler fra 2016 til 2017	-178 563 154
122510	Redusert låneopptak pga ledige midler på avsluttede prosjekter	86 202
122510	Redusert låneopptak pga redusert bevilgning	538 660
122510	Overført låneopptak	-177 938 292

Viser til HUK og HUKFS vedtak samt fylkesrådmannens innstilling i saken:

Som en følge av at Fylkestinget har utsatt sak 25/17 Finansiering av kombibåtkai i Alta havn må investeringsbudsjettet justeres:

122505	Kombibåtkai Alta	kr. 0
122510	Bruk av lån	kr. – 2 000 000

Viser for øvrig til fylkestingets vedtak om Den Nordnorske Kulturavtalen hvor vi fordelte kr. 190 000 fra avtalen med kr. 150 000 festivaltilskuddordningen og kr. 40 000 til Fylkesungdomsrådet.

Finnmark fylkeskommune har som intensjon om å videreføre prosjektet GIGANT og ber administrasjon fremme en sak for fylkestinget som belyser prosjektet innen utgangen av 2017.

Fylkesrådmannens statusrapport med budsjettregulering nr. 3 – sak 46/17

I rapporteringen fra Fylkesrådmannen er det på rammeområde for politiske styringsorganer rapportert om økt revisjonshonorar som er lagt inn i budsjettreguleringen. På samme rammeområde er ubenyttede midler til journaliststipend foreslått benyttet som gave til årets TV-aksjon.

For rammeområde utdanning rapporteres det om at det også i 2017 har vært en vesentlig økning i antall nye lærekontrakter, noe som ville medføre en kostnadsøkning innenfor årets budsjett. Ved Alta videregående skole var det økning i kostnader forbundet med spesialundervisning som følge av økt behov. Skolen var bedt om å finne inndekning innen egen ramme. Det er også redegjort for at lovendringer gjør kostnadsbildet mer usikkert enn tidligere år. Lovendringene knytter seg til rett til å fullføre videregående opplæring på ungdomsrett og hvem som styrer inntak av gjesteelever. Det er også informasjon om status i omstillingsprosjektet.

Rammeområde tannhelse hadde per 31.8. mindreforbruk på kr 8,2 millioner, hvorav kr 2,6 millioner gjaldt øremerkede midler til prosjekt og kr 1,4 millioner gjaldt bonus for juli og august som ikke var utbetalt. Det var kr 3,6 millioner i ledige lønnsmidler på grunn av vakante stillinger og kr 2,5 millioner høyere inngang av sykepenger enn budsjettet. Rammeområdet lå på kr 3,6 millioner under inntjeningskravet som følge av relativt høyt sykefravær og vakante stillinger.

For rammeområde samferdsel ble det rapportert at kollektivtransport var noe over budsjett per august, noe som i stor grad knyttet seg til at budsjettet for buss var beregnet for lavt. Tiltakene som var gjort i tråd med de vedtatte salderinger i inneværende økonomiplan hadde ikke full effekt før til neste år, noe som også bidro til at en var noe over budsjett. Merforbruket lå an til å bli i størrelsesorden kr 9 mill. for kollektivtransport isolert, noe som ville dekkes inn innenfor egen ramme med høyere inngang av momskompensasjon enn beregnet.

Det var også lagt inn et økt behov på kr 200 000 i budsjettreguleringen til eget prosjekt om jernbanevisjon. Bakgrunnen var uttalelse i fylkestinget i juni 2017 om utredning av jernbane til Finnmark og Kirkenes. I samarbeid med andre aktører var det utarbeidet et visjonsdokument som belyser nærings-, samfunns- og miljømessige sider knyttet til utvikling av godstransport på en bane fra Rovaniemi til Kirkenes/Finnmark.

Prognosen for ansvaret drift og vedlikehold av fylkesveger på drift viste et merforbruk på kr 1,9 mill. Bakgrunnen var utfordrende værforhold og sein vår som hadde gitt utfordringer for drift.

For øvrige rammeområder var det forventet balanse ved årsslutt.

For investeringsprosjekter ble det rapportert om behov for å øke bevilgningen for fergekaiprojektet Nyvoll-Eidsnes fra kr 67,8 millioner til kr 73,5 millioner. Dette ble foreslått dekket inn ved økt låneopptak. Det ble også rapportert om kombibåtkaier Altneset og Akkarfjord. Fylkestinget hadde i sak 41/16 vedtatt å omdisponere rammen til Kombibåtkai Vikran på kr 26 mill. til kombibåtkaiprosjektene på Altneset og i Akkarfjord. Bakgrunnen var at de innkomne tilbudene var vesentlig dyrere enn forventet. Det var behov for kr 3,8 millioner for å fullfinansiere de to kaiene for å finne inndekning for de faktiske innkomne tilbud. Med denne økningen ville prosjektets totale bevilgning være kr 51,6 millioner. Dette ble foreslått dekket inn ved økt låneopptak i budsjettreguleringen.

Fylkestinget fattet følgende vedtak:

1. *Fylkestinget tar fylkesrådmannens statusrapport nr. 3-2017 til orientering.*
2. *Fylkestinget gjør følgende reguleringer i budsjettet:*

1.	Driftsbudsjettet		
Ansvar	Tekst	Budsjettregulering	Opprinnelig budsjett
30	Revisjonskostnader	1 250 000	1 500 000
38	Egenkapital innskudd KLP	-2 457 000	
38	Overføring fra drift til investering	2 457 000	
81	Jernbanevisjon	200 000	
98	Tilbakeføring til disposisjonsfond	10 000 000	
83	Midler til skred	-10 000 000	
	Reduksjon overføring fra drift til investering	-1 450 000	54 496 000
	Sum	0	
2.	Investeringsbudsjettet		
Prosjekt	Tekst	Endring	
162501	Kombibåt kai Akkarfjord	3 000 000	23 500 000
102513	Nyvoll-Eidsnes	5 700 000	67 800 000
101018	Skredsikring	10 000 000	
072017	Egenkapital innskudd KLP	2 457 000	
072017	Overføring fra drift til investering	-2 457 000	
122510	Bruk av lån	-18 700 000	
	Sum	0	

Fylkesrådmannens statusrapport med budsjettregulering nr. 4 – sak 64/17

Fylkesrådmannen rapporterte om at rammeområde eiendom forventes å gå i balanse ved årsslutt. For rammeområde politiske styringsorganer ble det foreslått kompensert for økt partistøtte på kr 25 000. På rammeområde for sentraladministrasjon var det et avvik som utgjorde kr 30 millioner. Dette skyldtes at midlene til sammenslåing av Troms og Finnmark var lagt inn der. Dersom disse midlene ble holdt utenfor var budsjettet i rute, fremgår det av rapporteringen.

For rammeområde utdanning ble det meldt om kostnadsøkning, med beregnet økt behov som utgjorde kr 7,5 millioner.

Rammeområde tannhelse hadde per oktober et mindreforbruk på kr 10,7 millioner. Det var blant annet ledige lønnsmidler på grunn av vakante stillinger og høyere inngang av sykepengene enn budsjettet. Det ble foreslått dratt inn kr 4 millioner av de ledige midlene for bruk til inndekning i budsjettreguleringen.

For rammeområde næring ble det foreslått å sette av midler til Barentssamarbeidet og Nordkalottrådet på fond, da det var behov for å forskyve midlene utover den vedtatte prosjektperioden som var 2017-2018.

For rammeområde samferdsel ble det foreslått kompensering i budsjettreguleringen på kr 4 millioner. Dette knyttet seg til merforbruk på kollektivtransport, som det også fremgår av tidligere rapporteringer. Det økte behovet innenfor kollektivtransport var i stor grad dekket innenfor egen ramme, men det var ikke funnet inndekning for de resterende 4 millionene.

For rammeområde samferdsel er det også informasjon om at det var avlagt dom i ankesaken om pensjonskostnader mellom Finnmark fylkeskommune og Boreal. Boreal fikk der medhold i sitt syn om at Finnmark fylkeskommune må bære merkostnadene ved pensjonsforpliktelser for de ansatte i henhold til tidligere anskaffelseskontrakter. De historiske kostnadene i saken var innarbeidet i regnskapet for 2016. Det kunne bli behov for å gjøre anordninger for eventuelle kostnader i 2017 i regnskapsavslutningen.

Om investeringer ble rapportert at arbeidet med Alta videregående skole var i rute i henhold til planlagt prosjektering. Forprosjektet for Tana tanaklinikk ville ferdigstilles i 2017, mens planlagt byggestart var vår/sommer 2018. Prosjektering av prosjekt ved Nordkapp videregående skole pågikk, og planlagt oppstart var i 2018. Utbygging av nytt lokale til kjeveortoped i Hammerfest var utsatt på grunn av opprydnings- og saneringsarbeid under og rundt klinikk etter en diesellekkasje. Forslag om økt ramme til prosjektet i budsjettreguleringen for kjøp av eiendom ved siden av tannklinikken, som ville kunne benyttes til et nybygg for å tilrettelegge for kjeveortoped. Planlagt oppstart for utleieboliger i Vadsø var utsatt til 2018 grunnet mangel på tilgjengelig arbeidskraft hos leverandører.

Fylkestinget fattet følgende vedtak:

1. Driftsbudsjettet			
Ansvar	Tekst	Budsjett-regulering	Opprinnelig budsjett
02	Møbler	140 000	
13	Partistøtta	25 000	2 923 000
38	Pensjon	2 340 000	6 650 000
38	Lønnsreserven	-4 000 000	14 437 000
41	Lærlingetilskudd	7 500 000	52 773 000
42	MS Finnmarksfisk	890 000	1 200 000
55	Ledige midler tannhelse	-4 000 000	70 626 000
63	Midler Barentssamarbeidet til fond	1 160 000	1 800 000
81	Kollektivtransport	4 000 000	342 653 000
98	Økning i minimumsavdraget	420 000	55 457 000
98	Reduksjon overføring fra drift til investering	-7 315 000	54 496 000
	Barentssamarbeidsmidler til fond	-1 160 000	
	Sum	0	
2. Investeringsbudsjettet			
Prosjekt	Tekst	Endring	Opprinnelig budsjett
162503	Kjøp av tomt tannklinikk Hammerfest	6 900 000	13 000 000
	Reduksjon overføring fra drift til investering	8 765 000	
44	Innbetaling	-100 000	
44	Avsetning til ubundne investeringsfond	100 000	
62	Avdrag	-4 700 000	
62	Avsetning til ubundne investeringsfond	4 700 000	
62	Utbytte og eieruttak	-1 600 000	
62	Avsetning til ubundne investeringsfond	1 600 000	
62	Renter	-600 000	
62	Avsetning til ubundne investeringsfond	600 000	
62	Utbetaling	-3 800 000	
62	Bruk av ubundne investeringsfond	3 800 000	
79	Avdrag og renter	-700 000	
79	Avsetning til ubundne investeringsfond	700 000	
79	Utbetaling	-500 000	
79	Bruk av ubundne investeringsfond	500 000	
122510	Bruk av lån	-15 665 000	
	Sum	0	

Oppfølging av vedtak i forbindelse med budsjettsaker i 2017

Ved behandlingen av budsjettet for 2017 fattet fylkestinget følgende vedtakspunkt som skulle følges opp utover endringer i forslaget til budsjett:

- *Ny bestilling*

Fylkestinget ber administrasjonen utrede sak om overføring av Hasviksambandet til staten. Forventer sak til fylkestinget i mars.

Til fylkestingets møte i mars 2017 ble saken *Omklassifisering av fv. 882, fergesambandet Øksfjord-Hasvik* lagt frem for behandling. I saksfremlegget står blant annet «*Etter fylkesrådmannens vurderinger, basert på fagetatens vurderinger, er det ikke aktuelt å omklassifisere kun fergestrekningen. Ved omklassifisering må hele fylkesveg 882 være del av omklassifiseringen til staten. Fylkesrådmannen påpeker også at fergestrekningen i dag er en del av en kollektivkontrakt som varer ut 2025. Det er ikke gjort vurderinger på hvilke konsekvenser det vil ha for kontrakten dersom en omklassifiser fylkesveg 882 til riksveg.*» Fylkesrådmannens innstilling i saken var: «*Fylkesrådmannen anbefaler ikke å fremme krav om*

ny utredning for omklassifisering av fylkesveg 882, men vil forholde seg til Vegdirektoratets endelige konklusjon på Statens vegvesens henvendelse.»

I sitt vedtak ba fylkestinget om at det ble iverksatt en søknadsprosess for overføring til statlig fergesamband for fergestrekningen Hasvik-Øksfjord. Videre forutsatte fylkestinget i sitt vedtak at en omlegging ikke hadde negative økonomiske konsekvenser for Finnmark fylkeskommune i forhold til inngåtte langtidskontrakter.

Fylkestinget fattet også vedtak om investeringer ved behandlingen av budsjettet. Fylkestinget vedtok å utsette kaiinvesteringer på Ingøya til 2018, og å omdisponere midler til overskridelser på kaiprosjekter i Altneset og Akkarfjord. Dette vedtaket ble fulgt opp. Fylkestinget vedtok også å be administrasjonen å innarbeide i sine planer en annen lokalisering av kombibåtkaia på Ingøy, etter ønske fra brukerne. Av vedtaket fremgår også at «dette er en rimeligere løsning.» Kaiinvesteringen på Ingøya ble utsatt og i 2019 ble det behandlet sak om utredning av kombibåtkaier for Kvalfjord, Ingøy og Måsøy. Av saksutredningen fremgår at plasseringen av kaia på Ingøy var utredet. Fylkesrådmannens innstilling i saken var at prosjektene for kombibåtkaier til Kvalfjord, Ingøy og Måsøy ikke ble videreført. Fylkestinget vedtok å omprioritere eksisterende investeringsramme for kombibåtkaier, herunder at det ble avsatt kr 35,6 millioner til kombibåtkai på Ingøy. Denne saken ble fulgt opp videre i Troms og Finnmark fylkeskommune.

Forsert oppstart av planlegging av Nordkapp videregående skole og tannklinikk i Tana ble vedtatt og gjennomført. Investeringene knyttet til Pasvik folkehøgskole ble utsatt, slik fylkestinget vedtok.

Ved behandling av statusrapport nr. 1 ble følgende vedtak fattet og skulle følges opp utover reguleringer:

- *Sak vedrørende finansiering av kai i Bukta i Alta legges frem i egen ska for HUFKS i et ekstraordinært møte slik at prosjektet ikke utsettes for unødvendig forsinkelse. Hovedutvalget gis en ramme på kr. 8 mill for å løse kaibehovet i Bukta i Alta*
- *Det nedsettes et økonomiutvalg bestående av fylkesutvalgets medlemmer og hovedutvalgsledere. Økonomiutvalget vil bli oppdatert med løpende informasjon om fylkeskommunens økonomiske situasjon og utvidet informasjon i forbindelse med økonomiplanprosessen. Utvalget skal ikke være et vedtaksutvalg men kan gi styringssignaler til fylkesrådmannen.*
- *Fylkesrådmannen gis fullmakt til å oppdatere Finnmark fylkeskommunes reglement i henhold til vedtakets pkt. 3.*
- *Informasjon gis til fylkestinget om viktige omstillingsprosjekt med større økonomisk virkning. I 2017 ville det vært spesielt viktig å bli orientert og informert om omstillingen i det videregående skoletilbudet i fylkeskommunen. Informasjon gis ved budsjettreguleringene.*

Hovedutvalg for folkehelse, kultur og samferdsel avholdt ikke ekstraordinært møte for behandling av sak om finansiering av kai i Bukta i Alta, men slik sak ble lagt frem til utvalgets møte i juni 2017. Utvalget innstilte da til fylkestinget på at saken ble utsatt til oktober. Vi omtaler saker og beslutninger om sambandet Årøya nærmere i kapittel 5.2.

Økonomiutvalg ble etablert i tråd med fylkestingets vedtak. Økonomiutvalget avholdt møter fra mai 2017 til utgangen av 2019.

Når det gjelder informasjon om viktige omstillingsprosjekt med større økonomisk virkning, herunder omstillingen i det videregående skoletilbudet i fylkeskommunen, ble det gitt informasjon om dette i de påfølgende statusrapportene i 2017.

Ved behandlingen av statusrapport nr. 2 vedtok fylkestinget at *Finnmark fylkeskommune har som intensjon om å videreføre prosjektet GIGANT og ber administrasjon fremme en sak for fylkestinget som belyser prosjektet innen utgangen av 2017.*

Vi finner ikke at det ble lagt frem sak for fylkestinget som belyser prosjektet innen utgangen av 2017. I statusrapport nr. 3 som ble behandlet av fylkestinget i oktober 2017 inngår oversikt over status på oppfølging av politiske vedtak, perioden mai – september 2017. For saken som gjaldt statusrapport nr. 2 står følgende under oppfølging/merknader: *Alle reguleringer og omdisponeringer er gjennomført som vedtatt. Det er et vedtakspunkt som sier at «Finnmark fylkeskommune har som intensjon om å videreføre prosjektet GIGANT og ber administrasjon fremme en sak for fylkestinget som belyse prosjektet innen utgangen av 2017».* Dette vedtakspunktet må kultur svare på, ettersom jeg regner med at det er de som må fremlegge saken.

Regnskap 2017

Resultatet for regnskapet 2017 viste et merforbruk på kr 27,8 millioner. Merforbruket var dekket inn ved å redusere overføringen fra drift til investering med tilsvarende beløp. Netto driftsresultat hadde styrket seg fra 2016 til 2017, fra 2,1 prosent til 3,9 prosent.

Netto driftsutgifter for rammeområdene framgår av utklippet nedenfor.

Tabell 1: Netto driftsutgifter – rammeområdene

Tall i mill. kr	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Justert budsjett 2017	Avvik 2016	Avvik i %
Eiendom	13,6	11,9	12,7	11,9	-0,8	-6,5
Politiske styringsorganer	20,2	19,0	22,4	20,8	-1,6	-7,0
Sentraladministrasjonen	77,9	81,0	92,9	89,4	-3,5	-3,7
Fellesutgifter	18,9	28,7	29,4	28,4	-1,0	-3,5
Utdanning	557,2	588,6	580,6	574,9	-5,6	-0,9
Tannhelse	62,9	62,6	68,6	67,3	-1,3	-1,8
Næring	2,4	2,1	4,7	5,9	1,2	26,5
Kultur og Miljø	41,1	38,9	42,6	42,6	0,0	0,0
Samferdsel	555,9	620,1	639,1	624,2	-14,9	-2,3
Netto driftsutgifter	1 350,4	1 453,2	1493,3	1465,7	-27,5	-1,9

Avviket for rammeområde eiendom var i hovedsak forklart med en feilføring; installasjon av ny heis ved fylkesbiblioteket var ført i drift, og skulle vært ført i investering. Merforbruk på rammeområde politiske styringsorganer skyldtes ufordelte kutt som ikke var realisert, samt merforbruk på møte- og reisegodtgjørelse til politikere.

For rammeområde sentraladministrasjonen var det et merforbruk på kr 3,5 millioner, noe som i hovedsak skyldtes at utgifter til reiser ikke var utgiftsført på fagbudsjettene, slik de egentlig skulle. Feilen skyldtes at reiseregningssystemet automatisk knyttet utgiften opp mot ansvaret der lønnskostnader var budsjettet.

Merforbruk på kr 1 mill. på rammeområde fellesutgifter knyttet seg i hovedsak til merforbruk på fylkeskommunale lærlinger. Det var heller ikke mottatt lærlingetilskudd for 2017, noe som erfaringsmessig ville utgjøre kr 300 000 – 400 000 i inntekt. Videre var det merforbruk på pensjon, og mindreforbruk på tillitsvalgtordningen, hovedarbeidsmiljøutvalg og personalforsikringer.

Merforbruk på rammeområde utdanning knyttet seg til de videregående skolene i Alta og Tana, og i hovedsak økte utgifter til spesialundervisning. Ved de videregående skolene i Vardø, Vadsø og Kirkenes var det mindreforbruk som knyttet seg til gjennomgang av eldre prosjekter som viste at avsatte midler ikke var overførbare til 2018-regnskapet. Disse midlene inngikk i årsavslutningen for 2017.

For rammeområde tannhelse var det merforbruk på kr 1,3 millioner. Dette skyldtes i hovedsak at budsjettet ble regulert ned med kr 4 millioner i desember 2017.

For rammeområdet samferdsel skyldtes merforbruket på kr 14,9 millioner i hovedsak et frafall i inntekter på kr 12 millioner på rutetjenester til lands. Dette var inntekter som hadde «hengt med» over i budsjett fra 2016. Det var gjort avsetninger på kr 4,1 millioner i forbindelse med rettstvisten om pensjonsforpliktelse. Det var også utgiftsført, men ikke utbetalt, fakturaer for kr 4,5 millioner til sjøs, som skyldtes uavklarte forhold. Det var mindreforbruk på drift og vedlikehold av fylkesveger på kr 5 millioner som skyldtes lavere kostnader på driftskontrakter.

Det var i 2017 investert for kr 374,9 millioner. Det var en nedgang på 15 prosent fra 2016. Investeringene var i hovedsak på rammeområdene utdanning og samferdsel. Største investering innenfor utdanning var nybygg og ombygging av Alta videregående skole for 186 millioner i 2017. På samferdsel var det største enkeltprosjektet kombikai Akkarfjord, der det var foretatt investeringer for kr 21 mill. i 2017. Nye fergekaier på Nyvoll og Korsfjord i Alta var fullført og kai tilpasset kombibåter på Kongshus var ferdigstilt. Ny flytekai i Sør-Tverrfjord var også ferdigstilt.

Tabell 2: Investeringer (tall i mill.kr)

Tjeneste	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017
420-490 Andre*	7,3	5,0	6,4	6,7	8,5
510-590 Utdanning	47,2	39,3	28,6	186,6	216,6
660-665 Tannhelse	5,1	5,8	13,0	53,0	8,9
700-715 Næring	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
720-732 Samferdsel	189,6	131,5	168,6	196,6	140,7
750-775 Plan og Kultur	8,5	0,1	2,5	0,3	0,2
Sum	257,7	181,7	219,1	443,2	374,9

* Andre: Eiendom, fellesutgifter, sentraladministrasjonen

Fylkeskommunens langsiktige lånegjeld økte med kr 152,7 millioner fra 2016 til 2017. Ved utgangen av 2017 var Finnmark fylkeskommunes disposisjonsfond på kr 24,3 millioner.

Fylkestinget fattet følgende vedtak:

1. *Årsregnskap for 2017 viser et merforbruk på 27,8 mill. kr. Merforbruket er dekket inn ved å redusere overføringen fra drift til investering med 27,8 mill. kr. Revisjonsberetningen og kontrollutvalgets uttalelse foreligger. Regnskapet fastsettes som Finnmark fylkeskommunes regnskap for 2017.*

4.4 Budsjett 2018/økonomiplan 2018-2021

4.4.1 Fylkestingets vedtak

I utfordringsdokumentet for økonomiplan 2018-2021 (milepæl 1) trakk fylkesrådmannen frem følgende under overskriften «Økonomiske prioriteringer 2018-2021»:

- *Det er for tiden en stor prosess på gang for å omstille videregående opplæring til nye rammebetingelser. Det er samtidig uklart hvilke behov vi får for å gjøre omstillingsarbeid i forbindelse med regionreformen*
- *Fylkesrådmannen vil prioritere aktivitet som fremmer fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør i kommende periode. Gjennom dette skal fylkeskommunen bidra til at Finnmark i fremtiden er en solid og vekstkraftig region.*
- *For å finansiere nye tiltak vil det være nødvendig å gjennomføre tilsvarende kutt i tjenesteproduksjonen andre steder i organisasjonen og fylkesrådmannen vil rette fokus mot arbeidet med reduksjoner inn mot fylkestingets møte i oktober*
- *Fylkesrådmannen mener at det fra og med 2019 må fokuseres på et langsiktig bærekraftig investeringsprogram som ikke skal medføre en økning i fylkeskommunens lånegjeld*

Fylkestinget tok utfordringsdokumentet til orientering, inkludert at lønns- og prisvekst kompenseres for alle fylkeskommunens tjenesteområder. Det skulle også kompenseres for avtalefestede økninger knyttet til driftskontrakter og kollektivtransport innen samferdselssektoren. Videre vedtok fylkestinget et netto driftsbudsjett på minimum 3 % i slutten av perioden, at samlet investeringsprogram i økonomiplanperioden skulle være på maksimalt kr 600 millioner og at mulighetsrommet for å gjennomføre kutt i driftsnivået skulle kartlegges frem mot fylkestingets samling i oktober, og vedtas der.

Til fylkestingets møte i oktober 2017 ble det fremlagt sak om 2. milepæl som omfattet behov for innsparinger. Det samlede innsparingsbehovet var mellom kr 45,9 millioner og kr 55,8 millioner årlig i økonomiplanperioden. Fylkesrådmannen hadde kartlagt et mulighetsrom for innsparinger på til sammen kr 157-170 millioner kroner årlig i økonomiplanperioden, og ville prioritere innsparinger som ga minst konsekvenser for tjenesteproduksjonen. Fylkesrådmannen hadde ingen innstilling i saken, men ba fylkestinget ta stilling til hvilke områder som skulle prioriteres i en kuttprosess for å kunne vedta et budsjett og en økonomiplan i balanse ved fylkesutvalgets møte i november. I behandlingen av saken ble det fremmet flere forslag fra ulike partier. HUK hadde også behandlet saken og innstilt til fylkestinget. Fylkestinget fattet følgende enstemmige vedtak: «Alle fremmede innspill til økonomiplanprosess sendes administrasjonen».

I fylkesrådmannens forslag til budsjett og økonomiplan manglet det inndekning for alle kostnader de to siste årene i økonomiplanperioden, som fylkesutvalget måtte sikre inndekning for.⁴ Inntektene var oppdatert med endelige beregninger etter fremleggelsen av statsbudsjettet. Overføringer fra drift til investering var redusert, noe som medførte lavere egenfinansiering av investeringsbudsjettet. Det beregnede salderingsbehovet var på om lag 22 millioner i 2018, 27 millioner i 2019 og 42 millioner i 2020 og 2021. Utover lønns- og prisvekst, herunder økning i kontingenter og lignende, var blant de største nye foreslåtte tiltakene i 2018 nytt fergeanbud Årøya (samferdsel), fagopplæring (utdanning), Visma flyt skole (utdanning), omstillingsprosjektet (utdanning), fylkeskommunalt næringsfond (næring) og kvalitets- og

⁴ Fylkesrådmannen viste til at det ikke var krav til at forslaget var balansert, men at det var krav til fylkesutvalget om å avgi en innstilling med forslag til vedtak, og at både fylkesutvalget og fylkestinget måtte vedta et budsjett og en økonomiplan med inndekning for alle utgifter.

styringssystem (sentraladministrasjonen). Den største salderingen lå på rammeområdet samferdsel, hvor det i 2018 var foreslått netto salderinger på kr 19,5 millioner.

Fylkesrådmannen foreslo investeringer for omtrent kr 233 millioner i 2018. Forslaget innebar kr 40 millioner til EPC-kontrakt⁵ i 2018. Prosjektet omhandlet energisparing og effektivisering og ved inngåelse av slike kontrakter kunne flere bygg oppgraderes på kortere tid sammenliknet med den tradisjonelle måten å gjøre investeringer på. Innenfor videregående opplæring var prosjektet ved Alta videregående den største investeringen i 2018 med kr 45 millioner. Nordkapp videregående skole (nybygg/tilrettelegging) foreslo fylkesrådmannen å budsjettere kr 28 millioner til i 2018. Innenfor tannhelse var tannklinikk i Tana den største investeringen med foreslått budsjett på kr 20 millioner i 2018. Innenfor samferdsel utgjorde «mindre investeringstiltak» størstedelen av investeringsbudsjettet med kr 62,9 millioner. Utover dette ble det foreslått avsatt midler til kombikai i Hammerfest i 2018. Det var også informasjon om øvrige infrastrukturtiltak for ekspressbåter. Tidligere var midler til kai på Ingøya omdisponert til prosjektene på Altneset og Akkarfjord, og disse var ikke innarbeidet igjen. Fylkesrådmannen ville fremme egen sak om vurdering av hele kaiplanen til fylkestinget.

Årsbudsjett 2018 og økonomiplan 2018-2021 (fylkestingssak 61/17)

Fylkestinget fattet følgende vedtak:

1. *Fylkestinget vedtar en balansert økonomiplan for perioden 2018-2021 med angitte underpunkter*
 - *Reduksjon i fra drift til investering videreføres i 2020 til 2021*
 - *Resterende salderinger i 2020 og 2021 jamfør fylkesrådmannens saksfremlegg tas som et generelt kutt relativt innenfor egne rammer*

Følgende endringer foretas fra fylkesutvalgets innstilling:

	B-2018	B-2019	B-2020	B-2021
Salderinger				
Fylkeskommunalt næringsfond	-1 000 000	-2 000 000	-3 000 000	-3 000 000
Generelt kutt	-750 000	-750 000	-750 000	-750 000
Øverføringer drift til investering	-5 525 000	-3 925 000	-3 600 000	-3 600 000
Totalsum	-7 275 000	-6 675 000	-7 350 000	-7 350 000
Nye tiltak				
Rotasjon nr. 2 Vargsundexpressen	2 500 000	2 500 000	2 500 000	2 500 000
Fergetakst alternativ 3	1 100 000	1 100 000	1 100 000	1 100 000
Ski NM Alta 1)	400 000	0	0	0
Bokbussen	312 000	312 000	312 000	312 000
Samisk kunstsenter Karasjok (SDG) 2)	100 000	100 000	100 000	100 000
Scene Finnmark	588 000	588 000	588 000	588 000
Støtte til elevhjem Porsanger	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000
Lærlingehjemler 3)	375 000	875 000	1 550 000	1 550 000
Støtte til Nervei-veien	700 000	0	0	0
Totalsum	7 275 000	6 675 000	7 350 000	7 350 000

⁵ EPC = Energy Performance Contracting, energisparekontrakt

Noter:

- 1) Fylkestinget gir fylkesrådmannen fullmakt til å inngå avtale med Ski NM del 2 2018 i Alta
- 2) For å dekke gapet som oppstod etter at Samisk senter for samtidskunst falt ut av den nordnorske kulturavtalen, foreslås det en årlig bevilgning på 100 000 kroner.
- 3) Fylkestinget ber fylkesrådmannen øke antall lærlingehjemler i fylkeskommunen. Vi legger opp til økning av 5 lærlingehjemler i 2018 med halvårseffekt. Disse vil slå inn med full effekt i 2019 og er innebrakt. Fylkestinget ber om at det sees på videre opptrapping i 2019.

Investeringer:

	2018	2019	2020	2021
Økt investering FT 57/17 1)	23 400 000	-	-	-
Økt investering FT 62/17 1)	30 168 000	-	-	-
Ekstra bevilgning Nordkapp Videregående skole 2)	-	7 000 000	-	-
Reduksjon overføring fra drift til investering	5 825 000	3 925 000	3 600 000	3 600 000
Økning låneopptak	59 393 000	10 925 000	3 600 000	3 600 000
Låneopptak i innstilling fra FU	161 744 000	69 944 000	64 038 000	43 758 000
Nytt låneopptak	221 137 000	80 869 000	67 638 000	47 358 000

1. Fylkestinget viser til vedtak i sak 62/17 og 57/17, investeringene innarbeides i økonomiplanen og gjennomføres med låneopptak⁶
2. Fylkestinget bevilger 7 millioner for investering ved Nordkapp videregående skole tiltaket finansieres gjennom låneopptak. Tiltaket tas inn i 2019 som skissert i fylkesrådmannens saksfremlegg.

Verbal del

1. Fylkestinget ber fylkesrådmannen utrede skisseprosjekt ved Hammerfest videregående skole med bibliotek/kantinebygg, samt at man ser det i sammenheng med utbedringer av Håjabygget.
 2. HUFKS gis mulighet til å lyse ut flere anbud for 2018-19 på FV 885, dette fra post 102513 mindre investeringstiltak.
 3. Fylkestinget ønsker å følge opp nylig vedtatt Regional transportplan for Finnmark 2018-2021, som har et større fokus på miljø, innovasjon, bolyst og næringsutvikling enn tidligere. Fylkesrådmannen bes derfor å starte et forprosjekt som ser på alternative energibærere i transportsektoren og da spesielt knyttet til kollektivtransport som fylkeskommunen har ansvaret for. Forprosjektet skal avdekke om dette er gjennomførbart og berørte kommuner og lokale og nasjonale aktører må involveres. For å ivareta fylkeskommunens ansvar som samfunnsutvikler bes fylkesrådmannen se til Varangerregionen for å etablere og redusere reisetiden internt i regionen og utnytte seg av de leverandørene som er i regionen. Vi ber om en sak til fylkestinget.
- 3. Fylkestinget vedtar et balansert årsbudsjett for 2018 med angitte underpunkter**
- Fylkeskommunens skattøre for 2018 skal være lovens maksimumsgrense
 - Fylkeskommunen tar opp 221,1 mill. kr i lån til finansiering av investeringsprosjekt i henhold til investeringsbudsjettet for 2018. Avdragstiden settes til det maksimale i henhold til kommuneloven

⁶ Sakene 62/17 og 57/17 gjaldt henholdsvis behov for økte rammer til utbygging/renovering av Alta vgs og fremtidig behov – anløpskaier.

- *Etablering av nye tiltak gjennom budsjettåret kan kun skjer ved reduksjon av eksisterende tiltak og uten at dette medfører merutgifter for fylkeskommunen*
- *IB tilbudet⁷ ved Kirkenes videregående skole videreføres og gjøres søkbart skoleåret 2018/19. Tilbudet dekkes inn innenfor Kirkenes videregående skole egne rammer. Fylkestinget ber om at HUK får sak om 2. gangs justering av utdanningstilbudet som egen sak i junimøtet i 2018 hvor inndekning foretas.*

BAKGRUNN:

Utdannings og forskningskomiteen, Innst. 12 S (2017-2018): «Komiteene medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det tas flere interessante initiativer lokalt og regionalt for satsing på kompetanse i sjømatnæringen, eksempelvis ved Vardø videregående skole, som ønsker en landslinje for sjømat som et tiltak for å øke rekrutteringen og tilgang på kompetent arbeidskraft for sjømatnæringen. Disse medlemmene vil peke på viktigheten av at man også har et nasjonalt blikk på hvordan man sikrer nok kompetanse i sjømatnæringen, og at fag- og tilbudsstrukturen innen yrkesfagene må ta høyde for dette.»

- *Fergetilbudet Øksfjord-Hasvik og Loppafergene 510 og 520*

Loppafergene 510 og 520

Produksjonen ønskes vurdert bedret med bl.a. flere avganger tirsdager, lørdager og søndager for å kunne korrespondere med hurtigrute, fly og buss.

Hasvik-Øksfjordsambandet

- *Det bes om at det sees på en større og permanent kapasitet i høysesongene der det er økt tungtransport.*
- *Det bør vurderes en større ferge permanent på dette sambandet.*

Saken oversendes HUKFS for oppfølging.

4.4.2 Administrasjonens oppfølging av vedtak

Fylkesrådmannens statusrapport med budsjettregulering nr. 1 – sak 7/18

Fylkesrådmannen rapporterte at de fleste rammeområdene var forventet å gå i balanse ved årsslutt. Det var behov for enkelte reguleringer, og disse ble foreslått dekket inn gjennom redusert overføring fra drift til investering. Det største behovet for regulering var innen samferdsel og knyttet seg til økt kapasitet i Hasviksambandet. Dette gjaldt en ekstra avgang fire dager i uken i rute 500 Øksfjord – Hasvik – Øksfjord og en ekstra avgang i rute 520 på lørdager fra Sør-Tverrfjord og Bergsfjord. Dette gjaldt perioden april til juli for 2018 og kostnad var beregnet til omtrent 2,8 mill. kr. Eventuell permanent økning ville måtte behandles i egen sak.

For rammeområde utdanning ble det også rapportert på status i omstillingsprosjektet. Det var i denne rapporteringen ikke gjennomgang av status i investeringsprosjektene.

Fylkestinget vedtok følgende:

1. *Fylkestinget tar fylkesrådmannens statusrapport nr. 1 2018 til orientering.*
2. *Fylkestinget gjør følgende reguleringer i budsjettet:*

⁷ IB står for International Baccalaureate og er en internasjonal skolelinje som finnes i mange land og ved enkelte videregående skoler i Norge.

1. Driftsbudsjettet			
Ansvar	Tekst	Budsjettregulering	Opprinnelig budsjett
39	Salg av aksjer i Interoperabilitetstjenester AS	-90 000	-499 000
55	Amalgamavfall	210 000	69 864 000
55	Økning husleie Tannklinikk	151 000	69 864 000
63	Barentssamarbeidmidler tilbakeført fra fond	1 160 000	2 904 000
81	Hasvik-Øksfjord sambandet	2 800 000	350 483 000
98	Økning overføring fra drift til investering	500 000	29 358 000
98	Bruk av fond	-1 660 000	
98	Reduksjon overføring fra drift til investering	-3 371 000	29 358 000
	Sum	0	
2. Investeringsbudsjettet			
Prosjekt	Tekst	Endring	
	Reduksjon overføring fra drift til investering	3 371 000	29 358 000
172505	Boliger Vadsø FT-sak 32/17	500 000	
	Bruk av fond	-500 000	
122510	Bruk av lån	-3 371 000	
	Sum	0	

3. *Hvert år blir russ smittet av hjernehinnebetennelse. Det er en alvorlig sykdom som smitter lett. Russ er spesielt utsatt.*

De fleste som får meningokokksykdom, blir friske. Det er imidlertid en alvorlig sykdom, og noen dør dessverre av infeksjonen. Det har vært tilfeller i Norge hvor russ har dødd av smittsom hjernehinnebetennelse. Andre kan pådra seg en alvorlig funksjonshemming.

Av de overlevende får om lag 2 av 10 varig funksjonshemming. For eksempel kan man miste hørselen, få varig synshemming, hjerneskode eller trenge amputasjon av lemmer.

Det finnes fylker i Norge som dekker denne vaksinen. Det man erfarte der var at dobbelt så mange vaksinerte seg. Folkehelseinstituttet anbefaler denne vaksinen, spesielt for russ. Det vil være en god investering å ta vare på ungdommen i fylket.

Finnmark fylkeskommune skal sørge for at vaksine mot smittsom hjernehinnebetennelse tilbys gratis til alle russ i Finnmark. Fylkestinget bevilger halve summen og forutsetter at kommunene dekker den andre halvparten av vaksinen. Fylkestinget ber fylkesrådmannen gå i dialog med de kommuner som har videregående skoler i fylket.

Fylkestinget ber fylkesrådmannen innarbeide forslaget i framtidige økonomiplaner.

Fylkesrådmannens statusrapport med budsjettregulering nr. 2 – sak 35/18

Fylkesrådmannen rapporterte at det var behov for å øke budsjettet for rammeområde politiske styringsorganer for å dekke kostnader forbundet med folkeavstemming i Finnmark. Totalkostnaden var beregnet til 2,5 mill. kr. På rammeområde for utdanning var det økte kostnader forbundet med sterkere autentisering ved innlogging i systemer. Det ble også kommentert et økende behov for spesialundervisning og at det var grunn til å anta at antall lærekontrakter ville øke også i 2018, uten at det var forslag om å regulere budsjettet. Status i omstillingsprosjektet inngår i rapporteringen.

På rammeområde samferdsel ble det foreslått avsatt midler til forprosjekt – alternative energibærere, oppfølging av jernbanevisjonsmeldinga og utredning av konsekvenser ved overtakelse av ansvaret for FOT-ruter. Videre ble det foreslått kompensert underdekning i budsjettet på kr 12 millioner som følge av reduksjon i rammetilskuddet tilsvarende det arbeidsgiveravgiften har kostet fylkeskommunen årlig. Bakgrunnen var gjeninnføring av differensiert arbeidsgiveravgift. Kontrakten var utformet slik at risikoen ved eventuelle endringer i statlige pålegg ligger hos operatøren og konsekvensen av dette var at fylkeskommunen fikk redusert rammetilskudd fra staten, men kontrakten ville fortsatt ha den samme prisen. I tillegg ble det foreslått kompensert for opphevet fritak for CO2-avgift på gass til gods- og passasjertrafikk i innenriks sjøfart (1,5 mill. kr).

Om investeringer ble rapportert om at planlegging av skisseprosjekt for Hammerfest videregående skole var under planlegging, men at det måtte bevilges budsjett til dette. Foreslått beløp var kr 1 million i 2018. Forventet byggestart for tannklinikk i Tana var sommeren 2018 og planleggingen gikk bra. Alta videregående skole var inne i siste fase av planlagt prosjektert utbygging. Beregnet oppstart for ombygging av Hammerfest tannklinikk var sommeren 2018. Fylkeskommunen hadde kjøpt tilliggende tomt av Finnmarkssykehuset og det skulle bygges ut behandlingsrom og fasiliteter til blant annet kjeveortoped. Status i prosjekt om EPC-kontrakt var at de første tiltakene ville bli gjennomført sommeren 2018 og fortsette til 2019. Noen investeringsmidler ville dermed bli søkt overført til 2019 på slutten av året, når prosjektet hadde den fulle oversikten.

I saksfremlegget var også redegjort for hvilke investeringsprosjekter som hadde mindreforbruk i 2017, og om overføring av ubrukte investeringsmidler for 2017 til 2018. Det var også prosjekter som var avsluttet med mindreforbruk, og disse midlene ble foreslått brukt til å dekke merforbruk i andre prosjekter samt omdisponert til andre formål.

Fylkestinget fattet følgende vedtak:

1. *Fylkestinget tar Fylkesrådmannens statusrapport nr. 2 – 2018 til orientering.*
2. *Fylkestinget gjør følgende reguleringer i budsjettet*

1. Driftsbudsjettet			
Ansvar	Tekst	Budsjettregulering	Opprinnelig budsjett
01	Midler til gjesteatelier fra kultur og miljø	60 000	10 983 000
11	Flytting fra kultur og miljø til fylkesungdomsrådet	40 000	12 449 000
13	Folkeavstemning	2 500 000	12 449 000
26	Lederutvikling flyttes til fellesutgifter	-86 000	4 784 000
37	Lederutvikling	86 000	3 256 000
42	Innlogging sterkere autentisering	430 000	45 173 000
62	Kartlegging fibernett	160 000	1 150 000
62	Statistikkutvikling reiseliv	60 000	1 150 000
74	Flytting av midler gjesteatelier til eiendom	-60 000	1 296 000
79	Sekretariat landsdelsrådet for kultur	65 000	7 194 000
79	Sekretariat Joint Working Group on Culture	40 000	7 194 000
79	Midler til fylkesungdomsrådet flyttes fra kultur	-40 000	7 194 000
81	Forprosjekt alternative energibærere	500 000	350 483 000
81	Co2-avgift	1 500 000	350 483 000
83	ITS-prosjekter	1 000 000	207 547 000
81	Bortfall rammetilskudd arbeidsgiveravgift	12 000 000	350 483 000
81	Forprosjekt knutepunkt hurtigladere	100 000	350 483 000
81	Jernbaneprosjekt	300 000	350 483 000
98	Reduksjon overføring fra drift til investering	-18 655 000	26 487 000
	Sum	0	
2. Investeringsbudsjettet			
Prosjekt	Tekst	Endring	
	Reduksjon overføring fra drift til investering	18 655 000	26 487 000
	Hammerfest vgs - ny kantine/biblioteksbygg	1 000 000	

	forprosjekt		
	Renovasjon av bad utleieleiligheter	400 000	
	Bruk av fond	-400 000	
122510	Bruk av lån	-19 655 000	
	Sum	0	

3. Fylkestinget vedtar overføringen av lånemidler fra 2017 til 2018 som fremkommer i tabell 1 i saksfremlegget.
4. Fylkestinget vedtar de balanserte omdisponeringer av ledige investeringsmidler fra 2017 som fremkommer i tabell 4 i saksfremlegget.

Tilleggsforslag punkt 2

Salderinger	
Overføring fra drift til investering	-5 000 000
62 Kartlegging fibernett	-160 000
Totalt	-5 160 000
Nye Tiltak	
Loppasamabandet	5 000 000
BUL damelag profileringsavtale	50 000
Økt bevilgning fylkesungdomsrådet	60 000
Simulator Nordkapp VGS til ONS	50 000
Totalt	5 160 000

Fylkesrådmannen bes om å innarbeide tilleggsbevilgning til Loppasamabandet og ungdomsrådet inn i framtidige økonomiplaner.

Fylkesrådmannens statusrapport med budsjettregulering nr. 3 – sak 51/18

Fylkesrådmannen rapporterte om at det var meldt inn et økt behov på totalt kr 49 millioner i driftsbudsjettet. Det var ikke funnet inndekning for alle kostnader på tidspunktet, og det ble arbeidet aktivt med å få budsjettet i balanse frem mot fylkestinget i desember. Øyeblikkelige tiltak som var iverksatt var blant annet stans i innkjøp som ikke var innkjøpskritisk, stans i bestilling av nye reiser som belaster fylkeskommunens budsjett og en begrensning av vikarbruk i så stor grad som mulig innenfor rammene av regelverket. Fylkesrådmannen ville komme tilbake med forslag til regulering som brakte budsjettet i balanse til fylkestinget i desember.

De største behovene var på de største rammeområdene; utdanning og samferdsel. Innenfor utdanning knyttet behovet seg til merforbruk på elev-PC-ordningen, merforbruk på kr 7,5 mill. som følge av økning i antall nye lærekontrakter, merforbruk på kr 9 mill. knyttet til spesialundervisning ved skolene, underfinansiering av landslinjer ved Alta og Kirkenes videregående skoler tilsvarende kr 2,5 mill. og underfinansiering av fagskolen i Kirkenes tilsvarende kr 1,5 mill. I tillegg hadde skolene gitt tilbakemelding om at smerteterskelen for skolene var nådd for generelle kutt og at de ikke fant inndekning. Det ville derfor bli ytterligere merforbruk på grunn av generelle kutt.

For rammeområde samferdsel var det store og ekstraordinære endringer i indekser i 2017 som ga økte reguleringskostnader på kollektivkontraktene på kr 31,4 mill. i 2018. Det var særlig «bussindeksen» som var utslagsgivende med en økning på 13,4 prosent fra 2016 til 2017. Tilsvarende for hurtigbåtkontrakten var en økning i indeks større enn budsjettet, og årsaken kunne hovedsakelig forklares med økte drivstoffpriser.

Om investeringsprosjekter og budsjett fremgår av rapporteringen at i flere av investeringsprosjektene er kostnadene høyere enn forprosjektet har estimert, og at feilberegningene skaper en utfordrende og uforutsigbar situasjon. Konsekvens var ny prosjektering og/eller ny behandling i fylkestinget pga. økte kostnader. Det fremgår at det i forprosjektet legges inn en buffer på pluss/minus 20 prosent på parametre som markedspris, tidligere arealpris, erfaringstall og generell kjennskap til byggeprosjekter. Forprosjektene gjennomføres vanligvis av konsulenter som har mye erfaring innen området.

Byggstart for Nordkapp videregående skole var våren 2019 og tildelt investeringsramme var kr 62 millioner. EPC-prosjektet var igangsatt. Skisseprosjekt for Hammerfest videregående skole ville legges frem for fylkestinget i desember – med to skisse for hvordan en eventuell utbygging av kantine og bibliotek tilknyttet skolen kunne løses. Investeringsprosjektet ved Alta videregående skole var i en avslutningsfase for vedtatte investeringer og ville avsluttes i 2018. Skisseprosjekt for oppussing og nybygg for AMO-senteret (fløy V og Y) ville legges frem for fylkestinget i desember. Mulige investeringskostnader var i størrelsesorden kroner 80-160 millioner. Tilbudene etter anbudsrunder for Tana tannklinikk viste at prosjektet ville bli dyrere enn forventet. Det var for lite investeringsmidler i prosjektet og det var stoppet inntil kuttliste og/eller ny investeringsramme var besluttet. Sak om investering ville bli fremlagt for fylkestinget i desember 2018. Etter anbudsrunder ble det klart at bygging av tann- og kjevekirurgisk klinikk i Hammerfest ble dyrere enn forutsatt, og det måtte sendes ut nytt tilbud etter finansieringsgodkjenning i fylkestinget i desember 2018. Overføring av ubrukte lånemidler for forprosjekt Kautokeino tannklinikk var uteglemt på forrige rapportering og inngikk dermed i denne.

Fylkestinget vedtok følgende:

1. Fylkestinget tar fylkesrådmannens statusrapport nr. 3 2018 til orientering.
2. Fylkestinget tar finansrapport per 30.04.2018 og 31.08.2018 til orientering.
3. Fylkestinget tar informasjonen om at det mangler 49 mill. kr for å opprettholde dagens drift ut året til orientering.
 - Fylkestinget gjennomfører ikke regulering av driftsbudsjettet nå da de tiltak fylkesrådmannen har iverksatt for å ta ned driften midlertidig i årets siste måneder kan være tilstrekkelig for å oppnå balanse ved årets slutt.
 - Dersom budsjettet fortsatt ikke strekker til, eller det må gjennomføres en omdisponering mellom rammeområder, vil en budsjettregulering gjennomføres i desember.
 - Fylkestinget ber fylkesrådmannen gjennomføre de tiltak som er nødvendig for å redusere aktiviteten ut 2018 slik at driftsnivået balanseres mot tilgjengelige totalramme.
4. Fylkestinget vedtar overføring av lånemidler fra 2017 til 2018, jf. tabellen under.

Prosjektnr.	Investeringsbudsjettet	Endring
132503	Restbeløp forprosjekt tannklinikk Kautokeino.	273 460
	Økt låneopptak	-273 460
	Sum	0

Fylkesrådmannens statusrapport med budsjettregulering nr. 4 – sak 65/18

I fylkesrådmannens rapportering var det meldt inn et merbehov på totalt 43,2 mill. kr i driftsbudsjettet. I rapporteringen inngår mye av den samme informasjonen som i statusrapport 3 – 2018, herunder informasjonen om hvor det var økt behov/merforbruk. Prognosen for økt behov til spesialundervisning var økt fra kr 7,5 mill. til kr 9 mill.

Når det gjelder investeringer, var det også mye av den samme informasjonen om de enkelte prosjektene som i statusrapport nr. 3. For Tana tannklinikk var merbehov for investeringsmidler klarlagt; kr 8 millioner. Også for bygging av tann- og kjevekirurgisk klinikk i Hammerfest var kostnadsbildet avklart. Kostnadsoverslaget etter det laveste innkomne anbudet viste et behov på kr 17 millioner. I tillegg var utstyr til tannklinikken estimert til kr 2,6 millioner.

Under investeringer var også en egen del om «Fremdrift, informasjon og vesentlige avvik». Her fremkom følgende:

- *Kostnader ved bygging av tannklinikker har økt betraktelig siden 2015/16 – fra kr 43 000 per m² til kr 49 000 per m².*
- *Byggekostnader tilknyttet Hammerfest tannklinikk er estimert til 24,4 mill. kr. Prosjektet er stoppet pga. for lite investeringsmidler, og midler foreslås innarbeidet i budsjett 2019.*
- *Prosjektet «Tana tannklinikk» er stoppet opp pga. for lite investeringsmidler etter anbudsrunde, og prosjektet må ut på ny anbudsrunde. Tiltaket foreslås videreført med friske midler i «2020 økonomiplan» med en økning på totalt 8 mill. kr. for å fullfinansiere tiltaket*

- *Pålegg fra Arbeidstilsynet: Arbeidstilsynet har gitt pålegg i forbindelse med Håja-bygget med en kostnad på 10,1 mill. kr. til utbedring. Fylkesrådmannen foreslår å innarbeide kostnaden i investeringsbudsjettet for 2019.*

Fylkestinget fattet følgende vedtak:

1. *Fylkestinget tar fylkesrådmannens statusrapport nr. 4 til orientering.*
2. *Finnmark fylkesting gir fylkesrådmannen fullmakt til å benytte disposisjonsfond og omdisponere avsetning til disposisjonsfond oppad begrenset til 25,9 mill. kr for å dekke inn eventuelle avvik i driftsbudsjettet ved årets slutt.*
3. *Fylkestinget gjør følgende reguleringer i budsjettet:*

Ansvar	Driftsbudsjettet	Budsjettregulering og innmeldt behov	Opprinnelig budsjett (01.01.2018)	Budsjett inkl. tidligere budsjettreguleringer ila. året
01	Vadsø tannklinikk drift	200 000	10 983 000	8 743 000
01	Fylkeshuset drift	500 000	10 983 000	8 743 000
41	Merforbruk lærekontrakter	9 000 000	72 525 000	70 545 000
42	Merforbruk spesialundervisning	1 500 000	437 969 000	438 901 000
43	Kirkenes fagskole	1 400 000	6 694 000	7 912 000
81	Indeksreguleringer	31 400 000	350 483 000	372 383 000
81	ITS-prosjekter	-900 000	350 483 000	372 383 000
81	Forprosjekt knutepunkt hurtigladere	-100 000	350 483 000	372 383 000
81	Utredning kombibåtkaier	200 000	350 483 000	372 383 000
62	Overføring av midler - havbruksfondet	-32 800 000		
62	Avsetning til ubundne fond - havbruksfondet	32 800 000		
90	Økt skatteinngang	-2 500 000		
91	Momskompensasjon	-6 000 000		
36	Lønnsreserve	-6 000 000		
98	Overføring fra drift til investering	-2 832 000		
	Bruk av disposisjonsfond	-25 868 000		
Sum		0		

Ansvar/prosjekt nr	Investeringsbudsjettet	Endring	Tekst
021000	Innbetaling	-500 000	Boligfond
021000	Avsetning til ubundne fond	500 000	Boligfond
443100	Innbetaling	-100 000	Elevtiltak
443100	Avsetning til ubundne fond	100 000	Elevtiltak
622308	Avdrag	-5 200 000	Rekrutt. Fond
622308	Avsetning til ubundne fond	5 200 000	Rekrutt. Fond
622308	Utbytte og eieruttak	-1 600 000	Rekrutt. Fond
622308	Avsetning til ubundne fond	1 600 000	Rekrutt. Fond
622308	Renter	-700 000	Rekrutt. Fond
622308	Avsetning til ubundne fond	700 000	Rekrutt. Fond
622308	Bruk av ubundne investeringsfond	-2 600 000	Rekrutt. Fond
622308	Utbetaling	2 600 000	Rekrutt. Fond
790900	Avdrag og renter	-200 000	Kulturnæringsfond
790900	Avsetning til ubundne fond	200 000	Kulturnæringsfond
790900	Bruk av ubundne investeringsfond	-500 000	Kulturnæringsfond
790900	Utbetaling	500 000	Kulturnæringsfond
122510	Økning i momskompetasjon i investeringsbudsjettet	-2 832 000	
122510	Reduksjon i overføring fra drift til investering	2 832 000	
		0	

Oppfølging av vedtakspunkter

Ved behandlingen av budsjett og økonomiplan og budsjettreguleringer ble det fattet følgende vedtakspunkter som konkret skulle følges opp av fylkesrådmannen:

- Fylkestinget ber fylkesrådmannen utrede skisseprosjekt ved Hammerfest videregående skole med bibliotek/kantinebygg, samt at man ser det i sammenheng med utbedringer av Håjabygget.
- Fylkestinget ønsker å følge opp nylig vedtatt Regional transportplan for Finnmark 2018-2021, som har et større fokus på miljø, innovasjon, bolyst og næringsutvikling enn tidligere. Fylkesrådmannen bes derfor å starte et forprosjekt som ser på alternative energibærere i transportsektoren og da spesielt knyttet til kollektivtransport som fylkeskommunen har ansvaret for. Forprosjektet skal avdekke om dette er gjennomførbart og berørte kommuner og lokale og nasjonale aktører må involveres. For å ivareta fylkeskommunens ansvar som samfunnsutvikler bes fylkesrådmannen se til Varangerregionen for å etablere og redusere reisetiden internt i regionen og utnytte seg av de leverandørene som er i regionen. Vi ber om en sak til fylkestinget.
- IB tilbudet ved Kirkenes videregående skole videreføres og gjøres søkbart skoleåret 2018/19. Tilbudet dekkes inn innenfor Kirkenes videregående skole egne rammer. Fylkestinget ber om at HUK får sak om 2. gangs justering av utdanningstilbudet som egen sak i junimøtet i 2018 hvor inndekning foretas
- Fergetilbudet Øksfjord-Hasvik og Loppafergene 510 og 520

Loppafergene 510 og 520

Produksjonen ønskes vurdert bedret med bl.a. flere avganger tirsdager, lørdager og søndager for å kunne korrespondere med hurtigrute, fly og buss.

Hasvik-Øksfjordsambandet

- *Det bes om at det sees på en større og permanent kapasitet i høysesongene der det er økt tungtransport.*
- *Det bør vurderes en større ferge permanent på dette sambandet.*

Saken oversendes HUKFS for oppfølging.

Skisseprosjekt for utbygging Hammerfest videregående skole med bibliotek/kantinebygg og utbedring av Håjabygget er omtalt i budsjett og økonomiplan 2019-2022. Skisseprosjekt var da gjennomført og kostnadsestimert forelå. I samme møte som budsjett og økonomiplan ble behandlet, i desember 2018, var det egen sak om Hammerfest videregående skole og Håjabygget. Fylkesrådmannen innstilte på at utbedringer av Håja-bygget ble vedtatt (estimert kostnad kr 10,1 millioner), mens at nybygg for Hammerfest videregående skole (estimert kostnad kr 81,4 millioner) skulle vurderes på nytt ved utarbeidelse av budsjett og økonomiplan 2020-2023. Fylkestinget vedtok begge investeringene og at de skulle innarbeides i investeringsbudsjettet for 2019. Det fremgår av vedtaket at utbygging av Hammerfest videregående skole skulle lånefinansieres.

Sak om forprosjekt som ser på alternative energibærere i transportsektoren ble fremlagt for fylkestinget i mars 2019; *Hydrogendrevet hurtigbåt i Varanger – videreføring av forprosjekt.* Med bakgrunn i fylkestingets vedtak hadde fylkesrådmannen igangsett forprosjekt om hydrogendrevet hurtigbåt i Varanger. Saken ble lagt frem for at fylkestinget skulle gi retning for det videre arbeidet i prosjektet.

Sak om justering av utdanningstilbudet ble lagt frem for HUK i juni 2018. I tråd med fylkestingets vedtak var sak om videreføring av IB ved Kirkenes videregående tatt inn.

Når det gjelder fergetilbudet Øksfjord-Hasvik og Loppafergene, la administrasjonen frem sak for HUFKS i mars 2018 om kapasitetsalternativer for fergesambandene i Loppa/Hasvik. I saken var det redegjort for fire ulike alternativer samt økonomiske og juridiske konsekvenser av disse. Juridiske vurderinger knyttet seg til hva fylkeskommunen kunne gjøre uten å komme i konflikt med anskaffelsesregelverket. Fylkesrådmannen vurderte alternativet hvor en øket produksjonen i april-juli som det beste alternativet, da det var åpning i anskaffelsesregelverket for å gjøre dette innenfor gjeldende kontrakt med operatør.

HUFKS vedtok produksjonsøkning med fire ekstra avganger i Hasviksambandet og én ekstra avgang (lørdag) i sambandet til Vestre Loppa i perioden april-juli. Sak om Vestre Loppa skulle fremmes for fylkestinget i juni. Til fylkestingets møte i juni la fylkesrådmannen frem slik sak. Det var redegjort for ulike alternativer. Fylkesrådmannens innstilling var at det ikke gjennomføres økt ruteproduksjon i Loppasambandene, med bakgrunn i vedtatt budsjett. Fylkestinget fattet følgende vedtak:

1. *Beskrivelse av alternativer for endringer i kollektivtilbudet for Loppa tas til orientering.*
2. *Fylkestinget bevilger 5 mill. til ekstra ruteproduksjon i Loppasambandet. Endringer i ruteproduksjonen vedtas i HUFKS/oktober.*
3. *Fylkestinget ber HUFKS vurdere saken i sammenheng med reservekapasitet 29/18, hvor det gjøres innsparinger/endringer i ruteproduksjon.*

I HUFKS sitt møte i oktober ble det lagt frem sak om forslag til disponering av tildelte midler for kollektivtransport i Loppa kommune og utvalget vedtok rutejusteringer samt at

administrasjonen skulle se på muligheter for tidsjusteringer i ferge- og hurtigbåttilbudet som skulle bidra til bedre korrespondanse mellom ferger/hurtigbåter/buss/fly.

Ved behandlingen av budsjettregulering nr. 1 fattet fylkestinget følgende vedtakspunkt:
Finnmark fylkeskommune skal sørge for at vaksine mot smittsom hjernehinnebetennelse tilbys gratis til alle russ i Finnmark. Fylkestinget bevilger halve summen og forutsetter at kommunene dekker den andre halvparten av vaksinen. Fylkestinget ber fylkesrådmannen gå i dialog med de kommuner som har videregående skoler i fylket.

Fylkestinget ber fylkesrådmannen innarbeide forslaget i framtidige økonomiplaner.

Dette fulgte fylkesrådmannen opp, og midler til vaksine mot smittsom hjernehinnebetennelse var inntatt i forslag til økonomiplan for 2019-2022.

Ved behandlingen av budsjettregulering nr. 2 fattet fylkestinget følgende vedtakspunkt:
Fylkesrådmannen bes om å innarbeide tilleggsbevilgning til Loppasambandet og ungdomsrådet inn i framtidige økonomiplaner.

Tilleggsbevilgning til Loppasambandet finner ikke revisor at er særskilt omtalt i påfølgende økonomiplanprosess. Vi legger imidlertid til grunn at det inngår i det samlede forslaget til budsjett og økonomiplan for rammeområde samferdsel. Tilleggsbevilgning til ungdomsrådet fremgår av forslag til budsjett og økonomiplan 2019-2022. Det er kr 40 000 per år i økonomiplanperioden og fremgår at dette er med bakgrunn i at fylkestinget vedtok at restmidler etter reforhandling av den Nordnorske kulturavtalen skulle overføres Fylkesungdomsrådet fra og med 2018. Revisor legger til grunn at det var disse midlene fylkestinget viste til som «tilleggsbevilgning».

Regnskap 2018

Regnskapet ble lagt frem i balanse, og som redegjort for ble det i budsjettregulering nr. 4 vedtatt å bruke 25,5 millioner av disposisjonsfondet for å oppnå balanse. De fleste rammeområdene hadde mindreforbruk, mens rammeområdene politiske styringsorganer (kr 2,9 millioner) og samferdsel (kr 31 millioner) hadde merforbruk. Avviket på politiske styringsorganer skyldtes stor aktivitet i politiske utvalg. Mindreforbruk på rammeområde sentraladministrasjonen skyldtes implementering av tiltak for å hindre overskridelser av samlet budsjett. Tiltakene ble innført i september og bestod i stans i tjenestereiser, aktiv vakansopolitikk og begrenset vikarbruk. Tilsvarende skyldtes mindreforbruk på rammeområde for fellestjenester; det var innført innkjøpsstopp i september. Merforbruket på rammeområdet ble i hovedsak forklart med ekstraordinær stor prisøkning på kollektivkontraktene for 2017, som ble belastet i 2018. I tillegg kom prisjustering av tilskudd for 2018 som ble høyere enn budsjettet.

Fylkeskommunens disposisjonsfond var på kr 35 millioner ved utgangen av 2018. Langsiktig lånegjeld var økt med kr 217,2 millioner fra 2017 til 2018.

4.5 Budsjett 2019/økonomiplan 2019-2022

4.5.1 Fylkestingets vedtak

Av fylkesrådmannens utfordringsdokument fremgår at fylkeskommunen står overfor flere utfordringer den kommende fireårsperioden. Signalene fra departementet var at økningen i de frie inntektene ville være i en størrelsesorden som ikke var tilstrekkelig til å dekke lønns- og prisvekst, og at dette da måtte dekkes innenfor eksisterende rammer. Fylkesrådmannen mente det fra 2019 måtte fokuseres på å planlegge et langsiktig bærekraftig investeringsprogram, som på sikt ikke skulle medføre en økning i lånegjelden, og fokusere på investeringer som ga god utvikling i samfunnet i Finnmark og investeringer som kunne føre til besparelser i fylkeskommunens drift.

Av satsinger i kommende periode, trakk fylkesrådmannen frem prosjektet om intelligente transportsystemer (ITS) som skulle bidra til oppdatert informasjon til reisende. Fylkesrådmannen hadde også kartlagt «Fisk til marked»-pakken, som ville gi en stor økonomisk forpliktelse for fylkeskommunen, men også stort potensial for næringslivet i Finnmark.

Fylkeskommunen ønsket også å se på elevvelferden gjennom å innføre mobbeombud og også vurdere å gjeninnføre elev- og lærlingeombudet. Det skulle også satses på kvensk/norskfinsk språk og kultur.

I utviklingen av folk-til-folk-samarbeidet ville det også være viktig å gjennomføre en markering av 75-årsjubileet for frigjøringen av Finnmark under 2. verdenskrig og det ble foreslått innarbeidet i budsjettet.

Fylkestinget fattet følgende vedtak i saken om utfordringsdokumentet:

1. Nye tiltak under satsinger som ønskes utredet:
 - museene får økt sine rammer
 - Loppasamfunnet? Samferdsel båt
 - Øke antall lærlinger i fylkeskommunen
 - Markering av 75-årsjubileet for frigjøringen av Finnmark.
 - Innføre periode billett for lærlinger etter samme modell som ungdom og studenter.

Investering;

- Fylkestinget ber om at man forskyver fram arbeidet ved Hammerfest videregående om ny kantine/biblioteksbygg samt utbedringer ved Håjabygget. Fylkestinget ber om at arbeidet prioriteres med sikte på oppstart i 2019. Arbeidet med pålegg fra Arbeidstilsynet må også prioriteres.
- Ber om at man øker låneopptak for fylkesveier, fisk til marked?

2. Finnmark fylkesting ber fylkesrådmannen sørge for at det i den videre økonomiplanprosessen frem mot fylkestingets samling i oktober skal kartlegges mulighetsområdet for å gjennomføre kutt i driftsnivået tilsvarende minimum fylkestingets prioriterte satsninger og investeringer. Disse kutt vedtas i fylkestingets oktobersamling.

3. Finnmark fylkesting vedtar følgende nye finansielle måltall:

	B-2019	B-2020	B-2021	B-2022	B-2023
Netto driftsresultat i %	2,0%	4,1%	4,1%	4,1%	4,1%
Netto driftsresultat i 1000 kr	32 000	64 500	64 500	64 500	64 500
Gjeldsgrad i %	140%	140%	139%	138%	137%
Gjeld i 1000 kr	2 216 000	2 204 000	2 191 000	2 175 000	2 153 000
Disposisjonsfond i %	2,5%	3,1%	3,8%	4,4%	5,0%
Disposisjonsfond i 1000 kr	39 200	49 200	59 200	69 200	79 200

4. Finnmark fylkesting ber fylkesrådmannen om å justere drifts- og investeringsbudsjett i henhold til vedtatte finansielle måltall

5. Et godt samferdsels- og transporttilbud er en nødvendig forutsetning for at mennesker med funksjonsnedsettelse skal kunne delta i samfunnet. Alle skal ha samme mulighet til å benytte offentlig transport. Slik er det ikke i Finnmark, hvor mange opplever å være isolert og avskåret fra å kunne bevege seg fritt i sin hverdag. TT midlene ble av Finnmark fylkesting redusert med 1 million kroner, til tross for

innspill fra publikum om manglende TT ordning, store problemer med å få tildelt TT midler, og om så lave satser at tildeling av TT midler nærmest ikke har noen hensikt.

Fylkestinget ber fylkesrådmannen komme med en sak til neste fylkesting med nye retningslinjer som gir flere innbyggere rett til en TT ordning, og der tilskuddsnivået er på en slikt nivå at de som får tildelt tilskudd faktisk kan dra nytte av å motta transporttilskudd.

TT ordningen vurderes med kr.1 mill. årlig, fylkesrådmannen bes komme med forslag på inndekning i samme sak som retningslinjer/tilskuddsnivå for TT midler.

Til fylkestingets møte i oktober 2018 la fylkesrådmannen frem sak om 2. milepæl i økonomiplanprosessen. Statsbudsjettet hadde blitt fremlagt, og inntektene til fylkeskommunen var 40-50 millioner høyere enn anslått i utfordringsdokumentet. Forventet lønns- og prisvekst var likevel ikke fullt ut kompensert. Fylkesrådmannen viste til at et minimum som måtte finansieres i den videre budsjettprosessen var lønnsvekst på kr 42 millioner og hele eller deler av prisveksten på om lag kr 31 millioner.

Lavt budsjett netto driftsresultat i kombinasjon med lave disposisjonsfond og en relativt høy lånegjeld i Finnmark fylkeskommunen førte til at fylkesrådmannen anbefalte at det ble gjort strukturerte nedskaleringer av driftsnivået i fylkeskommunen, står det i saksfremlegget. Videre konstaterte fylkesrådmannen at det var gjennomført relativt store generelle kutt i

fylkeskommunen de siste årene. Dette hadde ført til at driftsnivået i store deler av organisasjonen var marginal i forhold til å absorbere uforutsette utgifter. Organisasjonen ville heller ikke å evne å ta nye kutt i de kommende budsjettene uten at det samtidig medførte at aktivtetsnivået til fylkeskommunen ble senket. Fylkesrådmannen anbefalte at fylkestinget vurderte nøye mulige strukturelle endringer og gjennom mulighetsstudiet prioriterte hvilke områder aktivtetsnivået burde nedskaleres i kommende økonomiplanperiode.

I mulighetsstudiet var det redegjort for mulige innsparingstiltak for rammeområdene. Oversikten var ikke uttømmende.

Fylkestinget fattet følgende vedtak i sak om mulighetsstudiet for budsjett og økonomiplan:

- Fylkestinget ber om at samferdsel skal ta hovedtyngden av salderingene. Det bes om at det sees på økning i billettpriser på buss, flexx og hurtigbåt. Det bes samtidig om at ungdomskortet og honnørkortet skjermes og evt. prisøkning her kun følger prisstigning.
- Fylkestinget ber om at man ser på reduksjon i produksjon til sjøs. Anløp på steder uten fastboende eller næringsvirksomhet må i så måte sees på i salderingsprosessen. Det må også sees på alle hurtigbåtruter for justering. Veiløse samfunn med næringsvirksomhet og fastboende skjermes i størst mulig grad og fergetakst på hurtigbåt videreføres.
- Fylkestinget ber om at man vurderer å redusere produksjon på rutetjenester på buss. Bussruter med lavt belegg må spesielt sees på. Det bes om at blant annet bussruter med lavt belegg vurderes omgjort til Flexx. Vi ber også om at det sees på å lyse ut ytterligere ruter og eksisterende ruter for kommersiell drift der det er et marked for det.
- Fylkestinget ber om at en desentralisert skolestruktur opprettholdes
- Fylkestinget ber om at man først ser på administrasjon i videregående opplæring for å unngå å ramme elever. Fylkesrådmannen bes deretter om å se på tilbudsstrukturen med innsparingspotensialet og en funksjonsfordeling mellom skolene. Elevtallsframskrivninger, gjennomgående løp samt arbeidslivets og næringslivets behov må også tas hensyn til i dette arbeidet. Det bes også om at man ser på bruken av halve klasseressurser.
- Fylkestinget ber om at lønnsutjevning mot Troms tas ut av økonomiplan.
- Fylkestinget ber om at prisvekst vurderes ikke finansiert fullt ut.
- Fylkestinget ber om at man ser på mulighetene for å øke inntektene på tannhelse, deriblant å øke produksjonen
- Fylkestinget ber fylkesrådmannen vurdere økning av vakansebudsjettet
- Fylkestinget ber fylkesrådmannen om å gå i dialog med VEFIK for å få redusert de økte kostnadene, samtidig som lovpålagt revisjon blir gjennomført, og eventuelt å få refundert kostnader for ikke-leverte leveranser.

I forslaget til økonomiplan for 2019-2022 foreslo fylkesrådmannen at deler av innsparingene som måtte gjennomføres for å oppnå balanse mellom inntekter og kostnader i budsjettet ble vedtatt som salderingsrammer. Hovedutvalget for kompetanse (HUK) og hovedutvalget for kultur, folkehelse og samferdsel (HUKFS) skulle i etterkant av fylkestingets budsjettbehandling detaljbehandle dette.

En av de største utfordringene fylkesrådmannen så for den kommende økonomiplanperioden var forholdet mellom fylkeskommunens gjeld og investeringsbehovene innen både videregående opplæring, tannhelse og samferdsel. Samtidig var det et potensial i samfunnsutviklingen gjennom å gjøre investeringer i infrastruktur, som igjen kunne gi økte skatteinntekter til Finnmark.

En annen utfordring var forventet økt rentenivå i kommende fireårsperiode. Fordi driften var tilpasset de senere års vedvarende historisk lave rentenivå, ville det bli en utfordring.

Fylkesrådmannen hadde identifisert ytterligere tiltak som kunne vært ønskelig å gjennomføre, eksempelvis BarentsKult, elevboligsatsinger, utvidelse av samferdselstilbudet i fylket og støtte satsninger innen skolesektoren. Fylkesrådmannen fant ikke at det var rom i økonomien til generelt å forsvare nye satsninger over driftsbudsjettet ut over de som lå i budsjettet per dato, og spesielt ikke satsninger som lå utenfor fylkeskommunens ordinære tjenesteområde.

Når det gjelder investeringer innstilte fylkesrådmannen på at fylkeskommunen skulle ta opp kr 122,7 millioner i lån til investeringsprosjekter i henhold til investeringsplan for 2019. Foreslåtte investeringer fordelt på sektorene var som følger:

	Økonomiplan				Sum
	2019	2020	2021	2022	
Eiendom	13 500	6 500	6 500	6 500	33 000
Sentraladministrasjonen	1 500	0	0	0	1 500
Fellesutgifter	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Videregående opplæring	33 100	39 500	5 500	5 500	83 600
Tannhelse	19 000	10 000	2 000	2 000	33 000
Samferdsel	114 480	140 150	273 450	248 450	776 530
Sum investeringer	186 580	201 150	292 450	267 450	947 630
Lån	122 666	112 564	189 073	168 123	592 426
Overfør. fra driftsregnskapet	32 431	54 500	54 500	54 500	195 931
Bruk av boligfondet	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Momskompensasjon	29 983	32 586	47 377	43 327	153 273
Sum finansiering	186 580	201 150	292 450	267 450	947 630

Innenfor rammeområdene Eiendom, Sentraladministrasjonen og fellesutgifter var det for 2019 foreslått investeringer for til sammen kr 20 millioner. Disse gjaldt bl.a. oppgradering av møterom, ENØK-tiltak og IT-handlingsplan. Innenfor videregående opplæring var foreslåtte investeringer i 2019 på kr 33 100. De største prosjektene var nybygg ved Nordkapp videregående skole (kr 13 millioner i 2019) og utbedring av Håja-bygget (kr 10,1 millioner i 2019). Tidligere bevilgninger innenfor videregående opplæring utgjorde kr 69,5 millioner og kom i tillegg til beløpene som fremgår av tabellen over.

Innenfor tannhelse var foreslåtte investeringer kr 19 millioner i 2019, hvorav størsteparten knyttet seg til tann- og kjevekirurgisk klinikk i Hammerfest. Det var også tidligere bevilgninger til denne investeringen samt investering i Tana tannklinikk, hvor prosjektet bestod i sammenslåing av tannklinikken i Seida og på Tana Bru.

For samferdsel var det foreslått investeringer for kr 114,5 millioner i 2019. Størsteparten av dette knyttet seg til «mindre investeringstiltak». Mindre investeringstiltak omfatter mindre investeringstiltak på fylkeskommunens vegger, og kr 62,9 millioner var foreslått til dette. Til «rehabilitering og fornying broer» var det foreslått kr 20 millioner, mens det ble foreslått kr 14,4 millioner til kombikai, Kvalfjord.

Fylkestinget fattet følgende vedtak i sak om budsjett og økonomiplan 2019-2022:

1. Fylkestinget vedtar en balansert økonomiplan for perioden 2019-2022.
2. Fylkestinget vedtar et balansert årsbudsjett for 2019 med angitte underpunkter:
 - Fylkeskommunens skattøre for 2019 skal være lovens maksimumsgrense
 - Fylkeskommunen tar opp 402 mill. kr i lån til investeringsprosjekt i henhold til investeringsplan for 2019. Avdragstiden settes til det maksimale i henhold til kommuneloven
 - Etablering av nye tiltak gjennom budsjettåret kan kun skje ved reduksjon av eksisterende tiltak og uten at dette medfører merutgifter for fylkeskommunen

- Resterende salderinger i 2020, 2021 og 2022 jamfør fylkesrådmannens saksfremlegg tas som ett generelt kutt relativt innenfor egne rammer på Samferdsel og Utdanning etter samme fordeling som før.
- Fylkesrådmannen gis fullmakt til å justere de finansielle måltallene og finansielle handlingsregler etter fylkestingets nye investeringsprogram og driftsbudsjett

3. Fylkestinget vedtar følgende endringer fra fylkesutvalgets innstilling:

	B-2019	B-2020	B-2021	B-2022
Salderinger				
Avsetninger	-5 000 000	-5 000 000	-5 000 000	-5 000 000
Generelle kutt	-312 000	-312 000	-312 000	-312 000
Vegdekke	-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000
Takstøknings Samferdsel 1)	-12 200 000	-12 200 000	-12 200 000	-12 200 000
Saldering Buss og Flexx 2)	-7 500 000	-9 800 000	-9 800 000	-9 800 000
Tilbudsstruktur og funksjonsfordeling Videregående opplæring	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000
VO Finnmark	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Generelt kutt ved å stramme inn på rutiner opplæring 3)	-4 000 000	-4 000 000	-4 000 000	-4 000 000
Øverføringer drift til investering	-11 690 000	-11 390 000	-11 390 000	-11 390 000
Totalsum	-59 702 000	-61 702 000	-61 702 000	-61 702 000
Nye tiltak				
Støtte ungdomsparti 4)	1 800 000	1 800 000	1 800 000	1 800 000
Bokbussen tana/nesseby	312 000	312 000	312 000	312 000
Uspesifiserte kutt samferdsel	32 154 000	32 154 000	32 154 000	32 154 000
Uspesifiserte kutt utdanning	21 436 000	21 436 000	21 436 000	21 436 000
Ny modell skolebiblotek 5)	2 400 000	2 400 000	2 400 000	2 400 000
Nord-Varanger videregående skole 5)	1 600 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000
Pasvik folkehøgskole 6)	0	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Totalsum	59 702 000	61 702 000	61 702 000	61 702 000
Nye Investeringer:	B-2019	B-2020	B-2021	B-2022
Biblotek/kantinebygg ved Hammerfest videregående skole	21 500 000	40 000 000	40 000 000	0
Opprustinger ved Vardø vgs, klargjøring til nasjonal sjømatlinje	2 500 000	0	0	0
Økt investeringsramme for bruer og bindinger	50 000 000	50 000 000	50 000 000	50 000 000
Fv 888 - Ifjord - Lebesby	25 000 000	25 000 000	0	0
FV 98 Ifjord-Lakselv	50 000 000	150 000 000	150 000 000	0
Utvidelse "Fisk til marked" -pakken	70 000 000	250 000 000	250 000 000	250 000 000
ITS prosjekter veg og kollektiv	5 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000
Mindre investeringstiltak Samferdsel	50 000 000	50 000 000	50 000 000	50 000 000
Kombikai Ingøy	9 000 000	9 000 000	0	0
Hydrogenhurtigbåt Varanger	0	30 000 000	0	0
Bytte av himlinger, lys og oppgradering av overflater SA	10 000 000	0	0	0
Pasvik FV885	30 000 000	30 000 000	0	0
Firmabil dentaltekniker	400 000	0	0	0
Sanntidssystem	1 000 000	2 500 000	2 500 000	2 500 000
Fergekai Kjerringholmen Strømsnes	0	3 000 000	50 000 000	50 000 000
Ferge Hasviksambandet	0	0	150 000 000	0
Totalt nye investeringer	324 400 000	649 500 000	752 500 000	412 500 000
Redusert overføring drift til investering	11 690 000	11 390 000	11 390 000	11 390 000
Økt finansieringsbehov	336 090 000	660 890 000	763 890 000	423 890 000
Finansiering - momskompensasjon	- 56 770 000	- 113 663 000	- 131 688 000	- 72 188 000
Finansiering - låneopptak	- 279 320 000	- 547 227 000	- 632 202 000	- 351 702 000
Økt finansiering	- 336 090 000	- 660 890 000	- 763 890 000	- 423 890 000
Totalt nye investeringer økonomiplanperioden 2019-2022	2 138 900 000			
Låneopptak 2019 i fylkesrådmannens innstilling	122,7			
Økt låneopptak	279,3			
Nytt låneopptak til vedtak	402,0			

- 1) *Under takstøkninger skjermes Finnmarkskortet ung og Finnmarkskortet barn for prisøkning. Hurtigbåt inngår fortsatt i kortet. Kontanttillegg på kroner 25 pr billett som kjøpes kontant innføres også på buss, Flex og ferjer. Økning av billett bybuss fra 25 til 40 kroner. Øke hurtigbåt- og fergetakst med 10 % (inkludert bilfrakt). Økning av grunntakst fra 52 til 60 kroner.*
- 2) *Salderingene gjelder: Rute 259 Båtsfjord – Varangerbotn. Flybuss Alta, lyse ut kommersielt løyve å flybussen internt i Alta. Rute 203 Alta-Nyvoll. Rute 64 Varanger Xpressen Vardø-Vadsø-Nesseby-Kirkenes t/r. redusere fra fire til to daglige avganger.*
- 3) *Generelt kutt ved å «stramme inn» på rutiner i forhold til for eksempel kandidater med «ikke rett».*
- 4) *Ungdomspartiene er viktig for rekruttering til fylkespolitikken. Derfor vil Finnmark fylkesting videreføre og øke støtten. Støtten har vært holdt i bero i flere år. Fylkestinget øker støtten med 600 000 kroner for økonomiplanperioden.*
- 5) *Fylkestinget stopper arbeidet med ny modell for bibliotek samt arbeidet med å slå sammen Tana, Vardø og Vadsø til Nord-Varanger videregående skole. Elevene i Finnmarksskolen skal fortsatt få læremateriell i bokform. Inndekning som skissert i saldert forslag.*
- 6) *Fylkestinget tar inn foreslått kutt i tilskudd fra tidligere fylkesting på Pasvik Folkehøgskole i 2020 på 2 millioner og ut økonomiplanperioden.*
- 7) *Administrasjonen bes utrede all drift, vedlikehold og utvikling av bygg og eiendommer under Eiendomsavdelingen i Finnmark Fylkeskommune. Dette vil gi en besparelse med tanke på samlede anbud på eksempelvis utbedringer samt renoveringer på og av fylkeskommunale bygg.*
- 8) *Administrasjonen bes forandre reglementet for politiske godtgjøring fra fastgodtgjøring til møtegodtgjørelse. Slik at de representanter som møter har samme godtgjøring for samme mengde arbeid.*
- 9) *Finnmark fylkeskommune stiller seg positiv til etableringen av ny hall i Hammerfest ved Hammerfest Arena. Finnmark fylkesting kan derimot ikke på dette tidspunkt bevilge penger. Finnmark fylkesting ber administrasjonen om å gå i dialog med Hammerfest arena for å se på finansiering gjennom investeringsmidler fra fylkeskommunen. Finnmark fylkesting ber om at man får en utredning og sak på en lignende modell som ved Finnmarkshallen. Fylkestinget ber om at man også utreder sambruk med for eksempel Hammerfest VGS. Finnmark fylkeskommune ber om at man får dette opp som sak i fylkestinget i Mars.*
- 10) *Når vi nå ber om at planer for sammenslåing av skolene i Nord Varanger (Tana, Vardø og Vadsø) opphører samt at vi stopper samordningsplaner for skolebibliotekene ber vi om at omstillingsprosjektet endrer fokus og konsentrerer seg om følgende områder:*
 - a. *Endring av rutiner på renhold i alle virksomheter*
 - b. *Standardisering av turnusarbeid på elevhybler etc.*
 - c. *Utrede besparelser ved at alle bygg i fylkeskommunens eie organiseres og driftes under eiendomsavdelinga*
 - d. *Samordning av merkantile tjenester på alle virksomheter (skoler, elevhjem, tannklinikker etc.)*
- 11) *Fergetakst for alle på hurtigbåt videreføres*
- 12) *Fylkestinget vil ikke erstatte fergeforbindelse mellom Kongshus, Årøya og Mikkelsby med en hurtigbåtforbindelse til Bukta, Alta. Administrasjonen bes sikre drift av ferge på strekningen i perioden 2019-2025. Anløp av hurtigbåt fases ut.*
- 13) *Finnmark fylkeskommune skal følge opp, vider utvikle satsingen på utdanningen innen fiske, fangst og oppdrett med å bygge ut fysiske lokaliteter ved sjøanlegget til Nordkapp*

vgs. Fylkestinget ber om at Fylkesrådmannen utreder behov, planer og skisse til et slikt prosjekt. Dette legges fram for fylkestinget i juni møtet 2019.

- 14) Fylkestinget gir fylkesrådmannen fullmakter til å igangsette vedtatte investeringer på vei i 2019, med også ansette prosjektarbeidere
- 15) Fylkestinget gir fylkesrådmannen fullmakter til å bestille ny ferge på Hasviksambandet i 2019.

4. Nervei veien bevilges kr. 800 000 i 2019. Inndekning ved refusjon på kr. 800 000 i reisebudsjettet.
5. Finnmark fylkeskommune går inn i prosjektet Gigant 2019 med kr 200.00,- for å være med å sikre utvikling og kontinuitet i dette svært viktige ungdomsprosjektet for Ungdom i hele Finnmark. Kr 200.000 tas fra reisebudsjettet 2019.
6. FT gjør endring i sak 19/18 Utdanningstilbud ved de videregående skolene i Finnmark, skoleåret 2019-2020. Det flyttes 0,5 grupperessurs fra vg2 Frisør ved Kirkenes vgs, til vg2 IKT-servicefag ved Vardø vgs. Endringen medfører at det blir 0,5 grupperessurs vg2 Frisør ved Kirkenes vgs. Det blir 1,0 grupperessurs vg2 IKT-servicefag ved Vardø vgs.

Fylkestingets vedtak innebar en stor økning i låneopptak til finansiering av investeringer sammenliknet med fylkesrådmannens forslag. Fylkestinget vedtok et låneopptak på kr 402 millioner i 2019, mens fylkesrådmannen i sin innstilling foreslo låneopptak på kr 122 millioner.

FT sak 2/19: Lovlighetskontroll – fylkestingets vedtak i sak 66/18, årsbudsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022

Tre medlemmer av fylkestinget hadde levert krav om lovlighetskontroll av fylkestingets vedtak i sak 66/18, årsbudsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022. Kravet om lovlighetskontroll var knyttet til vedtakets punkt om låneopptak i økonomiplanperioden ut over fylkesrådmannens forslag til budsjett, uten at renter og avdrag på låneopptakene var ført inn i årsbudsjett og økonomiplan. I saksfremlegget er redegjort for at låneopptaket i sak 66/18 ble økt fra 122,7 millioner kroner i 2019 til 402 millioner kroner. Totalt ble det vedtatt nye investeringer i økonomiplanperioden på kr 2,14 milliarder. I saksfremlegget fremgår at fylkesrådmannens oppfatning er at årsbudsjettet har et driftsresultat som er tilstrekkelig til å dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger slik kommuneloven stiller krav om. Når det gjelder økonomiplanen, er fylkesrådmannens oppfatning at denne ikke er vedtatt i tråd med kommunelovens krav. Fylkesrådmannen anbefalte at saken ble behandlet på nytt og at det ble fattet vedtak om fordeling av uspesifiserte kutt for å dekke økte finanskostnader.

I saksfremlegget står at «fylkesrådmannen vil sterkt fraråde at det i økonomiplanperioden budsjetteres med uspesifiserte kutt i denne størrelsesordenen. Dette gjelder også dersom de uspesifiserte kuttene spres på rammeområdene. Fylkesrådmannen vil peke på at organisasjonen står foran en stor omstillingsperiode med sammenslåingsprosessen og denne typen uspesifiserte kutt skaper en usikkerhet som bør unngås. Fylkesrådmannen anbefaler at fylkestinget gir en nærmere spesifisering av hvordan fylkestinget ser for seg at inndekning av finanskostnadene skal gjennomføres i perioden fra 2020 og til toppen av finanskostnadene nås i 2024 [...]»

Fylkestinget fattet følgende vedtak:

1. Fylkestingets vedtak om budsjett i sak 66/18 er fattet i tråd med gjeldende regler.

2. *Fylkestingets vedtak om økonomiplan for 2019-2022 i sak 66/18 er ikke fattet i tråd med gjeldende regler, og må behandles på nytt med en nærmere spesifisering av uspesifiserte kutt.*
 - a. *I vedtak 66/18 årsbudsjett legges det til et nytt punkt 15. Punktet lyder følgende. «Finansieringen av finanskostnader tas som et generelt kutt prosentmessig etter rammeområdenes nettobudsjett utover i økonomiplanperioden.»*
 - b. *I vedtak 66/18 Årsbudsjett og økonomiplan strykes punkt 8 i verbaldelen som omhandler godtgjøringsreglement. Punktet utgår og arbeidet avsluttes. Godtgjøringsreglementet sees i sammenheng med arbeidet i fellesnemnda.*
3. *Saken oversendes departementet for endelig behandling.*

Det er ikke behandlet flere saker om budsjett og økonomiplan 2019-2022 i fylkestinget og revisor legger til grunn at disse ble godkjent av departementet.

4.5.2 Administrasjonens oppfølging av vedtak

Fylkesrådmannens statusrapport med budsjettregulering nr. 1 – sak 12/19

Fylkesrådmannen rapporterte om at finanskostnadene for fylkeskommunen ville øke mye med bakgrunn i vedtatte investeringer. Det fremgår av rapporteringen at dette innebærer driftsreduksjoner som på tidspunktet var et uspesifisert kutt. I rapporteringen fremgår at fylkestinget selv måtte definere hvordan det uspesifiserte kuttet skal dekkes inn.

På rammeområde eiendom ble det meldt behov for budsjettregulering på kr 700 000 for å ha et forsvarlig driftsnivå av fylkeshuset uten å måtte redusere antallet ansatte. Innenfor rammeområde utdanning ble det ikke meldt behov om budsjettregulering, men at opplæring anså det som vanskelig å ta inn kr 4 millioner ved å stramme inn på grupper uten rett, jf. fylkestingets budsjettvedtak. Opplæring foreslo i stedet å ta kr 4 millioner som generelt kutt innen opplæring.

For rammeområde næring ble det rapportert om merbehov på kr 170 000 til reiselivsstrategi for å ferdigstille arbeidet. Videre ble det rapportert om merbehov på kr 1 175 000 for å fullføre lederskapet for Barentssamarbeidet og Nordkalottsamrådet som FFK hadde frem til henholdsvis oktober 2019 og april 2019.

For rammeområde samferdsel ble det ikke meldt om behov for budsjettregulering, men er redegjort for de økte takstendringene som fylkestinget vedtok i budsjettvedtaket. Fylkesrådmannen presiserte at fylkestinget er takstmyndighet og kunne endre disse, men at endringer i takst var et salderingstiltak og eventuelle endringer må finansieres med inndekning fra andre steder. Økte kostnader knyttet til indeksreguleringer av driftskontraktene innenfor kollektiv ville samferdsel forsøke å dekke innenfor egen ramme.

Om investeringsprosjekter fremgår at de store investeringsprosjektene innenfor eiendom fulgte planlagt fremdrift. Det fremgår også at det var en utfordring for eiendom å gjennomføre alle prosjekter det legges opp til, da fylkessammenslåingsprosessen ville kreve mye av de ansatte. Honningsvåg videregående skole var tildelt kr 62 millioner i investeringsmidler, prosjektet var igangsatt og byggestart våren 2019. EPC-prosjektet var igangsatt og mange ulike tiltak ville gjennomføres i 2019. Prosjektet «utfasing av fossilt brensel» skulle gjennomføres i løpet av 2019 og innebar at alle boliger og næringsbygg som benyttet fossil olje eller parafin måtte gå over til en annen energikilde. Hammerfest videregående skole – Håja-bygget og utbygging – ville ha byggestart i 2019. Alta videregående skole var i avslutningsfasen, foruten at utenomhusarbeider måtte ferdigstilles. Eventuell oppussing av AMO-senteret var ikke vedtatt

og ville ikke gjennomføres i 2019. Også for Tana tannklinikk og tann- og kjevekirurgisk klinikk i Hammerfest ville det være byggestart i 2019.

Fylkestinget fattet følgende vedtak:

1. Fylkestinget tar fylkesrådmannens statusrapport nr. 1 til orientering.
2. Fylkestinget gjør følgende reguleringer i budsjettet:

Driftsbudsjettet	Budsjettreguleringer og innmeldt behov	Budsjett i år
Næring		
63 - Internasjonalt arbeid – forslag til netto regulering		
Prosjekt 172007 - Lederskapet i Nordkalotrådet	1 175 000	1 092 000
Prosjekt 172008 - Lederskapet i Barentsregionen	175 000	
	1 000 000	
Udekket behov i driftsbudsjettet	1 175 000	
Forslag til finansiering		
Bruk av disposisjonsfond	-1 175 000	
Totalsum		0

3. Fylkestinget vedtar følgende nye handlingsregler og finansielle måltall for sin drift (alle nøkkeltall er angitt i % av frie inntekter)

	Handlingsregel	B2019	B2020	B2021	B2022
Netto driftsresultat	Aldri lavere enn 2 % f.o.m. 2020	1,6 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %
Disposisjonsfond	Aldri lavere enn 2 %	2,1 %	2,4 %	2,7 %	3,0 %
Gjeldsnivå	Aldri høyere enn 265 %	152,6 %	189,0 %	234,9 %	262,2 %

- Fylkestinget justerer taksten for Voksen mobillett. Taksten økes fra 60 kr til 62 kr.
- Fylkestinget justerer taksten for Bytakst mobillett. Settes ned fra 40 kr til 33 kr
- Fylkestinget ber om at det ses på mulighet for kjøp av billettprodukter i kiosk/butikk.
- Fylkestinget ber om at det vurderes å gjøre ferge tilgjengelig som en del av ungdomskortet
- Fylkestinget ber om at det framforhandles en profileringsavtale for Norild
- Fylkestinget ber om at det framforhandles en avtale med Hammerfest Arena om gjenytelser til Finnmark fylkeskommune
- Fylkestinget skal følge opp og videre utvikle satsingen på utdanningen innen fiske, fangst og oppdrett ved å utrede fysiske lokaliteter ved sjøanlegget til Nordkapp vgs. For å komme umiddelbart i gang, bevilger fylkestinget 1 million til forprosjekt ved Nordkapp videregående skole. Finansieres med økt låneopptak på 1 million kroner.
- Bevilgningen til samisk kunstmagasin er en engangs bevilgning til digitalisering av kunstmagasinet samling.
- Fylkestinget gjør følgende reguleringer i tillegg til fylkesrådmannens innstilling:
- Tiltakene på 5,5 millioner kroner finansieres ved bruk av fond. Dette belastes havbruksfondet

Drift:

Nye tiltak	
Norild profileringsavtale	300 000
Folkehelseprosjekt	500 000
Hammerfest arena	2 000 000
Barents kult	1 000 000
FFKs historie bokprosjekt	800 000
Samisk kunstmagasin	400 000
Avslutningsmarkering FFK	500 000
Totalt	5 500 000
Saldering	
Havbruksfondet	-5 500 000
Totalt	-5 500 000

Investering:

Nye investeringer	
Forprosjekt Nordkapp VGS sjøanlegg	1 000 000
Finansiering	
Låneopptak	-1 000 000

Fylkesrådmannens statusrapport med budsjettregulering nr. 2 – sak 35/19

I fylkesrådmannens statusrapport nr. 2, 2019, omtales fylkessammenslåing. Fylkesrådmannen viser til utfordringer ved finansieringen av sammenslåingsprosjektet, og foreslo å opparbeide en buffer på inntil kr 15 millioner som kunne settes av til sammenslåingsprosessen. For flere rammeområder var finansiering av oppgaver i forbindelse med sammenslåing bakgrunn for forslag om budsjettregulering. Innenfor drift var det største behovet for regulering knyttet til finansiering av sammenslåingsprosess.

Innenfor investeringer ble det rapportert på de største investeringsprosjektene. For de fleste var det mindre endringer fra statusrapport nr. 1. Det fremkom at det så ut til at prosjektet Honningsvåg videregående skole ville få behov for ytterligere 7-8 millioner kroner i bevilgning. Dette kunne dekkes ved omdisponering fra andre investeringsprosjekter og fylkesrådmannen ville komme tilbake til dette i neste statusrapport. Øvrige endringer gjaldt kjøp av lokaler. «TACO-bygget» var et verkstedbygg ved Lakselv videregående skole, som skulle behandles i egen sak av fylkestinget. Fylkesrådmannen foreslo at en forhandlet om kjøp av bygget med en ramme på kr 16 millioner, som finansieres ved låneopptak. Finanskostnadene skulle finansieres ved et nedtrekk på videregående opplæring, og disse var forventet å være lavere enn dagens leiekostnad ved bygget.

Ved tannklinikken i Alta var det behov for å utvide lokalene, fordi tannklinikken var for liten til den bemanningen klinikken hadde og ville ha fremover. Fylkesrådmannen hadde vært i dialog med Alta kommune om å overta lokaler på Helsesenteret i tilknytning til tannklinikken. Fylkeskommunen eide per dato 805 m² ved Helsesenteret og hadde fått avtale med Alta kommune om å kjøpe ytterligere ca. 230 m² til en pris av kr 2,6 millioner. Det fremkom også av saksfremlegget at det kunne tilkomme behov for ombygging og opprustning av lokalene for å tilpasse seg behovene til tannhelse.

Det var også informasjon med relevans for overføring av investeringsmidler fra 2018 til 2019.

Fylkestingets vedtak:

1. Fylkestinget tar fylkesrådmannens statusrapport nr. 2 til orientering.
2. Fylkestinget gjør følgende reguleringer i budsjettet

1. Driftsbudsjettet			
Ansvar	Tekst	Budsjettregulering	Opprinnelig budsjett
01	Midler til gjesteatelier fra kultur og miljø	30 000	3 553 000
24	SAMS stillingsressurs	900 000	0
12	Økning av budsjett for revisjon	104 000	2 335 000
74	Flytting av midler gjesteatelier til eiendom	-30 000	81 000
83	Flytting av midler for SAMS stillingsressurs til SA	-900 000	900 000
91	Dekning for prisøkning på revisjonstjenesten	-104 000	-109 190 000
24	Finansiering av sammenslåingsprosess	15 000 000	0
91	Redusert overføring fra drift til investering	-15 000 000	20 741 000
	Sum	0	
2. Investeringsbudsjettet			
Prosjekt	Tekst		
	Kjøp av arealer ved tannklinikken i Alta	2 600 000	0
	Kjøp av TACO-bygg Lakselv	16 000 000	0
122510	Bruk av lån	-33 600 000	-401 986 000
	Redusert overføring fra drift til investering	15 000 000	
	Sum	0	

3. Fylkestinget vedtar overføringer av lånemidler fra 2018-2019 som fremkommer i tabell 1 i saksfremlegget.
4. Fylkestinget vedtar de balanserte omdisponeringer av ledige investeringsmidler fra 2018 som fremkommer i tabell 4 i saksfremlegget.
5. Fylkestinget ber at det iverksettes et arbeid med å få status på bygningsmassen ved Kirkenes videregående skole. Dette for å få en oversikt over hvor store bygningsmessige utbedringer det er behov for.
6. På grunn av utsatt sak 30/19 på grunn av saksutredning, utgå kjøp av TACO-bygget i denne omgang på 16 millioner kroner. Låneopptak reduseres tilsvarende.
7. Finnmark fylkesting har som intensjon å støtte etableringen av et nasjonalt museum for Kvener/norskfinner i Vadsø. Fylkestinget bevilger 3,8 millioner til Ruija Kvenmuseum i Vadsø som fylkeskommunal medfinansiering. Beløpet belastes havbruksfondet.

Fylkesrådmannens statusrapport med budsjettregulering nr. 3 – sak 43/19

Det fremgår av saksfremlegget at det var meldt inn økninger innenfor drift på rammeområde samferdsel og videregående opplæring. Innen de øvrige rammeområdene så det ut til at budsjettet ville gå i balanse ved årets slutt. Innenfor rammeområde videregående opplæring knyttet merforbruket seg til elev-PC ordningen for alle skolene i fylket samlet (kr 4,3 millioner) og økt antall lærekontrakter samt økte satser (kr 4,5 millioner).

Innenfor rammeområde samferdsel hadde ikke takstøkning gitt den effekten som man kunne forvente for 2019. Det hadde vært en nedgang i antall passasjerer som igjen hadde ført til reduksjon i inntekter. Inntektene var per juni nesten kr 4 millioner lavere enn stipulert.

Fylkesrådmannen foreslo ingen budsjettreguleringer på driftsbudsjettet – han ville forsøke å finne inndekning innenfor det respektive rammeområdet.

Innenfor investeringer hadde fylkeskommunen fått refusjon på ca. 2,2 millioner kroner som ble foreslått brukt til redusert låneopptak. For utvidelse av tannklinikken i Alta ble låneopptak foreslått økt. Bakgrunnen var at arealene fylkeskommunen hadde kjøpt ved Alta helsesenter skulle ominnredes til spesialisthelsetjenester, i tillegg til at eksisterende lokaler ved

tannklinikken skulle ombygges for å kunne ta imot tannlegestudenter. Kostnader til utbyggingen var stipulert til kr 12,4 millioner. Status i øvrige pågående investeringsprosjekter var at det ikke var noen utfordringer med fremdrift eller vesentlige avvik, utover det som tidligere var rapportert. For Honningsvåg videregående skole så det, som tidligere rapportert, ut til at det ville bli behov for ytterligere 7-8 millioner kroner i bevilgning når tilbudene inkludert reserver var beregnet. I denne rapporteringen står det også at «Ekstrakostnader kan finansieres innenfor allerede vedtatte investeringsrammer.»

Fylkestinget fattet følgende vedtak:

1. Fylkestinget tar fylkesrådmannens statusrapport nr. 3 2019 til orientering.
2. Fylkestinget tar finansrapport 31.08.2019 til orientering.
3. Fylkestinget gjør følgende reguleringer i budsjettet

Tabell 1

For mye overført av ubrukte inv.midler fra 2018 til 2019		
Prosjekt		For mye beløp overført
122502	INV-Langsiktige ENØK tiltak	40 000
172506	EPC kontrakt	4 848 000
182504	Gjesteatelier Vadsø	1 000
182501	Skifte av vinduer i SA	2 924 000
172502	Kirkenes vgs - ventilasjonsanlegg	46 000
172510	Nordkapp vgs nybygg/tilrettelegging	628 000
132502	INV-Nybygg og ombygging - Alta vgs	171 000
Redusere låneopptak i 2019		8 658 000

4. Fylkestinget vedtar overføringer av lånemidler fra 2018-2019 som fremkommer av tabell 2 i saksfremlegget.

Tabell 2

Investeringsendringer		
Fergepakke Loppa	-	2 200 000
Utvidelse av tannklinikken i Alta		12 400 000
Økt låneopptak 2019	-	10 200 000
Total netto økning i låneopptak (sum tabell 2 + sum tabell 1)		-1 542 000

5. Fylkestinget bevilger 75 000 til forberedelse av en større markering av filmskaper Knut Erik Jenssens liv og virke i forbindelse med hans 80 årsdag i 2020. Beløpet finansieres med bruk av fond og belastes Havbruksfondet.
6. Det har over tid vært utfordringer rundt passasjertransport m/båt fra Hammerfest til Kårhamn. Utfordringer går bl.a. på for lite plass til passasjerer. Passasjerer som skal hjem blir stående igjen på grunn av plassmangel, og blir ofte tvunget til å måtte ta inn enten privat eller på hotell. Dette er uholdbart i forhold til distrikter og mennesker som ikke har andre alternativer enn båt. Det har seg også slik at folk som skal til Kårhamn fra Hammerfest med en reisetid på ca. 30 minutt må reise via Hasvik, en reisetid som tar flere timer.

Finnmark fylkesting ber administrasjonene se på bedre løsninger på nytt for så å komme tilbake med løsninger til fylkestingets møte i desember.

Forslaget oversendes administrasjonen.

7. Ref. pkt 81 samferdsel

Innen sjøverts kollektivtransport (pkt 81) bes administrasjonen beskrive hvor overforbruket kommer fra, hvilke steder som eventuelt vil bli berørt av administrasjonens forslag og hvor stor innsparing dette vil gi.⁸

Dagens seilingsmønstre opprettholdes.

Som det fremgår av vedtaket, besluttet fylkestinget midler til utvidelse av tannklinikken i Alta under investeringer. I statusrapport med budsjettregulering nr. 2 vedtok fylkestinget investeringsmidler til kjøp av arealer for å utvide tannklinikken i Alta (kr 2,6 millioner). Midlene som ble satt av i budsjettregulering nr. 3 skulle benyttes til å bygge om de arealene som ble kjøpt. Investeringer ved tannklinikken i Alta fremgikk ikke av fylkesrådmannens forslag til økonomiplan for 2019-2022 eller av fylkestingets vedtak. Revisor har spurt om hvorfor dette ble lagt frem i to ulike saker om budsjettregulering, fremfor sett under ett og lagt frem samlet. Fylkeskommunen har opplyst at de ville sikre at de hadde eiendommen før arbeidet med prosjektering startet. Derfor ble det gjort avtale med Alta kommune før detaljprosjekteringen, som var grunnlaget for kostnadene knyttet til ombygging, startet. Administrasjonen oppfattet at det var sterk politisk vilje for å få dette gjennomført. Fylkeskommunen har opplyst at det sannsynligvis kunne vært mulig å legge inn hele beløpet i budsjettregulering nr. 2, men ønsket altså å sikre seg arealene først. Dette var en mulighet som meldte seg litt raskt gjennom at Alta kommune kom på banen med dette alternativet. Det var i utgangspunktet ikke prosjektert noe for tannklinikken i Alta, men det ble en mulighet. Fylkeskommunen har opplyst at det ikke er ønskelig at investeringsprosjekter blir gjort på den måten, men i enkelttilfeller kan det skje.

Fylkesrådmannens statusrapport med budsjettregulering nr. 4 – sak 46/19

Det fremgår av saksutredningen at det i statusrapport nr. 4 var meldt inn vesentlige merforbruk innenfor driftsbudsjettet på samferdsel og videregående opplæring. Videre fremgår at Finnmark fylkeskommune var i en presset økonomisk situasjon med tanke på finansielle nøkkeltall og store omstillingskostnader i forbindelse med sammenslåing av Troms og Finnmark fylkeskommuner og overføring av nye oppgaver.

De finansielle nøkkeltallene til fylkeskommunen viser et lavere netto driftsresultat og lavere driftsresultat og lavere disposisjonsfond enn anbefalt, fremgår det av saksfremlegget. Det fremgår også at fylkeskommunens gjeldsgrad var over anbefalt nivå og at dette i sum ga et veldig lavt økonomisk handlingsrom for fylkeskommunen.

Innenfor drift var det på rammeområde videregående opplæring et forventet merforbruk på kr 6 millioner, som skyldtes en raskere vekst i antall tegnede kontrakter og avlagte prøver enn budsjettet. Dette ble forslått kompensert for. Innenfor tannhelse var det forventet merforbruk på opp mot kr 3,5 millioner som det ble arbeidet med å finne inndekning for innenfor egen ramme.

På rammeområde samferdsel var det et forventet merforbruk på opp mot kr 60 millioner innen kollektivtransport. Av dette ble 6 millioner foreslått kompensert i reguleringen, mens resten skulle dekkes innenfor ramme. Det forventede merforbruket ble forklart med flere uheldige

⁸ Revisor oppfatter at denne delen av vedtaket knytter seg til Rammeområde samferdsel, 81 kollektivtransport, og følgende utdrag av fylkesrådmannens statusrapport: **81 – Rutetjenester til sjøs.** Overforbruk sjøruter så langt foreslås hentet inn ved reduksjon i ruteproduksjon i vintersesongen dvs. 1. oktober – 31.mars til steder som ikke har fast, helårs bosetting.

sammenfall. Inntektsøkningen fra takstjusteringen hadde vært minimal i forhold til ønsket resultat. Det var også vedtatt et høyere kollektivtilbud enn budsjetttrammen tilsa. Rammeområdet hadde også hatt en følgefeil på indeksregulering av kollektivkontraktene fra 2017 som måtte korrigeres før overgang til ny fylkeskommune. Dette medførte at rammeområde samferdsel hadde en utgift på prisjusteringen av prisveksten på kollektivkontrakter for både 2018 og 2019.

Innenfor investeringer var det ikke foreslått noen reguleringer. Av fylkesrådmannens statusrapport framgår at samlet prognostisert mindreforbruk på veginvesteringer for året var kr 160,9 millioner. Det fremgår at de største avvikene var prosjektene med store økninger i bevilgningene fra fylkestingssak 66/18, men det var også reduksjon i de mindre prosjektene. Dette skyldtes hovedsakelig kapasitetsproblemer og mangel på prosjekttressurser hos Statens Vegvesen, står det.

I de større investeringsprosjektene hadde det oppstått forsinkelser i prosjektene ved Honningsvåg videregående skole og Hammerfest videregående skole. I førstnevnte prosjekt skyldtes dette uforutsette problemer med grunnarbeidet grunnet mye løst fjell som vanskeliggjorde fundamentering. Forsinkelsen var påregnet å bli inntil ti uker, med økonomisk konsekvens på anslagsvis kr 2 millioner (en hadde ikke full oversikt over økonomisk konsekvens på tidspunktet). Ved Hammerfest videregående skole var det forsinkelse i arbeidet med Håja-bygget på omtrent 1,5 måned på grunn av uforutsette hendelser internt hos leverandør. I prosjektet med bygging av ny, sammenslått tannklinikk i Tana så det ut til å bli et merforbruk på kr 2,5 millioner. Kostnadene var ikke definerte, og dette var kun et estimat.

Fylkestingets vedtak:

1. Fylkestinget tar fylkesrådmannens statusrapport nr. 4 til orientering.
2. Fylkestinget gjør følgende reguleringer i budsjettet

Tabell 1

1 Driftsbudsjettet			
Ansvar	Tekst	Budsjettregulering	Opprinnelig budsjett
41	Lærlingkontrakter	6 000 000	64 773 000
81	Kollektiv transport	6 000 000	112 720 000
90	Økte skatteinntekter	- 5 000 000	- 420 074 000
91	Økt mva-kompensasjon	- 7 000 000	- 109 190 000
	Sum	0	

3. Fylkestinget innvilger søknad fra Tana kommune Utviklingsprosjekt, Sami Manaid Teather, på 200 000 kroner. Belastes finansieres ved uttrekk av midler fra «Trainee sjømatnæringa».

Administrasjonens oppfølging av budsjettvedtak:

Ved behandlingen av budsjett og økonomiplan 2019-2022 vedtok fylkestinget at fylkesrådmannen skulle utrede og forelegge to saker for fylkestinget:

- 9) Finnmark fylkeskommune stiller seg positiv til etableringen av ny hall i Hammerfest ved Hammerfest Arena. Finnmark fylkesting kan derimot ikke på dette tidspunkt bevilge penger. Finnmark fylkesting ber administrasjonen om å gå i dialog med Hammerfest arena for å se på finansiering gjennom investeringsmidler fra fylkeskommunen. Finnmark fylkesting ber om at man får en utredning og sak på en lignende modell som ved Finnmarkshallen. Fylkestinget ber om at man også utreder

sambruk med for eksempel Hammerfest VGS. Finnmark fylkeskommune ber om at man får dette opp som sak i fylkestinget i Mars.

- 13) Finnmark fylkeskommune skal følge opp, vider utvikle satsingen på utdanningen innen fiske, fangst og oppdrett med å bygge ut fysiske lokaliteter ved sjøanlegget til Nordkapp vgs. Fylkestinget ber om at Fylkesrådmannen utreder behov, planer og skisse til et slikt prosjekt. Dette legges fram for fylkestinget i juni møtet 2019.

Fylkestinget ga også fylkesrådmannen fullmakt til å bestille ny ferge på hasviksambandet i 2019.

I tråd med fylkestingets vedtak, fremla fylkesrådmannen sak om finansiering av Hammerfest Arena til fylkestingets møte i mars. Hammerfest Arena AS hadde søkt fylkeskommunen om økonomisk støtte til bygging av arenaen, i størrelsesorden kr 7-10 millioner. Fylkesrådmannen hadde vært i dialog med Hammerfest Arena AS, andre involverte i prosjektet samt kartlagt potensiale for sambruk med Hammerfest videregående skole. Med bakgrunn i at Finnmark fylkeskommune v/videregående skole ikke hadde egne behov for en slik hall, og at fylkeskommunens allerede vedtatte budsjett og økonomiplan hadde omfattende låneopptak, vurderte fylkesrådmannen at fylkeskommunen ikke burde investere i Hammerfest Arena. Det kunne være aktuelt å bevilge en begrenset støtte til prosjektet over driftsbudsjettet. Fylkesrådmannen så ikke at det var aktuelt uten at dette ble kompensert ved å kutte i andre budsjettposter. Fylkestinget vedtok å bevilge kr 2 millioner til bygging av ny idrettshall i Hammerfest og at beløpet finansieres over Havbruksfondet.

Fylkestingets vedtak om å utrede behov, planer og skisse for sjøanlegget til Nordkapp videregående skole ble fulgt opp av fylkestinget ved å bevilge kr 1 million til forprosjekt ved behandlingen av fylkesrådmannens statusrapport med budsjettregulering nr. 1. I tråd med fylkestingets vedtak ble det lagt frem sak til fylkestingets møte i juni 2019. Fylkesrådmannens innstilling var å oversende saken til prosjektledelsen for sammenslåingsprosjektet, og at prosjektledelsen vurderte investeringen i sjørettet anlegg ved Nordkapp videregående skole i arbeidet med økonomiplanen for 2020-2023. Kostnadskalkylen i skisseprosjektet var på kr 59 millioner. I denne inngikk ikke finans- og tomtekostnader. Fylkestinget vedtok å oversende saken til prosjektledelsen for sammenslåingsprosjektet og anbefalte fellesnemnda å prioritere prosjektet.

Ved behandlingen av statusrapport nr. 3 ble følgende vedtak som skulle følges opp fattet:

- *Det har over tid vært utfordringer rundt passasjertransport m/båt fra Hammerfest til Kårhamn. Utfordringer går bl.a. på for lite plass til passasjerer. Passasjerer som skal hjem blir stående igjen på grunn av plassmangel, og blir ofte tvunget til å måtte ta inn enten privat eller på hotell. Dette er uholdbart i forhold til distrikter og mennesker som ikke har andre alternativer enn båt. Det har seg også slik at folk som skal til Kårhamn fra Hammerfest med en reisetid på ca. 30 minutt må reise via Hasvik, en reisetid som tar flere timer.
Finnmark fylkesting ber administrasjonene se på bedre løsninger på nytt for så å komme tilbake med løsninger til fylkestingets møte i desember.
Forslaget oversendes administrasjonen.*
- *Ref. pkt. 81 samferdsel*

Innen sjøverts kollektivtransport (pkt 81) bes administrasjonen beskrive hvor overforbruket kommer fra, hvilke steder som eventuelt vil bli berørt av administrasjonens forslag og hvor stor innsparing dette vil gi.

Dagens seilingsmønstre opprettholdes

Til fylkestingets møte i desember finner ikke revisor at det var sak om utfordringer knyttet til passasjertransport med båt fra Hammerfest til Kårhamn. Det var imidlertid sak i HUKFS i desember om rutetilpasning for Sørøyekspresen, blant annet med bakgrunn i at ruteføringen mellom Hasvik, Kårhamn og Hammerfest ikke hadde vært optimal, og det var sett på løsninger. Revisor legger til grunn at denne saken – som også hovedutvalget hadde bedt om – ivaretok de utredninger fylkestinget hadde bedt om.

Når det gjelder fylkestingets vedtakspunkt om nærmere beskrivelser av merforbruket innen sjøverts kollektivtransport samt redegjørelse for konsekvenser av administrasjonens forslag, var det i vedtaket nærmere presisert til hvilket organ dette skulle gjøres, i hvilken form (muntlig eller skriftlig) og når. Revisor finner ikke at det er gitt en skriftlig redegjørelse til fylkestinget av dette.

Årsregnskapet for 2019

Årsregnskapet for Finnmark fylkeskommune for 2019 ble behandlet av nye Troms og Finnmark fylkesting. Vi omtaler hva regnskapet viste, men det er ikke relevant å omtale fylkestingets vedtak i saken, da det ble truffet i Troms og Finnmark fylkeskommune.

Årsregnskapet for 2019 viste et merforbruk på kr 34,5 millioner. Av rammeområdene var det samferdsel som hadde det største merforbruket, både målt i kroner og som andel av budsjettet. Merforbruket var på kr 95,1 millioner. Av saksutredningen fremgår at hovedvekten av dette kom som følge av et for høyt vedtatt kollektivtilbud i forhold til tilgjengelige budsjetttrammer. I tillegg vises det til at det var tatt inn etterslep på prisjustering av kontrakter for å være ajour på prisjusteringer før sammenslåingen av Troms og Finnmark fylkeskommune, noe som utgjorde kr 27,7 millioner av totalt merforbruk på kr 105,9 millioner innen kollektiv.

Finnmark fylkeskommune hadde et negativt netto driftsresultat på 3,3, prosent i 2019 som utgjorde kr 72,5 millioner. Driftsutgiftene hadde økt med kr 188,2 millioner fra 2018 til 2019 – en økning på 9 %. Gjeldsbelastningen til Finnmark fylkeskommune var relativt høy, og vært økende over tid. I perioden 2017-2019 var det tatt opp kr 746,2 millioner i nye lån, mens det var betalt avdrag på kr 205,3 millioner på eksisterende lån. Ved utgangen av 2019 hadde Finnmark fylkeskommune disposisjonsfond på kr 23 millioner, hvorav havbruksfondet utgjorde kr 22,1 millioner.

5 SENTRALE VEDTAK MED ØKONOMISKE KONSEKVENSER

5.1 Omstillingsprogram, utdanning

I fylkestingets møte i desember 2015 ble budsjett og økonomiplan 2016-2019 behandlet. I samme møte var sak 61/15 – *Saldering opplæring 2016-2019*. Fylkestinget besluttet å behandle denne saken sammen med sak om budsjett og økonomiplan.

Bakgrunnen for saken om saldering opplæring var at fylkestinget ved behandling av budsjett og økonomiplan 2015-2018 vedtok en uspesifisert saldering for rammeområde utdanning. Denne salderingen skulle trappes opp over økonomiplanperioden fra 3 millioner kroner i 2015 til 24 millioner kroner i 2018. Av den vedtatte salderingen var kr 3 millioner som skulle salderes i 2015 innarbeidet i budsjettet for hele perioden. Videre saldering måtte fordeles etter aktuelle tiltak.

I tillegg var det i økonomiplan 2016-19 foreslått en ytterligere saldering innenfor rammeområde utdanning på mellom kr 7,7 og 10,3 millioner i økonomiplanperioden.

I saksutredningen står det: «*Det er ikke handlingsrom innenfor rammeområde opplæring til å innarbeide et generelt kutt av den størrelsesorden som det ligger forslag på i økonomiplanperioden. Innsparinger må derfor gjøres gjennom en restrukturering av tilbud eller organisering innenfor de videregående skolene alternativt gjennomføre kutt i støttefunksjoner.*»

Fylkesrådmannen innstilte på følgende:

Fylkesrådmannen konkluderer med at følgende salderinger gjennomføres innen rammeområde utdanning i kommende økonomiplanperiode:

Forslag til salderinger	2016	2017	2018	2019
Avvikling av LOSA	5 450	12 000	12 000	12 000
Samorganisering – Nord-Varanger vgs.	2 270	5 000	5 000	5 000
Avvikling av landslinje Alta	250	500	500	500
Omorganisering av elevhjem	6 300	9 682	9 682	9 682
Effekt av nytt skoleadministrativt system	-	-	-	1 000
Generelle kutt	2 121	2 000	2 000	2 000
Pasvik folkehøgskole	1 100	2 500	2 500	2 500
Sum	17 491	31 682	31 682	33 682
Overoppfylling av salderingskrav	-	5 098	1 354	4 954

LOSA står for Lokalt Opplæringstilbud i Samarbeid med Arbeidslivet. Tilbudet muliggjør at elever kan ta videregående opplæring i hjemkommunen sin, fremfor å flytte. Undervisninger skjer via lyd/bilde av lærere ved skolen tilbudet er knyttet til (eller lærere ved andre skoler) og elevene i LOSA har en veileder som fungerer som kontaktlærer. Fylkesrådmannen anså LOSA-tilbudet for å være relativt kostbart undervisningsalternativ i forhold til antallet elever som var inne i tilbudet. Ettersom elevtallet i Finnmark i nærmeste periode var synkende, ville elevene kunne fases inn i eksisterende tilbudsstruktur ved de ordinære tilbudene ved de ordinære videregående skolene, fremgår det av saksutredningen.

Fylkesrådmannen anså at innen de eksisterende økonomiske rammebetingelsene for fylkeskommunen ikke var forsvarlig å opprettholde LOSA-tilbudet slik det var. Per dato var

budsjettet kr 13 millioner årlig. Innsparinger kunne iverksettes med halvårsvirkning fra høsten 2016. I skoleåret 2015/2016 fikk 45 elever et tilbud om opplæring gjennom LOSA-systemet.

Samorganisering – Nord-Varanger vgs. innebar en administrativ sammenslåing av Vardø og Vadsø videregående skoler og eventuelt også Tana videregående skole. Dette ville medføre effektivisering innen administrasjonen av de videregående skolene i Finnmark. Av saksfremlegget fremgår at en administrativ sammenslåing av Vardø og Vadsø videregående skole ville frigjøre kr 5 millioner på helårsbasis, og en del av denne innsparingen ville kunne komme allerede høsten 2016. Det ville være mulig å realisere ytterligere innsparing på kr 2-3 millioner dersom Tana videregående også ble inkludert i den administrative sammenslåingen.

Avvikling av landslinje Alta videregående skole gjaldt landslinjetilbudet for yrkessjåfører. Det var ett av elleve tilsvarende tilbud nasjonalt. Tilbudet var åpent for søkere fra hele landet og hovedfinansieringen ble gitt som statlig tilskudd. En avvikling av tilbudet ville også medføre at fremtidige bygningsmessige investeringer kunne unngås.

Omorganisering av elevhjem gjaldt å avvikle elevhjemsordningen. Denne var utenfor den primære tjenesteleveransen til fylkeskommunen, fremgår det av saksfremlegget. Det fremgår videre at Finnmark fylkeskommune var den eneste fylkeskommunen i Norge med omfattende elevhjemstilbud i fylkeskommunal regi. Øvrige fylkeskommuner tilbød boliger for elever etter selvkostprinsipp eller videreformidlet bolig fra eksterne utleiery. I saksfremlegget var skissert tre muligheter for å avvikle driften ved elevhjemmene:

- Elevhjemmene avvikles og i stedet innføres det en utvidelse av vertsfamilieordningen. Tilskuddet til Porsanger kommune avvikles.⁹ Innsparing vil være på ca. 7 millioner kroner årlig
- Overføring av elevhjemmene til et foretak. Dette må ha ambisjoner om drift etter selvkostprinsippet, det vil si at alle inntekter i foretaket skal tilsvare kostnadene. Innsparing vil være inntil kr 9,7 millioner årlig, forutsatt at også tilskuddet til Porsanger kommune avvikles
- Elevhjemmene selges til en eller flere private aktører som kan drive profesjonell drift og utleie av elevboliger i Finnmark. Innsparingen vil være på 9,1 millioner kroner årlig i tillegg vil en eventuell salgssum bidra til å redusere låneopptaket i investeringsbudsjettet

Effekt av nytt skoleadministrativt system knyttet seg til innføring av nytt system og effektivisering av arbeidsprosesser i den forbindelse.

Om *generelle kutt* stod det i fylkesrådmannens vurdering at det i lengre tid var gjennomført innsparinger innen de videregående skolene som et resultat av generelle kutt. I budsjettet til skolene var ca. 140 millioner kroner avsatt til forvaltning, drift og vedlikehold, herunder blant annet strømbudsjett, husleie og lønnsressurser til drift og renhold. Eventuelle generelle kutt måtte dekkes innenfor denne budsjetttrammen. Fylkesrådmannen anså at videre gjennomføring av generelle kutt ville medføre at kvaliteten i opplæringen i Finnmark ville forringes vesentlig. Fylkesrådmannen ville derfor ikke anbefale å gjennomføre generelle kutt ut over mindre justeringer for å oppnå balanse i budsjett, størrelsesorden var anslått til maksimalt 1-2 millioner kroner årlig.

⁹ Lakselv videregående skole hadde et tilbud gjennom Porsanger kommune som fylkeskommunen støttet med kr 1,9 millioner årlig.

Pasvik folkehøgskole kunne vurderes driftet utenfor fylkeskommunal regi, fremgår det av saksfremlegget. Alternative driftsformer kunne være:

- Fylkeskommunalt foretak. Kjøp av tjenester hos folkehøgskolen hjemles i en avtale og foretaket driftes etter selvkostprinsippet.
- Avhending til folkehøgskoledrift. Folkehøgskolen og eiendommene selges, og driften løses gjennom et aksjeselskap på lik linje med flertallet av folkehøgskoler i landet.
- Avhending til andre formål. Folkehøgskolen vil i så fall bli avviklet og eiendommene avhendes til best mulig pris.

Fylkesrådmannen ønsket å sikre videre folkehøgskoledrift utenfor kommunal regi i Pasvik og anbefalte at skolen enten avhendes til et aksjeselskap eller skilles ut som eget foretak.

Som redegjort for, ble det besluttet at saken skulle behandles sammen med sak 54/15 – budsjett og økonomiplan. Det ble dermed ikke fattet eget vedtak i sak om saldering opplæring. Utover vedtaket om økonomiske rammer, var følgende deler av vedtaket i sak om budsjett og økonomiplan relevant for utdanning:

- *Fylkestinget ønsker å få vurdert muligheten for, og eventuelt besparelser av, sammenslåing av de merkantile og evt andre tjenester til videregående skoler*
- *Når det gjelder budsjettmessige nedtak, ber fylkestinget hovedutvalgene om å komme tilbake med innstillinger for hvordan dette kan gjøres*
- *Finnmark fylkesting vil be Fylkesrådmannen utrede en sak til FT behandling i oktober neste år om framtidige roller i elevhybler. Herunder om man skal endre sin andel av elevhybel behovet, bygge flere, selge ned, en kombinasjon med private/kommuner. Utrede framtidig behov. Andelen vertsfamiliehjemler må også drøftes. Kommunene må også høres og det skal satses på en bred behandling, hvor HUK skal behandle saken før avgjørelse i Fylkestinget*
- *Fylkestinget ber fylkesrådmann om å utrede muligheter for vesentlig besparelser i gjennomføringen av IB ved Kirkenes VGS. Utredningen gjennomføres innen eksisterende rammer.*

Hovedutvalget for kompetanse (HUK) hadde møte 2.6.2016. På agendaen til møtet var «Politisk arbeidsgruppe: Økonomisk nedtrekk innen videregående opplæring». Utvalget vedtok at innspill fra politisk arbeidsgruppe legges ved protokollen, for videre behandling. Følgende var vedlagt protokollen:

VEDLEGG TIL PROTOKOLL**Innspill fra politisk arbeidsgruppe****Hovedutvalget for kompetanses innspill til videre prosess.**

Det har vært viktig å finne brede løsninger, som i størst mulig grad skjermer elevene. Mye av innspiringene ønsker en dermed å ta innen administrasjon. Vi håper at dette vil skape en ro i Finnmarkskolen.

1.) Pasvik Folkehøgskole

Folkehøgskolen gir et godt tilbud til ungdom fra Finnmark, og til ungdommer som ønsker å oppleve fylket vårt. Finnmark fylkeskommune skal fortsatt være eier av folkehøgskolen. Grunnet den økonomiske situasjonen må det fylkeskommunale bidraget til finansiering av skolen utfases, samtidig som en finner andre måter å finansiere den fullstendige driften. Det er ønskelig at støtten på 3,9 millioner utfases over to år.

2.) Administrative og merkantile sammenslåinger

Det er skissert flere løsninger for administrativ sammenslåing av skolene i Finnmark. Det ønskes en innsparing på 12 millioner kroner på 4 år. Dette vil i første runde innebære en administrativ sammenslåing i Øst-Finnmark, gjennom en campus-tankegang. Videre er det ønskelig å gjennomføre en tilsvarende campus-tankegang i vest/midt-Finnmark. Vi er positiv til de merkantile innsparingene administrasjonen har pekt på, som er anslått til 5 millioner i 2020.

3.) Nordkapp VGS

Det stilles en krav om at avkastningen fra kursvirksomhet tilfaller fylkeskommunen, som videre kan disponere midlene. Det sees på muligheter for innsparing gjennom samordning. Ønsket avkastning fra kursvirksomhet er 1 million over to år.

4.) Elevhybler

Det er viktig å sikre gode og trygge rammer for elevene i den videregående skolen. Det er mange elever som må være borteboere når de tar sin utdanning, noe som skaper behov for hybler. Fylkeskommunen skal fortsatt tilby elevhybler, og prisen økes til markedspris gjennom en opptrapping. Her ønsker vi at administrasjonen legger frem en plan, hvor også hybelhuset i Porsanger vurderes opp mot prinsippet om markedspris. Vertsfamilieordningen er en god ordning, og denne ønsker vi videre satsning på.

Ellers vises det til dokumentet «Sammenstilling innsparing».

Vi ber administrasjonen se på de ovenstående punkter, og innarbeider disse sammen med «Sammenstilling innsparing» til neste møte i hovedutvalget som er i forkant av fylkestinget 8.-9. juni 2016.

Det var nytt møte i hovedutvalg for kompetanse (HUK) 7.6.2016. I dette møtet stod sak om «*Innspill til prosess: Økonomisk nedtrekk innen videregående opplæring*». Utover at innspillene fra politisk arbeidsgruppe gjengitt over var lagt ved saken, var det ikke saksfremlegg til saken. Vedtaket til HUK var innstillingen til fylkestingets møte i juni, sak 14/16 – *Saldering opplæring 2016-2019 jf sak 61/15 og 54/15*.

Fylkestinget vedtok innstillingen fra HUK. I tillegg ble et forslag vedtatt oversendt HUK. I det videre er fylkestingets vedtak i sin helhet gjengitt:

Hovedutvalget for kompetanse (HUK) har tatt på seg oppgaven med å modernisere og kvalitetssikre den videregående utdanningen. Vi vil tilby våre ungdommer en god skole og en utdanning tilpasset Finnmarks fremtid innenfor noe strammere rammer.

Utgangspunktet er at vi fortsatt setter elevene i sentrum og anser det som en viktig investering for fremtiden. Den viktigste forutsetning for elevens læring er læreren. Derfor ønsker vi å beholde den desentraliserte skolestrukturen med våre åtte fagmiljø.

Den videregående utdanning i Finnmark har store utfordringer.

Vi har et synkende elevtall de kommende år, fortsatt for høyt frafall og noe svakere resultater enn forventet. Samtidig er fylkeskommunens økonomi anstrengt.

For di utviklingen innen teknologi og pedagogiske modeller har skutt fart og åpner nye muligheter, foreslås flere omlegginger som kan gi elever, skoler og skoleadministrasjonen nye muligheter for samhandling og funksjonsfordeling mellom skolene. Funksjonsfordeling innen tilbudsstrukturen skal ta utgangspunkt i elevtalls framskrivinger for den enkelte kommune og elevsøkertall samtidig som man tar hensyn til "7/10 regelen"

Økt fokus på fagmiljø gjennom campusmodellen:

Bygge opp under fagmiljø gjennom kollegieforum på tvers av lokaliteter. Campus modellen bør ha fokus på kvaliteten på fagmiljøet i Finnmark der målet er å videreutvikle dette gjennom økt fokus på kollegieforum innenfor fagområdene.

Nettbaserte tilbud gjennom campusmodellen:

Teknologi kan være en nøkkel i gjennomføringen av Campus modell prosjektet. Ved å ta i bruk allerede eksisterende fagressurser til nettstudier ved gjennomføringen av fag på tvers av lokaliteter. Frigjorte fagressurser vil flyttes til fagligoppfølging.

Nettstudier kan inngå i Campus modellen slik at man kan tilby utdanning desentralisert eller faglig på tvers av lokaliteter. Nettstudier kan bidra til at elevene kan bo hjemme, som kan være med å løse fylkets kostnader til elevboliger.

I følge svar på spørsmål fra administrasjonen (e-post datert 19.05.2016) er det nettbaserte opplæringstilbudet er i dag lite koordinert og samordnet, skolene har i dag utviklet egne tilbud. Ved å samkjøre det nettbaserte studietilbudet gjennom campusmodellen vil tilbudet gi økt kvalitet og gi en innsparing på sikt. Videreutviklingen av LOSA skal være et prosjekt inne i campus modellen.

Fokus på økt gjennomføringsgrad: ett sekundært mål med nettstudier bør være å fange opp elever som ikke har fullført VGS fordi de mangler enkelte fag. Slik at gjennomføringsgraden øker for denne gruppen elever.

Økonomiplan	2017	2018	2019	2020
1) Funksjonsstruktur - reduksjon i grupperessurser	2 000	4 000	4 000	4 000
2) Distribuert undervisning (videreutvikle LOSA)	Se nedenfor	-	-	2 000
3) Pasvik folkehøyskole - driftsmodeller				
4) Nordkapp vgs, fagskolen, kursvirksomhet-samordning	500	1 000	1 000	1 000
5) Campus modellen i Finnmark, Adm/merkantil sammenslåing	6 000	11 500	11 500	11 500
6) Tana videregående skole, reduksjon av kostnader	300	800	800	800
7) IB, innsparing deretter avvikling av tilbud	500	500	1 900	3 300
8) Bygningsmasse ("gulskolen" i Vardø)	1 200	1 200	1 200	1 200
9) Egne Elevhybler, prisutjevning	800	800	800	800
Del 3 a) Pasvik folkehøyskole, nedtrekk av	1 900	2 000	2 000	3 900

driftstilskudd				
Sum	13 200	21 800	23 200	28 500

Kommentar fra HUK: Der vi er nå i prosessen ser vi at vi kan kutte 13,2 millioner på nedtrekk skissert over. Resterende nedtrekk vil bli behandlet i løpet av høsten og avgjøres i oktober 2016.

2) Distribuert undervisning finansieres med 2 000 av mindreforbruk 2015, slik at vi oppnår en besparelse i 2020.

Distribuert undervisning starter som et prosjekt, med et ønske om å kunne tilby et bredere fagtilbud ved alle skoler i Finnmark. Dette kan bidra til at elevene i større grad kan bo hjemme og få ønsket undervisning ved nærmeste skole.

3) Avgjørelse rundt videre driftsmodell for Pasvik Folkehøyskole avventes til administrasjonens utredning kommer i oktober, med intensjon om at fylkeskommunen fortsatt er eier.

5) Det gjøres et arbeid for å sikre størst mulig innsparing ved skolene gjennom merkantile sammenslåinger. I tillegg skal det gjennomføres en campusmodell, hvor flere av dagens skoler legges under felles administrasjon. Første trinn er gjennomføring av modellen i Varanger/Tana, videre gjennomføres tilsvarende modell ved aktuelle skoler i Midt/Vest-Finnmark.

Hovedutvalgsleder får i oppgave å følge prosessen og eventuelt fremme sak til hovedutvalget underveis.

7) Elevene som er startet på IB-tilbudet i Kirkenes får fullføre sin skolegang, før avtalen sies opp og tilbudet avsluttes.

Følgende forslag oversendes HUK:

Tillegg under overskriften nettbaserte tilbud gjennom campusmodellen.

Kveldsskoletilbudet ved Alta videregående skole som gir generell studiekompetanse for voksne, opprettholdes. Tilbudet kombineres med en nettbasert modell, slik at hele fylket kan nyttiggjøre seg av det brede kompetansemiljøet.

I fylkestingets møte i oktober 2016 la fylkesrådmannen frem sak 20/16 – *Elevhybler og vertsfamilieordningen – fremtidig forvaltning i Finnmark fylkeskommune*. Dette var oppfølging av fylkestingets vedtak i sak om budsjett og økonomiplan for 2016. Av saksutredningen fremgår at fylkesrådmannen vurderte at fylkeskommunen hadde et tilfredsstillende tilbud og oppfylte kravene vedrørende hjelp og støtte i forbindelse med losji for borteboende elever. Med bakgrunn i fylkeskommunens økonomiske situasjon anså ikke fylkesrådmannen det som forsvarlig å bygge nye elevhybler. Fylkesrådmannen innstilte på følgende:

- Ingen nybygg av fylkeskommunale elevhybler – hverken alene eller i samarbeid med kommuner og/eller private aktører. Dette kan eventuelt vurderes på nytt når omstillingsarbeidet innenfor opplæringsområdet er ferdigstilt.
- Samarbeid med kommuner og/eller private aktører er kun aktuelt i form av leieavtaler for å opprettholde dagens hybelkapasitet, eller dersom det skulle oppstå situasjoner ved enkeltskoler hvor det blir vurdert at fylkeskommunen ikke overholder pliktene i opplæringslova § 7-2. Dersom fylkeskommunen skal inngå denne typen avtaler må dette innarbeides i økonomiplanen.
- Vertsfamilieordningen videreføres i dagens omfang. Utvidelse vurderes av fylkesrådmannen i forbindelse med oppstart av skoleåret 17-18 dersom man ser at dette

er nødvendig for å imøtekomme kravene i opplæringslova § 7-2. Eventuell utvidelse meldes til fylkestinget og må dekkes innenfor eksisterende ramme.

Fylkestinget fattet følgende vedtak:

- Alle borteboere skal ha gode og trygge boforhold her er vertsfamilieordningen et viktig tilbud. En eventuell utvidelse av tilbudet vurderes av fylkesrådmannen i forbindelse med oppstart av skoleåret 17-18 dersom man ser at dette er nødvendig. Spesielt Alta og Kirkenes ser vi kan ha slike utfordringer framover. Eventuell utvidelse av tilbud til borteboende elever meldes til fylkestinget og må dekkes innenfor eksisterende ramme. Fylkesrådmannen må vurdere å sette standarder og krav for å oppnå støtte som vertsfamilie.
- Det er et underskudd på elevhybler, spesielt i regioner med store videregående tilbud. Det er viktig at hybelsituasjonen for elever ikke bidrar til å amputere mulighetene til å gjennomføre videregående opplæring i fylket.
- Fylkeskommunen skal fortsatt tilrettelegge for elevhybler som et supplement til det private leiemarkedet. Dersom det skulle oppstå situasjoner ved enkeltskoler, som fylkesrådmannen vurderer ikke oppfyller fylkestingets intensjon om gode og trygge boforhold for elevene, bør samarbeid med kommuner og/eller private kunne vurderes. Hvis fylkeskommunen skal inngå denne typen avtaler må dette innarbeides i økonomiplanen.
- Det må arbeides for et samarbeid med studentsamskipnaden på de steder det er naturlig.

Ved behandlingen av budsjett og økonomiplan 2017-2020 fattet fylkestinget vedtak om at *Nedtak av 10,3 mill innarbeides i omstillingsarbeidet innen videregående opplæring.*

I møte i oktober 2017 behandlet hovedutvalg for kompetanse sak 21/17 – *Den økonomiske tilstanden og nedtrekksprosjektet som er vedtatt i fylkestinget.* Det var ikke saksfremlegg til saken. Utvalget fattet følgende vedtak:

HUK ber Finnmark fylkesting gjøre følgende vedtak:

Finnmark fylkeskommune fortsetter prosessen med moderniserings tiltak av det videregående skoletilbudet. Med en målsetting om et digitalt nettskoletilbud. FFK fortsetter arbeidet med sammenslåing av videregående skoler, etter modell gjort i nord Gudbrandsdal. Intensjonen med vedtaket er å opprettholde en desentralisert skolestruktur og videreutvikle livskraftige skoler i Finnmark. Samt å bidra til mere faglig samhandling. Det må også jobbes med en videre gjennomgang av tilbudsstrukturen.

Innstillingen fra utvalget ble behandlet som en del av sak 48/17 *Økonomiplanprosess 2018-2021 – mulighetsstudie*, i fylkestingets møte i oktober 2017. Fylkestingets vedtak i denne saken var: *Alle fremmede innspill til økonomiplanprosess sendes administrasjonen.*

I fylkestingets møte i desember 2017 ble melding 10/17 *Organisering av ledelse ved videregående skoler – videre arbeid* lagt frem. I meldingen – som ble tatt til orientering av fylkestinget – er det redegjort for arbeidet med organisering av de videregående skolene etter avdelingsmodell og vist til erfaringer fra andre fylkeskommuner. I første omgang ble modellen vurdert innført i Nord-Varanger hvor de videregående skolene i Vadsø, Vardø og Tana kunne slås sammen til en skole med felles rektor. Muligheten for innføring av modellen ved øvrige videregående skoler skulle utredes nærmere.

Til fylkestingets møte i mars 2018 la fylkesrådmannen frem en melding om omstillingsprosjektet; *Omstillingsprosjektet – mulige besparelser*. Meldingen gjaldt beregning av mulige besparelser. Fylkesrådmannen gjorde oppmerksom på at omstillingsprosjektet ikke var ferdig med gjennomgangen av de ulike områdene, slik at det fulle potensialet for innsparinger ikke var kartlagt. Det fremgår av meldingen at administrasjonen så potensiale for innsparinger innen støttefunksjoner/merkantile funksjoner, men det var usikkert hvor store de kunne bli. Vesentlige deler av besparelsene kunne oppnås uten stillingskutt. Innføring av avdelingsmodell i Nord-Varanger ville kunne gi besparelse på kr 1 050 000 – 1 650 000 i lønnsutgifter. Øvrige mulige besparelser som følge av stordriftsfordeler når tre skoler blir til en skole var det ikke gjort beregninger av enda. I meldingen stod det om økonomi at det var lagt opp til et generelt kutt i rammene til de videregående skolene på 11,5 millioner kroner i 2018. Kuttene skulle tas gradvis med 2,8 millioner kroner hvert kvartal. Varig nedtrekk som resultat av omstillingsprosjektet var forventet i 2019. Fylkestinget tok meldingen til orientering.

Fra fylkeskommunen har vi fått en presentasjon prosjektleder for omstillingsprosjektet holdt for fylkesutvalget i september 2018. Av denne fremgår at hovedhensikt med prosjektet var å finne innsparinger på målrettet vis, i stedet for generelle kutt. I tillegg skulle prosjektet finne områder med muligheter for standardisering/jevne tilbud/kvalitet. Om økonomi fremgikk at innsparingskravet var 11,5 millioner kroner i varig nedtrekk. Varig nedtrekk som resultat av omstillingsprosjektet var forventet i 2019.

Det ble utarbeidet en rapport fra arbeidet med omstillingsprosjektet; *Sluttrapport – støttefunksjoner i Finnmark fylkeskommune* av 7.11.2018. Sluttrapporten omhandlet fagområdene HR, arkiv, budsjett, regnskap IT og innkjøp. I rapporten kom arbeidsgruppen med følgende anbefalinger:

- Å sentralisere arkivfunksjonen
- Beholde budsjett- og økonomistyringen uendret i ny organisering
- HR omfatter flere ulike områder, og det var ulike forslag for disse. Noe omhandlet å sentralisere enkelte oppgaver til HR i sentraladministrasjonen, eller at en skole ivaretok oppgaven. På andre områder var forslag å ta i bruk elektroniske systemer for å ivareta dette.
- Innenfor innkjøp var forslaget å sentralisere dette til innkjøpsfunksjonen i sentraladministrasjonen. Inngåelse av rammeavtaler på flere områder ville medføre besparelser.
- For IT ble det ikke foreslått endringer i organisering, men ulike tiltak som bedre opplæring, gjennomgang av lisenser mv.
- Innenfor regnskap ble arbeidsfordelingen mellom skolene og sentraladministrasjonen vurdert som optimal og det var ikke identifisert områder med potensiale for økonomiske besparelser. Det var forslag til tiltak som kunne gi en mer effektiv organisasjon for å få mer igjen for de ressursene som ble brukt.

Mulig endret organisering av sentralbordsfunksjon var også nevnt i rapporten, uten at det var fullt ut utredet. Konklusjonen var at ved gjennomføring av de foreslåtte tiltakene i rapporten, var besparelser anslått til kr 1 272 000 – 1 788 000. Videre ble det vist til at flere av tiltakene medførte kvalitetsmessige fordeler som spesialisering av ansatte innen fagområder og standardisering av utførelsen av oppgaver.

Til fylkestingets møte i mars 2019 la fylkesrådmannen frem meldingen *Omstillingsprosjektet – status*. I meldingen vises til at fylkestinget i sak 66/18 reduserte omstillingsprosjektets omfang. Det aktuelle vedtakspunktet i sak 66/18 (budsjett og økonomiplan 2019-2022) var: *Når vi nå ber om at planer for sammenslåing av skolene i Nord Varanger (Tana, Vardø og Vadsø) opphører samt at vi stopper samordningsplaner for skolebibliotekene ber vi om at omstillingsprosjektet endrer fokus og konsentrerer seg om følgende områder:*

- a. *Endring av rutiner på renhold i alle virksomheter*
- b. *Standardisering av turnusarbeid på elevhybler etc.*
- c. *Utrede besparelser ved at alle bygg i fylkeskommunens eier organiseres og driftes under eiendomsavdelinga.*
- d. *Samordning av merkantile tjenester på alle virksomheter (skoler, elevhjem, tannklinikker etc.)*

Som følge av at fylkestinget hadde besluttet at omstillingsprosjektet skulle endre fokus, hadde fylkesrådmannen besluttet å avvikle omstillingsprosjektet som eget prosjekt, og å overføre ansvaret for oppgaver som skulle følges opp videre til opplæringsjefen og eiendomssjefen. Prosjektleder for omstillingsprosjektet ville få nye oppgaver i forbindelse med sammenslåing av Troms og Finnmark fylkeskommuner. Engasjementer som fagleder kantine, fagleder renhold og prosjektleder elevboliger ville ikke bli videreført som en konsekvens av at omstillingsprosjektet ikke ble forlenget. Det var imidlertid ønskelig å benytte seg av fagkompetansen til de to faglederne i forbindelse med fylkessammenslåingen. Innsparingskrav relatert til omstillingen i 2019, kroner 7,5 millioner, skulle tas som et generelt kutt på de videregående skolene.

Fylkestinget besluttet å løfte meldingen som egen sak og vedtok i sak 17/19 *Omstillingsprosjektet – status*: *“Fylkestinget tar saken til etterretning, og viser til at innsparingskravet på 7,5 millioner allerede er tatt inn i fylkesrådmannens budsjett.”*

Revisor oppfatter at omstillingsprosjektet var det største tiltaket som ble arbeidet med innenfor utdanning i perioden, noe fylkeskommunen har bekreftet. Fylkeskommunen har også opplyst at det ikke var så mange av tiltakene som ble arbeidet med som ble iverksatt før fylkestinget i desember 2018 besluttet at omstillingsprosjektet skulle avsluttes i sin opprinnelige form, og endre fokus.

5.2 Årøyasambandet

Fylkestinget har i perioden behandlet flere saker om Årøyasambandet. Årøya er en øy i Altafjorden som i 2021 hadde i underkant av 20 innbyggere. I 2015 under sak 35/15 vedtok fylkestinget at «...bevilger inntil 44 mill kr i forbindelse med vedtak i økonomiplanen for å ferdigstille nye kaier på Mikkelsby og Kongshus. [...]» I sak 35/16 *Status på bygging av kombikaier Årøyasambandet* vedtok fylkestinget at kombikaia som var planlagt på Mikkelsby skulle flyttes til Alta havn innenfor vedtatt ramme. I 2017 behandlet fylkestinget to saker med relevans for Årøyasambandet: Sak 39/17 *Rute- og infrastruktur i Altafjorden* og sak 57/17 *Fremtidig behov – anløpskaier*. I 2019 behandlet fylkestinget sak 13/19 *Fergeforbindelse til Årøya*. Som det fremgår av kapittel 4.1 har Årøyasambandet og kaiprojekter i tilknytning til det vært omtalt i flere økonomirapporteringer.

KomRev NORD har tidligere gjennomført en forvaltningsrevisjon om sambandet Årøya.¹⁰ Sambandet Årøya har en rekke ganger vært gjenstand for behandling i ulike politiske organer i tidligere Finnmark fylkeskommune, og etter hvert i Troms og Finnmark fylkeskommune. Sambandet ble opprinnelig betjent av ferge. Da det ble besluttet at hurtigbåt skulle betjene sambandet var det behov for å utføre arbeid på kaianleggene for at hurtigbåt skulle kunne betjene sambandet. Arbeidet med arbeidet på begge kaianleggene (Kongshus og Mikkelsby) ble påbegynt.

Forvaltningsrevisjonen om Årøya gjaldt saksbehandling og saksutredning av saker fremlagt for politisk behandling. Revisor konkluderte med at fylkeskommunens saksbehandling ikke i alle saker om sambandet Årøya var gjort i tråd med gjeldende rutiner og retningslinjer. Videre konkluderte revisor med at ikke alle saker som har vært fremlagt for politisk behandling har vært forsvarlig utredet. Oppfølging av politiske vedtak var således ikke en del av revisors undersøkelser i denne forvaltningsrevisjonen, men alle politiske beslutninger ble omtalt, da de hadde betydning for saksutredninger i påfølgende politiske saker.

Det er behandlet saker og gjort beslutninger om sambandet Årøya før tidsperioden denne forvaltningsrevisjonen gjelder. Status ved utgangen av 2015 var at det var besluttet at sambandet skulle inngå i anbudskonkurranse om hurtigbåtsambandet og konkurranse var gjennomført. Kontrakt om hurtigbåttjenester hadde oppstart 1.1.2016. Det var også besluttet og igangsatt arbeid med kaianleggene slik at hurtigbåt kunne benytte disse. Arbeidet var ikke ferdigstilt til 1.1.2016. Det skulle være en midlertidig løsning for sambandet til nye kaier var klare for bruk av hurtigbåt. Hurtigbåtkontrakten gjaldt fra 1.1.2016, men hurtigbåten skulle ikke trafikkere sambandet før kaisituasjonen var løst. Hurtigbåten skulle begynne trafikkere sambandet sommeren 2016. Frem til da ble det gjort avtale med selskapet som hadde forestått fergedriften, Altafjord Oppdrett AS, om fergedrift inntil hurtigbåten skulle settes inn.

I desember 2016 vedtok fylkestinget at sambandet skulle trafikkeres med ferga M/F Skaget, som per dato trafikkerte sambandet, i en prøveperiode. Videre vedtok fylkestinget at arbeidet med kaia på Mikkelsby skulle opphøre og at kombibåtkai i stedet skulle lokaliseres til Bukta i Alta havn. Bakgrunnen for dette var at det hadde oppstått utfordringer med byggingen av kai på Mikkelsby, med grunnforhold og løsmasser. Finansiering av kombibåtkai ved Alta havn fordret en økning av rammen, da den opprinnelige rammen var brukt opp. Sak om dette ble lagt frem for politisk behandling medio 2017, men vedtatt utsatt. Denne saken ble ikke på et senere tidspunkt behandlet, men spørsmålet om finansiering ble inkludert i en større sak om anløpskaier i desember 2017. Før finansiering av kombibåtkai ble vedtatt, vedtok fylkestinget i oktober 2017 at sambandet Årøya permanent skulle redefineres til fergesamband og at det skulle gjennomføres anbud på dette. I desember 2017 vedtok fylkestinget at det skulle bygges kombibåtkai i Bukta (Alta havn) og bevilget kr 11 millioner til dette.

I 2018 var et notat fra advokatfirmaet Kluge referatsak for fylkestinget. Av notatet fremgår at *”Samtlige kontrakter/forlengelser med AO¹¹ synes å være direktetildelt. Videre kan vi ikke se at vederlagsmekanismene har vært fastsatt på en måte som hindrer overkompensasjon. Dette tilsier at det kan foreligge brudd på både anskaffelses- og støttereglene»*.

I sak om budsjett om økonomiplan 2019-2022 foreslo fylkesrådmannen at fergesambandet Mikkelsby - Kongshus legges ned fra 1.4.2019. Ny kombibåtkai i Bukta var ferdig innen da.

¹⁰ KomRev NORDs rapport av 24.5.2022.

¹¹ AO er forkortelse for Altafjord Oppdrett, som er selskapet som ivaretok fergedrift på sambandet.

Frakt av biler og næringstransport kunne da tas med AltafjordXpressen mellom ny kai i Bukta (Alta havn) og Kongshus på Årøya. Besparelse ville være ca. kr 4 millioner. Fylkestinget fattet følgende vedtak: *Fylkestinget vil ikke erstatte fergeforbindelse mellom Kongshus, Årøya og Mikkelsby med en hurtigbåtforbindelse til Bukta, Alta. Administrasjonen bes sikre drift av ferge på strekningen i perioden 2019-2025. Anløp av hurtigbåter fases ut.*

Fylkestingets vedtak innebar at det ikke skulle settes inn hurtigbåt i sambandet, slik kontrakten med Boreal for perioden 1.1.2016 – 31.12.2025 innebar, og at den vedtatte kombibåtkaia i Bukta ikke skulle benyttes til dette sambandet. Det innebar også at administrasjonen skulle sikre drift med ferge på strekningen i perioden 2019-2025. Arbeidet med kai på Mikkelsby var på dette tidspunktet ikke ferdigstilt, men stilt i bero. Eksisterende kai var tilpasset ferga M/F Skaget. På Kongshus var ny kombibåtkai ferdigstilt. Denne kaia var ikke tilpasset ferge. I etterkant av dette vedtaket arbeidet administrasjonen med konkurransegrunnlag for fergesamband til Årøya. Det ble fremlagt sak for politisk behandling i Finnmark fylkeskommune. I oktober 2019 vedtok hovedutvalg for kultur, folkehelse og samferdsel: *Saken utsettes. Nødvendige utredninger for bygging av eventuelle nye landanlegg utredes og avklares økonomisk før sambandet lyses ut på anbud.* Saken måtte dermed følges opp i Troms og Finnmark fylkeskommune.

Det er fattet flere politiske vedtak om sambandet Årøya og sambandet var fra 2016 del av kontrakt om hurtigbåttjenester. Senere ble det fattet vedtak om å redefinere dette til fergesamband. Det ble også vedtatt endringer i kaiene for sambandet. Revisor finner at administrasjonen har fulgt opp de politiske vedtakene som er fattet og lagt frem saker for politisk behandling dersom det har vært behov for avklaringer rundt innholdet i, eller mulighetene for å gjennomføre, vedtakene.

Når det gjelder økonomi, har fylkeskommunen i perioden fra 1.1.2016, som var tidspunktet for oppstart av hurtigbåtkontrakten, til og med 2020, betalt kr 43 976 275 for fergetjenester på sambandet. Kostnaden med hurtigbåtkontrakten med Boreal kan ikke skilles ut for drift til/fra Årøya. Fylkeskommunens avtale omfattet drift av alle Finnmarks båtsamband fordelt på flere strekninger. Produksjonen ble flyttet innad i kontrakten med Boreal, slik at fylkeskommunens økonomiske forpliktelser ikke ble påvirket av at Årøyasambandet ble redefinert som fergesamband. Når det gjelder kaiprojektene, var det i 2017 brukt omtrent kr 57 millioner på dette. I etterkant ble ny kombibåtkai i Alta Havn bygget, og det ble bevilget kr 11 millioner til dette. I forbindelse med forvaltningsrevisjonen om sambandet Årøya etterspurte revisor, men mottok ikke, oppdatert oversikt over kostnadene i forbindelse med kaiprojektet.

Vi viser til rapporten fra forvaltningsrevisjonen om sambandet Årøya for nærmere omtale av saker og beslutninger som gjelder sambandet Årøya. Troms og Finnmark fylkeskommunes behandling av saker som gjelder sambandet omtales ikke nærmere her, da denne forvaltningsrevisjonen retter seg mot tidligere Finnmark fylkeskommune.

5.3 Endringer i sjøkontrakter

Fylkestinget i Finnmark har behandlet flere saker som gjelder kollektivtilbudet til sjøs. Følgende saker i fylkestinget gjelder dette:

- *Sak 5/16 Justeringer – kollektivtilbudet i Loppa.* Fylkestinget besluttet at Loppaekspresen skal rutes inn mot Hammerfest to ganger i uka
- *Sak 6/16 Sjøverts godsbefordring.* Fylkestinget ba om en gjennomgang av kapasiteten og undersøkelse av markedsgrunnlaget for drift av nytt godsfartøy

- *Sak 21/16 Sjøbasert godstransport i fylkeskommunal regi.* Saken er oppfølging av sak 6/16. Fylkestinget vedtok at det ikke skulle gjeninnføres eget gods fartøy i Finnmark. Samtidig vedtok fylkestinget å be fylkesrådmannen se på løsninger i ruteplanene til/fra aktuelle steder med vesentlig godsbehov, slik at laste-/liggetid er tilstrekkelig for å løse godshåndtering. Fylkestinget ba også HUKS følge opp enkelte punkter samt fattet to vedtakspunkter som gjaldt Årøyasambandet.
- *Sak 32/16 Kommunale ønsker om økt kollektivtransport.* Fylkestinget tok innspillene fra kommunene til orientering og oversendte saken til HUKS for oppfølging.
- *Sak 36/16 VargsundXpressen – videreføring av rutefrekvens.* Fylkestinget vedtok at VargsundXpressen videreføres som prøveordning med to rotasjoner frem til 31. desember 2017. Med bakgrunn i gjennomgang/evaluering ville fylkestinget beslutte videre driftsomfang for VargsundXpressen.
- *Sak 7/17 Trafikkbehov i ferjesambandet Nyvoll-Eidsnes.* Fylkestinget vedtok bevilgning på inntil 650 000 kr for å opprette avgang onsdag og søndag i ferjerute 550/Nyvoll-Eidsnes. Inndekning skulle skje innenfor rammene til samferdsel og eventuelle omprioriteringer foretas av HUKFS.
- *Sak 65/17 Konsekvenser ved innføring av ferjeregulativ for kjøretøy på hurtigbåter.* Fylkestinget vedtok å videreføre billettering i henhold til riksregulativ for fergetakster i alle samband. Dette medførte en kostnad for fylkeskommunen på ca. 4,6 millioner kroner per år.
- *Sak 29/18 Behov for økt reservekapasitet – hurtigbåt.* Fylkestinget delegerte innkjøp av reservekapasitet til HUKFS. Rammen for kjøpet ble satt til 7,7 millioner kroner som omfattet salg av Nordic Sky og endret ruteproduksjon innenfor egne rammer. Endret ruteproduksjon forutsatte at det var gjennomført høring i berørte kommuner og at endelig vedtak ble fattet i HUFKS.
- *Sak 30/18 Økning i ferjeproduksjon – Vestre Loppa.* Fylkestinget bevilget kroner 5 millioner ekstra til ruteproduksjon i Loppasambandet. Endringer i ruteproduksjonen skulle vedtas i HUFKS. Fylkestinget ba HUFKS vurdere saken i sammenheng med reservekapasitet 29/18, hvor det gjøres endringer/innsparinger i ruteproduksjonen.

Sak 29/18 er omtalt i KomRev NORDs undersøkelse av anskaffelse av MS Hollendaren. Arbeidet med å anskaffe denne båten ble påbegynt i Finnmark fylkeskommune og videreført i Troms og Finnmark fylkeskommune. Kontrakspris for båten var kr 83,5 millioner.

De øvrige vedtakene viser at fylkestinget har vedtatt endringer i kollektivtilbudet i perioden. Det er fastsatt i lov at fylkeskommunen har ansvaret for å yte godtgjørelse til rutetransport som fylkeskommunen vil opprette eller opprettholde innen et fylke. Finnmark fylkeskommune er da oppdragsgiver og den som ved kontraktsinngåelse påtar seg ansvaret for driften er operatør. Finnmark fylkeskommune hadde bruttokontrakter med operatørene. Ved slike kontrakter har operatøren inntekts- og kostnadsrisiko, da fylkeskommunens ansvar er begrenset til å yte et tilskudd til operatørens drift. Hurtigbåttjenester i Finnmark fylkeskommune var samlet i en kontrakt med operatør. Fergetjenester var delt i to kontrakter; fergepakke 1¹² og fergepakke 2¹³. Vi omtaler avtalene Finnmark fylkeskommunes avtaler med operatør om ferge- og hurtigbåttjenester som sjøkontraktene.

Når det skal gjøres endringer i sjøkontraktene, gjøres det ved endringsordrer til opprinnelig kontrakt. Endringsordren angir hva som skal endres i henhold til opprinnelig avtale og pris for

¹² Øksfjord-Hasvik, Øksfjord-Bergsfjord-Sør-Tverrfjord og Øksfjord-Tverrfjord.

¹³ Korsfjorden-Nyvoll og Strømsnes-Kjerringholmen.

dette. Fra fylkeskommunen har vi etterspurt oversikt over endringer i sjøkontrakter med bakgrunn i politiske beslutninger. Oversikten omfatter alle slike endringsordrer, og ikke kun dem som er utløst av fylkestingsvedtak. I perioden 2015 til 2019 var det ti endringsordrer i fergepakke 1, seks endringsordrer til fergepakke 2 og 26 endringsordrer til kontrakt om hurtigbåttjenester. Noen av disse endringsordrene gjelder mindre endringer, slik som ekstra avganger på en strekning en spesifikk dato.

Av oversikten vi har fått fra fylkeskommunen, fremgår at det ble gjort endringsordre med bakgrunn i sak 5/16 som gjaldt justeringer av kollektivtilbudet i Loppa. Også for VargsundXpressen (sak 36/16) er det endringsordre for prøveordning. Når det gjelder fergepakkene, foreligger det endringsordrer som følge av fylkestingets vedtak i sakene 7/17 og 30/18. Førstnevnte vedtak gjaldt å opprette avgang onsdag og søndag i sambandet Korsfjord-Nyvoll og det ble gjort gjennom endringsordre. Sak 30/18 gjaldt økning i fergeproduksjonen for Vestre Loppa. Fylkestinget bevilget kr 5 millioner til ekstraproduksjon og endringene i ruteproduksjonen skulle vedtas av HUFKS. Fylkeskommunen har oversendt dokumentasjon som viser at vedtaket ble fulgt opp gjennom arbeidsmøte med berørte kommuner, prosess med Boreal Sjø som hadde fergekontrakten og gjennom at berørte kommuner fikk endringsforslag på høring. Det ble også fremlagt sak for HUFKS om forslag til disponering av de tildelte midlene fra fylkestinget. Med bakgrunn i utvalgets vedtak ble gjort endringer i fergerutene gjennom endringsordre gjeldende fra 1.9.2019.

5.4 Havbruksfondet

I møte i juni 2018 ble fylkestinget forelagt sak om Havbruksfondet – forvaltning av midler. Saken gjaldt at fra og med 2016 ble 80 % av inntektene fra vekst i lakseoppdrettsnæringa fordelt til kommunal sektor fra det statlige Havbruksfondet. Fylkeskommunene mottok 10 %. Fylkesrådmannen foreslo at midlene fylkeskommunen mottok skulle forvaltes gjennom et fylkeskommunalt havbruksfond. Fondet skulle bidra til å styrke Finnmark fylkeskommunes samfunnsutviklerrolle basert på en målrettet marin og kystbasert styring, og midlene fra fondet tildeles som tilskudd. Fylkestinget vedtok å opprette et ubundet fond for disse midlene. Midlene skulle brukes til å styrke fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle med utgangspunkt i kystens ressurser og muligheter i Finnmark. Midlene skulle tildeles som tilskudd. Tiltak med søknadsbeløp til og med kr 200 000 delegerte fylkestinget til fylkesrådmannen, mens tiltak som innebar finansiering over kr 200 000 skulle behandles av fylkesutvalget.

Vedtaket innebar en beslutning om hvordan inntekter til fylkeskommunen skulle disponeres. Fylkestinget har senere, i budsjettregulering i forbindelse med statusrapport nr. 1, vedtatt at midler fra Havbruksfondet skulle finansiere nye tiltak.

5.5 Finansielle måltall

I møte i oktober 2017 behandlet fylkestinget sak om finansielle nøkkeltall. Bakgrunnen for saken var vedtak i økonomiutvalget om at det var ønskelig at administrasjonen innarbeidet finansielle nøkkeltall i fylkeskommunens budsjetteringsprosesser og komme tilbake med en sak med forslag til, og begrunnelser for, valg av nivåer for ulike nøkkeltall.

I fylkesrådmannens saksfremlegg er vist til at i henhold til ny kommunelov skal de enkelte kommuner/fylkeskommuner etablere måltall som skal definere hva som er forsvarlig økonomisk utvikling for den enkelte kommune. I saksfremlegget er det vist til KS sin oversikt over fylkeskommunenes handlingsrom og terskelverdier KS har definert for lavt, moderat og høyt handlingsrom på de tre nøkkeltallene gjeldsgrad, nivå disposisjonsfond og netto

driftsresultat. Fylkesrådmannen viste i saksfremlegget til at nivåene som anbefales av KS gjengir hva som er moderat nivå for den enkelte fylkeskommune sett i et nasjonalt perspektiv. Med den økonomiske utviklingen som hadde vært i Finnmark fylkeskommune anbefalte fylkesrådmannen at måltallene ble satt litt lavere, med en gradvis opptrapping i de to kommende økonomiplanperiodene.

Netto driftsresultat anbefalte fylkesrådmannen skulle være på minimum 3 % i 2018 og 2019, med opptrapping de neste årene. Videre anbefalte fylkesrådmannen at gjeldsnivået aldri skulle overstige 150 % av fylkeskommunens inntekter, med mål om reduksjon på sikt. For disponible fond var anbefalingen at de aldri skulle være lavere enn 2 % av disponible inntekter, med gradvis opptrapping.

Fylkestinget vedtok følgende:

1. *Fylkestinget vedtak å bruke de finansielle nøkkeltallene «netto driftsresultat i % av driftsinntekter», «netto lånegjeld i % av driftsinntekter» og «disposisjonsfond i % av driftsinntekter» i fremtidige budsjettprosesser i Finnmark fylkeskommune*
2. *Fylkestinget vedtar følgende handlingsregler i fremtidige budsjettprosesser for Finnmark fylkeskommune*
 - a. *Netto driftsresultat skal aldri være lavere enn 3 % av driftsinntektene*
 - b. *Netto lånegjeld skal aldri overstige 150 % av driftsinntektene*
 - c. *Disposisjonsfondene skal aldri være lavere enn 2 % av driftsinntektene*
3. *Fylkestinget vedtar følgende finansielle måltall for de to kommende økonomiplanperioder:*

	B-2018	B-2019	B-2020	B-2021	B-2022
Netto driftsresultat i %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	4,0 %	5,0 %
Netto driftsresultat i 1000 kr	48 650	48 550	48 500	64 700	80 800
Gjeldsgrad i %	130 %	125 %	125 %	125 %	125 %
Gjeld i 1000 kr	2 100 000	2 025 000	2 020 000	2 020 000	1 950 000
Disposisjonsfond i %	3,0 %	3,5 %	4,0 %	4,5 %	5,5 %
Disposisjonsfond i 1000 kr	48 500	56 500	65 000	73 000	89 000

Netto driftsresultat skal aldri være lavere enn 2 % av driftsinntektene.

Netto driftsresultat i %

2018: 2,0 %

2019: 2,0 %

2020: 2,0 %

2021: 3,0 %

2022: 4,0 %

Siste del av vedtaket i punkt 3 er ikke sammenfallende med målene for netto driftsresultat som fremgår av tabellen i punkt 3. Siste del av vedtaket kom som følge av forslag som ble vedtatt i møtet, og revisor legger til grunn at det er disse måltallene for netto driftsresultat som ble vedtatt og gjeldende, og at disse skal erstatte måltallene i tabellen.

I juni 2018 behandlet fylkestinget utfordringsdokumentet til budsjett og økonomiplan 2019-2022. Fylkesrådmannen innstilte på at fylkestinget vedtok nye finansielle måltall. Forslaget til nye måltall, som ble vedtatt, innebar en høyere gjeldsgrad i økonomiplanperioden og at

oppbygging av disposisjonsfond ville ta noe lengre tid – sammenliknet med måltallene som ble vedtatt i 2017. Følgende nye måltall ble vedtatt:

	B-2019	B-2020	B-2021	B-2022	B-2023
Netto driftsresultat i %	2,0%	4,1%	4,1%	4,1%	4,1%
Netto driftsresultat i 1000 kr	32 000	64 500	64 500	64 500	64 500
Gjeldsgrad i %	140%	140%	139%	138%	137%
Gjeld i 1000 kr	2 216 000	2 204 000	2 191 000	2 175 000	2 153 000
Disposisjonsfond i %	2,5%	3,1%	3,8%	4,4%	5,0%
Disposisjonsfond i 1000 kr	39 200	49 200	59 200	69 200	79 200

Ved behandlingen av budsjett og økonomiplan 2019-2022 avvek fylkestinget fra de vedtatte måltallene. Fylkestinget fattet vedtak om at «Fylkesrådmannen gis fullmakt til å justere de finansielle måltallene og finansielle handlingsregler etter fylkestingets nye investeringsplan og driftsbudsjett.»

I statusrapport 1 i 2019 fulgte fylkesrådmannen opp ovennevnte vedtak. Fylkesrådmannen viste til at vedtaket om budsjett og økonomiplan for 2019-2022 var det siste separate budsjett- og økonomiplanvedtaket Finnmark fylkesting skulle fatte. Budsjett og økonomiplan for 2020-2023 skulle forberedes av fellesnemnda og vedtas av felles fylkesting for Troms og Finnmark. De finansielle nøkkeltallene som Finnmark fylkesting ville derfor ikke være bindende for det nye fylkestinget, men være en viktig bakgrunnsinformasjon i budsjettprosessen for den nye fylkeskommunen. Fylkesrådmannen viste til at det derfor var viktig at Finnmark fylkesting selv definerte rammene bak budsjettvedtaket for 2019 og foreslo at fylkestinget vedtok nye finansielle måltall og handlingsregler. Fylkesrådmannen foreslo følgende handlingsregler for budsjettet i Finnmark:

Handlingsregler i budsjettet			
	Vedtatt FT 47/17	Vedtatt øk.plan 2019-2022	Forslag til ny handlingsregel
Netto driftsresultat	Aldri lavere enn 2%	1,6% (2019)	Aldri lavere enn 2% fom. 2020
Netto lånegjeld	Aldri høyere enn 150%	262,2% (2022)	Aldri høyere enn 265%
Disposisjonsfond	Aldri lavere enn 2%	2,1% (2019)*	Aldri lavere enn 2%**
* Uten mulig bruk av fond for inndekning i 2018 og uten avsetning til Havbruksfondet. Korrigert for disse er disposisjonsfondene ved inngangen til 2019 2,5%			
** Inklusive Havbruksfondet			

Med utgangspunkt i vedtatt økonomiplan 2019-2022 foreslo fylkesrådmannen følgende finansielle måltall for budsjettet i Finnmark:

Nøkkeltall: Fond	B-2018	B-2019	B-2020	B-2021	B-2022
Driftsfond 31.12	34 845	34 213	39 213	44 213	49 213
Frie inntekter	-1 591 697	-1 630 800	-1 628 052	-1 628 052	-1 628 052
Fond i % av frie inntekter	2,2%	2,1%	2,4%	2,7%	3,0%
Nøkkeltall: Gjeld	B-2018	B-2019	B-2020	B-2021	B-2022
Gjeld per 31.12	2 155 755	2 488 308	3 076 905	3 824 697	4 268 511
Frie inntekter	-1 591 697	-1 630 800	-1 628 052	-1 628 052	-1 628 052
Gjeld i % av frie inntekter	135,4%	152,6%	189,0%	234,9%	262,2%
Nøkkeltall: Netto driftsresultat	B-2018	B-2019	B-2020	B-2021	B-2022
Netto driftsresultat		-25 741	-48 110	-48 110	-48 110
Frie inntekter	-1 591 697	-1 630 800	-1 628 052	-1 628 052	-1 628 052
Netto driftsresultat i % av frie inntekter		1,6%	3,0%	3,0%	3,0%

Driftsfond inkluderte alle disposisjonsfond, inklusive Havbruksfondet med faktisk status ved utløpet av 2018 og budsjettert utvikling frem mot 2022.

Fylkestinget vedtok – i tråd med innstillingen - følgende nye handlingsregler og finansielle måltall for sin drift (alle nøkkeltall angitt i % av frie inntekter):

	Handlingsregel	B2019	B2020	B2021	B2022
Netto driftsresultat	Aldri lavere enn 2 % f.o.m. 2020	1,6 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %
Disposisjonsfond	Aldri lavere enn 2 %	2,1 %	2,4 %	2,7 %	3,0 %
Gjeldsnivå	Aldri høyere enn 265 %	152,6 %	189,0 %	234,9 %	262,2 %

Endringene i handlingsregler og måltall fra 2017 til 2019 innebar at målsetningene for netto driftsresultat og størrelse på disposisjonsfond ble nedjustert. Størst endring var det imidlertid i måltallet for gjeldsnivå-/grad. Måltallet for 2022 ble endret fra 138 % til 262 % fra vedtaket i 2017 til 2019.

I henhold til regelverk for sammenslåing av fylkeskommunene, gjennomgikk fellesnemnda vedtatte økonomiplaner i både Troms og Finnmark fylkeskommune. Saken ble behandlet i juni 2019. Denne gjennomgangen var knyttet opp mot finansielle måltall og anbefalte nivåer på disse, og vi anser det derfor som relevant å belyse dette her.

Gjennomgangen viste at Finnmark fylkeskommune i økonomiplanperioden hadde budsjettert med positivt netto driftsresultat, men på lavere nivå enn anbefalt. I perioden fra 2015 til 2018 hadde resultatet vært positivt, men svakere enn anbefalt nivå. Netto driftsresultat i Finnmark måtte styrkes med kr 17 millioner hvert år i perioden 2020-2022 for å nå anbefalt nivå.

Når det gjelder lånegjeld, viste gjennomgangen at lånegjelda til Finnmark fylkeskommune i en lengre periode hadde vært høy. I kommende økonomiplanperiode var gjelden kraftig økende, med 2,4 milliarder kroner i nye budsjetterte netto låneopptak. I 2018-kroner var det forventet at lånegjelda til Finnmark fylkeskommune økte fra 90 prosent av netto driftsutgifter i 2018 til 203 prosent i 2022. Veksten i lånegjelda ville medføre sterke bindinger i fylkeskommunens driftsbudsjett, etter hvert som finanskostnadene ble fasett inn i fylkeskommunens driftsbudsjett. Gjeldsnivået til Finnmark fylkeskommune var samlet sett langt utenfor anbefalte nivå.

Disposisjonsfondene til Finnmark fylkeskommune var benyttet til å dekke merforbruk i 2018. Før dette var også disposisjonsfondene for lave i henhold til anbefalt nivå. Per 1.1.2019 var nivået på disposisjonsfondene nær null og det var ingen reell sikkerhet for inndekning ved svingninger i kostnadene. Disposisjonsfondene kunne ses som kritisk lave, spesielt sett i kombinasjon med nivået på lånegjelden til fylkeskommunen.

Finnmark fylkeskommune hadde fremtidige uspesifiserte salderingsbehov som måtte dekkes inn i økonomiplanperioden.

5.6 Investeringer

Finnmark fylkesting her i perioden behandlet flere saker om investeringer som skulle finansieres helt eller delvis gjennom (økt) låneopptak. Slike saker er blant annet:

- Sak 57/17 Fremtidig behov anløpskaier
- Sak 62/17 Behov for økte rammer til utbygging/renovering av Alta vgs
- Sak 17/18 Økte rammer til auditoriet ved Alta videregående skole
- Sak 33/18 Nordkapp videregående skole – utbygging – tilleggsbevilgning

- Sak 62/18 Utbedring av Håja bygget og nybygg ved Hammerfest videregående skole

Felles for disse sakene er at beslutningene om investeringer er innarbeidet i budsjett (og eventuelt økonomiplan) og investeringsprosjektene er rapportert om gjennom statusrapporter fra fylkesrådmannen til fylkestinget. Ved behandlingen av statusrapporter er det også vedtatt økt budsjett for andre investeringsprosjekter enn de nevnte.

Økonomisk virkning av investeringsbeslutninger som lånefinansieres, er generelt at lånegjelden øker, og at finanskostnadene som belastes driftsregnskapet øker. Virkningen kan dermed være at andre investeringsprosjekter ikke kan gjennomføres som planlagt og/eller at det må gjennomføres reduksjoner i drift for å håndtere finanskostnadene. Dette er også belyst under gjennomgangen av finansielle måltall samt fellesnemdas gjennomgang.

6 OPPSUMMERING, VURDERINGER OG KONKLUSJON

Er vedtak truffet av Finnmark fylkesting i forbindelse med budsjettbehandlinger i perioden 2015-2019 fulgt opp i tråd med forutsetningene?

Hvilke økonomiske virkninger har oppfølgingen av budsjettvedtakene hatt?

Er sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer i Finnmark fylkeskommune i perioden 2015-2019 fulgt opp i tråd med forutsetningene i vedtaket?

Hvilke virkninger har sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer hatt?

Revisjonskriterium

- *Fylkesrådmannen skulle påse at vedtak fattet av fylkestinget i Finnmark fylkeskommune ble iverksatt i tråd med forutsetningene i vedtaket*

Finansielle måltall er målsettinger for fylkeskommunens økonomiske utvikling og stilling. Det følger av ny kommunelov at fylkestinget selv skal vedta finansielle måltall for utviklingen av fylkeskommunens økonomi. I tidligere kommunelov var det ikke tilsvarende krav til å fastsette finansielle måltall, men det var krav til økonomisk planlegging. Da de finansielle måltallene angir målene for økonomisk utvikling i fylkeskommunen og vedtatt av fylkestinget selv, er det sentralt hvorvidt disse er fulgt opp av administrasjonen i arbeidet med budsjett og økonomiplaner.

Fylkestinget behandlet i oktober 2017 sak om finansielle måltall. Etter det ble vedtatt finansielle måltall, har fylkesrådmannen fulgt disse opp gjennom å vise til dem og drøfte den økonomiske utviklingen i fylkeskommunen opp mot disse. I juni 2018 innstilte fylkesrådmannen på en endring i de finansielle måltallene som innebar en høyere gjeldsgrad i økonomiplanperioden og at oppbygging av disposisjonsfond ville ta noe lengre tid. Ved behandlingen av budsjett og økonomiplan 2019-2022 avvek fylkestinget fra de vedtatte måltallene og ga fylkesrådmannen fullmakt til å justere disse etter fylkestingets nye investeringsplan og driftsbudsjett. Fylkesrådmannen fulgte opp dette gjennom å legge frem sak for fylkestinget om nye finansielle måltall. Fylkesrådmannen har i flere saker til fylkestinget gjort oppmerksom på blant annet at fylkeskommunens hadde høy gjeldsgrad og konsekvenser ved å øke denne.

I forbindelse med sammenslåing av Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune gjorde fellesnemnda en gjennomgang av vedtatte økonomiplaner i begge fylkeskommunene knyttet opp mot finansielle måltall og anbefalte nivåer for disse. For måltallet netto driftsresultat, var viste gjennomgangen at i perioden 2015-2018 hadde resultatet vært positivt, men svakere enn anbefalt nivå. Gjeldsnivået til Finnmark fylkeskommune var samlet sett langt utenfor anbefalt nivå. Nivået på disposisjonsfondene kunne ses som kritisk lave, spesielt sett i kombinasjon med nivået på lånegjelden.

Vi vurderer at fylkesrådmannen har fulgt opp vedtak om finansielle måltall og vist til disse i saker det er relevant. Fylkestinget skal vedta finansielle måltall og kan dermed vedta å endre disse, slik fylkestinget gjorde ved behandlingen av budsjett og økonomiplan 2019-2022.

Samferdsel og utdanning var de klart største sektorene i Finnmark fylkeskommune målt i netto driftsutgifter. Samferdsel hadde ansvaret for fylkesveger og kollektivtransport, mens utdanning hadde ansvaret for videregående skoler, fagopplæring/lærlinger og øvrige skoler. I perioden har det vært utfordringer med merforbruk innenfor samferdsel. Sektoren har i perioden arbeidet med flere investeringer – blant annet nye kaier for hurtigbåter og ferger. Arbeidet som resulterte i anskaffelse av båten M/S Hollendaren ble også begynt i denne perioden og det har vært flere saker om sambandet Årøya fremlagt for politisk behandling.

Merforbruket som har vært innenfor samferdsel har hatt ulike årsaker. Det har vært uforutsette hendelser som ras over fylkesveg, som utløste kostnader til alternativ transport på grunn av stengt veg. I perioder har det vært merforbruk knyttet til skoleskys. Innen kollektivtransport har det vært merforbruk med bakgrunn i blant annet for lavt beregnet budsjett for buss, økning i indeks for kollektivkontrakter og endringer i kollektivtilbudet etter gjennomført anbud.

Årøya er en øy i Altafjorden og Årøyasambandet ble frem til 2016 betjent med ferge. Sambandet Årøya har en rekke ganger vært gjenstand for behandling i politiske organer i tidligere Finnmark fylkeskommune. KomRev NORD har tidligere gjennomført en forvaltningsrevisjon omhandlende saksbehandling og utredninger av saker om sambandet til politisk behandling. I denne konkluderte vi med at fylkeskommunens saksbehandling ikke i alle saker var gjort i tråd med gjeldende rutiner og retningslinjer og at ikke alle saker som ble fremlagt for politisk behandling var forsvarlig utredet. Det er i perioden fattet flere politiske beslutninger om Årøya-sambandet. Fra 1.1.2016 inngikk sambandet i kontrakt om hurtigbåttjenester. På det tidspunktet var det besluttet og igangsatt arbeid med kaianleggene slik at hurtigbåt kunne benytte disse. Arbeidet med kaiene var ikke ferdigstilt til 1.1.2016 og det ble avtalt midlertidig løsning med ferge frem til disse var klare. Høsten 2016 vedtok fylkestinget at Årøya-sambandet skulle trafikkeres videre med ferge i en prøveperiode. Ferga gikk mellom Mikkelsy og Kongshus. Fylkestinget vedtok også at arbeidet med fergekaia på Mikkelsby skulle opphøre og at kombibåtkai i stedet skulle lokaliseres til Bukta i Alta havn. Finansiering av kombibåtkai ved Alta havn fordret en økning av kostnadsrammen for prosjektet da opprinnelig ramme var brukt opp. Sak om dette ble fremlagt, men utsatt. Før finansiering av kombibåtkai i Bukta ble vedtatt, vedtok fylkestinget i oktober 2017 at sambandet Årøya permanent skulle redefineres til fergesamband og at det skulle gjennomføres anbud på dette. I desember 2017 vedtok fylkestinget at det skulle bygges kombibåtkai i Bukta og bevilget kr 11 millioner til dette. Senere forelo fylkesrådmannen at fergesambandet Mikkelsby-Konghus ble lagt ned fra 1.4.2019. Ny kombibåtkai i Bukta ville da stå ferdig. Fylkestinget vedtok at det ikke ønsket å erstatte fergeforbindelsen med en hurtigbåtforbindelse. Fylkestinget ba administrasjonen sikre drift av ferge på strekningen i perioden 2019-2025 og at anløp av hurtigbåter fases ut. Administrasjonen fulgte dette vedtaket opp gjennom å legge frem sak for politisk behandling. I oktober 2019 besluttet hovedutvalg for kultur, folkehelse og samferdsel å utsette saken og ba om nærmere utredninger og avklaringer.

Det er for sambandet Årøya fattet politiske vedtak som endrer på tidligere beslutninger. Det har fylkestinget anledning til å gjøre, og fylkesrådmannen skal følge opp de vedtakene som fattes. Revisor finner at administrasjonen har arbeidet med å følge opp de politiske vedtakene som er fattet og har lagt frem saker for politisk behandling dersom det har vært behov for avklaringer rundt innholdet i, eller mulighetene for å gjennomføre, vedtakene.

Sambandet Årøya var del av Finnmark fylkeskommune kontrakt med leverandør om hurtigbåttjenester. Fylkestinget fattet flere vedtak som innebar endringer eller tillegg til inngåtte kontrakter om kollektivtransport. Det har vært flere saker om dette i perioden, og i kapittel 5.3 er oversikt over saker som gjelder kollektivtilbudet til sjøs. Når det skal gjøres endringer i kontraktene, gjøres det ved endringsordrer til opprinnelig kontrakt. Endringsordren angir hva som skal endres i henhold til opprinnelig avtale og pris for dette. Fylkeskommunen har fremlagt dokumentasjon som viser at vedtakene om endringer i kollektivtransporten til sjøs som påvirker inngått kontrakt er fulgt opp gjennom endringsordre til kontrakt.

Innenfor *utdanning* har fylkesrådmannen i perioden også rapportert om noe merforbruk i statusrapporter til fylkestinget. I hele perioden har det vært merforbruk som følge av økning i lærekontrakter. Det har også vært merforbruk på spesialundervisning og elev-PC-ordningen. Enkelte linjer/og skoler har vært underfinansierte i perioder, ifølge rapporteringene til fylkestinget. I fylkestingets møte i desember 2015 var det en egen sak om «Saldering opplæring 2016-2019». Bakgrunnen for denne saken var at fylkestinget ved behandling av budsjett og økonomiplan for perioden 2015-2018 vedtok en uspesifisert saldering for rammeområdet utdanning. Fylkestinget besluttet å behandle denne saken sammen med budsjett og økonomiplan. Vedtaket i sak om budsjett og økonomiplan var blant annet at fylkestinget ønsket utredet muligheten for, og eventuelle besparelser av, sammenslåing av de merkantile og eventuelle andre tjenester til videregående skole. Fylkestinget ba også hovedutvalgene komme tilbake med løsninger for hvordan budsjettmessige nedtak kunne gjøres. Hovedutvalget for kompetanse behandlet sak om dette og både hovedutvalget og fylkestinget fattet vedtak som resulterte i *Omstillingsprosjektet* innen utdanning. En del av dette bestod i å arbeide med organisering av de videregående skolene etter avdelingsmodell. Det vil si at flere skoler skulle slås sammen til én skole med felles rektor, mens skolestedene bestod som avdelinger. I første omgang skulle modellen innføres i Nord-Varanger for de videregående skolene i Vadsø, Vardø og Tana, mens muligheten for innføring av modellen ved øvrige videregående skoler skulle utredes nærmere. I sak om budsjett og økonomiplan 2019-2022 vedtok fylkestinget at planer for sammenslåing av de videregående skolene i Nord Varanger opphørte og stoppet samordningsplaner for skolebibliotekene.

Revisor oppfatter at omstillingsprosjektet var det største tiltaket som ble arbeidet med innenfor utdanning i perioden, noe fylkeskommunen har bekreftet. Fylkeskommunen har også opplyst at det ikke var så mange av tiltakene som ble arbeidet med som ble iverksatt før fylkestinget i desember 2018 besluttet at omstillingsprosjektet skulle avsluttes i sin opprinnelige form, og endre fokus.

Fylkesrådmannen i Finnmark fulgte opp fylkestingets vedtak om å få utredet muligheter for sammenslåing og besparelser av merkantile og eventuelle andre tjenester ved de videregående skolene gjennom omstillingsprosjektet. Hovedutvalget for kompetanse har også behandlet flere saker om omstillingsprosjektet og revisor vurderer ikke det politiske utvalgets oppfølging av vedtak fattet av fylkestinget, eller fylkesrådmannens oppfølging av utvalgets vedtak. Fylkesrådmannen har gjennom meldinger og statusrapporter rapportert til fylkestinget på status i omstillingsprosjektet. Det fremgår av disse at varig nedtrekk på kr 11,5 millioner som resultat av omstillingsprosjektet var forventet i 2019. Prosjektet ble vedtatt avsluttet av fylkestinget ved behandling av budsjett og økonomiplan for 2019-2022, altså før 2019. Vi ser imidlertid at det tok relativt lang tid fra vedtak om å utrede sammenslåinger og eventuelle besparelser av dette, til slik utredning forelå. Det er i vedtakene ikke angitt konkret tidsfrist for iverksettelse av vedtaket og fylkesrådmannen har jevnlig informert fylkestinget om status i arbeidet. Vedtaket

er dermed fulgt opp, men revisor vurderer at oppfølgingen tok lang tid, da det var klare krav til budsjettnedtrekk innenfor utdanning som omstillingsprosjektet skulle bidra til å innfri.

Når det gjelder *investeringer*, var renovering og nybygg av Alta videregående skole det største prosjektet i perioden. Det ble igangsatt investeringsprosjekter ved andre videregående skoler også, blant annet Nordkapp og Hammerfest. Nybygg/utvidelse/renovering av flere tannklinikker har vært i økonomiplanen i perioden og det har også ulike kaianlegg. Innenfor samferdsel har det årlig vært satt av i overkant av kr 60 millioner til «mindre investeringsprosjekter». Dette er vedlikehold på fylkesvegene av et slikt omfang at det er å anse som investeringer. Flere av investeringsprosjektene har blitt dyrere enn først estimert. Dette er redegjort for i saker til fylkestinget og det er lagt frem sak om tilleggsbevilgning ved behov. I enkelte saker om investeringsprosjekter har fylkesrådmannens innstilling vært at investeringen ikke bør gjennomføres, mens fylkestinget ikke har fulgt innstillingen og vedtatt gjennomføring av investeringsprosjektet. I disse tilfellene er vedtaket fulgt opp og arbeid med investeringsprosjektet igangsatt. Fylkesrådmannen har i etterkant gjort fylkestinget oppmerksomme på høyt gjeldsnivå og konsekvenser av dette.

Fylkeskommunens årsbudsjett omfatter hele virksomheten og alle inntekter og utgifter i organisasjonen. Revisor kan ikke undersøke om alle bevilgninger er brukt som forutsatt for alle år. Vi har undersøkt om administrasjonen har fulgt opp vedtakene om årsbudsjett gjennom rapporteringer til fylkestinget gjennom året. Selv om årsbudsjettet er bindende, er det naturlig at ikke budsjettet treffer nøyaktig på alle områder og det sentrale med tanke på oppfølging er at fylkesrådmannen gir fylkestinget informasjon om status opp mot budsjett i løpet av året samt foreslår å regulere budsjettet dersom det viser seg å være behov for det. Vi har også undersøkt om eventuelle vedtatte tilleggsforslag i budsjettsaker er fulgt opp av administrasjonen.

Vi finner at fylkesrådmannen jevnlig har rapportert til fylkestinget om status opp mot vedtatte budsjetttrammer. Fylkesrådmannen skal innstille på reguleringer av budsjettet ved behov. I enkelte statusrapporteringer er det vist til merforbruk innen enkelte tjenesteområder uten at det har blitt foreslått budsjettregulering. I disse tilfellene er dette begrunnet i saksfremlegget med at prognostisert merforbruk ved årets slutt ville bli forsøkt dekket inn innenfor egen ramme. Dersom det ikke lot seg gjøre, ville forslag om regulering av budsjett legges frem ved neste rapportering.

Ved behandling av budsjett og økonomiplaner, og også enkelte budsjettreguleringer, er det fattet vedtak på bakgrunn av forslag fremsatt i møtet. Vi finner at de fleste av disse vedtakspunktene, men ikke alle, er fulgt opp av fylkesrådmannen.

Vurdering og konklusjon – problemstilling 1

Vi finner at de budsjettvedtakene i stor grad er fulgt opp av fylkesrådmannen. Det er enkelte vedtakspunkter vi ikke finner at er fulgt opp.

Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *fylkesrådmannen skulle påse at vedtak fattet av fylkestinget i Finnmark fylkeskommune ble iverksatt i tråd med forutsetningene i vedtaket, i stor grad, men ikke fullt ut, er oppfylt.*

Revisors konklusjon er at vedtak truffet av Finnmark fylkesting i forbindelse med budsjettbehandlinger i perioden 2015-2019 i stor grad, men ikke fullt ut, er fulgt opp i tråd med forutsetningene.

Oppsummering – problemstilling 2

Problemstillingen om hvilke økonomiske virkninger oppfølgingen av budsjettvedtakene har hatt, er deskriptiv og vi gjør ikke vurderinger.

Som redegjort for i kapittel 3, kan et vedtak ha mange virkninger, både for innbyggere, administrasjonen, tjenestetilbudet, økonomi mv. Tilsvarende kan det ha mange virkninger ikke å fatte et vedtak. Vi har ikke grunnlag for å synliggjøre alle disse virkningene, men de sentrale økonomiske virkningene.

En tydelig økonomisk virkning av oppfølgingen av budsjettvedtakene, er økningen i Finnmark fylkeskommunes gjeldsnivå. Særlig ved vedtak av budsjett for 2019, og oppfølgingen av dette, var denne økningen stor. Fylkeskommunens gjeldsnivå var høyere enn anbefalte nivåer og den økonomiske virkningen av dette er mindre handlingsrom i driften. Dette har fylkesrådmannen jevnlig gjort fylkestinget oppmerksom på.

Økonomisk har Finnmark fylkeskommune hatt resultater noe under anbefalt nivå. Det har medført at det var lave nivåer på disposisjonsfondene ved sammenslåingen med Troms fylkeskommune. Dette gir også mindre handlingsrom i driften og liten «buffer» dersom uventede hendelser oppstår.

Oppsummering, vurdering og konklusjon problemstilling 5

Problemstillingen er om sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer i Finnmark fylkeskommune i perioden er fulgt opp i tråd med forutsetningene i vedtaket. Flertallet av vedtakene med økonomiske konsekvenser fattes ved behandling av budsjett og økonomiplan. Det er imidlertid enkelte saker med økonomiske konsekvenser som er behandlet utenom budsjett og økonomiplan, eller i tillegg til budsjett og økonomiplan. Disse er omtalt i kapittel 5.

Oppfølgingen av omstillingsprosjektet innenfor utdanning tok etter revisors vurdering lang tid. Fylkestinget vedtok selv å avslutte prosjektet og på det tidspunktet var det i liten grad iverksatt konkrete tiltak. Revisor oppfatter at dette prosjektet var sentralt for å imøtekomme innsparingskrav og økonomiske utfordringer innenfor utdanning.

Det er fattet flere vedtak om Årøyasambandet i perioden. Revisors vurdering er at fylkesrådmannen har fulgt opp disse vedtakene. Også andre vedtak med betydning for kollektivkontraktene for ferje og hurtigbåttjenester vurderer revisor at er fulgt opp. I 2018 fattet fylkestinget vedtak om økning av reservekapasitet for hurtigbåt, og delegerte innkjøp av reservekapasitet til hovedutvalget for kultur, folkehelse og samferdsel. Dette vedtaket var foranledningen til anskaffelsen av MS Hollendaren, men dette ble ikke ferdigstilt i Finnmark fylkeskommune. KomRev NORD har tidligere gjennomført en undersøkelse av anskaffelsen av MS Hollendaren. Det fremgår av denne at administrasjonen i Finnmark fylkeskommune arbeidet med å følge opp fylkestingets og hovedutvalgets vedtak.

Revisor finner at fylkesrådmannen har fulgt opp fylkestingets vedtak om forvaltning av midler i Havbruksfondet og vedtak om finansielle måltall. Fylkestinget har selv fattet vedtak som endret de finansielle måltallene, men fylkesrådmannen har fulgt opp de til enhver tid gjeldende vedtak om disse.

Fylkestinget har i perioden behandlet flere saker om investeringer/investeringsprosjekter som skulle helt eller delvis lånefinansieres. Felles for disse sakene er at fylkestingets vedtak om

investeringer er innarbeidet i budsjett (og eventuelt økonomiplan) og investeringsprosjektene er rapportert om gjennom statusrapporter fra fylkesrådmannen til fylkestinget. I enkelte saker har fylkesrådmannens innstilling vært at investeringen på tidspunktet ikke gjennomføres, mens fylkestinget har vedtatt at den skal gjennomføres. Vi finner at fylkesrådmannen har fulgt opp disse vedtakene.

Revisors vurdering er at revisjonskriteriet om at *fylkesrådmannen skulle påse at vedtak fattet av fylkestinget i Finnmark fylkeskommune ble iverksatt i tråd med forutsetningene i vedtaket, i all hovedsak er oppfylt*. Bakgrunnen for at revisjonskriteriet ikke vurderes som fullt ut oppfylt, er at revisor vurderer at oppfølgingen av omstillingsprosjektet innenfor utdanning tok lang tid.

Revisors konklusjon er at sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer i Finnmark fylkeskommune i perioden 2015-2019 i all hovedsak er fulgt opp i tråd med forutsetningene i vedtaket.

Oppsummering – problemstilling 6

Problemstillingen gjelder hvilke virkninger sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer har hatt.

Vedtakene om omstillingsprogrammet innenfor utdanning har i liten grad hatt virkninger, da fylkestinget vedtok å avslutte prosjektet før tiltakene i prosjektet ble gjennomført. Virkningen er derfor i hovedsak at prosjektet ikke ga økonomiske innsparinger som forutsatt, herunder ble det ikke gjennomført sammenslåing av videregående skoler.

Virkningene av endringer i kollektivtilbudet til sjøs, er at fylkeskommunen har brukt mer penger på disse tjenestene enn opprinnelig forutsatt. Samtidig har formålet med endringene vært et bedre tilbud til innbyggerne i fylket. Vedtakene om Årøyasambandet har medført merkostnader for fylkeskommunen. I perioden fra 1.1.2016, som var tidspunkt for oppstart av hurtigbåtkontrakten sambandet var en del av, til og med 2020 har fylkeskommunen betalt i underkant av kr 44 millioner for fergetjenester på sambandet. Per 2017 var det brukt omtrent kr 57 millioner på kaiprojektene på Kongshus og Mikkelsby. Arbeidet på Mikkelsby ble vedtatt avsluttet før det var ferdigstilt, mens arbeidet med å tilpasse kaia på Kongshus til hurtigbåt ble ferdigstilt.

De finansielle måltallene for fylkeskommunen har ikke i seg selv en direkte virkning, men skal bidra til langsiktig økonomisk planlegging. Virkningen av å endre disse har vært at Finnmark fylkeskommune hadde et høyere gjeldsnivå enn anbefalt, lavere disposisjonsfond enn anbefalt og lavere netto driftsresultat enn anbefalt. Høyt gjeldsnivå kommer som følge av mange lånefinansierte investeringer. Økonomisk virkning av høy lånegjeld er at finanskostnadene som belastes driftsregnskapet øker. Virkningen er redusert økonomisk handlingsrom, som kan medføre at andre investeringsprosjekter ikke kan gjennomføres som planlagt og/eller at det må gjennomføres reduksjoner i driftsnivået for å håndtere finanskostnadene.

DEL 3:
TROMS
FYLKESKOMMUNE

7 BUDSJETTVEDTAK

7.1 Innledning

I hver av økonomiplanene fremlagt for Troms fylkesting i desembermøtene inngår informasjon om fylkesrådets målsetning for finansielle måltall: netto driftsresultat, disposisjonsfond og gjeld. Fylkesrådets målsetninger var *netto driftsresultat på 4 %, nivå på disposisjonsfond på 10 % av driftsinntektene og lånegjeld på under 50 % av årlige driftsinntekter.*

I kapitlene i det følgende presenterer vi informasjon om status opp mot målsetningene slik det er fremstilt i hver av økonomiplanene for periodene 2016-2019, 2017-2020, 2018-2021 og 2019-2022. For økonomiplanperiodene gir vi også beskrivelser av fylkesrådets forslag til nye driftstiltak og innsparinger. Videre inngår det informasjon fra økonomiplanene om investeringer og finansiering samt gjeld.

Vi gjengir fylkestingets vedtak i saker om budsjett og økonomiplan i sin helhet. Gjennom året var det flere budsjettoppfølginger til fylkestinget. Første budsjettoppfølging gjennom året kom som følge av behandlingen av statsbudsjettet. Flere år innebar dette reduksjon i rammetilskuddet til Troms fylkeskommune. Videre var det budsjettoppfølginger pr. april, august og oktober det enkelte år. Vi synliggjør fylkesrådets oppfølging av budsjettvedtak gjennom å gjengi informasjon fra disse budsjettoppfølgingssakene.

Fra budsjettoppfølgingssakene gjengir vi sentral informasjon som ble gitt om prognoser innenfor drift på de ulike sektorene og om de pågående investeringsprosjektene. Fylkestinget har i sakene vedtatt omreguleringer av budsjett i henhold til innstilling. Vi gjengir derfor her også fylkestingets vedtak i sakene om budsjettoppfølging.

Gjennom årene har det vært varierende framdrift i investeringsprosjektene, behovet for låneopptak har variert og det har vært gjort vedtak både om bruk av og avsetning til disposisjonsfond. Avslutningsvis for hvert av årene gjengir vi sentral informasjon fra avlagte regnskap og fylkeskommunens årsberetning. Vi gjengir informasjon om status for de finansielle måltallene ved avslutningen av regnskapsåret.

For hvert år har *driftsregnskapet* vært avlagt med regnskapsmessig mindreforbruk:

2016: kr 25,01 millioner

2017: kr 41 millioner

2018: kr 13,1 millioner

2019: kr 49,5 millioner

Finansieringskildene har med unntak av i 2016 vært tilstrekkelig til å dekke de samlede investeringene, og investeringsregnskapet vært avlagt med null udekket/udisponert. I 2016 var det udekket beløp på kr 33,628 millioner.

Når det gjelder investeringer i anleggsmidler, har det vært avvik mellom regulert budsjett og regnskap for hvert av årene:

2016: kr 42 millioner mer påløpt enn regulert budsjett

2017: kr 79 millioner mindre påløpt enn regulert budsjett

2018: kr 73 millioner mindre påløpt enn regulert budsjett

2019: kr 61 millioner mer påløpt enn regulert budsjett

Vi presenterte organisasjonskartet til Troms fylkeskommune foran i kapittel 1.2. Det har ikke vært større organisatoriske endringer i fylkeskommunen i perioden 2015-2019. Troms fylkestrafikk var et foretak fram til 2015, og ble fra og med 2015 tatt med i fylkeskommunens egen organisasjon og regnskap. Det har ikke vært noen større endringer i sektorene, men det har vært enkelte justeringer som følge av politiske vedtak. I tabellen nedenfor fremstiller vi utviklingen i netto driftsutgifter for Troms fylkeskommune i perioden 2015-2019. Dette er sortert pr sektor, og tallene er hentet fra fylkeskommunens årsregnskaper.

Tabell 2. Netto driftsregnskap pr sektor Troms fylkeskommune, 2016-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Politiske styringsorganer	29 635 665	28 329 056	31 297 898	31 815 276	37 184 318
Kontrollorganer	4 698 881	4 893 390	4 984 891	4 390 996	4 610 364
Stab og støttefunksjoner	141 874 769	140 626 261	139 445 538	158 886 202	177 797 183
Utdanning	1 034 691 690	1 093 220 877	1 083 522 770	1 096 508 445	1 145 117 140
Tannhelse	123 413 171	124 208 333	128 940 263	132 009 495	138 780 523
Kultur	93 263 814	96 942 407	97 089 959	99 558 194	104 677 431
Samferdsel og miljø	1 209 841 321	1 223 948 501	1 276 336 704	1 311 044 256	1 399 616 843
Næring	44 515 944	40 723 895	48 921 574	49 783 972	49 909 000
Sum fagsektorene	2 681 935 455	2 752 892 722	2 810 539 598	2 883 996 836	3 057 692 803
Sektorovergripende poster	- 2 681 935 455	- 2 752 892 722	- 2 810 539 598	- 2 883 996 836	- 3 057 692 803

Kilde: årsregnskap 2017 s. 49, årsregnskap 2017 s. 49, årsregnskap 2018 s. 49, årsregnskap 2019 s. 49

I tabellen nedenfor ser vi prosentmessig endring på sektorene i perioden 2015-2019.

Tabell 3.

Sektor	Endring i perioden 2015-2019
Politiske styringsorganer	25,5 %
Kontrollorganer	-1,9 %
Stab og støttefunksjoner	25,3 %
Utdanning	10,7 %
Tannhelse	12,5 %
Kultur	12,2 %
Samferdsel og miljø	15,7 %
Næring	12,1 %

Som tabellen over viser har det vært økning for alle sektorer med unntak av kontrollorganer i perioden. Ved å sammenholde regnskap og budsjett, finner vi at det i den undersøkte perioden har vært mindreforbruk i de fleste sektorene. Det er særlig samferdsel hvor det har vært mindreforbruk. Sektoren samferdsel og miljø hadde ansvaret for kollektivtrafikk, fylkesveg – drift og investering, klima og miljø samt transportløyver. Årsaken til mindreforbruk innenfor drift forklares hovedsakelig med forsinkelser på investeringsprosjekter. De to store investeringsprosjektene Bjarkøyforbindelsen og Langsundforbindelsen hadde hovedsakelig lånefinansiering, og med tilhørende høye kapitalkostnader. Kapitalkostnader skulle dekkes innenfor samferdsel sin egen ramme. I den undersøkte perioden har renten vært fallende. Dette har vært justert for underveis i enkeltår og i kommende planperiode. Når det gjelder kollektiv, har det vært variasjon i mer- og mindreforbruk. På det området er det prisene på drivstoff og elektrisitet som påvirker. Troms fylkeskommune hadde nettokontrakter innen kollektiv, og i kontraktene var det indeksregulering.

For sektoren Utdanning har det i perioden vært merforbruk. Merforbruket har vært forutsatt dekket innenfor rammen og ikke gjort budsjettreguleringer for.

Det er disse to sektorene – samferdsel- og miljø og utdanning – som vi hovedsakelig presenterer informasjon om i det videre. Det gjelder både med hensyn til drift og investering. I hele undersøkelsesperioden er det hovedsakelig samferdsel og utdanning som investeringsbudsjettet gjelder for. I våre redegjørelser for status opp mot vedtatt budsjett i den undersøkte perioden, omtaler vi i liten grad utviklingen knyttet til politiske styringsorganer og kontrollorganer.

I det følgende beskriver revisor de ulike sektorene (vi har ikke inkludert beskrivelser av politiske styringsorganer og kontrollorganer). Hver sektor – som benevnes etat – ble ledet av etatssjef. Hver etatssjef hadde fullmakter på sitt område. Etatssjefer hadde personalansvar for ledere og rådgivere og budsjettene lå på etatene.

Om sektorene

- Stab- og støttefunksjoner

Besto av stabssjef, fellesadministrasjon DU, IT-senteret, personalsenteret og økonomisenteret. Stab- og støttefunksjoner rapporterte som en sektor første gang ved regnskapsåret 2015. Stabssjefen består av stabsenheten, kommunikasjonsgruppe, internasjonal avdeling, advokatkontor og planavdeling. Fellesadministrasjon DU består av administrasjon og støttefunksjoner og bygg- og eiendomsforvaltning. IT-senteret dekker innenfor ordinært budsjett fellesfunksjoner som lisenser og vedlikehold av felles administrative systemer, driftsverktøy og infrastruktur samt intern aktivitet hos IT-senteret.

- Utdanning

Utdanningsetaten besto av videregående skoler, fag- og yrkesopplæring, utdanning sentralt og annen opplæring. Videregående skoler inkluderer drift, ordinær undervisning, landslinjer, spesialundervisning og tilpasset opplæring. Annen opplæring gjelder utgifter og inntekter som ikke er direkte knyttet til ordinær videregående opplæring. Det gjelder fagskoler, voksenopplæring, SMI-skolen, fengselopplæring og PPT/OT. I tillegg er det oppdragsundervisning, barnevern, privatister, vernet botilbud og hybelhus.

- Tannhelse

Var inndelt i distriktstjenesten, spesialisthelsetjenesten, universitetstannklinikken samt fellesutgifter og administrasjon. Den offentlige tannhelsetjenesten i Troms besto av 25 tannklinikker. Tromsø hadde fem tannklinikker pluss virksomhet i Tannbygget. Harstad hadde to tannklinikker. I de øvrige 22 kommunene var det 13 tannklinikker med fast bemanning, fem kommuner hadde tannklinikk uten daglig bemanning og fire kommuner manglet tannklinikk.

- Kultur

Var administrasjon og fem avdelinger: kulturarv, fylkesbiblioteket (Tromsø og Kåfjord), kunst- og kulturformidling, folkehelse, idrett og friluftsliv og Kultur i Troms (Harstad og Målselv).

- Samferdsel og miljø

Besto av kollektivtrafikk, fylkesveger og øvrige områder. Kollektivtrafikk består av bilruter inkludert skoleskyss og infrastruktur, fergeruter og båtruter samt transporttjeneste for funksjonshemmede. Fylkesveger besto av Statens Vegvesen, diverse fellesutgifter og Trafikksikkerhetsutvalget. På øvrige områder var klima og miljø, regionalt folkehelsearbeid, løyvebehandling, administrasjon og regionale utviklingstiltak.

- Næring

Næringsetaten fulgte opp fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør og skulle understøtte fylkesrådet med rådgivnings- og sekretariatsfunksjoner relatert til oppgaven. Dette var blant annet forvaltning av ulike tilskuddsmidler til utvikling av strategiske satsinger, pådriver i næringsrettede utviklingsprosesser og forvalter av lovpålagte oppgaver.

7.2 Budsjett 2016/økonomiplan 2016-2019

Fra fylkesrådets innstilling til økonomiplan 2016-2019

I fylkesrådets innledning til økonomiplan 2016-2019 vises det blant annet til høyere økonomisk vekst de siste årene enn resten av landet. Det vises også til at fylkeskommunen må forberede seg på tider med omstilling og lavere vekst. Innfasing av nytt inntektssystem vedtatt av Stortinget ville gi betydelig reduserte frie inntekter til fylkeskommunen utover i planperioden. Samtidig ville en stadig større andel av det totale budsjettet bli bundet opp til dekning av kapitalkostnader, som ville føre til at dagens driftsnivå ikke var bærekraftig over tid.

Økonomiplanen som ble lagt fram hadde en netto driftsramme på sektorene på 2,76 milliarder kroner i 2016. Innstilling til økonomiplan var i balanse, men uten avsetning til disposisjonsfond eller egenkapital i investeringene. Som følge av innfasing av siste års effekt av nytt inntektssystem, foreslo fylkesrådet innsparing på knapt kr 13,5 millioner som var fordelt på sektorene. Investeringene i perioden var kr 1,345 milliarder hvorav 1,068 milliarder kroner var lånefinansiert.

Det redegjøres i økonomiplan for at den økonomiske situasjonen til Troms fylkeskommune er svak. Netto driftsresultat var minst kr 52 millioner lavere enn fylkesrådet anbefaler, og fylkeskommunen manglet driftsreserver til å takle omstilling og utforutsette utgifter. Det vises til at disposisjonsfondet bør være mellom 350 og 400 millioner kroner. Budsjettoppfølgingen per oktober viste disposisjonsfond på 182 millioner kroner ved utgangen av 2015. Vedtatte investeringer i økonomiplan 2015-2018 medførte betydelig økning i gjeldsgraden.

Anbefalt netto driftsnivå er 4 %. I innstilling til økonomiplan 2016-2019 skriver fylkesrådet at forventet netto driftsresultat 2015-2019 vil være 0,10 % for 2016, 0,48 % for 2017, 0,20 % for 2018 og 0,05 % for 2019. Fylkesrådet viser til å ha som målsetning gjennom en langsiktig omstillingsprosess å bedre netto driftsresultat til 4 %. Samtidig er det fylkesrådets mål å dekke en større andel av kapitalkostnadene fra samferdselsetatens investeringer utenfor deres ramme. Det vises til samlet langsiktig nedstyringsbehov på om lag kr 300 millioner. Fylkesrådet viste til at behovet for en godt forankret prosess og kvalitativt bærekraftige løsninger gjorde at den målsetningen ikke kunne nås ved behandlingen av økonomiplan for 2016-2019.

Anbefalt nivå på disposisjonsfond er 10 % av driftsinntektene. Det vises i økonomiplanen til at budsjettoppfølgingene gjennom 2015 viste styrking av disposisjonsfondet med 121 millioner kroner. Fylkesrådet foreslo å sette av nesten 25 millioner kroner i økonomiplanperioden. Med inntektsnivået i 2016, ville det være økning av disposisjonsfondet til 7 % i 2019. Det vises til at til tross for dette manglet fylkeskommunen 150-200 millioner kroner i forhold til anbefalt nivå. Fylkesrådets langsiktige målsetning var å øke disposisjonsfondet til minimum 350 millioner kroner.

Disposisjonsfond. I kroner	
Disposisjonsfond pr 31.12.2014 inkl. åpningsbalanse Troms fylkestrafikk FKF	60 782
Avsetning til disposisjonsfond budsjettoppfølging per 30.4. og 31.8.2014	101 343
Avsetning til disposisjonsfond premieavvikk budsjettoppfølging per 31.8.2014	20 000
Planlagt disposisjonsfond pr 31.12.2015	182 125
Avsetning til disposisjonsfond i innstilling til økonomiplan 2016-2019	24801
Planlagt disposisjonsfond pr 31.12.2019	206 926

Anbefalt nivå på lånegjeld er under 50 % av årlige driftsinntekter. Investeringene i fylkeskommunen finansieres i hovedsak av lånemidler, og egenkapital var nesten utelukkende

kompensasjon for merverdiavgift knyttet til investeringene. Gjeldsbelastningen til Troms fylkeskommune var ved utgangen av 2014 på 44,7 %. Med de vedtatte investeringene og innstilling til økonomiplan 2016-2019, ville gjelden øke fra 2 milliarder kroner til 3 milliarder kroner. Gjeldsgraden ville dermed øke betydelig. Hvor mye var avhengig av inntektsveksten, men med inntektsnivået i 2016 ville gjeldsgraden øke til over 100 %. Fylkesrådets målsetning var at samlet gjeldsbelastning ikke skulle øke i vesentlig grad utover allerede vedtatt nivå.

Nye driftstiltak

I forslag til økonomiplan 2016-2019 inngikk noen nye driftstiltak/rammeøkninger. I 2016 utgjorde dette til sammen kr 77,166 millioner hvorav kr 71,855 millioner var oppfølging av føringer i statsbudsjettet eller bevilgninger som kom på grunn av økte kostnader (økt mva og økt arbeidsgiveravgift). Det vises til at det er lite rom for å bevilge friske midler til nye tiltak i økonomiplanperioden.

Innsparinger

Tidligere vedtatte innsparinger foreslås videreført. I tillegg vises det til behov for ytterligere innsparinger som følge av innføring av nytt inntektssystem i 2019. Fylkesrådet foreslo å fordele innsparingen med 0,5 % av netto driftsramme i 2019 på sektorene, til sammen 13,42 millioner kroner. Fordelingen vises i tabellen nedenfor. I tillegg foreslås at kapitalutgiftene på nye investeringsprosjekter på samferdsel dekkes innenfor samferdsel sin ramme. Det betyr i realiteten redusert ramme til drift og vedlikehold av fylkesveg.

Tabell. Innsparinger i 2019. I 1000 kr

	0,5 % nedtrekk
Stabs- og støttefunksjoner	740
Utdanning	5 150
Tannhelse	600
Kultur	475
Samferdsel	6 230
Næring	225
SUM	13 420

Investeringer og finansiering

Samlet investering i økonomiplanen er nesten 1,9 milliarder kroner. Av det var lånefinansiering på 1,068 milliarder kroner, 243 millioner kroner finansieres ved merverdiavgiftskompensasjon knyttet til investeringene, 11 millioner kroner med bompenger og 32,7 millioner kroner var annen egenkapital.

Gjeld

Det foreslås låneopptak på til sammen kr 1,068 milliarder kroner i økonomiplanen.

Finansutgifter og -inntekter

Finansutgiftene er i økonomiplanen som vist i tabellen nedenfor.

	2016	2017	2018	2019
Låneopptak	416 405	360 600	147 550	143 900
Renter	79 620	92 850	97 900	99 850
avdrag	102 118	119 919	140 343	149 988
SUM renter og avdrag	181 738	212 769	238 243	249 838

7.2.1 Fylkestingets vedtak økonomiplan 2016-2019 og budsjett 2016

Fylkestinget behandlet i desember 2015, sak 76/15 *Budsjett 2016/Økonomiplan 2016-2019*. Vi gjengir vedtaket i sin helhet i det følgende. Vedtak om budsjett 2016 har vi satt inn i en egen tekstboks.

1. Fylkestinget vedtar følgende økonomiske rammer for økonomiplanen 2016-2019

Tabell -. Hovedoversikt økonomiplan 2016-2019. I 1000 kr

Minus=inntekt, Pluss=utgift	2016	2017	2018	2019
00 Politiske styringsorganer	28 139	29 039	28 139	29 539
01 Kontrollorganer	5 161	5 161	5 161	5 161
10 Stabs- og støttefunksjoner	149 857	149 792	149 542	148 802
20 Utdanning	1 049 664	1 043 427	1 039 527	1 029 877
40 Tannhelse	120 411	120 411	120 411	119 811
50 Kultur	94 913	95 148	95 133	94 658
60 Samferdsel	1 276 281	1 250 119	1 245 458	1 239 228
70 Næring	44 628	44 763	44 763	44 538
90 Sektorovergrepene poster. Spesifisert:	-2 766	-30 873	-54 930	-63 418
Innsparing sentraladm. Fordeles i løpet av året	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Avsetning til lønnsvekst 2015	35 761	35 761	35 761	35 761
Avsetning lønnsvekst 2016, 2,7 pst.	31 700	31 700	31 700	31 700
Pensjonsutgifter	29 644	29 644	29 644	29 644
Mva kompensasjon (samlepost til fordeling)	-7 692	-7 692	-7 692	-7 692
Leieinntekter UiT (lokaler flyfag)	-270	-648	-648	-648
Leieinntekter Nord-Troms vgs (Lerøy Aurora AS og Skjervøy kommune)	-264	-633	-633	-633
Ref. kapitalutgifter fra Tromsø kommune Rassicring	-582	-552		
Ref. Kveøy-forbindelsen (Kvæfjord kommune og Kveøyforbindelsen)	-1 250	-1 250	-1 250	-1 250
Ref. kapitalutgifter Dale-Alvestad Harstad kommune	-2 002	-1 954	-1 906	-1 859
Refusjon kapitalutgifter TANN-bygget fra staten	-17 234	-16 754	-16 259	-15 765
Refusjon fra samferdsel	-2 400	-5 500	-7 500	-8 200
Dekning kapitalutgifter fra etatene	-66 577	-91 395	-114 547	-122 876
A Sum sektorer, netto utgifter	2 766 288	2 706 987	2 673 204	2 648 196
Skatteinntekter	-840 000	-840 000	-840 000	-840 000
Inntektsutjevning	-104 000	-104 000	-104 000	-104 000
Rammetilskudd	-1 996 915	-1 979 227	-1 961 538	-1 943 849
B Sum inntekter (ekskl. renter)	-2 940 915	-2 923 227	-2 905 538	-2 887 849
C BRUTTO DRIFTSRESULTAT (=A+B)	-174 627	-216 240	-232 334	-239 653
Renteutgifter	79 620	92 850	97 900	99 850
Aksjeutbytte	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Renteinntekter	-5 500	-6 250	-7 500	-7 500
Rentekompensasjon skolebygg	-3 610	-3 450	-3 290	-3 000
D Netto renteutgifter	69 510	82 150	86 110	88 350
E Avdrag på lån	102 118	119 919	140 343	149 988
F NETTO DRIFTSRESULTAT (=C+D+E)	-2 999	-14 171	-5 881	-1 315
Brukt slik:				
Avsetning til/bruk av disposisjonsfond	2 999	14 171	5 881	1 315
Avsetning til/bruk av disposisjonsfond - premieavvik				
Overføringer til investeringsregnskapet				
Dekning/bruk av tidligere års under-/overskudd				
G REGNSKAPSMESSIG RESULTAT når skatt og rammetilskudd er justert i fht statsbudsjettet	0	0	0	0

2. De vedtatte rammene innebar følgende netto driftsresultat for perioden:

	2016	2017	2018	2019
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene	0,10 %	0,48 %	0,20 %	0,05 %

Fylkestinget konstaterer at den økonomiske stillingen til Troms fylkeskommune er svak. Netto driftsresultat omtrent null hele perioden, og vi mangler driftsreserver til å takle omstilling og uforutsette utgifter. Gjelden er ikke spesielt høy isolert sett, men sett i sammenheng med lavt netto driftsresultat og disposisjonsfondet er renter og avdrag en stor belastning for økonomien. Vedtatte investeringer i økonomiplan 2015-2018 øker gjeldsgraden betydelig.

3. Fylkesrådet ser med bekymring på det voksende premieavviket som vil belaste økonomien til fylkeskommunen i årene fremover. Dersom det er et netto mindreforbruk i budsjettoppfølginger gjennom året eller regnskapsresultat vil fylkesrådet forelå å sette dette av til disposisjonsfond premieavvik.

4. Fylkestinget vedtar følgende nye driftstiltak:

20

Oppfølging av vedtatte endring, statsbudsjett 2016 og nye tiltak. 1 1000 kr

	2016	2017	2018	2019
Politikerområdet sum	2 281	2 281	2 281	2 281
Økt partistotte	1 300	1 300	1 300	1 300
Økning av fylkesrådet fra 4 til 5 fylkesråd	1 150	1 150	1 150	1 150
Inndekning tidligere vedtatt innsparing	450	450	450	450
Servicekontoret for funksjonshemmede	-619	-619	-619	-619
Stab og støttefunksjoner sum	1 575	1 710	1 460	1 460
Nye tiltak/økte utgifter bredbånd, lisens- og vedlikeholdsutgifter økonomisystemet	1 530	1 530	1 530	1 530
GISline-koordinator	620	755	755	755
Sekretariat Nord-Norsk råd	250	250		
Red Drift og utbygging; Salg av Sikkerhetssenteret og Solhov	-825	-825	-825	-825
Utdanning sum	5 939	5 679	5 679	5 679
Innspar. husleie OT/PPT		-260	-260	-260
Oppfølging statsbudsjett:				
Økt kerlingtiskudd	5 939	5 939	5 939	5 939
Kultur sum	1 915	2 165	2 165	2 165
Meløyvær & Frøy	250	500	500	500
Opptopping Nordnorsk Kulturavtale	350	350	350	350
Oppfølging statsbudsjett:				
Kultur - Den kulturelle spaserstokken	1 315	1 315	1 315	1 315
Næring sum	-345	-210	-210	-210
kvakultur - saksbehandler (inkl vannforvaltning)	620	755	755	755
Nedleggelse Nord-Norsk Fjellovervåking	-965	-965	-965	-965
Samferdsel sum	64 602	64 602	64 602	64 602
Oppfølging statsbudsjett:				
Komp arb.giveravg transportsektoren	30 297	30 297	30 297	30 297
Styrking vegvedlikehold	19 605	19 605	19 605	19 605
Fergeavlosningsmidler	8 700	8 700	8 700	8 700
Økt mva transportsektoren	6 000	6 000	6 000	6 000
Sektor 90 da organisatorisk plassering ikke er gj	1 200	1 200	1 200	1 200
Mobbombud/Elevombud	1 200	1 200	1 200	1 200
SUM ENDRINGER	77 166	77 426	77 176	77 176

5. Fylkestinget vedtar følgende innsparinger i økonomiplanperioden:

	0,5 % nedtrekk i 2019
Stabs- og støttefunksjoner	740
Utdanning	5 150
Tannhelse	600
Kultur	475
Samferdsel	6 230
Næring	225
SUM	13 420

6. Fylkestinget vedtar følgende investeringer i økonomiplanperioden:

Kostnadsanslag og finansiering	BUD 2016	BUD 2017	BUD 2018	BUD 2019	Sum økplan 2016-2019
Tromsøpakke 3 (Troms fylkeskommunes bidrag)	5 000				5 000
Transportnett Tromsø		24 000			24 000
Harstadpakke (Troms fylkeskommunes bidrag)	13 000				13 000
Bjarkøy-forbindelsen	267 000	100 000	31 000		398 000
Langsund-forbindelsen	150 000	250 000	150 000	24 422	574 422
Hansnes - Grunnfjord	18 000				18 000
Planmidler	3 500	3 000			6 500
Planmidler rassikring	3 200				3 200
Planmidler Ullsfjordforbindelsen	7 000				7 000
Tilskudd RDA-midler	-3 000				-3 000
Tilskudd fra kommuner	-1 500				-1 500
Ekstraordinært avdrag lån rassikring	8 000				8 000
Statstilskudd rassikring	-8 000				-8 000
Miljø- og servicetiltak	1 000				1 000
Tiltak iht. Handlingsplan for fylkesveg				152 120	152 120
Langbakken	35 000	65 000			100 000
Fv 142 Gratangsbotn (GS)	16 000				16 000
Overført fra drift samferdsel	-7 330				-7 330
Kommunal egenandel	-900				-900
Fv86 Grunnreis-Tømmervik-Djupvik GS	20 000				20 000
SUM INVESTERINGER SAMFERDSEL	546 700	442 000	181 000	176 542	1 346 242
Bardufoss Høgtun videregående skole. Nybygg	134 000	67 000			201 000
Senja vidaregåande skole. Nybygg verkstedlokaler	44 000				44 000
Ny videregående skole i Breivika. Nybygg, renovering	10 500	62 000	104 000	104 000	280 500
Bardufoss Høgtun, Flyfag	22 500				22 500
Skjervøy	17 425				17 425
SUM INVESTERINGER UTDANNING	228 425	129 000	104 000	104 000	565 425
Utstyr tannhelse	2 500				2 500
SUM INVESTERINGER	777 625	571 000	285 000	280 542	1 914 167

7. Følgende låneopptak dekkes innenfor rammen til samferdsel:

4. Alle rentekompensasjonslån knyttet til vegformål
5. Alle ordinære låneopptak i økonomiplanperioden

8. Refusjoner på rentekompensasjonslån, tilskudd fra Harstad kommune (Bjarkøyforbindelsen) og Karlsøy kommune (Langsundforbindelsen) inntektsføres på rammen til samferdsel.

9. Avdragstiden på nye ordinære låneopptak til vegformål og skolebygg settes til

- a. 30 år for skolebygg
- b. 40 år for vegformål

Som det fremkommer i tabellen, skulle størstedelen av investeringsbudsjettet på samferdsel gå til Bjarkøyforbindelsen og Langsundforbindelsen. Det var planlagt framdrift i disse to prosjektene i 2016 og påfølgende år i økonomiplanperioden. I 2016 var det også budsjettet på prosjekter som Langbakken i Skjervøy og gang- og sykkelveiene Grunnreis-Tømmervik-Djupvik og Gratangsbotn. Innen utdanning var det avsatt budsjett på flere av skolebyggene som fylkestinget hadde bestemt at skulle renoveres, utvides og/eller ombygges.

Budsjettet for 2016:

I tekstboksen er fylkestingets budsjettvedtak for 2016.

Budsjett 2016:

1. Det vedtas et netto driftsbudsjett på kr 2.766.288.000.
2. Skattøret settes til 2,65 prosent som er høyeste lovlige sats i henhold til tilleggsproposisjonen til statsbudsjettet. Dersom skattøret endres ved behandling av statsbudsjettet i Stortinget, endres skattøret i tråd med denne endringen.
3. Fylkestinget vedtar et investeringsbudsjett på kr 777.625.000 hvorav kr 596.926.000 finansieres ved låneopptak. Av låneopptaket er 143,9 mill. kroner lån med rentekompensasjon og 20 års løpetid.

Investeringsbudsjettet fordeler seg med kr 228.425.000 på utdanning og kr 546.700.000 på samferdsel.
4. Budsjett til kontrollorganer, inklusiv kjøp av revisjonstjenester fra KomRev NORD og kontrollutvalg for 2016 vedtas med netto driftsutgifter på kr 5.161.000 inklusive prisvekst.
5. Fylkestinget ber fylkesrådet ferdigstille mandat for elev- og lærlingeombud, og lyse ut stillingen.
6. Fylkestinget ber fylkesrådet sette i gang prosjekt Mobbeombud i 2016, med tanke på samarbeid med kommuner i Troms.
7. Fylkeskommunens trekkrettigheter settes til 100 mill. kroner i 2016.
8. Fylkestinget delegerer til fylkesrådet å:
 - a. Fordele avsetninger til lønnsvekst i tråd med resultatene av lønnsforhandlingene i 2015 (helårsvirkning) og 2016
 - b. Justere innleggelse av nye tiltak foreslått i budsjett 2015 iht. mva.
 - c. Fordele samlepost merverdiavgiftskompensasjon forholdvis på alle etater
 - d. Justere for økte pensjonsutgifter (løpende premie KLP og SPK samt regulerings-premien)

Driftsbudsjettet

Som det fremkommer av vedtaket ovenfor vedtok fylkestinget for 2016 et driftsbudsjett på kr 2 766 288 000. I tabellen nedenfor viser vi fordelingen per sektor, og under tabellen kommenterer vi tallene for hver av sektorene.

Politiske styringsorganer	28 138 700
Kontrollorganer	5 160 800
Stab- og støttefunksjoner	149 857 000
Utdanning	1 049 664 600
Tannhelse	120 410 900
Kultur	94 913 100
Samferdsel	1 276 280 900
Plan og næring	44 628 000
Sektorovergrepene poster	-2 766 000
Sum anvendelse	2 766 288 000

Kilde: Økonomiplan s. 125

Fylkestingets vedtak var i tråd med fylkesrådets innstilling. I den fremlagte økonomiplanen er redegjørelser for driftsbudsjettet for den enkelte sektor og beskrivelser av endringer i rammen sammenlignet med budsjettet for foregående år (budsjett 2015). For hver av sektorene er det beskrivelser av blant annet prioriteringer, tiltak, mål og/eller strategier. Det inngår også beskrivelser av hovedutfordringer for noen av sektorene.

Driftsbudsjettet for 2016 for **Utdanning** ble vedtatt til kr 1,049 milliarder. Endringen i rammen fra budsjett 2015 var kr 9,3 millioner som besto av prisstigning på kr 5,2 millioner og økning av lærlingtilskuddet på kr 5,9 millioner, samt innsparing som følge av nye lokaler skulle tas i bruk ved Senja vgs, skolested Finnfjordbotn. For utdanning sin del utgjorde innsparing kr 5,15 millioner. Med budsjettregulering i fylkestingets vedtak i sak 16/16 i mars 2016, ble rammen til Utdanning endret til kr 1,051 milliarder.

I økonomiplanen vises det til ønske om opprettelse av elev- og lærlingeombud i Troms. Det står også i økonomiplan at det foreslås å innføre mobbeombud i Troms i form av et prosjekt. Som det fremkommer i tekstboksen ovenfor, vedtok fylkestinget at fylkesrådet skulle ferdigstille mandat for elev- og lærlingeombud, og lyse ut stillingen. Fylkestinget vedtok også at fylkesrådet skulle sette i gang prosjekt Mobbeombud i 2016, med tanke på samarbeid med kommuner i Troms.

Driftsbudsjettet for 2016 for **tannhelse** ble vedtatt til kr 120 millioner. Endring i rammen fra 2015 besto i tillegg til prisvekst av en justert innsparing på kr 1,1 millioner vedtatt i fylkestingssak 80/14.

Driftsbudsjettet for 2016 for **kultur** ble vedtatt til kr 94,4 millioner. Endringen i rammen fra 2015 er på kr 2,8 millioner og besto av prisstigning på kr 1,6 millioner, og nærmere bestemte økte tilskudd. I tillegg er det innsparing på kr 776 000 i 2016 som vedtatt av fylkestinget i sak 80/14.

Driftsbudsjettet for 2016 for **samferdsel og miljø** var på kr 1,276 milliarder. Endringen i rammen fra budsjett 2015 var på kr 97,9 millioner og besto av prisstigning, justeringer i henhold til vedtatt økonomiplan for perioden 2015-2018, økt bevilgning fra staten til innhenting av forfall på fylkesvegene, fergeavløsningsmidler til Rya-forbindelsen samt kompensasjoner for økt merverdiavgift på persontransport og økt arbeidsgiveravgift i transportsektoren. I tillegg var det lagt inn flytting av midler fra veivedlikehold til dekning kapitalutgifter for de planlagte låneopptakene i perioden. I fylkestingets vedtak i sak 16/16 ble rammen til samferdsel og miljø justert ned til kr 1,272 milliarder.

Sektorens driftsrammer skulle altså i tillegg til ordinær drift dekke kapitalutgifter tilknyttet lån til finansiering av investeringstiltak. En del av renteutgiftene ville dekkes gjennom den statlige rentekompensasjonsordningen for transporttiltak i fylkene. Det ville også komme bidrag fra Harstad kommune vedrørende Bjarkøyforbindelsen og fra Karlsøy kommune vedrørende Langsundforbindelsen.

Driftsbudsjettet for 2016 for **næring** var på kr 44,6 millioner. Endring i rammen fra budsjett 2015 var på kr 513 000 og besto av prisstigning, opprettelse av ny saksbehandlerstilling akvakultur (inkl. vannforvaltning) og nedleggelse av Nord-norsk Fjellovervåking. Innsparingen for næringsområdet utgjorde kr 225 000.

I driftsbudsjettet for 2016 for **stab – og støttefunksjoner** var det budsjettert kr 149,86 millioner. For stab- og støttefunksjoner utgjorde innsparinger kr 740 000.

Fylkestingets sak 16/16 i mars 2016 gjaldt budsjett 2016 – oppfølging av statsbudsjettet. Det ble under behandlingen av statsbudsjettet for 2015 gjort endringer som fikk konsekvenser for rammetilskuddet til fylkeskommunen. Til sammen utgjorde endringene en reduksjon i netto rammetilskudd på 5,814 millioner kroner for Troms fylkeskommune i 2016. Utdanning fikk en tilleggsbevilgning på kr 1,634 millioner kroner knyttet lærlingtilskuddet. Samferdsel fikk nedtrekk på bevilgningen knyttet til midler til opprusting og fornying av fylkesveger justert for økning i kompensasjon for økt svovelavgift. Resterende nedtrekk av rammetilskuddet, på kr 3,433 millioner kroner, skulle dekkes med disposisjonsfond. Fylkesrådet viste i saken til at på grunn av målsetningen om å øke disposisjonsfondet ville fylkesrådet derfor i budsjettoppfølgingen pr 30.4.2016 finne alternativ inndekning og foreslå rebevilgning til avsetning til disposisjonsfond. I tabellen nedenfor er endringene som ble vedtatt – som altså endret på driftsbudsjettet til utdanning og samferdsel samt innbar bruk av disposisjonsfond.

	I 1000 kr
<i>Endring som følge av saldering statsbudsjett:</i>	
Økt lærlingtilskudd	-1 634
Endring tapskompensasjon	529
Kompensasjon endring skatteopplegg	-32
Økt svovelavgift	-224
Uttrekk midler opprustning og fornying fylkesveger	4 239
Uttrekk veibruksavgift	2 936
SUM Endring saldering statsbudsjettet 2016	5 814
<i>Rammeendringer:</i>	
Samferdsel: Inntrekk midler opprustning og fornying av fylkesveg	-4239
Samferdsel: Tilleggsbevilgning kompensasjon økt svovelavgift	224
Utdanning: Tilleggsbevilgning økt lærlingtilskudd	1 634
Bruk av disposisjonsfond	-3 433
Netto	0

Investeringsbudsjettet

De kr 228 millioner som skulle investeres i 2016 innen *Utdanning* fordelte seg på:

- Bardufoss Høgtun videregående skole. Nybygg.
- Senja videregående skole. Nybygg verkstedlokaler
- Ny videregående skole i Breivika. Nybygg, renovering
- Bardufoss Høgtun, Flyfag
- Skjervøy

For samtlige av prosjektene var det vedtatt en totalbevilgning forut for økonomiplanperioden 2016-2019. Tre av prosjektene var ifølge økonomiplan forventet ferdigstilt i løpet av 2016. Det står følgende om prosjektene i saken:

Totalbevilgning på *Bardufoss Høgtun videregående skole* var på kr 316,6 millioner hvorav kr 201 millioner var bevilgning i økonomiplanperioden 2016-2019. Da økonomiplan og budsjett 2016 ble behandlet av fylkestinget i desember 2015 var status at kontrakt for gjennomføring av totalentreprisen var inngått. Oppstart av byggearbeidene var oktober 2015 og med ferdigstillelse 7.7.2017.

Total bevilgning for prosjektet *Senja videregående skole – nybygg verkstedlokaler* var på kr 193,2 millioner hvorav kr 44 millioner var bevilgning i økonomiplan 2016-2019. Skolen var forventet ferdigstilt til skolestart høsten 2016.

Ny videregående skole i Breivika – nybygg og ombygging var bevilget kr 304,1 millioner til. I økonomiplanperioden 2016-2019 var bevilgningen kr 280,5 millioner. Nye lokaler var planlagt delvis tatt i bruk høsten 2018 og resterende areal fra høsten 2018.

For *Bardufoss Høgtun videregående skole – flyfag* var bevilgning i økonomiplanperioden kr 22,5 millioner. Total bevilgning var på kr 23,5 millioner. Prosjektet var forventet ferdig i 2016.

Nord-Troms videregående skole – skolested Skjervøy, ombygging til visningskonsesjon og Newtonrom hadde total bevilgning på kr 17,4 millioner. Prosjektet var forventet ferdig i 2016.

Investeringsbudsjettet for *Samferdsel* i 2016 fordelte seg på:

- Fylkeskommunens bidrag på Tromsøpakke 3 og Harstadpakke
- Bjarkøyforbindelsen
- Langsundforbindelsen
- Hansnes-Grunnfjord
- Langbakken
- Gratangsbotn
- Grunnreis-Tømmervik-Djupvik GS

Tromsøpakke 3 og Harstadpakke

Tromsøpakke 3 besto i utbedring av transportsystemet i Tromsø i henhold til konseptvalgutredningen. Den fylkeskommunale andelen gjaldt i hovedsak tiltak langs fylkesvei 53 Kroken-Skjelnan. Dette var spleiselag mellom stat, fylkeskommune og kommunale midler, samt forlenget drivstoffavgift. Harstadpakken blir finansiert med bompenger, statlige og fylkeskommunale midler. Fylkeskommunen hadde satt av midler til å øke kollektivtilbud.

Prosjektet *Bjarkøyforbindelsen* hadde byggestart høsten 2014 og med forventet ferdigstillelse desember 2017. Per november 2015 var tunneldriften kommet i gang og det var drevet om lag 1 100 meter tunnel. Prosjektet lå etter opprinnelig skjema, men det var forventet utlysning av entreprise 2 (sjøfylling mellom Grytøy og Sandsøya) tidlig i 2016 med oppstart sommeren 2016. På grunn av forsinket fremdrift ble om lag kr 87 millioner av bevilgningen på kr 375 millioner i 2015 overført til 2016. Det beløpet kom i tillegg til bevilgning på kr 265 millioner i 2016. Den samlede bevilgningen til Bjarkøyforbindelsen 2014-2016 utgjorde kr 697 millioner av det totale prosjektbudsjettet på kr 829 millioner.

Langsundforbindelsen hadde forventet oppstart våren 2016 med forventet ferdigstillelse i 2018. Det ble i 2016 bevilget kr 150 millioner til prosjektet. Det var i 2015 gjort forberedende arbeider og det var utlyst konkurranse om kontrakter for tunnel, vegger, bru og kulvert. I løpet av 2016 ble imidlertid reguleringsplanen vedtatt ugyldig.

Prosjektet *Hansnes – Grunnfjord* hadde en total kostnadsramme på kr 31 millioner hvorav kr 13 millioner var bevilget tidligere. Det ble gitt bevilgning for 2016 på kr 18 millioner for slutføring av prosjektet som var forventet ferdigstilt i 2016.

Langbakken hadde kostnadsoverslag på kr 100 millioner som var fordelt med kr 35 millioner i 2016 og kr 65 millioner i 2017.

Gratangbotn hadde kostnadsoverslag på kr 16 millioner, og det ble bevilget midler til dette i 2016. Prosjektet var forventet ferdigstilt i 2016.

Grunnreis – Tømmervik – Djupvik hadde kostnadsoverslag på kr 20 millioner som ble bevilget i budsjett 2016. Prosjektet var forventet ferdigstilt i 2016.

Investeringsbudsjettet for *Tannhelse* i 2016 var på 2,5 millioner kroner og gjaldt utstyr. I økonomiplanen beskrives at TkNN har behov for større arealer. Det vises til at det i løpet av 2016 vil bli satt i gang et forprosjekt knyttet til utvidelse av arealer. Selve investeringen vedtas ikke i 2016, men vi nevner den her fordi den blir omtalt i senere økonomiplaner i den perioden som revisors undersøkelser gjelder.

7.2.2 Fylkesrådets oppfølging av budsjettvedtak

Det var gjennom året budsjettoppfølging på driften pr april, august og oktober¹⁴. I disse ble det lagt fram økonomiske prognoser og gitt forklaringer på hva mer- og mindreforbruk knyttet seg til. Den økonomiske prognosen pr 31.8. ble fremlagt for fylkestinget i sak 66/16. Den viste et mindreforbruk i driften på 38 millioner kroner. Som vi ser i tabellen nedenfor, var avviket på dette tidspunktet knyttet til samferdsel med kr 37 millioner og stab- og støttefunksjoner med kr 1 millioner. Som det også fremkommer i tabellen nedenfor, var ikke fylkestingets vedtak om mobbeombud og elev- og lærlingeombud blitt iverksatt innen budsjettoppfølgingsaken ble laget for august 2016.

Mindreforbruket på samferdsel skyldes i hovedsak at nettoutgifter til kollektivtrafikk var forventet å bli 32 millioner kroner lavere enn budsjettet. De øvrige kr 5 millioner i mindreforbruk innen samferdsel forklares med forventet lavere renteutgifter på lån knyttet til samferdselsformål på grunn av lavere rentenivå (kr 1,8 millioner), økt egenkapital (kr 2,55 millioner) og utsettelse av Langsundforbindelsen (utsatte renteutgifter på kr 0,76 millioner). Langsundforbindelsen som var vedtatt i 2014 hadde på grunn av ulike årsaker ikke den framdriften som opprinnelig planlagt.

Avvik pr 31.8.2016 i 1000 kr. Pluss er merforbruk/mindreinntekt/Minus er mindreutgift/merinntekt		
Sektor	Avvik	Forklaring
Politikerområdet	0	
Stab- og støttefunksjoner	-1 000	Forsinkelser i planprosesser, tolketjenester, erstatninger/rettsaker, ubrukte midler Mobbeombud og Elev- og lærlingeombud, personalforsikringer
Utdanning	0	Merforbruk 6,3 mill på 4 skoler, dekkes av midler avsatt sentralt på utdanning
Tannhelse	0	
Kultur	0	Merforbruk på feltarbeid, men dekkes inn av mindreutgifter som følge av stillingsvakanse
Samferdsel	-37 000	TFT og renteutgifter
Næring	0	
SUM AVVIK	-38 000	

¹⁴ Fylkestingets saker 35/16, 66/16 og 92/16

Når det gjelder mindreforbruk forklart med kr 2,55 millioner som følge av økt egenkapital, har det sammenheng med vedtak fra fylkestinget om å erstatte kr 170 millioner i låneopptak med egenkapital i 2016.

Det vises i budsjettoppfølgingssaken til at den største utgiften utenom kollektivtrafikk og drift/vedlikehold fylkesveier er kapitalutgifter knyttet til låneopptak for finansiering av fylkesvegprosjekter. Det beskrives at utgiften vil øke sterkt i perioden framover, og det er en målsetning å få redusert lånegjelden slik at de årlige kapitalutgiftene blir noe lavere enn beregnet. I tillegg til økningen i kapitalutgiftene kommer også rammereduksjoner som ligger i vedtatt økonomiplan, noe som ytterligere forsterker behovet for å kanalisere så mye midler som mulig til å redusere de fremtidige belastningene av kapitalutgifter.

Fylkestinget vedtok i sak 66/16 endringer i budsjettet i henhold til resultatene av prognosen lagt fram av fylkesrådet. Fylkestingets vedtak i sak 66/16 var:

1. Følgende endringer gjøres i driftsbudsjettet:

Sektor	Ramme- endring
Sektorovergripende poster:	
Renteinntekter	-4 100
Red. avsetning til lønnsvekst	-10 000
Rammetilskudd	-817
Avsetning til disposisjonsfond	52 000
<i>Herav:</i>	
<i>Bruk av navngitte disposisjonsfond</i>	<i>-100</i>
<i>Avsetning til disposisjonsfond; Mobbeombud og elev- og lærlingeombudoverskudd 2015</i>	<i>600</i>
<i>Avsetning prognostisert merinntekter/mindreutgifter 2016</i>	<i>51 500</i>
Bruk av tidligere års overskudd	
Øvrige sektorer:	
Stab- og støttefunksjoner	-1 000
Utdanning - økt lærlingetilskudd	817
Samferdsel	-37 000
Næring: Kjøp av aksjer nordnorsk filmfond	100
BALANSE	0

4. Det inntektsføres fra følgende navngitte ubundne investeringsfond. Fylkeskommunens næringsfond kr 100 000. Midlene skal finansiere kjøp av aksjer i Nordnorsk Filmfond.
5. Inntrekk av budsjettmidler knyttet til vakansekrav på 4 måneder ved turnover i sentraladministrasjonen utover budsjettert innsparing på 1,6 mill. kroner reguleres mot samlepost for mva-kompensasjon. Denne reguleringen delegeres til fylkesrådet. Begge poster er budsjettert under sektorovergripende poster (sektor 90)
6. Ubrukte midler knyttet mobbeombud og elev- og lærlingeombud til sammen 600 000 kroner settes av på disposisjonsfond
7. Det settes av 51,5 mill. kroner på disposisjonsfond. Dersom regnskapet for 2016 avlegges i balanse vil 37 millioner kroner (forventet mindreforbruk på samferdsel per 31.8.16) disponeres til ekstraordinære avdrag eller redusere låneopptaket per samferdselsinvesteringer i 2017. De resterende midlene, 14,5 mill kroner, forutsettes brukt til egenkapital på skolebygg. Dette vil bli fulgt opp med nødvendige vedtak i budsjettoppfølgingen per 30.4.2017.

Da fylkestinget i sak 92/16 fikk økonomisk prognose for driftsregnskapet pr. 15.10. for 2016 viste den en forventet mindreutgift/merinntekt på 33 millioner kroner i inneværende år.

Endringene var i hovedsak sektorovergripende poster med kr 32,6 millioner kroner og mindreutgifter på samferdsel (10,4 mill. kroner). For utdanning ble det rapportert om forventet merforbruk på 10,8 millioner kroner. I tabellen nedenfor er informasjon om hva avvikene knyttet seg til.

Avvik pr 15.10.2016 i 1000 kr. Pluss er merforbruk/mindreinntekt/Minus er mindreutgift/merinntekt		
Sektor	Avvik	Forklaring
Politikerområdet	40	Udisponerte midler til elderrådet samt merforbruk fylkesrådet
Stab- og støttefunksjoner	-730	Personalforsikringer (0,5) prosjekt Nord-norsk råd (0,1), Kolarctic (0,185), forsinkelser planprosesser (0,1), forenkling digitalisering (-0,4)
Utdanning	10 790	Overtallighetsprosesser vgs , lærlingetilskudd, elevtallsøkning
Tannhelse	0	Forventa merinntekter brukes til utskifting av utstyrsparke.
Kultur	0	
Samferdsel	-10 425	Reduksjon renteutgifter, midler avsatt til reserver kollektiv og vedlikehold veg som ikke blir disponert
Næring	0	
SUM AVVIK	-325	

Mindreforbruk på samferdsel skyldes i hovedsak avsatte reserver til kollektivtransport og vegvedlikehold som ikke ville bli disponert. I tillegg var det forventet lavere renteutgifter på lån knyttet til samferdselsformål som følge av lavere rentenivå, økt egenkapital og utsettelse av Langsundforbindelsen. Som nevnt ovenfor var det planlagt oppstart på Langsundforbindelsen i 2016, men det oppsto utfordring med reguleringsplan.

Fylkestinget vedtok i sak 92/16 regulering av budsjettet i henhold til prognosen som ble fremlagt. Fylkestingets vedtak i sak 92/16 var:

1. *Følgende endringer gjøres i driftsbudsjettet:*

Sektor	Ramme- endring
Sektorovergrepene poster:	
Renteinntekter	-1 200
Renterefusjon	796
Renteutgifter	-15 276
Økonomipakkelån	11 821
Utbytte	1 000
Skatteinntekter	-20 000
Inntektsutjevning	4 000
Pensjon	-5 738
Red. avsetning til lønnsvekst	-8 000
Avsetning og bruk av disposisjonsfond	
<i>Herav:</i>	
Overføring til investering: Egenkapital	-3 500
Økonomisenteret: Oppgradering økonomisystemet	-1 000
Næringsfond (Tromsø internasjonale skole)	-650
Stab: Regionreformen	245
Politikerområdet: Fylkeseldrerådet	60
Avsetning til disposisjonsfond	37 669
Avsetning til disposisjonsfond premieavvik	6 388
Øvrige sektorer:	
Politikerområdet	40
Stab- og støttefunksjoner	-730
Økonomisenteret - oppgradering økonomisystemet	1 000
Samferdsel	-10 425
Overføring til investering - flyfag	3 500
BALANSE	0

2. Det inntektsføres fra følgende navngitte disposisjonsfond:
 - 2.2. «Oppgradering av økonomisystemet» 1 mill kroner
 - 2.3. «Flyfag på Bardufoss Høgtun» vgs 3,5 mill kroner
 Midlene skal disponeres på henholdsvis økonomisenteret og overføres investering.
3. Det avsettes midler til følgende navngitte disposisjonsfond:
 - c) «Regionreformen» 245 000 kroner
 - d) «Fylkeseldrerådet» 60 000 kroner
4. Midler satt av på fylkeskommunens næringsfond, kr 650 000, overføres disposisjonsfond premieavvik
5. Det settes av 6,388 mill. kroner til disposisjonsfond premieavvik inkludert overføring fra næringsfondet
6. Det settes av 37 699 millioner kroner på disposisjonsfond. Dersom regnskapet for 2016 avlegges i balanse vil 10,425 mill. kroner (forventet mindreforbruk på samferdsel per 15.10.16) disponeres til ekstraordinære avdrag eller redusere låneopptaket på samferdselsinvesteringer i 2017. Dette vil bli fulgt opp med nødvendige vedtak i budsjettoppfølging per 30.4.2017.
7. Næringssetaten får redusert sitt vakansekrav på 4 måneder per stilling med 160 000 kroner.

I begge sakene om budsjettoppfølging knyttet til driften ble det truffet vedtak om oppfølging i budsjettoppfølgingen per 30.4.2017. Budsjettoppfølgingen per 30.4.2017 ble fremlagt for

fylkeetinget i sak 51/17. I fylkesrådets saksutredning vises det til de to ovennevnte budsjettoppfølgings sakene fra 2016 (fylkeetingets sak 66/16 og 92/16), og det står følgende i saksutredningen:

Økt egenkapital investering samferdsel

I fylkeetingssak 66/16 og 92/16 vedtok fylkeetinget å sette av til sammen 47,425 mill. kroner på disposisjonsfond som skal disponeres til ekstraordinær nedbetaling av gjeld eller egenkapital på samferdselsinvesteringer i 2017. KOSTRA-tallene fra 2016 (se egen sak til fylkeetinget) viser at vegstandarden i Troms er landets dårligste. Fylkesrådet foreslår derfor å bevilge mindreforbruket i forhold til vedtatt budsjett som samferdsel hadde i 2016 og overskuddet til TFT i 2015, til egenkapital til investeringer på samferdsel for å redusere rente- og avdragsbelastningen på samferdsel, til sammen 79 mill. kroner. Midlene er forutsatt disponert til å redusere låneopptak på allerede vedtatte investeringer.

Fylkeetinget vedtok å overføre kr 79 millioner fra drift til investering for å øke egenkapitalandelen på samferdselsinvesteringer.

I budsjettoppfølgingen på investering pr. 15.10., i sak 91/16, ble det lagt fram regulering av investeringsbudsjettet. Dette kom som følge av endrede forutsetninger knyttet til fremdrift, reelle endringer og rassikringstilskudd fra staten. Investeringsbudsjettet ble regulert opp med 118 millioner kroner hvorav statstilskudd, økt kompensasjon merverdiavgift og overføring fra driftsregnskapet utgjorde hovedkomponentene. Låneopptaket ble redusert med kr 20 millioner hovedsakelig som følge av forsinkelser i ombyggingen ved Nord-Troms videregående skole, skolested Skjervøy. I tillegg ble det foreslått at innbetalte avdrag til fiskeflåte og næringsfondet på 2,8 millioner kroner settes på fond.

Fylkeetingets vedtak i sak 91/16 var:

- 1. Følgende endringer gjøres i investeringsbudsjettet knyttet til skolebygg som følge av endret fremdrift:*

Prosjekt nr		BUD 2016	Reg 2016	Reg.bud 2016
8841	Bardufoss Høgtun videregående skole Nybygg	134 000	0	134 000
	Finansiering:			
	Mva-Komp	-26 800		-26 800
	Låneopptak	-107 200		-107 200
8842	Senja videregående skole Nybygg verkstedlokaler	44 000	6 000	50 000
	Finansiering:			
	Mva-Komp	-8 800	-1 200	-10 000
	Låneopptak	-35 200	-4 800	-40 000
8881	Ny videregående skole i Breivika Nybygg og renovring	10 500	-10 000	500
	Finansiering:			
	Mva-Komp	-2 100	2 000	-100
	Låneopptak	-8 400	8 000	-400
	Bardufoss Høgtun, Flyfag	23 000	0	23 000
	Finansiering:			
	Mva-Komp	-2 600		-2 600
	Forsikringssum	-3 732		-3 732
	Inntekter salg sikkerhetssenteret	-2 572		-2 572
	Overføring fra drift	-2 700		-2 700
	Låneopptak	-11 396		-11 396
	Skjervøy	17 425	-17 425	0
	Finansiering:			
	Mva-Komp	-600	600	0
	Låneopptak	-16 825	16 825	0
SUM INVESTERINGER UTDANNING		228 925	-21 425	207 500
SUM INVESTERINGER		228 925	-21 425	207 500
	Finansiering:			
	EK, mva-kompensasjon	-40 900	1 400	-39 500
	Forsikringssum	-3 732	0	-3 732
	Inntekter salg sikkerhetssenteret	-2 572	0	-2 572
	Overføring fra drift sektorene	-2 700	0	-2 700
	Sum Egenkapital	-49 904	1 400	-48 504
	Bruk av lån	-179 021	20 025	-158 996
	Sum finansiering	-228 925	21 425	-207 500

2. Følgende endringer gjøres i investeringsbudsjettet på samferdselsprosjekter knyttet til prosjekter som øker investeringsrammen samt forslag til midlertidig lån av mindreforbruk:

Endring investeringsrammen for 2016	Netto	Mva	Brutto
Kjøp av aksjer i Bompengeselskap Nord AS	1 000		1 000
Harstadpakken, Hagebyvn.	3 000		3 000
Elektriske ferister på 3 fylkesveier	960	240	1 200
Skredvarsling Holmbuktura	800	200	1 000

Ekstraordinært avdrag lån skredsikring	62 000		62 000
Skredsikring Fv 86 Ballesvikskaret/Gryllefjordbotn	3 200	640	3 840
Skredsikring Fv 232 Kapervatn	3 169	631	3 800
Skredsikring Fv 242 Røynebukta (planlegging)	1 300	300	1 600
Planlegging Fv 86 Utbedring Hamn	-2 800	-200	-3 000
Skredsikring, reserve (fordeles på prosjekter når en mottar siste avregning for tilskudd fra SVV)	1 766	269	2 035
Fv 848 Fornes – Sørrollnes (Hamran)	4 400	1 100	5 500
Fv 848 Segelstein (planlegging)	1 800	200	2 000
Kvalsundtunnelen	6 800	1 496	8 296
Fv 847 Nordlibekken og Strømsør nye bruer	11 500	2 000	13 500
Fv 102 Flesnes ny bru	480	120	600
Bjarkøyforbindelsen (midlertidig lån, tilbakeføres i 2017)	-20 000	-4 500	-24 500
Ryaforbindingen (midlertidig lån, tilbakeføres i 2017)	20 000		20 000
Sum endringer investeringsrammen	99 375	2 496	101 871
Finansieres slik			
Mva-kompensasjon		-2 496	-2 496
Statstilskudd skredsikring	-68 635		-68 635
Bompenger	-3 000		-3 000
Overføring fra drift	-2 760		-2 760
Overføring fra drift, fornyingsmidler (ramme SVV)	-24 980	(-6 245 i driftsbud.)	-24 980
Sum finansiering	-99 375	-2 496	101 871

3. Budsjettrammen til Senja vgs. økes med 6 mill. kroner i 2016. Av dette finansieres 4,8 mill. kroner med låneopptak og 1,2 mill. kroner med kompensasjon for merverdiavgift.

4. Følgende endringer gjøres i investeringsbudsjettet på samferdselsprosjekter knyttet til prosjekter med endret fremdrift:

Justering av investeringsbudsjettet for 2016 iht. prognostisert forbruk				
Pnr	Prosjektnavn/finansiering	Netto	Mva	Brutto
7199	Udisponert reserve	-2 006		-2 006
7202	Kvalsundtunnelen	-2 950	-161	-3 111
7231	Fv 867 Bjarkøyforbindelsen	-185 520	-33 673	-219 193
7242	Fv 862 Kollektivterminal Kaldfjord	-486	-114	-600
7262	Fv 288 Nordbyvatn - Sand	-310	2	-308
7279	Fv 142 G/S-vei Gratangsbotn	-2 286	-555	-2 841
7281	Fv 86 G/S-vei Tjømmervik-Grunnreis	-1 453	-347	-1 800
7283	Miljø- og servicetiltak	-1 000	-	-1 000
7285	Fv 866 Langbakken	-14 161	-4 097	-18 258
7289	Fv 6 Hagebyvn/Trondenesvn (Harstadpakken)	-14 108	-4 792	-18 900
7297	Fv 91 Planlegging Ullsfjordforbindelsen	-3 762	-161	-3 923
7298	TS-tiltak Opphøyd gangfelt i Ramfjord	-375	-90	-465
	Sum midlertidige nedjusteringer	-228 417	-43 988	-272 405
7128	Fv 12 Kongsvn/Mercurvn (Harstadpakken)	1 840	57	1 897
7210	Fv 863 Langsundforbindelsen	1 022	555	1 577
7239	Fv 84 Karavik - Skårvik	1 245	1 787	3 032
7261	Fv 304 Hansnes - Grunnfjord	3 346	1 357	4 703
7263	Fv 53 TS-tiltak Tr.tunnelen - Kroken	1 072	1 781	2 853
7277	Fv 224 Å - X Fv 221 Rødsand	1 030	226	1 256
7288	TS-tiltak Eidkjosen	436	78	514
	Sum midlertidige oppjusteringer	9 991	5 841	15 832
	Sum endringer investeringsramme 2016	-218 426	-38 147	-256 573
	Mva-kompensasjon		38 147	38 147
7261	RUP-tilskudd (Fv 304 Hansnes-Grunnfjord)	635,5		635,5
7289	Bompenger (Fv 6 Hagebyvn/Trondenesvn)	14 000		14 000
7297	Tilskudd fra kommuner (Planl. Ullsfj. forb.)	725		725
	Bruk av lån (utsatt opptak av lån til 2017)	128 155		128 155
	Bruk av lån (ubrukte lånemidler fra 2015)	74 910,5		74 910,5
	Sum endring finansiering investeringer	218 426	38 147	256 573

5. Disponible investeringsmidler i nærings- og fiskeflåtefondet pr. 26.10.16 er 2 690 500 kroner. Fakturerte ikke innbetalte avdrag i 2016, er 152 000. Det foreslås at 2 843 100 avsettes til disposisjonsfond.

Gjennom året ble det rapportert fra fylkesrådet til fylkestinget opp mot fylkestingets budsjettvedtak. Det ble i tråd med fylkesrådets innstillinger gjort reguleringer av budsjett i henhold til innrapportert mer- og mindreforbruk.

Regnskap 2016

Driftsregnskapet for Troms fylkeskommune for 2016 ble avlagt med et regnskapsmessig mindreforbruk på 25,011 millioner kroner i forhold til regulert budsjett. I tabellen nedenfor er driftsregnskap og budsjett per sektor:

	Regnskap 2015	Regulert		Regnskap 2016	Avvik 2016	Avvik i % av budsjett
		Vedtatt budsjett 2016	budsjett 2016			
Politiske styringsorganer	29 635 865	28 608 000	29 362 400	28 329 056,39	1 033 344	3,5 %
Kontrollorganer	4 698 881	5 178 000	5 178 200	4 893 390,31	284 810	5,5 %
Stab og støttefunksjoner	141 874 769	151 768 000	146 849 100	140 626 261,26	6 222 839	4,2 %
Utdanning	1 034 691 690	1 062 996 000	1 079 457 800	1 093 220 877,02	-13 763 077	-1,3 %
Tannhelse	123 413 171	123 547 000	128 441 800	124 208 333,33	4 233 467	3,3 %
Kultur	93 263 814	95 812 000	96 663 500	96 942 407,49	-278 907	-0,3 %
Samferdsel og miljø	1 209 841 321	1 276 495 000	1 225 184 600	1 223 948 500,82	1 236 099	0,1 %
Næring	44 515 944	44 927 000	44 951 789	40 723 894,95	4 227 894	9,4 %
SUM fagsektorene	2 681 935 455	2 789 331 000	2 756 089 189	2 752 892 721,57	3 196 467	0,1 %
Sektorovergripende poster	-2 681 935 455	-2 789 331 000	-2 756 089 189	-2 752 892 721,57	21 814 644	-0,8 %
Regnskapsmessig resultat					-25 011 111	
Sum totalt	0	0	0	0	0	0

Stab og støtte hadde størst mindreforbruk i kroner med 6,2 millioner, noe som utgjør 4,2 % av budsjettet. Størst avvik i prosent sett i forhold til regulert budsjett hadde næring med 9,4 %/4,2 millioner kroner. Det var også noe mindreforbruk på tannhelse, politiske styringsorganer og

kontrollorganer. Utdannings merforbruk var på kr 13,76 millioner som tilsvarte 1,3 % av budsjettet.

Mindreforbruket på *næring* knyttes til ubrukte fylkeskommunale tilskuddsmidler til næringsutvikling. Det var i hovedsak tilbakeførte midler fra utviklingsprosjekter som hadde blitt gjennomført i mindre omfang samt tre ubrukte tilsagn til interne fylkeskommunale utviklingsprosjekter som bidro til fagetatens mindreforbruk.

Merforbruket til *utdanning* forklares i årsberetningen med at det er en konsekvens av en rekke uforutsigbare variabler. Merforbruk på de videregående skolene var på kr 2,9 millioner som utgjorde 0,4 % av den totale rammen. Resultatet hadde sammenheng med kostnader utover budsjett på ordinær undervisning og landslinjer samt mindreforbruk på drift. Området annen opplæring viste merforbruk på kr 1,8 millioner som kunne knyttes til kjøp av grunnskoleopplæring for barn og unge som var institusjonsplassert i ulike kommuner i Troms. Merforbruket innen fag- og yrkesopplæringen på kr 5,3 millioner forklares med økning i antall lærekontrakter og stimuleringstilskudd til bedrifter. Utdanning sentralt hadde merforbruk på kr 3,9 millioner. Avviket er forklart med økte kostnader som følge av etterbetaling av lønn til miljøarbeidere og innkjøp av flere elev-pc-er.

I økonomiplanen var det i budsjettet for utdanning tatt høyde for innsparing som følge av nye lokaler skulle tas i bruk ved Senja vgs. skolested Finnfjordbotn. Overleveringen av skolen fra entreprenør skjedde i august 2017 som var to måneder senere enn opprinnelig avtalt.

På *samferdsel og miljø* var det mindreforbruk på kr 1,236 millioner, som tilsvarte 0,1 % av budsjettrammen for 2016. Mindreutgiftene innenfor kollektivtrafikken kom hovedsakelig fra økte passasjertall, både buss, båt og ferger. Merutgiftene innenfor fylkesveger var delt mellom økte driftskostnader og økte utgifter til dekkelegging. Totalt sett dekket merinntektene merutgiftene og det sto igjen kr 1,2 millioner av budsjettrammen til samferdsel og miljø for 2016. På området fylkesveg var det merforbruk på kr 10,6 millioner i 2016. Merforbruket hos Statens Vegvesen skyldes i hovedsak økte utgifter tilknyttet faste kontrakter og dekkelegging. Det var merforbruk innenfor diverse fellesutgifter og det gjaldt juridiske tjenester på nesten kr 4 millioner i forbindelse med en tvistesak med en entreprenør (Gryllefjordbrua).

Investeringsregnskapet for Troms fylkeskommune for 2016 viser at det påløp kr 42 millioner mer enn regulert budsjett. Avviket var på om lag 6,7 % samlet sett.

Troms fylkeskommune - regnskapsskjema 2B investering				
Investeringer i anleggsmidler pr. sektor	Regnskap 2016	Regulert budsjett 2016	Opprinnelig budsjett 2016	Regnskap 2015
Politiske styringsorganer	0,00	0	0	250 305,10
Stab og støttefunksjoner (inkl. bygg & eiendom)	220 363 390,10	212 991 900	228 425 000	193 206 481,13
Utdanningssektoren	19 654 449,20	19 659 300	0	10 112 595,41
Tannhelsesektoren	3 046 270,20	3 017 300	2 500 000	0,00
Kultursektoren	0,00	0	0	0,00
Samferdsels- og miljøsektoren	431 302 721,48	396 639 210	538 700 000	339 589 127,12
Næringssektoren	0,00	0	0	0,00
Sektorovergripende poster	0,00	0	0	685 722,00
Sum LN01	674 366 830,98	632 307 710	769 625 000	543 844 230,76

Avviket på om lag 6,7 % samlet sett på sum investeringer, skyldes i hovedsak at det på enkelte prosjekter hadde påløpt mer kostnader i 2016 enn prognostisert i budsjettoppfølgingen som ble behandlet i desember (sak 91/16). Det knyttet seg hovedsakelig til samferdselsprosjekter der fylkeskommunen får prognoser fra Statens vegvesen. De største avvikene var på Bjarkøyforbindelsen, hvor forbruket var på kr 30,472 millioner mer enn budsjettet. Prosjektet Gryllefjordbotn viste merforbruk i forhold til budsjett 2016 med kr 10,832 millioner. På prosjektet Langbakken var det kostnadsført kr 16 millioner mer enn budsjettet. På prosjektet Bardufoss Høgtun vgs. flyfag var det kr 6,931 millioner i mindreforbruk. Avvik skyldes også at kostnader på veiprojekt finansiert av eksterne midler (stat, kommuner og andre) ikke fullt ut er budsjettet. Det gjaldt blant annet Harstadpakken.

Brutto investeringsutgifter var kr 674,4 millioner i 2016. I 2016 ble inntektene i investeringsprosjektet kr 33,628 millioner lavere enn behovet tilsa. Det medførte et tilsvarende udekket beløp, som måtte finansieres i 2017. Det udekkede beløpet skyldes for en stor del at fremdriften på enkelte prosjekt likevel medførte større utgifter i 2016 enn forutsatt, og vil i all hovedsak kunne finansieres av ubrukte eller allerede vedtatte lånemidler i 2017-budsjettet.

Troms fylkeskommune - regnskapsskjema 2A investering					
Linje	Beskrivelse	Regnskap 2016	Regulert budsjett 2016	Opprinnelig budsjett 2016	Regnskap 2015
LN01	Investeringer i anleggsmidler	674 366 830,98	632 307 710	769 625 000	543 844 230,76
LN02	Utlån og forskutteringer	450 000,00	450 000	0	0,00
LN03	Kjøp av aksjer og andeler	5 198 966,00	1 100 000	0	3 313 406,00
LN04	Avdrag på lån	78 526 000,00	78 526 000	8 000 000	29 520 000,00
LN05	Dekning av tidligere års udekket	1 007 293,43	1 007 300	0	0,00
LN06	Avsetninger	3 514 719,00	2 843 100	0	22 452 835,00
LN07	Årets finansieringsbehov (L1:L6)	763 063 809,41	716 234 110	777 625 000	599 130 471,76
	<i>Finansiert slik:</i>				
LN09	Bruk av lånemidler	-258 102 050,00	-258 102 050	-596 926 000	-377 501 372,04
LN10	Inntekter fra salg av anleggsmidler	-3 233 018,00	-1 020 000	0	-30 399 120,00
LN11	Tilskudd til investeringer	-79 428 071,00	-82 363 760	-16 400 000	-45 817 740,00
LN12	Kompensasjon for merverdiavgift	-121 758 632,85	-117 356 200	-136 965 000	-97 990 625,02
LN13	Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	9 856 048,62	14 323 400	-3 732 000	11 973 502,07
LN14	Andre inntekter	0,00	0	-11 000 000	-2 104 559,85
LN15	Sum eksternt finansiering (L9:L14)	-452 665 723,23	-444 518 610	-765 023 000	-541 839 914,84
LN16	Overført fra driftsregnskapet 1)	-253 579 231,41	-253 587 500	-7 330 000	-45 564 564,49
LN17	Bruk av tidligere års udisponert	0,00	0	0	0,00
LN18	Bruk av avsetninger	-23 190 090,20	-18 128 000	-5 272 000	-10 718 699,00
LN19	Sum finansiering (L15:L18)	-729 435 044,84	-716 234 110	-777 625 000	-598 123 178,33
LN20	Udekket/udisponert L7-L19	33 628 764,57	0	0	1 007 293,43

I årsberetningen 2016 fremkommer at i henhold til vedtak i fylkestinget ble det gjennomført et låneopptak på 162,8 millioner kroner i 2016. Låneopptaket gikk til å finansiere investeringer innenfor i all hovedsak utdanningssektoren, samt et mindre lån til finansiering av utstyr til tannhelsesektoren. På grunn av stor beholdning av ubrukte lånemidler, noe som skyldes forskyvning i investeringsprosjektene fremdrift, ble det i 2016 ikke tatt opp nye lån til finansiering av samferdselsinvesteringer slik som forutsatt i opprinnelig budsjett for 2016. Ubrukte lånemidler ble redusert med 93,7 millioner kroner i løpet av 2016. I tabellen nedenfor er oversikt over finansiering av investeringene:

Beskrivelse	Regnskap 2016	Regulert budsjett 2016	Opprinnelig budsjett 2016	Regnskap 2015
Salg av driftsmidler og fast eiendom	-2 078 775,00	-307 000	0	-30 343 900,00
Andre salgsinntekter	0,00	0	-11 000 000	-2 098 555,63
Overføringer med krav til motytelse	11 797 585,63	16 103 500	-3 732 000	13 102 590,31
Kompensasjon for merverdiavgift	-121 758 632,85	-117 356 200	-136 965 000	-97 990 625,02
Støtligge overføringer	-76 352 571,00	-79 333 260	-14 000 000	-45 717 740,00
Andre overføringer	-3 075 500,00	-3 030 500	-2 400 000	-100 000,00
Renteinntekter og utbytte	0,00	0	0	-6 004,22
Bruk av lån	-258 102 050,00	-258 102 050	-596 926 000	-377 501 372,04
Salg av aksjer og andeler	-1 154 243,00	-713 000	0	-55 220,00
Mottatte avdrag på utlån	-1 941 537,01	-1 780 100	0	-1 129 088,24
Overført fra driftsregnskapet	-253 579 231,41	-253 587 500	-7 330 000	-45 564 564,49
Bruk av disposisjonsfond	-4 500 000,00	-7 200 000	-2 700 000	0,00
Bruk av bundne driftsfond	2 496 567,20	0	0	-10 603 672,00
Bruk av ubundne investeringsfond	-1 100 000,00	-2 672 000	-2 572 000	0,00
Bruk av bundne investeringsfond	-20 086 657,40	-8 256 000	0	-115 027,00
Udekket/udisponert	33 628 764,57	0	0	1 007 293,43

Netto driftsresultat, disposisjonsfond og lånegjeld

Troms fylkeskommune hadde i 2016 et netto driftsresultat på 210 millioner kroner som tilsvarer 4,8 %. Det var noe høyere enn anbefalt minimum på 4 %, og høyere enn forutsatt i vedtatt budsjett for 2016. Dette kom som følge av at egenkapitalgraden i investeringene hadde økt og dels forhold som hadde bidratt til lavere utgifter og høyere inntekter. Disposisjonsfondet ble redusert fra 182 millioner kroner til 169 millioner kroner. Gjeldsgraden i prosent av brutto driftsinntekter var økt fra 48,1 til 48,8 %.

7.3 Budsjett 2017/økonomiplan 2017-2020

Fra fylkesrådets forslag til økonomiplan 2017-2020

Videre innfasing av nytt inntektssystem, regjeringens forslag til statsbudsjett, oppdaterte framskrivninger av befolkningsutvikling og endringer i pensjonskostnadene ga ifølge fylkesrådet behov for betydelige kostnadsuttak både i 2017 og i resten av økonomiplanperioden. Budsjettet for 2017 la opp til en samlet reduksjon i driftsnivå på drøyt 60 millioner kroner.

Den foreslåtte økonomiplanen hadde en netto driftsramme på sektorene på 2,84 milliarder kroner i 2017. Innstilling til økonomiplan var i balanse, men praktisk talt uten avsetning til disposisjonsfond eller egenkapital i investeringene.

Det vises til at den økonomiske stillingen til Troms fylkeskommune er utfordrende. Det vises til at statsbudsjettet for 2017 innebærer realnedgang i frie inntekter på 15 millioner kroner for Troms fylkeskommune dersom føringene knyttet til bevilgningene i statsbudsjettet skal følges. Videre vises til innfasingen av nytt inntektssystem, tap som følge av oppdaterte vekter og kriterier i inntektssystemet og bare delvis prisjustert Nord-Norge-tilskudd. Det er lagt til grunn nedgang i rammetilskuddet i økonomiplanperioden.

Om **netto driftsresultat** vises det til fylkesrådets målsetning for økonomiplan 2016-2019 som var på 4 % gjennom en langsiktig omstillingsprosess. Med inntektsnivået i 2015 utgjorde dette kr 170 millioner kroner. Det vises til at i en krevende omstillingsfase var dermed ikke den målsetningen prioritert. Planlagt resultat for årene 2017-2020 var i fylkesrådets innstilling til økonomiplan på 0,1 %, 0,1 %, 0,2 % og 0,1 %.

Når det gjelder *disposisjonsfond*, var avsetningen i 2015 på kr 183 millioner kroner og det ble i budsjettoppfølgingene gjennom 2016 gjort vedtak om både bruk av og avsetning til fondet. Netto ble det brukt kr 13,5 millioner av disposisjonsfondet. Det vises til at fylkeskommunen bør ha et disposisjonsfond på mellom kr 220 og 425 millioner kroner for å ha et fond i intervallet for anbefalt nivå. Fylkesrådet hadde som langsiktig målsetning å øke disposisjonsfondet til det anbefalte nivået, men viste til at heller ikke det målet ville få prioritet i en omstillingsfase.

Budsjettert fondsavsetning i økonomiplanperioden er i tabellen nedenfor.

Tabell. Disposisjonsfond. I 1000 kroner

Disposisjonsfond pr 31.12.2015	183 075
Bruk av disposisjonsfond budsjettoppfølging per 30.4., 31.8. og 15.10.2016	-19 973
Avsetning til disposisjonsfond premieavvik budsjettoppfølging per 15.10.2016	6 388
Planlagt disposisjonsfond pr 31.12.2016	169 490
Forutsatt bruk disposisjonsfond til egenkapital investeringer i 2017	-61 950
Avsetning til disposisjonsfond i innstilling til økonomiplan 2017-2020	25 358
Planlagt disposisjonsfond pr 31.12.2020	132 898

Det var kraftig vekst i *lånegjelden* over en 10-årsperiode. Ved utgangen av 2016 var planlagt netto lånegjeld på om lag anbefalt maksimumsnivå (50 % av årlige driftsinntekter). Men lånegjelden beskrives å bli sterkt økende i perioden fra 2,3 milliarder kroner til nesten 3,2 milliarder kroner i 2020. Med utgangspunkt i inntektsnivået i 2016 ville gjeldsgraden øke til 74,5 %. Fylkesrådet viste til å ha en målsetning om at samlet gjeldsbelastning ikke skulle øke i vesentlig grad utover allerede vedtatt nivå.

Nye driftstiltak

Fylkesrådet viste til at det var lite rom for å bevilge friske midler til nye tiltak i økonomiplanperioden utover føringene som lå i statsbudsjettet. Det foreslås fullfinansiering av elev- og lærlingeombud samt mobbeombud, økt bevilgning til SMISO, fast bevilgning til Marborg og midler til omstillingsprosjekt i 2017. Til sammen foreslås det at det bevilges 25,433 millioner kroner i 2017 og 25,433 millioner kroner fra 2018. Det ble funnet rom for noen omprioriteringer innenfor rammen på utdanning og næring. Tiltakene/kostnadene er spesifisert under innsparing da de forutsetter at kostnadene på andre områder tas ned for at de skal kunne gjennomføres. Tiltakene er spesifisert i tabellen nedenfor.

Tabell. Nye tiltak i økonomiplan 2017-2020. I 1000 kr

	2017	2018	2019	2020
Politikerområdet:				
Marborg	50	50	50	50
SMISO	50	50	50	50
Fullfinansiering elev- og lærlingombud samt mobbeombud		900	900	900
Prosjekt omstilling	1 500			
Utdanning:				
<u>Føringer i statsbudsjettet:</u>				
Læringsstilskuddet	3 350	3 350	3 350	3 350
Utvidet rett til videregående opplæring for innvandrere	1 400	1 400	1 400	1 400
Samferdsel:				
<u>Føringer i statsbudsjettet:</u>				
Styrking vegvedlikehold (tab C)	18 479	18 479	18 479	18 479
Økt CO2 avg. Mineralolje. Lokale båtruter	400	400	400	400
Økt CO2 avg. Mineralolje. Fylkesvegferjer	600	600	600	600
Stab og støtte:				
Prosjekt "Forenkling digitalisering fylkeskommunene FINT3"	400			
Økning i KS-kontingent utover prisvekst	204	204	204	204
SUM ENDRINGER STATSBUJSJETTET	26 433	25 433	25 433	25 433

Innsparinger

Det vises til behov for betydelige og økende innsparinger i økonomiplanperioden. Behovet var 60 millioner kroner i 2017, økende til 140 millioner kroner i 2020. Innsparingene inkluderte økte innsparinger fra 2017 som var vedtatt i økonomiplan 2016-2019. Fordelingen av innsparinger fremkommer i tabellen nedenfor.

Tabell. Innsparing i økonomiplan 2017-2020. Endring fra 2016. I 1000 kr

	2017	2018	2019	2020
POLITIKEROMRÅDET	-234	-419	-603	-603
Gatejuristen	-100	-200	-300	-300
Norsk pensjonistforbund Troms	-84	-169	-253	-253
Fylkesrådets disposisjon	-50	-50	-50	-50
UTDANNING:	-23 400	-29 220	-44 740	-54 360
Herav:				
Årlig reduksjon antall grupper/tilbudsstruktur	-4 050	-12 375	-15 513	-15 513
Flatt nedtrekk	-12 913	-6 000		
Utstyr, inv. omb. Renov	-9 000	-6 788		
Læremidler	-1 000			
Etter og videreutd.	-1 000			
Allerede vedtatte innsparinger i økplan 16-19	-6 237	-10 137	-19 787	-19 787
Ikke spesifisert		-5 820	-21 340	-30 960
Sum andre områder	-34 200	-41 120	-56 640	-66 260
4. Forventet merkostnad og nedtrekk på ramme				
a) Driftstilskudd spesialunderv.	2 000	2 000	2 000	2 000
b) Økt behov særskilt norsk undervisning	1 800	1 800	1 800	1 800
c) Innføringsklasser	2 600	3 700	3 700	3 700
d) Fullføringsrett	1 000	1 000	1 000	1 000
e) FTM Samspill for økt gjennomføring	3 000	3 000	3 000	3 000
f) Økte lisenskostnader VIGO	400	400	400	400
Sum merkostnad/nedtrekk ramme	10 800	11 900	11 900	11 900
TANNHELSE	-3 200	-3 680	-5 500	-6 650
Herav:				
Høyere priser for voksne betalende	-350	-350	-350	-350
Produktivitetsutvikling og ekstraordinære ansatteavtaler	-2 850	-3 330	-3 500	-3 500
Ikke spesifisert			-1 650	-2 800
KULTUR	-1 900	-2 630	-4 040	-4 930
Herav:				
Kutt prisstigning	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Bortfall ordning driftstilskudd til studieforbund	-200	-400	-400	-400
Red. i tilskuddsordninger frivillige lag og foreninger	-400			
Innkjøp kunst	-100			
Vakanser på etaten	-270			
Reduksjon i nordnorsk kulturavtale		-770	-770	-770
Korr. midlertidig innsp. som erstatter med varig tiltak	670	670	670	670
Ikke spesifisert		-530	-1 940	-2 830
SAMFERDSEL	-27 000	-33 890	-52 250	-63 790
Herav:				
Innsparte kapitalutgifter	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Reduksjonen kollektiv	-17 000	-17 000	-17 000	-17 000
Ikke spesifisert		-6 890	-25 250	-36 790
NÆRING	-1 200	-1 450	-2 110	-2 530
Herav:				
Økning næringsfondet	3 547	3 547	3 547	3 547
Regional transportstøtte	-4 747	-4 746	-4 745	-4 744
STAB OG STØTTEFUNKSJONER	-3 600	-4 430	-6 650	-8 040
Herav:				
Personalforsikring	-300	-300	-300	-300
Skadeforsikring	-500	-500	-500	-500
Personalpolitiske tiltak	-300	-300	-300	-300
Energi	-2 500	-2 530	-2 530	-2 530
Ikke spesifisert			-3 020	-4 410
SUM NETTO INNSPARINGER	-60 534	-75 719	-115 893	-140 903

Investeringer og finansiering

Det ble lagt opp til samlet investering i økonomiplanen på nesten 1,903 milliarder kroner. Av det var lånefinansiering på 1,35 milliarder kroner, 335 millioner finansieres ved merverdiavgiftskompensasjon knyttet til investeringene, 187 millioner med rassikringsmidler, kr 1,6 millioner refusjoner og kr 30 millioner kroner overføring fra drift (egenkapital). Nesten kr 1,5 milliarder av investeringene var knyttet til samferdsel. Investeringene i økonomiplanen var i all hovedsak videreføring av tidligere økonomiplanvedtak.

Gjeld

Ved utgangen av 2016 ville fylkeskommunen ha om lag 2,3 milliarder kroner i lånegjeld. Det foreslås låneopptak på til sammen 1,35 milliarder kroner samtidig som det er planlagt betalt

513 millioner kroner i avdrag i økonomiplanen. Samlet lånegjeld i utgangen av økonomiplanperioden ville være nesten kr 3,2 milliarder.

Finansutgifter

I tabellen nedenfor er finansutgiftene i økonomiplanperioden vist:

	2017	2018	2019	2020
Låneopptak	328 925	470 855	365 580	184 430
Renter	63 149	70 766	84 694	91 034
Avdrag	105 860	120 780	136 350	150 690
SUM renter og avdrag	169 009	191 546	221 044	241 724

7.3.1 Fylkestingets vedtak

Fylkestinget traff i sak 90/16 *Budsjett 2017/Økonomiplan 2017-2020* følgende vedtak:

1. Fylkestinget vedtar følgende økonomiske rammer for økonomiplanen 2017-2020.

Minus=inntekt, Pluss=utgift. 2017-kroner hele økonomiplanen. Beløp i 1000 kr	Vedtatt 2016	2017	2018	2019	2020
00 Politiske styringsorganer	28 608	32 318	30 633	31 849	30 449
01 Kontrollorganer	5 178	5 292	5 292	5 292	5 292
10 Stabs- og støttefunksjoner	151 768	150 476	148 996	146 776	145 386
20 Utdanning	1 062 996	1 046 952	1 041 132	1 025 612	1 015 992
40 Tannhelse	123 547	118 256	117 776	115 956	114 806
50 Kultur	95 812	95 493	94 752	93 335	92 436
60 Samferdsel	1 276 495	1 300 480	1 293 590	1 275 230	1 263 690
70 Næring	44 927	47 767	47 517	46 857	46 437
90 Sektorovergripende poster. Spesifisert:	-23 042	41 119	23 411	-2 304	-22 212
Innsparing sentraladm. Fordeles i løpet av året	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Avsetning til lønnsvekst 2017	32 700	32 700	32 700	32 700	32 700
Avsetning lønnsvekst 2016, 2,7 pst.	42 162	32 162	32 162	32 162	32 162
Pensjonsutgifter	34 667	60 800	60 800	60 800	60 800
Mva kompensasjon (samlepost til fordeling)	-7 692	-7 692	-7 692	-7 692	-7 692
Leieinntekter UfT (lokaler flyfag)	-270	-648	-648	-648	-648
Leieinntekter Nord-Troms vgs (Lerøy Aurora AS og Skjervøy kommune)	-264	-633	-633	-633	-633
Ref. kapitalutgifter fra Tromsø kommune Rassikring	-582	-552			
Ref. Kveøy-forbindelsen (Kvæfjord kommune og Kveøyforbindelsen AS)	-1 250	-1 250	-1 250	-1 250	-1 250
Ref. kapitalutgifter Dale-Alvestad Harstad kommune	-2 002	-1 954	-1 906	-1 859	-1 859
Refusjon kapitalutgifter TANN-bygget fra staten	-17 234	-14 092	-13 841	-13 600	-13 354
Refusjon fra samferdsel	-2 400	-1 200	-1 700	-3 680	-4 715
Dekning kapitalutgifter fra etatene	-66 577	-54 922	-72 981	-97 004	-116 123
A Sum sektorer, netto utgifter	2 766 288	2 838 152	2 803 098	2 738 602	2 692 275
Skatteinntekter	-840 000	-890 000	-890 000	-890 000	-890 000
Inntektsutjevning	-104 000	-103 000	-103 000	-103 000	-103 000
Ramme tilskudd	-1 996 915	-2 010 588	-2 001 754	-1 965 629	-1 941 812
B Sum inntekter (ekskl. renter)	-2 940 915	-3 003 588	-2 994 754	-2 958 629	-2 934 812
C BRUTTO DRIFTSRESULTAT (=A+B)	-174 627	-165 436	-191 656	-220 027	-242 537
Renteutgifter	79 620	63 149	70 766	84 694	91 034
Aksjeutbytte	-1 000				
Renteinntekter	-5 500	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Rentekompensasjon skolebygg	-3 610	-2 500	-2 385	-2 175	-1 965
D Netto renteutgifter	69 510	55 649	63 381	77 519	84 069
E Avdrag på lån	102 118	105 860	120 780	136 350	150 690
F NETTO DRIFTSRESULTAT (=C+D+E)	-2 999	-3 927	-7 495	-6 158	-7 778
Brukt slik:					
Avsetning til bruk av disposisjonsfond	2 999	3 927	7 495	6 158	7 778
Avsetning til bruk av disposisjonsfond - premieavvik					
Overføringer til investeringsregnskapet					
Dekning/bruk av tidligere års under-/overskudd					
G REGNSKAPSMESSIG RESULTAT	0	0	0	0	0

2. De vedtatte rammene gir følgende netto driftsresultat for perioden:

	2017	2018	2019	2020
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene	0,1%	0,2%	0,1%	0,2%

Fylkestinget konstaterer at den økonomiske stillingen til Troms fylkeskommune er svak. Netto driftsresultat omtrent null hele perioden, og vi mangler driftsreserver til å takle omstilling og uforutsette utgifter. Gjelden er ikke spesielt høy isolert sett, men sett i sammenheng med lavt netto driftsresultat og

disposisjonsfondet er renter og avdrag en stor belastning for økonomien. Investeringer i økonomiplanen øker gjeldsgraden betydelig.

3. Fylkestinget ser med bekymring på det voksende premieavviket som vil belaste økonomien til fylkeskommunen i årene fremover. Dersom det er netto mindreforbruk i budsjettoppfølginger gjennom året eller regnskapsresultat bør dette settes av til disposisjonsfond premieavvik.

4. Fylkestinget vedtar følgende nye driftstiltak. I 1000 kroner:

	2017	2018	2019	2020
Politikerområdet:				
Marborg	50	50	50	50
SMISO	50	50	50	50
Fullfinansiering elev- og lærlingombud samt mobbeombud		900	900	900
Prosjekt omstilling	1 500			
Utdanning:				
Føringer i statsbudsjettet:				
Lærlingtilskuddet	3 350	3 350	3 350	3 350
Utvidet rett til videregående opplæring for innvandrere	1 400	1 400	1 400	1 400
Samferdsel:				
Føringer i statsbudsjettet:				
Styrking vegvedlikehold (tab C)	18 479	18 479	18 479	18 479
Økt CO2 avg. Mineralolje. Lokale båtruter	400	400	400	400
Økt CO2 avg. Mineralolje. Fylkesvegferjer	600	600	600	600
Stab og støtte:				
Prosjekt "Forenkling digitalisering fylkeskommunene FINT3"	400			
Økning i KS-kontingent utover prisvekst	204	204	204	204
SUM ENDRINGER STATSBUJSJETTET	26 433	25 433	25 433	25 433

5. Fylkestinget vedtok følgende innsparinger i økonomiplanen. I 1000 kr:

	2017	2018	2019	2020
POLITIKEROMRÅDET	-234	-419	-603	-603
Gatejuristen	-100	-200	-300	-300
Norsk pensjonistforbund Troms	-84	-169	-253	-253
Fylkesrådets disposisjon	-50	-50	-50	-50
UTDANNING:	-23 400	-29 220	-44 740	-54 360
Herav:				
Årlig reduksjon antall grupper/tilbudsstruktur	-4 050	-12 375	-15 513	-15 513
Flatt nedtrekk	-12 913	-6 000		
Utstyr, inv. omb. Renov	-9 000	-6 788		
Læremidler	-1 000			
Etter og videreutd	-1 000			
Allerede vedtatte innsparinger i økplan 16-19	-6 237	-10 137	-19 787	-19 787
Ikke spesifisert		-5 820	-21 340	-30 960
Sum andre områder	-34 200	-41 120	-56 640	-66 260
4. Forventet merkostnad og nedtrekk på ramme				
a) Driftstilskudd spesialunderv.	2 000	2 000	2 000	2 000
b) Økt behov særskilt norsk undervisning	1 800	1 800	1 800	1 800
c) Innføringsklasser	2 600	3 700	3 700	3 700
d) Fullføringsrett	1 000	1 000	1 000	1 000
e) FTM Samspill for økt gjennomføring	3 000	3 000	3 000	3 000
f) Økte lisenskostnader VIGO	400	400	400	400
Sum merkostnad/nedtrekk ramme	10 800	11 900	11 900	11 900
TANNHELSE	-3 200	-3 680	-5 500	-6 650
Herav:				
Høyere priser for voksne betalende	-350	-350	-350	-350
Produktivitetsutvikling og ekstraordinære ansatteavtaler	-2 850	-3 330	-3 500	-3 500
Ikke spesifisert			-1 650	-2 800
KULTUR	-1 900	-2 630	-4 040	-4 930
Herav:				
Kutt prisstigning	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Bortfall ordning driftstilskudd til studieforbund	-200	-400	-400	-400
Red. i tilskuddsordninger frivillige lag og foreninger	-400			
Innkjøp kunst	-100			
Vakanser på etaten	-270			
Reduksjon i nordnorsk kulturavtale		-770	-770	-770
Korr. midlertidig innsp. som erstatter med varig tiltak	670	670	670	670
Ikke spesifisert		-530	-1 940	-2 830
SAMFERDSEL	-27 000	-33 890	-52 250	-63 790
Herav:				
Innsparte kapitalutgifter	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Reduksjonen kollektiv	-17 000	-17 000	-17 000	-17 000
Ikke spesifisert		-6 890	-25 250	-36 790
NÆRING	-1 200	-1 450	-2 110	-2 530
Herav:				
Økning næringsfondet	3 547	3 547	3 547	3 547
Regional transportstøtte	-4 747	-4 746	-4 745	-4 744
STAB OG STØTTEFUNKSJONER	-3 600	-4 430	-6 650	-8 040
Herav:				
Personalforsikring	-300	-300	-300	-300
Skadeforsikring	-500	-500	-500	-500
Personalpolitiske tiltak	-300	-300	-300	-300
Energi	-2 500	-2 530	-2 530	-2 530
Ikke spesifisert			-3 020	-4 410
SUM NETTO INNSPARINGER	-60 534	-75 719	-115 893	-140 903

6. Fylkestinget vedtar følgende investeringer og finansiering i økonomiplanperioden:

	BUD 2017	BUD 2018	BUD 2019	BUD 2020	sum økplan 2017-2020
Utdanning	159 850	102 300	102 300	72 100	436 550
Samferdsel	366 764	565 000	373 150	162 500	1 467 414
SUM INVESTERINGER	526 614	667 300	475 450	234 600	1 903 964
Finansiering:					
Bruk av rentekompensasjonslån	-143 900	-143 900	-143 900	-	-431 700
Bruk av ordinære lån	-185 425	-326 955	-221 680	-184 430	-918 490
Tilskudd til investeringer	-107 200	-65 200	-14 385	-	-186 785
Kompensasjon for merverdiavgift	-81 789	-122 945	-87 985	-42 670	-335 389
Refusjoner	-800	-800	-	-	-1 600
SUM ekstern finansiering	-519 114	-659 800	-467 950	-227 100	-1 873 964
Overføring fra drift sektorene	-7 500	-7 500	-7 500	-7 500	-30 000
Sum finansiering	-526 614	-667 300	-475 450	-234 600	-1 903 964

7. Følgende låneopptak dekkes innenfor rammen til samferdsel:

- a. Alle rentekompensasjonslån knyttet til vegformål
- b. Alle ordinære låneopptak i økonomiplanperioden

8. Refusjoner på rentekompensasjonslån, tilskudd fra Harstad kommune (Bjarkøyforbindelsen) og Karlsøy kommune (Langsundforbindelsen) inntektsføres på rammen til samferdsel.

9. Avdragstiden på nye ordinære låneopptak til vegformål og skolebygg settes til;

- a. 30 år for skolebygg
- b. 40 år for vegformål

10. Fylkestinget ber Fylkesrådet legge fram en fylkestingssak i 2017 som utreder muligheten for å finansiere ny videregående skole i Harstad, eventuelt gjennom driftsbesparelser i skolestrukturen.

Budsjett 2017:

I tekstboksen nedenfor er fylkestingets budsjettvedtak for 2017.

1. Det vedtas et netto driftsbudsjett på kr 2.838.152.000.
2. Skattøret settes til 2,65 prosent som er høyeste lovlige sats i henhold til statsbudsjettet. Dersom skattøret endret ved behandling av statsbudsjettet i Stortinget, endres skattøret i tråd med denne endringen.
3. Fylkestinget vedtar et investeringsbudsjett på kr 526.614.000 hvorav kr 329.325.000 finansieres ved låneopptak. Av låneopptaket er 143.900.000 kroner lån med rentekompensasjon og 20 års løpetid.

Investeringsbudsjettet fordeler seg med kr 159.850.000 på utdanning og kr 366.7764.000 på samferdsel.

4. Budsjett til kontrollorganer, inklusiv kjøp av revisjonstjenester fra KOMREV NORD og kontrollutvalg for 2017 vedtas med netto driftsutgifter på kr 5.292.000 inklusive prisvekst.
5. Fylkeskommunens trekkrettigheter settes til 50 mill. kroner i 2017.
6. Tannlegetakstene økes med 3 prosent.
7. Det inntektsføres fra disposisjonsfond «IT-infrastruktur» 3,5 mill kroner til anskaffelse/oppgradering av fylkeskommunens IT infrastruktur.
8. Det inntektsføres fra disposisjonsfond «nærings- og fiskeflåtefondet» 1,7 mill. kroner til utbetaling av innvilget lån i 2016.
9. Det gjøres følgende endringer i budsjettet:
 - a. Elev- og læringombud samt mobbeombud flyttes fra stab- og støttefunksjoner til politikerområdet.
 - b. Tilknytningsavgiften til Bredbåndsfylket flyttes fra stab- og støttefunksjoner, tannhelse og utdanning til næring

Endringene har ingen nettoeffekt på budsjettet.

10. Fylkestinget delegerer til fylkesrådet å:
 - a. Fordele avsetninger til lønnsvekst i tråd med resultatene av lønnsforhandlingene i 2016 (helårsvirkning) og 2017
 - b. Justere innleggelse av nye tiltak foreslått i budsjett 2017 i forhold til merverdiavgift
 - c. Fordele samlepost merverdiavgiftskompensasjon forholdsvis på alle etater.
 - d. Fordele innsparing på 1,6 mill kroner i sentraladministrasjonen
 - e. Justere for økte pensjonsutgifter herunder løpende premie KLP og SPK samt reguleringspremie.

Driftsbudsjettet

I tabellen nedenfor er fordelingen av driftsbudsjettet på de ulike sektorene.

Troms fylkeskommune	Forslag Budsjett	Vedtatt	Regnskap
Budsjettskjema 1B Drift	2017	Budsjett 2016	2015
1 Politiske styringsorganer	32 318 000	28 608 000	29 635 865,32
2 Kontrollorganer	5 292 000	5 178 000	4 698 880,79
3 Stab- og støttefunksjoner	150 476 000	151 768 000	141 874 769,20
4 Utdanning	1 046 952 000	1 062 996 000	1 034 691 689,79
5 Tannhelse	118 256 000	123 547 000	123 413 171,20
6 Kultur	95 493 000	95 812 000	93 263 813,87
7 Samferdsel	1 300 480 000	1 276 495 000	1 209 841 321,46
8 Plan og næring	47 767 000	44 927 000	44 515 943,92
9 Sektorovergripende poster	41 119 000	-23 042 000	-20 080 764,13
10 Sum fordelt til drift SUM (L1:L9)	2 838 152 000	2 766 288 000	2 661 854 691,42

Budsjettrammen for 2017 for **utdanning** var på kr 1,047 milliarder som var en realnedgang fra 2016 på kr 16 millioner. I dette lå det rammenedtrekk på 23,4 millioner kroner som var en økning på 18 millioner kroner fra økonomiplanen 2016-2019. I tillegg var det forventet merkostnader på 10,8 millioner kroner som følge av igangsatt aktivitet. Det ga en samlet innsparing og omprioritering på kr 34,2 millioner i 2017. Det vises i økonomiplanen til at det vil bli krevende fordi over halvparten av årsbudsjettet for 2017 var bundet opp i igangsatt aktivitet for skoleåret 2016/2017. I tråd med føringene i statsbudsjettet var rammen øket med kr 3,35 millioner til økt lærlingtilskudd og kr 1,4 millioner til utvidet rett til videregående opplæring for innvandrere. I tillegg er budsjettet prisjustert med kr 4,1 millioner kroner. Midler til Bredbandsfylket ble flyttet til næring, og hadde ingen netto effekt.

Endringer vises i tabellen nedenfor som inngår i økonomiplanen:

Endring (i 1000 kr)	2017	2018	2019	2020
Endringer:				
Prisvekst 2017	4 118	4 118	4 118	4 118
Nye tiltak:				
Planlagt innsparing				
Årlig reduksjon antall grupper/tilbudsstruktur	-4 050	-12 375	-15 513	-15 513
Flatt nedtrekk	-12 913	-6 000		
Utstyr, inv. omb. Renov	-9 000	-6 788		
Læremidler	-1 000			
Etter og videreutd	-1 000			
Samlokalisering Høgtun/Bardufoss fra H2017	-2 100	-6 000	-6000	-6000
Endring skolestruktur ytre Midt-Troms fra H2016	-3 300	-3 300	-3300	-3300
Sammenslåing TMS og Breivika fra H2018				-4500
Andre vedtatte innsparinger i økplan 16-19	-837	-837	-10 487	-10 487
Ikke spesifisert		-5 820	-21 340	-30 960
Forventa merkostnader				
a) Driftstilskudd spesialunderv.	2 000	2 000	2 000	2 000
b) Økt behov særskilt norsk undervisning	1 800	1 800	1 800	1 800
c) Innføringsklasser	2 600	3 700	3 700	3 700
d) Fullføringsrett	1 000	1 000	1 000	1 000
e) FTM Samspill for økt gjennomføring	3 000	3 000	3 000	3 000
f) Økte lisenskostnader VIGO	400	400	400	400
Annet				
Lærlingetilskudd	3 350	3 350	3 350	3 350
Utvidet rett til videregående oppl. for innvandrere	1 400	1 400	1 400	1 400
Tilknytningsavgift Bredbandsfylket Troms	-1 512	-1 512	-1 512	-1 512
SUM ENDRNG	-16 044	-21 864	-37 384	-51 504

Som vi ser i tabellen er det lagt inn innsparinger i 2017 som følge av samlokalisering Høgtun/Bardufoss og endret skolestruktur ytre Midt-Troms.

I økonomiplanen vises det blant annet til «*Hovedutfordringene i økonomiplanperioden er å redusere arealbruken, ta ned driftsutgiftene og oppgradere den gamle bygningsmassen til dagens krav og standard. Fylkesrådet vil komme tilbake til dette i egen sak i løpet av 2017*».

I økonomiplanen 2017-2020 presenteres for utdanning – slik som i økonomiplan 2016-2019 – prioriteringer, hovedmål, strategier, tiltak for utdanning og opplæring.

I budsjettoppfølging i februar 2017 ble utdanning sitt driftsbudsjett regulert opp med kr 1,649 millioner og rammen ble totalt kr 1,048 milliarder. Oppjusteringen var knyttet lærlingtilskuddet.

Budsjettrammen for 2017 for **tannhelse** var på kr 118,256 millioner. Endringen i rammen besto av prisvekst og innsparing på kr 2,2 millioner. Midler til tilknytningsavgift Bredbåndsfylket var flyttet til næring og hadde ikke netto effekt. Det fremkommer at en del oppgaver finansieres gjennom tilskuddsordninger fra Helse- og omsorgsdepartementet, Helsedirektoratet eller Universitetet i Tromsø.

Budsjettrammen for 2017 for **kultur** var på kr 95,49 millioner.

For **samferdsel og miljø** var driftsbudsjettet for 2017 på kr 1,3 milliarder. Endringen i rammen fra budsjett 2016 var en netto økning på om lag kr 24 millioner og bestod av prisvekst, økte overføringer fra staten til innhenting av forfall på fylkesvegene og kompensasjon for økt CO2-avgift for ferge- og båtruter samt reduksjon av rammen, inkludert justeringer i henhold til vedtatt økonomiplan for perioden 2016-2019. Det er også trukket ut konserninterne kjøp i forbindelse med omorganisering av Troms fylkestrafikk.

Endring (i 1000 kr)	2017	2018	2019	2020
Endringer:				
Omorganisering TFT, overføring stab/støtte, Ftg. 34/16	-596	-596	-596	-596
Prisvekst 2017	32 102	32 102	32 102	32 102
Nye tiltak:				
Planlagt innsparing				
Innsparte kapitalutgifter	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Reduksjonen kollektiv	-17 000	-17 000	-17 000	-17 000
Ikke spesifisert		-6 890	-25 250	-36 790
Styrking vegvedlikehold (Tab. C)	18 479	18 479	18 479	18 479
Økt CO2 avg. Mineralolje. Lokale båtruter	400	400	400	400
Økt CO2 avg. Mineralolje. Fylkesvegferjer	600	600	600	600
SUM ENDRNG	23 985	17 095	-1 265	-12 805

I tillegg var det flytting av midler mellom veivedlikehold og kapitalutgifter i samsvar med planlagte låneopptak og beregnede kapitalutgifter i perioden. I budsjettoppfølgingen i februar 2017, i sak 24/17, fikk samferdsel nedtrekk på rammen på kr 7, 663 millioner. Samlet ramme ble justert til kr 1,293 milliarder.

Driftsbudsjettet for **næring** i 2017 var på kr 47,7 millioner.

Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet for 2017 fordelte seg ifølge fylkestingets vedtak på kr 159 850 000 på utdanning og kr 366 764 000 på samferdsel.

På utdanning fordelte investeringsrammen for 2017 seg på:

- Senja videregående skole, Finnfjordbotn – nybygg

- Bardufoss Høgtun videregående skole – ny skole
- Ny videregående skole i Breivika – nybygg og ombygging
- Nord-Troms videregående skole – skolested Skjervøy

På samferdsel gjaldt investeringene:

- Bjarkøyforbindelsen
- Langsundforbindelsen
- Langbakken

De to store prosjektene Bjarkøyforbindelsen og Langsundforbindelsen bandt opp det meste av budsjetttrammene i perioden 2017-2020. Bjarkøyforbindelsen ble også betydelig dyrere enn det som var kostnadsanslagene da det ble lagt inn i budsjettet ved oppstarten. Nytt kostnadsanslag i 2016 ga en økning på 238 millioner kroner. Kostnadsanslaget for Langsundforbindelsen var usikkert da forbindelsen var utsatt minst 2 år i påvente av rettssak og KS2-utredning, men det ble forventet en betydelig kostnadsøkning også for dette prosjektet. I tillegg skulle det være finansiering av oppstartede prosjekter som Harstadpakken, Langbakken og planlegging av Ullsfjordbindelsen. Med unntak av midler til Transportnett Tromsø i 2017 og 1 million kroner per år til kollektivinfrastruktur ble det derfor ikke lagt inn nye lånefinansierte tiltak i økonomiplanperioden. Det vises til at det ved bruk av driftsmidler likevel blir mulig å finansiere to nye tiltak for G/S-tilrettelegging og i tillegg finansieres fem prosjekter av fornyingsmidler som overføres fra drift til investering.

Rassikring er ført opp i henhold til planlagt ramme for siste år i rassikringsplanen for 2014-2017, men rassikring Fv2 Aun kommer inn og må prioriteres foran Røynesbukta. Ny rassikringsplan for perioden 2018-2021 er ikke vedtatt ennå. Foruten Røynesbukta forventes det at flere tiltak bli tildelt midler i neste periode. Disse vil bli innarbeidet ved senere rullinger av økonomiplanen.

Ordnningen med rentekompensasjon for transporttiltak ble innført fra 2010 og kom etter behandling av Nasjonal Transportplan for perioden 2010-2019. Selv om ordningen forutsettes å fortsette til og med 2019 er den likevel avhengig av årlige budsjettbevilgninger. I økonomiplanen har fylkeskommunen forutsatt at ordningen vedvarer på samme nivå som for 2016 til og med 2019. For 2020 er derfor alle lån forutsatt opptatt som ordinære lån uten renterefusjon.

7.3.2 Fylkesrådets oppfølging av budsjettvedtak

Fylkesrådet ga gjennom året saker med budsjettoppfølging til fylkestinget. I sak 51/17 var budsjettoppfølging pr 30.4.2017 innenfor drift. Budsjettoppfølgingen per 30.4. viste at det ikke var store endringer i driften sett i forhold til vedtatt budsjett. Utdanning meldte om merforbruk på 8,6 millioner kroner. Det vises til at usikkerheten er stor tidlig på året, og det legges i saken opp til at utdanning må finne inndekning for merforbruket innenfor egne rammer.

Den største endringen var knyttet til inntektsføring av tidligere års mindreforbruk på til sammen 55,6 millioner kroner. Inntekten ble foreslått disponert til å følge opp fylkestingets vedtak i sak 66/16 og 92/16 om å redusere rente- og avdragsbelastningen på samferdsel, innkjøp av inventar og utstyr til videregående opplæring og tannhelse samt styrking av næringsfondet. For å fullfinansiere økte bevilgninger inntektsføres det 31,332 mill. kroner fra disposisjonsfondet.

Fylkestinget traff følgende vedtak i sak 51/17:

1. Følgende endringer gjøres i driftsbudsjettet per 30.4.2017:

Minus=inntekt, Pluss=utgift. 2017-kroner hele økonomiplanen. Beløp i 1000 kr	Forslag BUD 2017	Vedtatt BUD 2017	Adm. reg	Ftg. 24/17	Reg. per 30.4.	Reg. BUD 2017
00 Politiske styringsorganer	32 318	32 636	657		600	33 892
01 Kontrollorganer	5 292	5 292	11			5 303
10 Stabs- og støttefunksjoner	150 476	146 699	-225		200	146 674
20 Utdanning	1 046 952	1 062 359	361	1 649	2 000	1 066 368
40 Tannhelse	118 256	122 318	111		1 500	123 929
50 Kultur	95 493	96 339	223			96 562
60 Samferdsel	1 300 480	1 300 011	28	-7 663		1 292 375
70 Næring	47 767	48 462	-85		2 000	50 377
90 Sektorovergrepene poster. Spesifisert:	41 119	24 037	-1 080	0	425	23 382
Innsparing sentraladm. Fordeles i løpet av året	-1 600	-1 600	598			-1 002
Avsetning til lønnsvekst 2017	32 700	32 700	-1 400			31 300
Avsetning lønnsvekst 2016, 2,7 pst.	32 162	7 454	-278			7 176
Pensjonsutgifter	60 800	60 734	0			60 734
Mva kompensasjon (samlepost til fordeling)	-7 692	0	0			0
Leieinntekter UiT (lokaler flyfag)	-648	-648	0		104	-544
Leieinntekter Nord-Troms vgs (Lerøy Aurora AS og Skjervøy komm)	-633	-633	0		321	-312
Ref. kapitalutgifter fra Tromsø kommune Rassikring	-552	-552	0			-552
Ref. Kveøy-forbindelsen (Kvæfjord kommune og Kveøyforbindelse)	-1 250	-1 250	0			-1 250
Ref. kapitalutgifter Dale-Alvestad Harstad kommune	-1 954	-1 954	0			-1 954
Refusjon kapitalutgifter TANN-bygget fra staten	-14 092	-14 092	0			-14 092
Refusjon fra samferdsel	-1 200	-1 200	0			-1 200
Dekning kapitalutgifter fra etatene	-54 922	-54 922	0			-54 922
A Sum sektorer, netto utgifter	2 838 152	2 838 152	0	-6 014	6 725	2 838 864
Skatteinntekter	-890 000	-890 000				-890 000
Inntektsutjevning	-103 000	-103 000				-103 000
Rammetilskudd	-2 010 588	-2 010 588		6 014		-2 004 574
B Sum inntekter (ekskl. renter)	-3 003 588	-3 003 588	0	6 014	0	-2 997 574
C BRUTTO DRIFTSRESULTAT (=A+B)	-165 436	-165 436	0	0	6 725	-158 710
Renteutgifter	63 149	63 149			0	63 149
Aksjeutbytte					0	0
Renteinntekter	-5 000	-5 000			0	-5 000
Rentekompensasjon skolebygg	-2 500	-2 500			0	-2 500
D Netto renteutgifter	55 649	55 649	0	0	0	55 649
E Avdrag på lån	105 860	105 860				105 860
F NETTO DRIFTSRESULTAT (=C+D+E)	-3 927	-3 927	0	0	6 725	2 799
Brukt slik:						
Avsetning til/bruk av disposisjonsfond	3 927	3 927			-32 132	-28 205
Avsetning til/bruk av disposisjonsfond - premieavvik						0
Overføringer til investeringsregnskapet					81 063	81 063
Dekning/bruk av tidligere års under-/overskudd					-55 656	-55 656
Avrunding					-1	-1
G REGNSKAPSMESSIG RESULTAT	0	0	0	0	0	0

2. Prognostisert merforbruk på 8,6 mill. kroner på utdanning må dekkes innenfor utdanning sine rammer
3. Regnskapsmessig mindreforbruk i Troms fylkeskommune i 2016 på kr 25 011 109 og mindreforbruk Troms fylkestrafikk FKF 2015 kr 30 645 050 inntektsføres i drift
4. Det gis bevilgning til følgende nye tiltak finansiert av driftsmidler:

Utstyr utdanning	2 000
Utstyr tannhelse	1 500
Næringsfondet	2 000
SUM	5 500

5. Grunnet korrigerende (strykning) i investeringsregnskapet for 2016 rebevilges manglende avsetning til næringsfond investering med kr 1 226 032 og kr 837 235 til dekning av rest udekkede investeringsutgifter 2016, EK-innskudd KLP, til sammen kr 2 063 267. Bevilgningen overføres til investeringsregnskapet for å dekke manglende finansiering i 2016.
6. Det overføres 79 mill. kroner fra drift til investering for å øke egenkapitalgraden på samferdselsinvesteringer.
7. Det inntektsføres til sammen med 33 832 millioner kroner fra disposisjonsfond. Av dette er 2,5 mill kroner inntektsføring fra navngitte disposisjonsfond:
 - a. Stabssjef disposisjonsfond kr 200 000
 - b. Stabssjef, mobbeombud og elev- og lærlingombud kr 600 000
8. Fylkestinget delegerer til fylkesrådet å fordele:

- a. Lærlingtilskudd knyttet til fylkeskommunale lærlinger fra utdanning til aktuelle virksomheter
- b. Personalpolitiske midler fra personal- og organisasjonssenteret til aktuelle virksomheter
- c. Vedlikeholdsmidler budsjettert på Drift- og utbyggingssenteret ut til aktuelle virksomheter
- d. To-språklighetsmidler fra kultur til aktuelle virksomheter
- e. Budsjettmidler til skyss til elever som er utplasser, reguleres fra samferdsel til utdanning.

Fylkestingets sak 53/17 var budsjettoppfølging pr 30.4.2017 på investering. Det vedtatte investeringsbudsjettet for 2017 inneholdt investeringer i nye anlegg innenfor utdanning (skolebygg) og samferdsel (fylkesveger og kollektivtiltak), samt ekstraordinær nedbetaling av forskutteringslån knyttet til rassikringsmidler. Rapport fra utdanning (ved bygg og eiendom) og samferdsel var tatt med i saken. Det gis også kort kommentar til planlagt prosjekt innenfor tannhelse. I denne budsjettoppfølgingen er det informert om status på alle investeringsprosjektene.

Fylkestingets vedtak i sak 53/17 var:

1. Grunnet korrigerering (strykning) i investeringsregnskapet for 2016, rebevilger fylkestinget manglende avsetning til næringsfond investering med kr 1 226 032. Finansiering er innarbeidet i sak om budsjettoppfølging drift 30.4.
2. Fylkestinget bevilger kr 837 235 til dekning av rest udekkede investeringsutgifter 2016, EK-innskudd KLP. Finansiering er innarbeidet i sak om budsjettoppfølging drift pr. 30.4.
3. Som følge av endret framdrift, omdisponeringer/rebevilger fylkestinget kr 9 192 570 i 2017 til dekning av udekkede investeringsutgifter skolebygg i 2016. Beløpet fordeles og finansieres som følger:

Justering av investeringsbudsjettet for 2017				
Pnr	Prosjektnavn/finansiering	Netto	Mva	Brutto
Omdisponering av investeringsbudsjett 2017:				
8841	Bardufoss Høgtun vgs, nybygg, til dekning merforbruk			5 319 904
Reversering av midlertidige nedjusteringer til og med 2015:				
8842	Senja vgs, nybygg verkstedlokaler, til dekning merforbruk			3 872 666
Sum til dekning merforbruk skolebygg 2016				9 192 570
	Mva-kompensasjon			-
	Bruk av lån (ubrukte lånemidler)			-9 192 570
Sum endring finansiering investeringer				-9 192 570

4. Som følge av endret fremdrift, rebevilger fylkestinget kr 256 573 000 til investeringer samferdsel, herav kr 23 598 960 til dekning av udekkede investeringsutgifter 2016, Bjarkøyforbindelsen. Beløpet fordeles og finansieres som følger:

Justering av investeringsbudsjettet for 2017 - reversering av midlertidige justeringer 2016				
Pnr	Prosjektnavn/finansiering	Netto	Mva	Brutto
7199	Udisponert reserve	2 006		2 006
7202	Kvalsundtunnelen	2 950	161	3 111
7231	Fv 867 Bjarkøyforbindelsen	185 520	33 673	219 193
7242	Fv 862 Kollektivterminal Kaldfjord	486	114	600
7262	Fv 288 Nordbyvatn - Sand	310	-2	308
7279	Fv 142 G/S-vei Gratangsbøtn	2 286	555	2 841
7281	Fv 86 G/S-vei Tømmervik-Grunnreis	1 453	347	1 800
7283	Miljø- og servicetiltak	1 000	-	1 000
7285	Fv 866 Langbakken	14 161	4 097	18 258
7289	Fv 6 Hagebyvn/Trondenesvn (Harstadpakken)	14 108	4 792	18 900
7297	Fv 91 Planlegging Ullsfjordforbindelsen	3 762	161	3 923
7298	TS-tiltak Opphøyd gangfelt i Ramfjord	375	90	465
	Sum oppjusteringer	228 417	43 988	272 405
7128	Fv 12 Kongsvn/Mercurv (Harstadpakken)	-1 840	-57	-1 897
7210	Fv 863 Langsundforbindelsen	-1 022	-555	-1 577
7239	Fv 84 Karavik - Skårvik	-1 245	-1 787	-3 032
7261	Fv 304 Hansnes - Grunnfjord	-3 346	-1 357	-4 703
7263	Fv 53 TS-tiltak Tr.tunnelen - Kroken	-1 072	-1 781	-2 853
7277	Fv 224 Å - X Fv 221 Rødsand	-1 030	-226	-1 256
7288	TS-tiltak Eidkjosen	-436	-78	-514
	Sum nedjusteringer	-9 991	-5 841	-15 832
	Sum endringer investeringsramme 2017	218 426	38 147	256 573
	Mva-kompensasjon		-38 147	-38 147
	Bruk av lån (ubrukte lånemidler fra 2015) til erstatning for RUP-tilskudd P7261	-635,5		-635,5
7289	Bompenger (Fv 6 Hagebyvn/Trondenesvn)	-14 000		-14 000
7297	Tilskudd fra kommuner (Planl. Ullsfj.forb.)	-725		-725
	Bruk av lån (utsatt opptak av lån til 2017)	-128 155		-128 155
	Bruk av lån (ubrukte lånemidler fra 2015)	-74 910,5		-74 910,5
	Sum endring finansiering investeringer	-218 426	-38 147	-256 573

Lånefinansieringen består fullt ut av ubrukte lånemidler og utsatte låneopptak. Det tas i budsjettåret 2017 opp nytt lån stort 128,155 mill. kroner. Kapitalutgifter er tidligere innarbeidet i driftsbudsjettet.

5. Fylkestinget tilbakefører midlertidig lån av bevilgningen til Bjarkøyforbindelsen i 2016 til oppdekning av utestående fordring til Ryaforbindelsen:

Tilbakeføring midlertidig lån i 2016				
Pnr	Prosjektnavn/finansiering	Netto	Mva	Brutto
7231	Bjarkøyforbindelsen	20 000	4 500	24 500
	Ryaforbindelsen	-20 000		-20 000
	Sum endret investeringsramme	-	4 500	4 500
	Mva-kompensasjon		-4 500	-4 500
	Sum endring finansiering investeringer	-	-4 500	-4 500

6. Fylkestinget godkjenner bruk av 3 millioner kroner av ubrukte lånemidler samferdselsformål til finansiering opparbeiding av tomt til bussdepot Skattøra.
7. Fylkestinget godkjenner omdisponering av 49 mill kroner fra prosjektet Fv 848 Fornes-Sørrollnes som vist i tabellen nedenfor:

Omdisponeringer investeringer samferdsel				
Pnr	Prosjektnavn/finansiering	Netto	Mva	Brutto
7248	Fv 848 Fornes - Sørrollnes	-39 900	-9 100	-49 000
7333	Fv 102 Flesnes bru	4 900	1 100	6 000
	Sum endret investeringsramme	-35 000	-8 000	-43 000
	Mva-kompensasjon		8 000	8 000
	Overføring fra drift	35 000		35 000
	Sum endring finansiering investeringer	35 000	8 000	43 000

Driftsbudsjettet til vedlikehold fylkesveier økes med netto 35 mill. kroner dekket av tilsvarende mindre overføring til investeringer. Beløpet innarbeides i sak om budsjettoppfølging drift pr. 30.4.

8. *Fylkestinget godkjenner overføring av 79 mill. kroner fra drift til investering for å øke egenkapitalgraden på allerede vedtatte samferdselsinvesteringer. Finansiering er innarbeidet i sak om budsjettoppfølging drift pr 30.4. Midlene er forutsatt disponert til å redusere låneopptak på allerede vedtatte samferdselsinvesteringer.*
9. *Fylkestinget godkjenner følgende endringer gjort i hovedoversikten for investering i arbeidet med detaljbudsjetteringen av fylkestingets budsjettvedtak i sak 90/16*

Troms fylkeskommune Budsjettskjema 2A Investeringer	Budsjett 2017	Vedtatt budsjett 2017
1 Investeringer i anleggsmidler	690 664 000	601 690 000
2 Utlån og forskutteringer	0	
3 Kjøp av aksjer og andeler	0	
4 Avdrag på lån		88 974 000
5 Dekning av tidligere års udekket	0	
6 Avsetninger	0	
7 Årets finansieringsbehov SUM (L1:L6)	690 664 000	690 664 000
8 <i>Finansiert slik:</i>		
9 Bruk av lånemidler	-346 850 000	-346 850 000
10 Inntekter fra salg av anleggsmidler	0	0
11 Tilskudd til investeringer	-107 200 000	-107 200 000
12 Kompensasjon for merverdiavgift	-109 464 000	-109 464 000
13 Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-800 000	-800 000
14 Andre inntekter	-35 000 000	-35 000 000
15 Sum ekstern finansiering SUM (L9:L14)	-599 314 000	-599 314 000
16 Overført fra driftsbudsjettet	-91 350 000	-91 350 000
17 Bruk av tidligere års udisponert	0	0
18 Bruk av avsetninger	0	0
19 Sum finansiering SUM (L15:L18)	-690 664 000	-690 664 000
20 <i>Udekket/udisponert = 0 L7 -L19</i>	0	0

Troms fylkeskommune Budsjettskjema 2B Investeringer	Budsjett 2017	Budsjett 2017 i Unit 4
1 Politiske styringsorganer	0	0
2 Kontrollorganer	0	0
3 Stab- og støttefunksjoner inkl. Bygg og eiendom	0	159 850 000
4 Utdanning	159 850 000	0
5 Tannhelse	0	0
6 Kultur	0	0
7 Samferdsel og miljø	530 814 000	441 840 000
8 Plan og næring	0	0
9 Sektorovergripende	0	0
10 Sum fordelt til investering SUM (L1:L9)	690 664 000	601 690 000

10. *Det inntektsføres 1,7 mill. kroner fra disposisjonsfond på sektorovergripende poster, og stab og støtte får en rammeøkning på 1,7 mill kroner til «IT-infrastruktur»*

I fylkestingets sak 83/17 var budsjettoppfølging pr 31.8.2017. Budsjettoppfølgingen per 31.8.2017 viste at det ikke var store endringer i driften sett i forhold til vedtatt budsjett. Det ble meldt om et forventet merforbruk på 12,2 millioner kroner. Merforbruket var i all hovedsak på utdanning og noe på politikerområdet.

Utdanning meldte om merforbruk på 11,8 millioner kroner. Det var 3 millioner kroner mer enn ved forrige rapportering. Som følge av den generelle markedsrenten og fylkestingets vedtak om økt egenkapital til samferdselsinvesteringer reduseres renteutgiftene med netto 6,4 millioner kroner. Fylkesrådet foreslo å sette 6 035 000 kroner på disposisjonsfond.

Når det gjelder samferdsel og miljø, står det at totalt sett viser prognosene pr 31.8. at samferdsel ved årets slutt ville komme ut i balanse eller muligens med et mindreforbruk.

I budsjettoppfølgingsaken under investering, vises det til at det i fylkestingets saker 51/17 Budsjettoppfølging per 30.4.2017 og 53/17 Budsjettoppfølging investering 30.4.2017 ble vedtatt vesentlige endringer i investeringsbudsjettet som påvirket behovet for å gjøre nye

lånepptak i inneværende år. Som følge av bevilgning av 79 millioner kroner til økt egenkapital på veginvesteringer og bruk av tidligere års ubrukte lånemidler ble behovet for nye låneopptak redusert. Investeringsbudsjettet i sak 53/17 var korrekt i forhold til bruk av lån i 2017 på det tidspunkt, men det var behov for å presisere behovet for årets låneopptak.

I tillegg ble det i fylkesrådssak 170/17 Senja vgs, Finnfjordbotn – ny kostnadsramme (§ 13 sak¹⁵ nærmere omtalt nedenfor) vedtatt økt låneramme til lokaler PPT/OT på 2,3 millioner kroner.

I fylkestingssak 18/16 Utvidelse TANN-bygget ble det vedtatt en kostnadsramme på 5 mill. kroner hvorav hele beløpet er forutsatt lånefinansiert. Forventet forbruk i inneværende år er 2,5 mill kroner. Prosjektet er ikke tatt med i vedtatt budsjett for 2017, og tas derfor med i denne saken. Det legges inn en kostnadsramme på 2,5 millioner kroner hvorav hele summen lånefinansieres.

I regulert budsjett er det vedtatt bruk av lån på til sammen kr 480 743 570. Denne økes til kr 485 543 570 som følge av fylkesrådssak 170/17 og fylkestingssak 18/16. Av dette er kr 353 011 699 nye låneopptak i 2017.

Fylkestingets vedtak i sak 83/17 var:

1. Følgende endringer gjøres i driftsbudsjettet per 31.8.2017:

Minus=inntekt, Pluss=utgift. 2017-kroner hele økonomiplanen. Beløp i 1000 kr	Forslag BUD 2017	Vedtatt BUD 2017	Adm. reg	Ftg. 24/17	Ftg. 51/17	Reg. per 31.8	Reg. BUD 2017
00 Politiske styringsorganer	32 318	32 636	658		600	375	34 268
01 Kontrollorganer	5 292	5 292	11				5 303
10 Stabs- og støttefunksjoner	150 476	146 699	-880		200		146 019
20 Utdanning	1 046 952	1 062 359	3 965	1 649	2 000	330	1 070 302
40 Tannhelse	118 256	122 318	911		1 500		124 729
50 Kultur	95 493	96 339	229				96 568
60 Samferdsel	1 300 480	1 300 011	156	-7 663			1 292 503
70 Næring	47 767	48 462	-285		2 000		50 177
90 Sektorovergrepene poster. Spesifisert:	41 119	24 037	-4 764	0	425	5 099	24 797
Innsparing sentraladm. Fordeles i løpet av året	-1 600	-1 600	2 130				530
Avsetning til lønnsvekst 2017	32 700	32 700	-6 616				26 084
Avsetning lønnsvekst 2016, 2,7 pst.	32 162	7 454	-278				7 176
Pensjonsutgifter	60 800	60 734	0				60 734
Mva kompensasjon (samlepost til fordeling)	-7 692	0	0				0
Leieinntekter UiT (lokale flyfag)	-648	-648	0		104		-544
Leieinntekter Nord-Troms vgs (Lerøy Aurora AS og Skjervøy komm)	-633	-633	0		321		-312
Ref. kapitalutgifter fra Tromsø kommune Rassikring	-552	-552	0				-552
Ref. Kveøy-forbindelsen (Kvæfjord kommune og Kveøyforbindelse)	-1 250	-1 250	0				-1 250
Ref. kapitalutgifter Dale-Alvestad Harstad kommune	-1 954	-1 954	0				-1 954
Refusjon kapitalutgifter TANN-bygget fra staten	-14 092	-14 092	0				-14 092
Refusjon fra samferdsel	-1 200	-1 200	0				-1 200
Dekning kapitalutgifter fra etatene	-54 922	-54 922	0			5 099	-49 823
A Sum sektorer, netto utgifter	2 838 152	2 838 152	0	-6 014	6 725	5 804	2 844 668
Skatteinntekter	-890 000	-890 000				-3 000	-893 000
Inntektsutjevning	-103 000	-103 000				6 945	-96 055
Rammetilskudd	-2 010 588	-2 010 588		6 014		-4 275	-2 008 849
B Sum inntekter (ekskl. renter)	-3 003 588	-3 003 588	0	6 014	0	-330	-2 997 904
C BRUTTO DRIFTSRESULTAT (=A+B)	-165 436	-165 436	0	0	6 725	5 474	-153 236
Renteutgifter	63 149	63 149				-11 109	52 040
Aksjeutbytte						0	0
Renteinntekter	-5 000	-5 000				-1 100	-6 100
Rentekompensasjon skolebygg	-2 500	-2 500				700	-1 800
D Netto renteutgifter	55 649	55 649	0	0	0	-11 509	44 140
E Avdrag på lån	105 860	105 860					105 860
F NETTO DRIFTSRESULTAT (=C+D+E)	-3 927	-3 927	0	0	6 725	-6 035	-3 236
Brukt slikt:							
Avsetning til bruk av disposisjonsfond	3 927	3 927			-32 132	6 035	-22 170
Avsetning til bruk av disposisjonsfond - premieavvik							0
Overføringer til investeringsregnskapet					81 063		81 063
Dekning/bruk av tidligere års under-/overskudd					-55 656		-55 656
Avrundning					-1		-1
G REGNSKAPSMESSIG RESULTAT	0	0	0	0	0	0	0

¹⁵ Henvisningen til «§ 13-sak» innebærer at fylkesrådet har brukt myndigheten sin til å treffe vedtak i sak som skulle vært truffet av fylkestinget, men at vedtak måtte treffes så raskt at det ikke var tid til å innkalle fylkestinget.

2. Prognostisert merforbruk 11,8 mill. kroner på utdanning dekkes innenfor utdanning sine rammer
3. Det bevilges 330 000 kroner til økt lærligtilskudd i tråd med revidert nasjonalbudsjett
4. Det bevilges 375 000 kroner til merutgifter innenfor politikerområdet
5. Flytekaia i Harstad legges ut for salg. Salgsinntekten brukes til å dekke gjestående lån på 3,575 mill. kroner. Eventuell resterende inntekt brukes til ekstraordinært avdrag på lån. Fylkesrådet kommer tilbake til størrelsen på ekstraordinært avdrag når salget er gjennomført.
6. Fylkestinget godkjenner følgende endringer i investeringsbudsjettet:

Troms fylkeskommune								
Budsjett 2017								
Budsjett 2017	Vedtatt budsjett	Adm. regulering	Ftg 53/17	Fyr 170/17	Bud.oppf. 31.8	Regulert budsjett	Budsjett 2016	
Budsjettskjema 2A Investering								
1 Investeringer i anleggsmidler	690 664 000	601 690 000	461 000	216 599 040	2 900 000	24 853 161	846 503 201	632 307 710
2 Utlån og forskutteringer	0	0	0	0	0	0	0	450 000
3 Kjøp av aksjer og andeler	0	0	0	0	0	0	0	1 100 000
4 Avdrag på lån	0	88 974 000	0	0	0	0	88 974 000	78 526 000
5 Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	33 628 765	0	0	33 628 765	1 007 300
6 Avsetninger	0	0	0	1 226 032	0	0	1 226 032	2 843 100
7 Årets finansieringsbehov SUM (L1:L6)	690 664 000	690 664 000	461 000	251 453 837	2 900 000	24 853 161	970 331 998	716 234 110
<i>8 Finansielt slik:</i>								
9 Bruk av lånemidler	-346 850 000	-346 850 000	0	-133 893 570	-2 300 000	-2 500 000	-485 543 570	-258 102 050
10 Inntekter fra salg av anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0	-1 020 000
11 Tilskudd til investeringer	-107 200 000	-107 200 000	0	-725 000	0	-12 861 161	-120 786 161	-82 363 760
12 Kompensasjon for merverdiavgift	-109 464 000	-109 464 000	0	-35 072 000	-600 000	-3 464 800	-148 600 800	-117 356 200
13 Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-800 000	-800 000	-35 000 000	-34 000 000	0	0	-69 800 000	14 323 400
14 Andre inntekter	-35 000 000	-35 000 000	35 000 000	0	0	0	0	0
15 Sum ekstern finansiering SUM (L9:L14)	-599 314 000	-599 314 000	0	-203 690 570	-2 900 000	-18 825 961	-824 730 531	-444 518 610
16 Overført fra driftsbudsjettet	-91 350 000	-91 350 000	-461 000	-46 063 267	0	-6 027 200	-143 901 467	-253 587 500
17 Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0	0	0
18 Bruk av avsetninger	0	0	0	-1 700 000	0	0	-1 700 000	-18 128 000
19 Sum finansiering SUM (L15:L18)	-690 664 000	-690 664 000	-461 000	-251 453 837	-2 900 000	-24 853 161	-970 331 998	-716 234 110
20 Udekket/udisponert = 0 L7 -L19	0	0	0	0	0	0	0	0
Troms fylkeskommune								
Budsjett 2017								
Budsjett 2017	Vedtatt budsjett	Adm. regulering	Ftg 53/17	Fyr 170/17	Bud.oppf. 31.8	Regulert budsjett	Budsjett 2016	
Budsjettskjema 2B Investering								
1 Politiske styringsorganer	0	0	0	0	0	0	0	0
2 Kontrollorganer	0	0	0	0	0	0	0	0
3 Stab- og støttefunksjoner inkl. Bygg og	0	159 850 000	0	2 125 000	2 900 000	0	164 875 000	212 991 900
4 Utdanning	159 850 000	0	461 000	0	0	461 000	461 000	19 659 300
5 Tannhelse	0	0	0	0	0	2 500 000	2 500 000	3 017 300
6 Kultur	0	0	0	0	0	0	0	0
7 Samferdsel og miljø	530 814 000	441 840 000	0	214 474 040	0	22 353 161	678 667 201	396 639 210
8 Plan og næring	0	0	0	0	0	0	0	0
9 Sektorovergripende	0	0	0	0	0	0	0	0
10 Sum fordelt til investering SUM (L1:L9)	690 664 000	601 690 000	461 000	216 599 040	2 900 000	24 853 161	846 503 201	632 307 710

Bruk av lån i 2017 er 485 543 570 kroner hvorav 353 011 699 kroner er nye låneopptak i 2017.

I fylkestingets sak 105/17 var budsjettoppfølging per 15.10.2017 på driften. Budsjettoppfølgingen per 15.10.2017 viste et mindreforbruk på 60,743 millioner kroner. Dette skyldes betydelige merinntekter og mindretgifter knyttet til skatt, pensjon, lønnsavsetning og netto renteutgifter. Det rapporteres om at det forventes kun små avvik på driftssektorene. Mindreforbruket foreslås avsatt til ulike dispensasjonsfond netto 56,339 millioner kroner og finansiering av egenkapitaltilskudd KLP 4,404 millioner kroner.

Under sektorene står det at det meldes om et forventet mindreforbruk på 3,13 millioner kroner. Mindreforbruket er knyttet til ubrukte midler omstillingsprosjektet (politikerområdet) og på stab og støtte. Øvrige sektorer forventer balanse ved årets slutt.

Utdanning meldte om et merforbruk på henholdsvis 8,6 og 11,8 millioner kroner ved budsjettoppfølgingene per 30/4 og 31/8. Det rapporteres i budsjettoppfølgingen i oktober at det ser ut til at utdanning klarer å dekke dette merforbruket innenfor egen ramme, og det forventes derfor ikke avvik.

Om samferdsel rapporteres det om at samlet sett viser prognosene at samferdsel ved årets slutt vil komme ut i balanse eller muligens med et mindreforbruk.

Fylkestingets vedtak i sak 105/17 var:

1. Følgende endringer gjøres i driftsbudsjettet per 15.10.2017:

Minus=inntekt, Pluss=utgift. 2017-kroner hele økonomiplanen. Beløp i 1000 kr	Forslag BUD 2017	Vedtatt BUD 2017	Reg. BUD 2017 per 31.8	Reg. per 15.10.	Reg. BUD 2017
00 Politiske styringsorganer	32 318	32 636	34 450	-1 550	32 900
01 Kontrollorganer	5 292	5 292	5 303		5 303
10 Stabs- og støttefunksjoner	150 476	146 699	146 777	-1 580	145 197
20 Utdanning	1 046 952	1 062 359	1 079 917		1 079 917
40 Tannhelse	118 256	122 318	127 032		127 032
50 Kultur	95 493	96 339	97 111		97 111
60 Samferdsel	1 300 480	1 300 011	1 293 001		1 293 001
70 Næring	47 767	48 462	50 271		50 271
90 Sektorovergrepene poster. Spesifisert:	41 119	24 037	10 804	-26 616	-15 812
Innsparing sentraladm. Fordeles i løpet av året	-1 600	-1 600	1 525	-1 525	0
Avsetning til lønnsvekst 2017	32 700	32 700	19 170	-7 824	11 346
Avsetning lønnsvekst 2016, 2,7 pst.	32 162	7 454	7 176	-7 176	0
Pensjonsutgifter	60 800	60 734	52 660	-13 591	39 069
Mva kompensasjon (samlepost til fordeling)	-7 692	0	0		0
Leieinntekter UiT (lokaler flyfag)	-648	-648	-544		-544
Leieinntekter Nord-Troms vgs (Lerøy Aurora AS og Skjervøy komm)	-633	-633	-312		-312
Ref. kapitalutgifter fra Tromsø kommune Rassikring	-552	-552	-552		-552
Ref. Kveøy-forbindelsen (Kvæfjord kommune og Kveøyforbindelse)	-1 250	-1 250	-1 250		-1 250
Ref. kapitalutgifter Dale-Alvestad Harstad kommune	-1 954	-1 954	-1 954		-1 954
Refusjon kapitalutgifter TANN-bygget fra staten	-14 092	-14 092	-14 092		-14 092
Refusjon fra samferdsel	-1 200	-1 200	-1 200		-1 200
Dekning kapitalutgifter fra etatene	-54 922	-54 922	-49 823	3 500	-46 323
A Sum sektorer, netto utgifter	2 838 152	2 838 152	2 844 668	-29 746	2 814 922
Skatteinntekter	-890 000	-890 000	-893 000	-30 000	-923 000
Inntektsutjevning	-103 000	-103 000	-96 055	11 055	-85 000
Rammetilskudd	-2 010 588	-2 010 588	-2 008 849	-4 552	-2 013 401
B Sum inntekter (ekskl. renter)	-3 003 588	-3 003 588	-2 997 904	-23 497	-3 021 401
C BRUTTO DRIFTSRESULTAT (=A+B)	-165 436	-165 436	-153 236	-53 243	-206 479
Renteutgifter	63 149	63 149	52 040	-7 200	44 840
Aksjeutbytte			0		0
Renteinntekter	-5 000	-5 000	-6 100	-300	-6 400
Rentekompensasjon skolebygg	-2 500	-2 500	-1 800		-1 800
D Netto renteutgifter	55 649	55 649	44 140	-7 500	36 640
E Avdrag på lån	105 860	105 860	105 860		105 860
F NETTO DRIFTSRESULTAT (=C+D+E)	-3 927	-3 927	-3 236	-60 743	-63 979
Brukt slik:					
Avsetning til/bruk av disposisjonsfond	3 927	3 927	-22 170	47 152	24 982
Avsetning til/bruk av disposisjonsfond - premieavvik			0	9 187	9 187
Overføringer til investeringsregnskapet			81 063	4 404	85 467
Dekning/bruk av tidligere års under-/overskudd			-55 656		-55 656
Avrunding			-1		-1
G REGNSKAPSMESSIG RESULTAT	0	0	0	0	0

- Det er i budsjettet for 2017 forutsatt et vakansekrav på 4 måneder i stillinger i sentraladministrasjonen (inntrekk lønnsmidler). Det foretas ikke inntrekk av lønnsmidler de to siste månedene i 2017.
- Det settes av til sammen 47,152 mill. kroner til disposisjonsfond hvorav 45,312 mill kroner til disposisjonsfond (ikke navngitt) og 1,86 mill kroner til følgende navngitte disposisjonsfond:
 - Ubrukte midler til omstillingsprosjektet, 1,5 mill kroner, settes av på disposisjonsfond – Politikerområdet/regionreformen
 - Ubrukte midler kartlegging reinbeiteområder, kr 250 000, settes av til disposisjonsfond stabssjefen kartlegging reinbeiteområder
 - Ubrukte midler, kr 50 000, til arrangement av Nord-norsk råd settes av til disposisjonsfond Stabssjefen/Nord-norsk råd til bruk i 2018
 - Ubrukte midler, kr 60 000 settes av til disposisjonsfond Fylkeseldrerådet til arrangement av landskonferansen i 2018
- Det settes av 9,187 mill kroner til disposisjonsfond premieavvik
- Det inntektsføres 20 000 kroner til utstyrsfond kantina
- Det overføres 4,404 mill kroner til investering for finansiering av egenkapitaltilskudd KLP

Budsjettoppfølging per 15.10.2017 på investering var i fylkestingets sak 107/17. Det ble i saken lagt frem regulering av investeringsbudsjettet. Det var flere momenter som inngikk i denne saken; justering av årets budsjett som følge av endrede forutsetninger knyttet til fremdrift, reelle endringer og endring i investeringsbudsjettet som følge av rassikringstilskudd fra staten. Investeringsbudsjettet reguleres ned med 87 millioner kroner og det legges opp til ekstraordinært avdrag på lån 20,11 millioner kroner. Nedjusteringen skyldes i all hovedsak endret fremdrift.

Fylkestingets vedtak i sak 107/17 var:

1. Følgende endringer gjøres i investeringsbudsjettet per 15.10.2017 som følge av endret framdrift og omdisponeringer:

Troms fylkeskommune	Vedtatt budsjett 2017	Regulert budsjett 31.8.2017	Bud.oppf 15.10	Regulert budsjett 15.10.2017
Budsjettskjema 2A Investering				
1 Investeringer i anleggsmidler	601 690 000	847 390 701	-87 077 123	760 313 578
2 Utlån og forskutteringer		0		0
3 Kjøp av aksjer og andeler		0	4 404 000	4 404 000
4 Avdrag på lån	88 974 000	88 974 000	20 110 000	109 084 000
5 Dekning av tidligere års udekket		33 628 765		33 628 765
6 Avsetninger		1 226 032	418 087	1 644 119
7 Årets finansieringsbehov SUM (L1:L6)	690 664 000	971 219 498	-62 145 036	909 074 462
8 <i>Finansiert slik:</i>				
9 Bruk av lånemidler	-346 850 000	-485 543 570	86 008 400	-399 535 170
10 Inntekter fra salg av anleggsmidler	0	0	-2 486 150	-2 486 150
11 Tilskudd til investeringer	-107 200 000	-120 786 161	12 861 161	-107 925 000
12 Kompensasjon for merverdiavgift	-109 464 000	-148 600 800	11 680 100	-136 920 700
13 Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-800 000	-69 800 000	-27 951 261	-97 751 261
14 Andre inntekter	-35 000 000	0		0
15 Sum ekstern finansiering SUM (L9:L14)	-599 314 000	-824 730 531	80 112 250	-744 618 281
16 Overført fra driftsbudsjettet	-91 350 000	-144 788 967	-18 428 500	-163 217 467
17 Bruk av tidligere års udisponert	0	0		
18 Bruk av avsetninger	0	-1 700 000	461 286	-1 238 714
19 Sum finansiering SUM (L15:L18)	-690 664 000	-971 219 498	62 145 036	-909 074 462
20 Udekket/udisponert = 0 L7 -L19	0	0	0	0
Troms fylkeskommune	Vedtatt budsjett 2017	Regulert budsjett 2017	Bud.oppf 15.10	Regulert budsjett 15.10.2017
Budsjettskjema 2B Investering				
1 Politiske styringsorganer	0	0		0
2 Kontrollorganer	0	0		0
3 Stab- og støttefunksjoner inkl. Bygg og e	159 850 000	168 262 500	-27 372 000	140 890 500
4 Utdanning	0	461 000		461 000
5 Tannhelse	0			0
6 Kultur	0			0
7 Samferdsel og miljø	441 840 000	678 667 201	-60 118 250	618 548 951
8 Plan og næring	0	0	413 127	413 127
9 Sektorovergripende	0	0		0
10 Sum fordelt til investering SUM (L1:L9)	601 690 000	847 390 701	-87 077 123	760 313 578

2. Inntektsføring fra disposisjonsfond kjerneswitcher reverseres med 1,659 mill. kroner.
3. Nord-Troms videregående skole, skolested Nordreisa gis mulighet til å kjøpe en ny løypemaskin. Anslått kostnadsramme er 1,6 mill kroner hvorav 0,4 mill kroner dekkes av merverdiavgiftskompensasjon og 1,2 mill kroner dekkes ved låneopptak. Årlige renter og avdrag dekkes innenfor skolen sitt driftsbudsjett, såkalt økonomipakkelån
4. Det innbetales ekstraordinært avdrag på 20,11 mill kroner på lån til samferdselsinvesteringer. Dette finansieres ved midler innenfor rammen til samferdsel.
5. Dersom fordringen til Ryaforbindingen på 20 mill kroner blir utbetalt før årsskiftet økes ubrukte lånemidler tilsvarende
6. Egenkapitaltilskudd til KLP blir 4,404 mill kroner i 2017
7. Det inntektsføres fra investeringsfondet fylkeskommunalt næringsfond 830 000 kroner
8. Det settes av fakturerte, ikke innbetalte avdrag på Fylkeskommunalt næringsfond, inntil 420 000 kroner.

Regnskap 2017

Driftsregnskapet til Troms fylkeskommune for 2017 ble avlagt med et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 41 millioner i forhold til regulert budsjett. Sektorene hadde et samlet mindreforbruk i drift på kr 27,8 millioner. Sektorovergripende poster hadde mindreforbruk/merinntekt på kr 13,4 millioner.

	Regnskap 2016	Vedtatt budsjett 2017	Regulert budsjett 2017	Regnskap 2017	Avvik 2017	Avvik i % av budsjett
Politiske styringsorganer	28 329 056,39	32 636 300	32 903 700	31 297 897,93	1 605 802	4,9 %
Kontrollorganer	4 893 390,31	5 292 600	5 303 900	4 984 891,33	319 009	6,0 %
Stab og støttefunksjoner	140 626 261,26	146 699 000	146 679 300	139 445 538,11	7 233 762	4,9 %
Utdanning	1 093 220 877,02	1 062 358 700	1 083 580 800	1 083 522 769,77	58 030	0,0 %
Tannhelse	124 208 333,33	122 318 000	128 594 100	128 940 263,46	-346 163	-0,3 %
Kultur	96 942 407,49	96 339 400	97 435 900	97 089 959,02	345 941	0,4 %
Samferdsel og miljø	1 223 948 500,82	1 300 010 800	1 293 432 800	1 276 336 704,24	17 096 096	1,3 %
Næring	40 723 894,95	48 461 400	50 408 400	48 921 574,38	1 486 826	2,9 %
SUM fagsektorene	2 752 892 721,57	2 814 116 200	2 838 338 900	2 810 539 598,24	27 799 302	1,0 %
Sektorovergripende poster	-2 752 892 721,57	-2 814 116 200	-2 838 338 900	-2 810 539 598,24	13 477 864	-0,5 %
Regnskapsmessig resultat					-41 277 166	
Sum totalt	0	0	0	0	0	0

Samtlige etater med unntak av tannhelse endte med mindreforbruk eller i balanse. Samferdsel og miljø hadde størst mindreforbruk med kr 17,10 millioner. Det tilsvarte 1,3 % av etatsens totale budsjett. Størst avvik i prosent i forhold til regulert budsjett hadde kontrollorganer med 6 % som i kroner var på 320 000. Tannhelse hadde merforbruk på kr 0,35 millioner, som tilsvarer 0,3 % av regulert budsjett. Utdanning hadde kr 58 000 i mindreforbruk. De viktigste årsakene til mindreforbruket på sektorovergripende poster var merinntekter på renter og restmidler til avsetning til lønnsvekst.

Om **utdanning** vises det i årsberetningen til at regnskapsresultatet viser et merforbruk ved de videregående skolene på rundt kr 12,1 millioner. Resultatet hadde sammenheng med kostnader utover budsjett på ordinær undervisning, spesialundervisning og drift. Et fellestrekk var at skolene hadde utfordring med å tilpasse seg innsparingskravene som følge av tidkrevende nedbemanningsprosesser. Innenfor fag- og yrkesopplæringen var det et merforbruk på kr 4,1 millioner. Det skyldtes i hovedsak økning i antall lærekontrakter. Utdanning sentralt hadde et mindreforbruk på kr 9,3 millioner. Avviket kunne først og fremst forklares med et restriktivt forbruk som følge av tidlige prognoser om forventet merforbruk ved de videregående skolene. Ved området annen opplæring var det et mindreforbruk på om lag kr 6,9 millioner.

Om de videregående skolene fremkommer det at merforbruk på totalt kr 20,4 millioner er ved ordinær undervisning (kr 11,9 millioner), spesialundervisning og tilpasset opplæring (kr 7,4 millioner) samt landslinjer (kr 1,1 millioner). Samtidig er det registrert et mindreforbruk på driftssiden ved enkelte av de videregående skolene på kr 8,2 millioner. Det vises til at det skyldes i hovedsak skolens egne stramme økonomistyring. Enkelte skoler innførte innkjøpsstopp på et tidlig tidspunkt.

Tannhelse hadde et merforbruk på kr 0,346 millioner i 2017.

Regnskapet for 2017 viser at **samferdsel og miljø** totalt sett har et mindreforbruk på kr 17,1 millioner. Det tilsvarer 1,3 % av budsjettrammen for 2017. Mindreforbruket skyldes i hovedsak lavere forbruk enn budsjettet til drift og vedlikehold av fylkesveger og merinntekter i kollektivtrafikken. Om fylkesveger vises det til at den totale rammen til drift og vedlikehold av

fylkesvegene var i 2017 på kr 510 millioner. I tillegg var kr 61 millioner i utgangspunktet omdisponert fra drift (fornyingsmidler) til ulike investeringsprosjekter. Endret framdrift i flere prosjekter i løpet av året medførte at kr 36 millioner ble tilbakeført til drifts- og vedlikeholdsrammen. Disse midlene ble i hovedsak brukt til økt dekkelegging og tunnelinspeksjoner. Den totale rammen som ble disponert av Statens vegvesen (SVV), var på kr 591 millioner. Mindreforbruket ved årets slutt ble på kr 18,3 millioner. Mindreforbruket skyldes i hovedsak redusert framdrift i tunnelarbeid og mindreforbruk av fornyingsmidler.

Investeringsregnskapet til Troms fylkeskommune for 2017 viser at finansieringskildene var tilstrekkelig til å dekke de samlede investeringene, slik at investeringsregnskapet ble avlagt med null udekket/udisponert.

Når det gjelder investeringer i anleggsmidler, viste regnskapet et avvik mellom regulert budsjett og regnskap på kr 79 millioner mindre påløpt enn budsjettet. Avviket skyldes i hovedsak at det på enkelte prosjekter var påløpt betydelig lavere kostnader i 2017 enn prognostisert i budsjettoppfølgingen som ble behandlet i fylkestinget i desember i sak 107/17. Dette var hovedsakelig knyttet til samferdselsprosjekter som ikke var avsluttet, og der prognoser fra Statens vegvesen legges til grunn. Også prosjekt i regi av fylkeskommunen viste avvik mellom de prognoser som lå til grunn utpå høsten, og endelig resultat i 2017.

I tabellen nedenfor er oversikt over investeringsregnskapet for 2017

Investeringer i anleggsmidler pr. sektor	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
Politiske styringsorganer	0,00	0	0	0,00
Stab og støttefunksjoner (inkl. bygg & eiendom)	92 211 108,68	141 147 500	159 850 000	220 363 390,10
Utdanningssektoren	8 789 513,46	8 895 200	0	19 654 449,20
Tannhelsesektoren	0,00	0	0	3 046 270,20
Kultursektoren	0,00	0	0	0,00
Samferdsels- og miljøsektoren	590 672 595,97	620 903 212	441 840 000	431 302 721,48
Næringssektoren	0,00	0	0	0,00
Sektorovergrepene poster	107 740,00	0	0	0,00
Sum LN01	691 780 958,11	770 945 912	601 690 000	674 366 830,98

Investeringsregnskapet ble samlet sett gjort opp med udekket/udisponert (saldert med mindre forbruk av lånemidler). Avvikene mellom budsjett og regnskap på sektornivå viser til dels betydelig mindreforbruk, både på skolebygg (under sektor stab- og støttefunksjoner/bygg&eiendom) og for samferdsels- og miljøsektoren. Avvikene (mindreforbruket) jamfør budsjett skyldes som tidligere omtalt i hovedsak at prognosene som lå til grunn for budsjettreguleringene vedtatt av fylkestinget i sak 107/17, ikke traff på prognosene og faktisk påløpte kostnader ved årsslutt.

Netto driftsresultat, disposisjonsfond og lånegjeld

Netto driftsresultat var 191,4 millioner kroner i 2017, og utgjorde 4,4 % av brutto driftsinntekter. Disposisjonsfondet var på 203 millioner kroner ved utgangen av 2017, og utgjorde 4,7 % av brutto driftsinntekter. Lånegjelden i prosent av brutto driftsinntekter økte fra 48,8 % i 2015 til 50,9 % i 2017

7.4 Budsjett 2018/økonomiplan 2018-2021

Fylkesrådets forslag til økonomiplan 2018-2021 og budsjett 2018

Fylkesrådet beskriver den økonomiske situasjonen som utfordrende. Som en konsekvens av statsbudsjettet for 2018 ble det en realnedgang i frie inntekter på 42 millioner kroner fra 2017. Det vises til at innføring av nytt inntektssystem og tap som følge av nytt båt- og fergekriterium i kostnadsnøkkel i inntektssystemet. Videre ville lavere befolkningsvekst og nedgang i ungdomskullene gi et innsparingsbehov på mange titalls millioner kroner hvert år i økonomiplanperioden.

Det vises til at fylkesrådets forslag til budsjett og økonomiplan gir rom for å øke investeringskostnader ved Ishavsbyen videregående skole uten å øke innsparingene. Det vises også til at fylkesrådet ikke øker innsparingene på samferdsel til tross for at fylkeskommunen taper inntekter som følge av ny båt- og fergenøkkel i inntektssystemet.

Det vises til at den kommende økonomiplanperioden vil være sterkt preget av Stortingets vedtak om sammenslåing av Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune til én, ny organisasjon.

Den foreslåtte økonomiplanen hadde en netto driftsramme på kr 2,83 milliarder kroner i 2018. Innstilling til økonomiplan er i balanse, men praktisk talt uten avsetning til disposisjonsfond eller egenkapital i investeringen. Investeringene i perioden er nesten kr 1,4 milliarder kroner hvorav 898 millioner kroner er lånefinansiert.

Følgende står om regionreformen:

Stortinget vedtok 8. juni 2017 sammenslåing av Troms og Finnmark fylkeskommuner fra 1. januar 2020. Det tilsier at de to siste årene av økonomiplanperioden kun er et anslag på Troms fylkeskommunes tilstand inn i den sammenslåtte fylkeskommunen. Etter inndelingslovens § 26, 3. avsnitt er det ei fellesnemnd som skal *«ta hand om det førebuaende arbeidet med økonomiplanen og med budsjett for det første driftsåret etter sammenslåinga»*.

Budsjettet og økonomiplanen inneholder prioriterte oppgaver og beskriver ordinær drift. I tillegg til dette vil fylkeskommunen prioritere å vri ressursbruk inn mot sammenslåingsprosessen. Det kan forventes økt reisevirksomhet og økt overtidsbetaling i de neste to årene. Dette er kostnader som må tas innenfor de respektive sektorene. Fra departementet er det gitt tilskudd til sammenslåingsprosessen på 30 mill. kroner (15 mill. kroner per fylkeskommune). Erfaringer fra Trøndelag viser at om lag 27 mill. kroner av dette har gått med til IT-infrastruktur. I tillegg kommer møtegodtgjørelser, reise og oppholdsutgifter og andre kostnader. For eksempel kostet det felles fylkestinget i Kirkenes om lag 1 mill. kroner.

Sammenslåingsprosjektet vil bli omfattende og involvere mange ansatte i organisasjonen, i tillegg til at ordinær drift skal ivaretas.

Fylkesrådet viser ellers til at den økonomiske stillingen til Troms fylkeskommune er utfordrende. Konsekvensene av statsbudsjettet for 2018 er en realnedgang i frie inntekter på 42 millioner kroner fra vedtatt budsjett 2017 til budsjett 2018. Det er lagt til grunn en nedgang i rammetilskuddet. Dette sammen med økende utgifter til renter og avdrag, gjør at innsparingsbehovet blir økende i økonomiplanperioden. Økte kapitalutgifter på veiinvesteringer er forutsatt dekket innenfor bevilgningen til vegvedlikehold.

Netto driftsresultat var i 2016 på 4,8 %. Det ble budsjettert med så vidt over null hvert av årene i økonomiplanperioden. For perioden 2018-2021 er planlagt resultat følgende for disse årene: 0,3 %, 0,7 %, 0,4 % og 0 %.

Om **disposisjonsfond** viser fylkesrådet til at det forventes å være 5,8 prosent ved utgangen av kommende økonomiplanperiode. Det foreslås å avsette 60 millioner kroner totalt i perioden hvorav nesten 43 millioner kroner er knyttet til premieavvik. Fondsavsetninger i økonomiplanperioden er i tabellen nedenfor:

Tabell. Endring disposisjonsfond økonomiplan 2018-2021. I 1000 kroner	
Disposisjonsfond pr 31.12.2016	134 611
Disposisjonsfond premieavvik pr 31.12.2016	34 854
Sum disposisjonsfond 31.12.2016	169 465
Avsetning til disposisjonsfond - premiefond 2017. Forventet jm. bud.oppf per 15.10.	9 187
Avsetning til disposisjonsfond 2017. Forventet jm. Bud.oppf. Per 15.10.	18 655
Planlagt disposisjonsfond pr 31.12.2017	197 307
Avsetning til disposisjonsfond - premiefond i innstilling til økonomiplan 2018-2021	42 636
Avsetning til disposisjonsfond i innstilling til økonomiplan 2018-2021	17 406
Planlagt disposisjonsfond pr 31.12.2021	257 349
Herav disposisjonsfond premieavvik	86 677

Lånegjelden var på om lag 2,3 milliarder per 31.12.2016. Gjelden øker i økonomiplanperioden, fra 2,5 milliarder kroner ved utgangen av 2017 til 2,88 milliarder kroner i 2021. Hvor mye gjeldsgraden øker, avhenger av inntektsveksten, men med utgangspunkt i inntektsnivået i 2016 øker gjeldsgraden til 62,5 %. Fylkesrådet viser til målsetning om at samlet gjeldsgrad ikke skal øke vesentlig utover allerede vedtatt nivå.

Nye driftstiltak

Det var ifølge fylkesrådet lite rom for å bevilge friske midler til nye tiltak i økonomiplanperioden utover føringene i statsbudsjettet. Til sammen foreslås det økt bevilgning til ulike tiltak på 16,298 millioner kroner i 2018. Tiltakene er spesifisert i tabellen nedenfor:

Tabell-. Nye tiltak, oppfølging statsbudsjett 2018 og saldering av statsbudsjett 2017. I 1000 kr				
	2018	2019	2020	2021
Politikerområdet:				
Tilbakeføring tilskudd Gatejuristen	100	200	200	200
Fylkesrådet - økt husleie og leie kontorlokaler	243	243	202	
Fylkestinget - økt ramme elev- og lærlingeombud og mobbeombud	150	150	150	150
Utdanning:				
Føringer i statsbudsjettet:				
Innlegging av økt lærlingtilskudd (varig virkning)	1 649	1 649	1 649	1 649
Utvidet rett til vgs opplæring for innvandrere, helårseffekt	1 960	1 960	1 960	1 960
Helårseffekt økt lærlingtilskudd	792	792	792	792
Samferdsel:				
Bortfall ref. fra samferdsel knyttet til forlengelse av avdragstid fra 30 til 40 år	1 700	3 680	4 715	4 715
Føringer i statsbudsjettet:				
Kompensasjon for økning i merverdiavgift, lav sats	7 096	7 096	7 096	7 096
Stab og støtte:				
Digitaliseringsprosjekt for komm. og f.kommuner	850			
Driftstilskudd interkommunalt arkiv Troms	158	158	158	158
Sektorovergipende:				
Bortfall vakanse krav sentraladministrasjonen	1 600	1 600	1 600	1 600
SUM ENDRINGER STATSBUDSJETTET	16 298	17 528	18 522	18 320

Innsparinger

Det vises til at det er behov for betydelige og økende innsparinger i økonomiplanperioden. Fordeling av innsparing vedtatt i økonomiplan 2017-2020 er vist nedenfor med spesifisering i 2018.

Tabell. Innsparing i økonomiplan 2018-2021. Endring fra 2017. I 1000 kr

Endring (i 1000 kr)	2018	2019	2020	2021
Utdanning:				
Vedtatt innsparingskrav i øk.planperioden	-5 820	-21 340	-30 960	-30 960
Endringer kostnader:				
Økte kostnader som følge av flere lærlinger	10 559	10 559	10 559	10 559
Økte kostnader Fylkeskommunale lærlinger	1 400	1 400	1 400	1 400
Læremidler	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum forventede merkostnader	12 959	12 959	12 959	12 959
Reelt innsparingsbehov	-18 779	-34 299	-43 919	-43 919
Innsparingsforslag:				
Økt bevilgning utvidet rett innvandrere	-1 960	-1 960	-1 960	-1 960
Merinntekter gjesteelever	-8 500	-8 500	-8 500	-8 500
Reduksjon i tilbudsstruktur (2 klasser)	-1 319	-3 000	-3 000	-3 000
Endring av elev-pe-ordning H2018	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
<i>Ikke-spesifiserte innsparingstiltak</i>		-13 839	-23 459	-23 459
Sum endringer og innsparingsforslag utdanning	-18 779	-34 299	-43 919	-43 919
Tannhelse:				
Produktivitetutvikling og ekstraordinære ansatteavtaler	-480	-650	-650	-650
<i>Ikke spesifisert</i>		-1 650	-2 800	-2 800
Sum innsparing tannhelse	-480	-2 300	-3 450	-3 450
Kultur:				
Driftstilkudd til studieforbund	-200	-200	-200	-200
Nordnorsk kulturavtale	-630	-630	-630	-630
Innkjøp kunst	100	100	100	100
<i>Ikke spesifisert</i>		-1 410	-2 300	-2 300
Sum innsparing kultur	-730	-2 140	-3 030	-3 030
Samferdsel:				
Kollektivtrafikk	-4 890	-8 120	-8 120	-8 120
Fylkesveg	-2 000	-5 000	-5 000	-5 000
<i>Uspesifisert</i>		-12 130	-23 670	-23 670
Sum innsparing samferdsel	-6 890	-25 250	-36 790	-36 790
Næring:				
Regional transportstøtte	-250	-910	-1 330	-1 330
Sum innsparing næring	-250	-910	-1 330	-1 330
Stab:				
Innsparte utgifter advokatkontoret (stab)	-400	-400	-400	-400
DU	-200	-200	-200	-200
Fordelt på øvrige sentra	-230	-230	-230	-230
<i>Uspesifisert</i>		-2 200	-3 610	-3 610
Sum innsparing stab og støtte	-830	-3 030	-4 440	-4 440
SUM INNSPARING inkl. kostnadsøkning utdanning	-27 959	-67 929	-92 959	-92 959
SUM INNSPARING ekskl. kostnadsøkning utdanning	-15 000	-54 970	-80 000	-80 000

Investeringer og finansiering

Det legges opp til samlet investering i økonomiplanen på vel 1,4 milliarder kroner. Av dette lånefinansieres 898 millioner kroner, 265 millioner kroner finansieres ved merverdiavgiftskompensasjon knyttet til investeringene, 96 millioner med rassikringsmidler, 9 millioner kroner ved refusjoner, 52 millioner kroner med bompenger og 107 millioner kroner overføring fra drift (egenkapital).

Gjeld

Ved utgangen av 2017 vil fylkeskommunen ha 2,53 milliarder kroner i lånegjeld. Det foreslås låneopptak på til sammen 896 millioner kroner samtidig som det er planlagt å betale 543

millioner kroner i avdrag i økonomiplanen. Samlet lånegjeld i utgangen av økonomiplanperioden vil være 2,88 milliarder kroner.

Finansutgifter

I tabellen nedenfor er finansutgiftene i økonomiplanen vist:

	2018	2019	2020	2021
Låncoptak	306 359	135 804	226 790	226 790
Renter	58 140	64 718	71 869	81 575
Avdrag	116 577	130 010	141 753	155 269
SUM renter og avdrag	174 717	194 728	213 622	236 845

Låncoptak i 2018 differerer med bruk av lån i investeringskapittelet på grunn av 2,199 kroner er tatt opp i 2017.

7.4.1 Fylkestingets vedtak

Fylkestinget vedtok i sak 106/17 budsjett 2018/økonomiplan 2018-2021.

1. Fylkestinget vedtar følgende økonomiske rammer for økonomiplanen 2018-2021.

Minus=inntekt, Pluss=utgift. 2018-kr hele økonomiplanen. Beløp i 1000 kr	Vedtatt 2017	2018	2019	2020	2021
00 Politiske styringsorganer	32 636	31 722	33 038	31 597	32 295
01 Kontrollorganer	5 292	5 413	5 413	5 413	5 413
10 Stabs- og støttefunksjoner	146 699	147 731	144 661	143 271	143 271
20 Utdanning	1 062 359	1 042 010	1 026 490	1 021 370	1 021 370
40 Tannhelse	122 318	121 429	119 609	118 459	118 459
50 Kultur	96 339	97 019	95 601	94 703	94 703
60 Samferdsel	1 300 011	1 295 725	1 277 365	1 265 825	1 265 825
70 Næring	48 462	48 807	48 147	47 727	47 727
90 Sektorovergrepene poster. Spesifisert:	24 037	42 447	21 889	5 849	196
Innsparing sentraladm. Fordeles i løpet av året	-1 600				
Avsetning til lønnsvekst 2018, 3,0 pst.		36 340	36 340	36 340	36 340
Avsetning til lønnsvekst 2016/2017	40 154	35 154	35 154	35 154	35 154
Pensjonsutgifter	60 734	50 073	50 073	50 073	50 073
Ref. kapitalutgifter forprosjekt TkNN		-100	-100	-100	-100
Leieinntekter UiT (lokaler flyfag)	-648	-544	-544	-544	-544
Leieinntekter Nord-Troms vgs (Lerøy Aurora AS og Skjervøy kommune)	-633	-312	-312	-312	-312
Ref. kapitalutgifter fra Tromsø kommune Rassikring	-552				
Ref. Kveøy-forbindelsen (Kvæfjord kommune og Kveøyforbindelsen AS)	-1 250	-1 250	-1 250	-1 250	-1 250
Ref. kapitalutgifter Dale-Alvestad Harstad kommune	-1 954	-1 906	-1 859	-1 859	-1 859
Refusjon kapitalutgifter TANN-bygget fra staten	-14 092	-13 840	-13 600	-13 354	-12 868
Refusjon fra samferdsel	-1 200				
Dekning kapitalutgifter fra etatene	-54 922	-61 168	-82 013	-98 299	-104 438
A Sum sektorer, netto utgifter	2 838 152	2 832 303	2 772 213	2 734 214	2 729 259
Skatteinntekter	-890 000	-945 000	-945 000	-945 000	-945 000
Inntektsutjevning	-103 000	-87 000	-87 000	-87 000	-87 000
Rammetilskudd	-2 010 588	-1 979 497	-1 952 448	-1 922 729	-1 922 729
B Sum inntekter (ekskl. renter)	-3 003 588	-3 011 497	-2 984 448	-2 954 729	-2 954 729
C BRUTTO DRIFTSRESULTAT (=A+B)	-165 436	-179 194	-212 235	-220 515	-225 470
Renteutgifter	63 149	58 140	64 718	71 869	81 575
Aksjeutbytte					
Renteinntekter	-5 000	-5 000	-10 490	-10 490	-10 490
Rentekompensasjon skolebygg	-2 500	-1 750	-1 595	-1 440	-1 285
D Netto renteutgifter	55 649	51 391	52 633	59 939	69 800
E Avdrag på lån	105 860	116 577	130 010	141 753	155 269
F NETTO DRIFTSRESULTAT (=C+D+E)	-3 927	-11 227	-29 592	-18 822	-401
Brukt slik:					
Avsetning til/bruk av disposisjonsfond	3 927	568	18 933	8 163	-10 258
Avsetning til/bruk av disposisjonsfond - premieavvik		10 659	10 659	10 659	10 659
Overføringer til investeringsregnskapet					
Dekning/bruk av tidligere års under-/overskudd					
G REGNSKAPSMESSIG RESULTAT	0	0	0	0	0

2. De vedtatte rammene gir følgende netto driftsresultat for perioden:

	2018	2019	2020	2021
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene	0,3 %	0,7 %	0,4 %	0,0 %

Fylkestinget konstaterer at den økonomiske stillingen til Troms fylkeskommune er svak. Netto driftsresultat så vidt over null hele perioden, og det mangler driftsreserver til å takle omstilling og uforutsette utgifter. Gjelden er ikke spesielt høy isolert sett, men sett i sammenheng med lavt netto driftsresultat og disposisjonsfondet er renter og avdrag en stor belastning for økonomien. Investeringer i økonomiplanen øker gjeldsgraden.

3. Fylkestinget ser med bekymring på det voksende premieavviket som vil belaste økonomien til fylkeskommunen i årene fremover. Derfor settes det av 10,659 mill. kroner på disposisjonsfond – premieavvik hvert år i perioden for å redusere veksten i akkumulert premieavvik.

4. Fylkestinget vedtar følgende nye driftstiltak. I 1000 kroner:

Tabell-. Nye tiltak, oppfølging statsbudsjett 2018 og saldering av statsbudsjett 2017. I 1000 kr				
	2018	2019	2020	2021
Politikerområdet:				
Tilbakeføring tilskudd Gatejuristen	100	200	200	200
Fylkesrådet - økt husleie og leie kontorlokaler	243	243	202	
Fylkestinget - økt ramme elev- og lærlingeombud og mobbeombud	150	150	150	150
Utdanning:				
Føringer i statsbudsjettet:				
Innlegging av økt lærlingtilskudd (varig virkning)	1 649	1 649	1 649	1 649
Utvidet rett til vgs opplæring for innvandrere, helårseffekt	1 960	1 960	1 960	1 960
Helårseffekt økt lærlingtilskudd	792	792	792	792
Samferdsel:				
Bortfall ref. fra samferdsel knyttet til forlengelse av avdragstid fra 30 til 40 år	1 700	3 680	4 715	4 715
Føringer i statsbudsjettet:				
Kompensasjon for økning i merverdiavgift, lav sats	7 096	7 096	7 096	7 096
Stab og støtte:				
Digitaliseringsprosjekt for komm. og f.kommuner	850			
Driftstilskudd interkommunalt arkiv Troms	158	158	158	158
Sektorovergipende:				
Bortfall vakanse krav sentraladministrasjonen	1 600	1 600	1 600	1 600
SUM ENDRINGER STATSBUJSJETTET	16 298	17 528	18 522	18 320

5. Fylkestinget vedtar følgende investeringer og finansiering i økonomiplanperioden:

	BUD 2018	BUD 2019	BUD 2020	BUD 2021	Sum økplan 18-21
Tannhelse	3 500	0	0	0	3 500
Utdanning	32 404	24 624	280 355	280 355	617 737
Samferdsel	591 752	192 072	12 678	10 324	806 826
SUM INVESTERINGER	627 656	216 696	293 033	290 679	1 428 063
Finansiert slik:					
Bruk av lånemidler	-308 559	-135 804	-226 790	-226 790	-897 941
Inntekter fra salg av anleggsmidler	0	0	0	0	
Tilskudd til investeringer	-67 645	-28 525	0	0	-96 170
Kompensasjon for merverdiavgift	-114 607	-33 279	-58 565	-58 565	-265 015
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-61 232	0	0	0	-61 232
Andre inntekter					
Sum ekstern finansiering	-552 043	-197 608	-285 355	-285 355	-1 320 359
Overført fra driftsregnskapet	-75 614	-19 088	-7 678	-5 324	-107 704
Bruk av tidligere års udisponert					
Bruk av avsetninger					
Sum finansiering	-627 657	-216 696	-293 033	-290 679	-1 428 063

6. Alle ordinære låneopptak knyttet til samferdselsformål i økonomiplanperioden låneopptak dekkes innenfor rammen til samferdsel.

7. Avdragsfriheten på nye ordinære låneopptak til vegformål og skolebygg settes til 30 år for skolebygg og 40 år for vegformål.

8. *Fylkestinget viser til Budsjett og økonomiplan sin omtale av Langsundforbindelsen, og behovet for et oppdatert kostnadsoverslag og KS2 utredning. Fylkestinget viser til vedtak i sak 10/14 og legger til grunn at dette vedtaket skal gjennomføres så snart nødvendige utredninger foreligger. Fylkestinget ber om at det fremlegges en oppdatert oversikt for samlede investeringer i økonomiplanperioden så snart som oppdatert tallgrunnlag foreligger. Nødvendig inndekning av kapitalkostnader i planperioden forutsettes dekkes av disposisjonsfondet, for investeringer på 145 mill kr i 2020 og 245 mill kr i 2021 jmf tidligere kostnadsoverslag (Tabell i innstillinga pkt 5 Samferdsel oppdateres tilsvarende).*

Budsjett 2018:

I tekstboksen nedenfor er fylkestingets budsjettvedtak for 2018.

Budsjett 2018:

1. Det vedtas et netto driftsbudsjett på kr 2.832.303.000
2. Skattøret settes til 2,65 prosent som er høyeste lovlige sats i henhold til statsbudsjettet. Dersom skattøret endres ved behandling av statsbudsjettet i Stortinget, endres skattøret i tråd med denne endringen.
3. Fylkestinget vedtar et investeringsbudsjett på kr 627.656.000 hvorav kr 308.559.000 finansieres ved bruk av lån.
4. Følgende eiendommer legges ut for salg:
 - a. Gnr/bnr 119/634 i Tromsø
 - b. Gnr/bnr 84/140 i Lenvik/Gibostad

Salgsinntektene disponeres til egenkapital i skoleinvesteringer. Budsjettreguleringen vil legges fram for fylkestinget når salgene er effektivert.

5. Budsjett til kontrollorganer, inklusiv kjøp av revisjonstjenester fra KOMREV NORD og kontrollutvalg for 2018 vedtas med netto driftsutgifter på kr 5.413.000 inklusiv prisvekst.
6. Fylkeskommunens trekkrettigheter settes til 50 mill. kroner i 2018.
7. Tannlegetakstene økes med 2,6 prosent
8. Fylkestinget delegerer til fylkesrådet å:
 - a. Fordele avsetninger til lønnsvekst i tråd med resultatene av lønnsforhandlingene i 2017 (helårsvirkning) og 2018
 - b. Justere for økte pensjonsutgifter herunder løpende premie KLP og SPK samt reguleringspremie
9. Fylkestinget ber fylkesrådet vurdere kompensasjon av det statlige nedtrekket i tilskuddet til fagskolene i Troms ved neste budsjettregulering i mars.
10. Fylkestinget viser til at G/S Silsand-Islandsbotn vil kunne ha oppstart høst 2018, gitt at fylkestinget vedtar dette i behandlingen av handlingsplan for fylkesveg 2018-2023 i mars 2018. Reguleringsplanen er til behandling i Lenvik kommune og prosjektet vil ha en total kostnad på inntil 75 mill kroner. Kapitalkostnadene for 2018 vil da utgjøre 315.000, 1,8 mill kroner i 2019, så 3,2 mill kroner påfølgende år. Disse kostnadene vil måtte innarbeides etter at handlingsplan for fylkesveg er vedtatt i fylkestinget i mars 2018.

Driftsbudsjettet

Driftsbudsjettet for kr 2018 fordelt seg på sektorene som vist i utklippet nedenfor:

Troms fylkeskommune	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag	Vedtatt	Regnskap
Budsjettskjema 1B Drift	Budsjett 2018	2019	2020	2021	Budsjett 2017	2016
1 Politiske styringsorganer	31 722 000	33 038 000	31 597 000	32 295 000	32 318 000	28 329 056,39
2 Kontrollorganer	5 413 000	5 413 000	5 413 000	5 413 000	5 292 000	4 893 390,31
3 Stab- og støttefunksjoner	147 731 000	144 661 000	143 271 000	143 271 000	150 476 000	140 626 261,26
4 Utdanning	1 042 010 000	1 026 490 000	1 021 370 000	1 021 370 000	1 046 952 000	1 093 220 877,02
5 Tannhelse	121 429 000	119 609 000	118 459 000	118 459 000	118 256 000	124 208 333,33
6 Kultur	97 019 000	95 601 000	94 703 000	94 703 000	95 493 000	96 942 407,49
7 Samferdsel	1 295 725 000	1 277 365 000	1 265 825 000	1 265 825 000	1 300 480 000	1 223 948 500,82
8 Plan og næring	48 807 000	48 147 000	47 727 000	47 727 000	47 767 000	40 723 894,95
9 Sektorovergrepene poster	42 447 000	21 889 000	5 849 000	196 000	41 119 000	-27 392 718,78
10 Sum fordelt til drift SUM (L1:L9)	2 832 303 000	2 772 213 000	2 734 214 000	2 729 259 000	2 838 152 000	2 725 500 002,79

Driftsbudsjettet for 2018 for **Utdanning** var på kr 1,042 milliarder. Det var en nedgang på kr 20,3 millioner fra 2017. I dette lå økt rammenedtrekk på kr 5,82 millioner i forhold til økonomiplanen for 2017-2020. I tillegg var det forventet merkostnader på rundt kr 13 millioner som følge av planlagt og igangsatt aktivitet. Det ga en samlet innsparing og omprioritering på kr 18,8 millioner i 2018.

Driftsbudsjettet for 2018 for **Tannhelse** var på kr 121,429 millioner. Endring i rammen fra 2017 består av prisvekst og innsparing på kr 0,480 millioner.

Kultur sin budsjettramme for 2018 var på kr 97 millioner.

Samferdsel og miljø hadde for 2018 en budsjettramme på kr 1,296 milliarder. Endringen i rammen fra budsjett 2017 var en netto reduksjon på om lag kr 4,3 millioner. Endringen besto av prisvekst, redusert kompensasjon for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift, justeringer i henhold til vedtatt økonomiplan for perioden 2017-2020 og saldering av midler til fornying av fylkesvegene med bakgrunn i vedtatt budsjett for 2017 (jf. fylkestingssak 24/17).

Sektorens driftsrammer skal i tillegg til ordinær drift dekke kapitalutgifter for lånefinansierte investeringer. Herav refunderes en del av renteutgiftene gjennom den statlige rentekompensasjonsordningen for transporttiltak i fylkene og gjennom bidrag fra Harstad kommune vedrørende Bjarkøyforbindelsen. I tillegg er det budsjettert med at Troms fylkeskommune vil motta fergeavløsningsmidler for Bjarkøyforbindelsen fra og med 2019.

Den årlige rammen på rentekompensasjonslånene var i perioden 2015-2017 på kr 143,9 millioner. Rentekompensasjonen dekket ikke de faktiske renteutgiftene på lånene.

I forrige økonomiplan var kapitalutgiftene for 2018 beregnet til kr 51,9 millioner. De viktigste forholdene for endret beregning av kapitalutgifter i økonomiplan 2018-2021 i forhold til beregning i økonomiplan 2017-2020 er:

- Utsatt oppstart av Langsundforbindelsen
- Fylkestingets bevilgning av kr 79 millioner til egenkapital investeringer i 2017 til erstatning for bruk av lån i sak 53/17
- Ekstraordinært avdrag på vel kr 20 millioner, lagt inn i samsvar med forslag til budsjettoppfølging i egen sak desember 2017
- Reduksjon av budsjettert rente fra 2,6 prosent til 2,2 prosent i 2018, fra 2,9 til 2,5 prosent for 2019 og fra 3 til 2,8 prosent i 2020.

For å dekke nettoøkningen fra 2017 til 2018 og årene fremover, må tilsvarende beløp omdisponeres fra rammen til veivedlikehold som vist i tabellen nedenfor:

	<i>Beløp i 1000 kr</i>			
	2018	2019	2020	2021
Beregnet netto kapitalutgifter	40 012	61 973	78 360	84 676
Videreført ramme kapitalutgifter fra 2017	-36 329	-36 329	-36 329	-36 329
Økte kapitalutgifter i økonomiplanen	3 683	25 644	42 031	48 347
Fergeavløsningsmidler Bjarkøyforbindelsen		-14 744	-15 112	-15 490
Netto økning - dekkes ved omdisponering fra rammene for vedlikehold fylkesveger	3 683	10 900	26 919	30 857
Økning fra forrige år	3 683	7 217	16 019	5 938

De totale rammene til vedlikehold og kapitalutgifter reduseres samtidig som kapitalutgiftene utgjør en økende andel av etatens utgifter. De statlige midlene til fornying av fylkesveier og oppgradering av tunneler (pga tunellforskriftene) er holdt utenom. I beregningene av kapitalutgifter inngår investeringer som er vedtatt i økonomiplan 2017-2020 og tidligere. Det samme gjelder investeringer som ligger i innstilling til vedtak for økonomiplan.

Det rapporteres om følgende for veivedlikehold og dekkeledning. Det står at fra 2021 vil det ikke være disponible midler til dekkelegging innenfor dagens ramme til vedlikehold av fylkesveier. I 2025 vil alt av dekkeleggingsmidler samt en del av midlene som gikk til annet vedlikehold i 2017, gå til å dekke kapitalutgiftene og rammereduksjonene. De ordinære rammene vil ikke være tilstrekkelig til å dekke det årlige forfallet på fylkesvei. Det vises til at Troms fylkeskommune vil derfor ikke nå målene om å redusere vedlikeholdsetterslepet slik fornyingsmidlene fra staten legger opp til. Dersom fornyingsmidlene fra staten opphører, vil forfallet øke i akselerende grad for hvert år. Det vil ta over 15 år før man kan nå det samme nivået på veivedlikehold som i dag med dagens rammer, rapporteres det om.

Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet for 2018 var på kr 627 656 000 hvorav kr 308 559 000 finansieres ved låneopptak. Investeringsbudsjettet fordelte seg på samferdsel og utdanning.

7.4.2 Fylkesrådets oppfølging av budsjettvedtak

Det ble lagt fram saker om budsjettoppfølging pr 30.4., 31.8. og 15.10. Budsjettoppfølgingen pr 30.4.2018 (sak 40/18) på drift viste at det ikke var store endringer i driften sett i forhold til vedtatt budsjett. Utdanning meldte om et forventet merforbruk på kr 5,2 millioner kroner. Drifts- og utbyggingssenteret signaliserte mulig merforbruk på energi dersom forbruket ble videreført på det nivået det var på. Flere sektorer meldte om høy usikkerhet fordi det var tidlig på året. I tabellen nedenfor er presentert prognostisert avvik i forhold til budsjett 2018.

Sektor	Avvik	Forklaring
Politikerområdet	0	
Stab- og støttefunksjoner	0	
Utdanning	5 200	Spesialundervisning, noe på ordinær undervisning
Tannhelse	0	
Kultur	0	
Samferdsel	0	
Næring	0	
SUM AVVIK	5 200	

I budsjettoppfølgingen på investering per 30.4.2018 (sak 41/18) ble det lagt fram forslag om regulering av investeringsbudsjettet. Det ble fremlagt forslag knyttet til avsluttet investeringsregnskap 2017, oppjustering av årets budsjett som følge av endrede forutsetninger knyttet til fremdrift (tidligere midlertidige endringer), varige endringer i investeringsbudsjettet som følge av mer-/mindreutgifter på avsluttede og pågående prosjekter, samt inntektsreguleringer (og tilhørende utgiftsreguleringer) som følge av statstilskudd, fordeling av bompenginntekter, midler fra belønningsordningen etc.

Fylkesrådet foreslår i saken å dekke varig merforbruk og disponere varige merinntekter. Investeringsregnskapet 2017 ble avlagt uten udekket og udisponert på bunnlinjen, men det var merinntekter og mindreutgifter på enkelte prosjekter i regnskapet. På Bjarkøyforbindelsen var det betydelig merforbruk i regnskapsåret sammenlignet med den budsjetterte prognosen i

budsjettoppfølgingen 15.10. I sum ble likevel regnskapet gjort opp i null, saldert mot redusert bruk av lånemidler.

Fylkesrådet viser i saken til fylkestingets vedtak i sak 107/17 pkt. 4 om at salgsinntekter i 2018 skal disponeres til egenkapital i skoleinvesteringer. Fylkesrådet innstilte på at det samme skulle gjelde i 2018. I saken er forslag om disponering av inntekter som kom fra salg av eiendom.

I budsjettoppfølgingen er det informasjon om status på investeringsprosjektene som pågikk innen utdanning, samferdsel og tannhelse.

Fylkestingets vedtak i sak 41/18 var:

1. *Inntekter fra salg av eiendom i 2017, netto kr 978 388 disponeres til finansiering av påløpte utgifter på:*

- *Prosjekt 8822 Ny videregående skole i Harstad med kr 298 588*
- *Prosjekt 8842 Senja vgs. nybygg verkstedlokaler med kr 679 800*

Tilsvarende mindre bruk av lånemidler i 2017, disponeres slik i budsjett 2018:

- *Prosjekt 8842 Senja vgs. nybygg, verkstedlokaler bevilges kr 815 769 til delvis dekning av merutgifter. Bevilgningen finansieres med ubrukte lånemidler kr 679 800 og mva-kompensasjon kr 135 960*
2. *Fylkestinget delegerer til fylkesrådet å vurdere om skolebyggene til Bardufoss videregående skole (i Sundlia og på Høgtun) skal leies ut eller selges når den nye skolen på Rustahøgda tas i bruk.*
3. *Som følge av endret fremdrift i investeringstiltak på samferdsels- og miljøsektoren, rebevilger fylkestinget tidligere midlertidige nedjusteringer med kr 117 018 100. Beløpet fordeles og finansieres som følger:*

Rebevilgning 2018 av nedjusterte bevilgninger 2017				
Pnr	Prosjektnavn/finansiering	Netto	Mva	Brutto
	<i>Oppjusteringer</i>			
7100	Planlegging	500 000	-	500 000
7109	Åsegarden/Tennvassåsen (Harstadpakken)	2 260 000	140 000	2 400 000
7111	Kollektivinfrastruktur	815 000	185 000	1 000 000
7113	Fv 86 Forlengelse G/S-veg Tømmervik-Grunn	5 089 000	1 111 000	6 200 000
7114	Fv 869 Storstein fergekai	1 400 000	100 000	1 500 000
7116	Fv 861 Elverland bru (prosjektering)	200 200	-	200 200
7128	Opprusting Fv 15 Mercurvn	1 937 000	812 000	2 749 000
7199	Udisponert reserve investeringer fv	1 608 800	-	1 608 800
7202	Fv 263 Kvalsundtunnelen	3 077 000	-51 000	3 026 000
7231	Fv 867 Bjarkøyforbindelsen	10 170 000	-8 950 000	1 220 000
7245	Fv 86 Gryllefjordbotn bru	21 759 400	-	21 759 400
7245	Fv 86 Gryllefj.b. bru, korr oppjust 2014/2011	-4 662 800	-405 500	-5 068 300
7283	Miljø- og servicetiltak	2 418 000	50 000	2 468 000
7285	Langbakken	15 625 000	3 477 000	19 102 000
7289	Fv 6 Hagebyvn/Trondenesvn	28 185 000	8 360 000	36 545 000
7296	Fv 86 G/S-vei Silsand - Islandsbotn	300 000	-	300 000
7297	Planlegging Ullsfjordforbindelsen	3 446 000	258 000	3 704 000
7298	TS-tiltak m opphøyd gangfelt i Ramfjord	95 000	20 000	115 000
7333	Flesnes bru	9 573 000	2 051 000	11 624 000
	<i>Belønningsordningen - oppjusteringer</i>			
7870	Innfartsparkering Eidkjosen (bel.ordn)	389 000	60 000	449 000
7871	Holdeplasser byruter (bel.ordn.)	116 000	-	116 000
7872	Veglys Eidkjosen - Åsland/Eidkjosen - busste	4 583 300	916 700	5 500 000
	Sum endret investeringsramme i år	108 883 900	8 134 200	117 018 100
	Mva-kompensasjon		-8 134 200	-8 134 200
7289	Fv 6 Hagebyvn/Trondenesvn, bompenger	-26 200 000		-26 200 000
7200	Ryaforbindelsen, bompenger 20 mill	-20 000 000		-20 000 000
	Statstilskudd belønningsordningen	-5 088 300		-5 088 300
	Bruk av lån (reduksjon 2014 etter korr P7245)	4 662 800		4 662 800
	Bruk av lån (utsatt fra 2017 til 2018)	-62 258 400		-62 258 400
	Sum endret finansiering i år	-108 883 900	-8 134 200	-117 018 100

Rebevilgning 2018 av nedjusterte bevilgninger 2017				
Pnr	Prosjektnavn/finansiering	Netto	Mva	Brutto
<i>Oppjusteringer</i>				
7100	Planlegging	500 000	-	500 000
7109	Åsegarden/Tennvassåsen (Harstadpakken)	2 260 000	140 000	2 400 000
7111	Kollektivinfrastruktur	815 000	185 000	1 000 000
7113	Fv 86 Forlengelse G/S-veg Tømmervik-Grunn	5 089 000	1 111 000	6 200 000
7114	Fv 869 Storstein fergekai	1 400 000	100 000	1 500 000
7116	Fv 861 Elverland bru (prosjektering)	200 200	-	200 200
7128	Opprusting Fv 15 Mercurv	1 937 000	812 000	2 749 000
7199	Udisponert reserve investeringer fv	1 608 800	-	1 608 800
7202	Fv 263 Kvalsundtunnelen	3 077 000	-51 000	3 026 000
7231	Fv 867 Bjarkøyforbindelsen	10 170 000	-8 950 000	1 220 000
7245	Fv 86 Gryllefjordbotn bru	21 759 400	-	21 759 400
7245	Fv 86 Gryllefj. b. bru, korr oppjust 2014/2011	-4 662 800	-405 500	-5 068 300
7283	Miljø- og servicetiltak	2 418 000	50 000	2 468 000
7285	Langbakken	15 625 000	3 477 000	19 102 000
7289	Fv 6 Hagebyvn/Trondenesvn	28 185 000	8 360 000	36 545 000
7296	Fv 86 G/S-vei Silsand - Islandsbotn	300 000	-	300 000
7297	Planlegging Ullsfjordforbindelsen	3 446 000	258 000	3 704 000
7298	TS-tiltak m opphøyd gangfelt i Ramfjord	95 000	20 000	115 000
7333	Flesnes bru	9 573 000	2 051 000	11 624 000
<i>Belønningsordningen - oppjusteringer</i>				
7870	Innfartsparkering Eidkjosen (bel.ordn)	389 000	60 000	449 000
7871	Holdeplasser byruter (bel.ordn.)	116 000	-	116 000
7872	Veglys Eidkjosen - Åsland/Eidkjosen - busste	4 583 300	916 700	5 500 000
Sum endret investeringsramme i år		108 883 900	8 134 200	117 018 100
Mva-kompensasjon			-8 134 200	-8 134 200
7289	Fv 6 Hagebyvn/Trondenesvn, bompenger	-26 200 000		-26 200 000
7200	Ryaforbindelsen, bompenger 20 mill	-20 000 000		-20 000 000
Statstilskudd belønningsordningen		-5 088 300		-5 088 300
Bruk av lån (reduksjon 2014 etter korr P7245)		4 662 800		4 662 800
Bruk av lån (utsatt fra 2017 til 2018)		-62 258 400		-62 258 400
Sum endret finansiering i år		-108 883 900	-8 134 200	-117 018 100

Lånefinansieringen består fullt ut av utsatte låneopptak og ubrukte lånemidler. Kapitalutgifter er tidligere innarbeidet i driftsbudsjettet.

4. Fylkestinget godkjenner følgende varige omdisponeringer mellom avsluttede og pågående prosjekter, samt inntekts- og utgiftsreguleringer innenfor samferdsels- og miljøsektoren:

Omdisponeringer investeringer samferdsel juni 2018				
Pnr	Prosjektnavn/finansiering	Netto	Mva	Brutto
<u>Omdisponeringer avsluttede prosjekter</u>				
7144	Fv 53 G/S-vei Kroken - Tønsnes	1 468 800	264 000	1 732 800
7239	Fv 84 GS Karavik - Skårvik	-139 900	-31 700	-171 600
7245	Fv 86 Gryllefjordbotn bru	-16 758 900	-	-16 758 900
7262	Fv 288 Nordbyvatn-Sand	-446 600	-100 600	-547 200
7262	Fv 288 Nordbyvatn-Sand, korr feilkont 2016	130 000	-130 000	-
7277	Fv 224 Å-x Fv 221 Rødsand	-766 800	-177 700	-944 500
7279	Gratangsbotn GS fra bru Fv 142 til Fv 825	-1 000	-7 800	-8 800
7281	Fv 86 G/S-vei Tømmervik-Grunnreis	2 724 200	707 700	3 431 900
7291	Fv 232 Rassikring Kapervatnet	-49 600	-11 400	-61 000
<u>Omdisponeringer pågående prosjekter</u>				
7111	Kollektivinfrastruktur (omdisp. til P7337)	-2 038 000	-462 000	-2 500 000
7337	Fv 83 Olaåsen holdeplass	2 038 000	462 000	2 500 000
7100	Planlegging (omdisp. til P7275)	-295 000	-	-295 000
7275	Fv 91 Breivikeidet bru	295 000	-	295 000
7103	Fv 848 Segelstein	1 402 000	60 000	1 462 000
7202	Fv 263 Kvalsundtunnelen	1 686 300	1 188 200	2 874 500
7622	Sanntidssystem båt/ferge/regionbuss	2 565 450	-	2 565 450
<u>Disponering rest</u>				
7199	Udisponert reserve	652 600	-	652 600
<u>Inntektst-/utgiftsreguleringer</u>				
Ekstraordinært avdrag lån flytekai				
		400 000	-	400 000
7113	Fv 86 Forlengelse G/S-vei Tømmervik-Grunn	7 900 000	1 460 000	9 360 000
7859	Innfartsparkering Storelva BO	1 700 000	300 000	2 000 000
7870	Innfartsparkering Eidkjosen BO	-362 300	-66 200	-428 500
7871	Holdeplasser byruter BO	454 700	180 100	634 800
7872	Veglys Eidkjosen-Åsland/-bussterm. BO	916 700	83 300	1 000 000
7876	Fv 63 Kollektivfelt BO	9 600 000	2 000 000	11 600 000
	Bussprioritering Hansjordnesbukta BO	1 000 000	200 000	1 200 000
	Fv 862 Planlegging kollektivløsning BO	500 000	-	500 000
Sum endret investeringsramme		14 575 650	5 917 900	20 493 550
Mva-kompensasjon		-	-5 917 900	-5 917 900
7919	Salg flytekai Harstad	-400 000	-	-400 000
7113	Statstilskudd gange og sykling	-7 900 000	-	-7 900 000
7208	Fv 86 Tunnel Finnsnes, ref. kommuner	98 900	-	98 900
78xx	Statstilskudd belønningsordningen	-13 809 100	-	-13 809 100
	Bruk av bundet investeringsfond 25599606	-4 711 700	-	-4 711 700
	Bruk av lån (økning ubrukte lånemidler)	4 711 700	-	4 711 700
	Bruk av lån (ubrukte lånemidler fra TFT FKF)	-2 565 450	-	-2 565 450
	Bruk av lån (redusert opptak av lån 2018)	10 000 000	-	10 000 000
Sum endret finansiering		-14 575 650	-5 917 900	-20 493 550

Tidligere vedtatt låneopptak til samferdsels- og miljøtiltak i 2018 reduseres med 10 mill kroner til 269,175 mill kroner.

Det nedbetales også ekstraordinært avdrag på lån med kr 400 000

Effekten på kapitalutgifter innarbeides i sak om budsjettoppfølging drift pr 30.4.

- Fylkestinget godkjenner at investeringsrammen til samferdsels- og miljøsektoren i 2018 økes med 16,25 mill kroner, inkludert 3,25 mill kroner mva/mva-kompensasjon, til prosjekt Fv 57 Grøtforden, mindre tiltak skredsikring og framkommelighet
Finansiering av 13 mill kroner innarbeides i sak om budsjettoppfølging drift pr 30.4.
- Fylkestinget godkjenner følgende endringer gjort i hovedoversiktene for investering i arbeidet med detaljbudsjetteringen av fylkestingets budsjettvedtak i sak 106/17:

Troms fylkeskommune	Forslag Budsjett 2018	Endringer	Vedtatt budsjett 2018
Budsjettskjema 2A Investering			
1 Investeringer i anleggsmidler	627 656 000		627 656 000
2 Utlån og forskutteringer	0		0
3 Kjøp av aksjer og andeler	0		0
4 Avdrag på lån	0		0
5 Dekning av tidligere års udekket	0		0
6 Avsetninger	0		0
7 Årets finansieringsbehov SUM (L1:L6)	627 656 000		627 656 000
8 Finansierte slik:			
9 Bruk av lånemidler	-308 559 000		-308 559 000
10 Inntekter fra salg av anleggsmidler	0		0
11 Tilskudd til investeringer	-67 645 000	67 645 000	0
12 Kompensasjon for merverdiavgift	-114 606 000		-114 606 000
13 Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-61 232 000	-67 645 000	-128 877 000
14 Andre inntekter	0		0
15 Sum eksternt finansiering SUM (L9:L14)	-552 042 000		-552 042 000
16 Overført fra driftsbudsjettet	-75 614 000		-75 614 000
17 Bruk av tidligere års utdisponert	0		0
18 Bruk av avsetninger	0		0
19 Sum finansiering SUM (L15:L18)	-627 656 000		-627 656 000
20 Udekket/udisponert = 0 L7 -L19	0	0	0

Troms fylkeskommune	Forslag Budsjett 2018	Endringer	Vedtatt budsjett 2018
Budsjettskjema 2B Investering			
1 Politiske styringsorganer	0		0
2 Kontrollorganer	0		0
3 Stab- og støttefunksjoner inkl. Bygg og eiendom	3 500 000	-3 500 000	0
4 Utdanning	32 404 000		32 404 000
5 Tannhelse	0	3 500 000	3 500 000
6 Kultur	0		0
7 Samferdsel og miljø	591 752 000		591 752 000
8 Plan og næring	0		0
9 Sektorovergripende	0		0
10 Sum fordelt til investering SUM (L1:L9)	627 656 000	0	627 656 000

7. I sum gir dette følgende endringer i investeringsbudsjettet pr 30.04.2018:

Troms fylkeskommune	Forslag Budsjett 2018	Bud.oppf. 30.4.	Regulert budsjett
Budsjettskjema 2A Investering			
1 Investeringer i anleggsmidler	627 656 000	154 577 410	782 233 410
2 Utlån og forskutteringer	0		0
3 Kjøp av aksjer og andeler	0		0
4 Avdrag på lån	0		0
5 Dekning av tidligere års udekket	0		0
6 Avsetninger	0		0
7 Årets finansieringsbehov SUM (L1:L6)	627 656 000	154 577 410	782 233 410
8 Finansierte slik:			
9 Bruk av lånemidler	-308 559 000	-46 129 150	-354 688 150
10 Inntekter fra salg av anleggsmidler	0	-400 000	-400 000
11 Tilskudd til investeringer	-67 645 000		0
12 Kompensasjon for merverdiavgift	-114 606 000	-17 438 060	-132 044 060
13 Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-61 232 000	-72 898 500	-201 775 500
14 Andre inntekter	0		0
15 Sum eksternt finansiering SUM (L9:L14)	-552 042 000	-136 865 710	-688 907 710
16 Overført fra driftsbudsjettet	-75 614 000	-13 000 000	-88 614 000
17 Bruk av tidligere års utdisponert	0		0
18 Bruk av avsetninger	0	-4 711 700	-4 711 700
19 Sum finansiering SUM (L15:L18)	-627 656 000	-154 577 410	-782 233 410
20 Udekket/udisponert = 0 L7 -L19	0	0	0
Budsjettskjema 2B Investering			
1 Politiske styringsorganer	0		0
2 Kontrollorganer	0		0
3 Stab- og støttefunksjoner inkl. Bygg og eiendom	3 500 000		0
4 Utdanning	32 404 000	815 760	33 219 760
5 Tannhelse	0		3 500 000
6 Kultur	0		0
7 Samferdsel og miljø	591 752 000	153 761 650	745 513 650
8 Plan og næring	0		0
9 Sektorovergripende	0		0
10 Sum fordelt til investering SUM (L1:L9)	627 656 000	154 577 410	782 233 410

Budsjettoppfølging pr. 31.8.2018 (sak 72/18) viste at det var noen mindre endringer i driften sett i forhold til regulert budsjett. Utdanning meldte om merforbruk på kr 10,3 millioner. Det var kr 5,1 millioner mer enn ved forrige rapportering. Samferdsel meldte også om merforbruk på noen områder, men hadde funnet inndeckning for 17 av 22 millioner kroner av det prognostiserte avviket. Fylkesrådet la opp til at utdanning og samferdsel måtte finne inndeckning for merforbruket. Samlet sett var det en netto mindretgift/merinntekt på 2,46 millioner kroner på finansområdet. Det skyldes lavere renteutgifter og høyere renteinntekter. Fylkesrådet foreslo å sette av kr 1 645 000 på disposisjonsfond.

Om utdanning står det videre at sektoren vil fortsette arbeidet med økonomistyring og tiltak for å holde utgiftene innenfor rammene.

Tabell. Prognostisert avvik i fht budsjett 2018. I 1000 kr. Minus=mer inntekt/mindre utgift

Sektor	Avvik	Forklaring
Politikermrådet	0	
Stab- og støttefunksjoner	0	
Utdanning	10 300	I hovedsak lønnsutgifter og lærlingtilskudd. Arbeid med tiltak for å holde utgiftene innenfor rammene fortsetter.
Tannhelse	0	Estimert mindreforbruk rundt 1,8 mill. kroner benyttes til fornying av kostbart utstyr.
Kultur	0	Usikkerhet knyttet til feltarbeid - kulturminnevernet som følge av færre betalende oppdrag.
Samferdsel	0	Nødvendig å finne dekning for vel 5 mill. kroner gjennom innsparingstiltak resten av året.
Næring	0	
SUM AVVIK	10 300	

Når det gjelder investering, fremkommer det i sak om budsjettoppfølging pr 31.8.2018 (sak 72/18) at budsjettoppfølgingen pr 31.8. knyttet til investeringsprosjektene er normalt en mindre oppfølging med rapport på framdrift for byggeprosjekter og mindre justeringer. Budsjettoppfølging per 30.4. og 15.10. er normalt mer omfattende både i forhold til realiteter og justering av budsjett mellom år på grunn av framdrift. De ulike investeringsprosjektene er omtalt.

Fylkestinget vedtok budsjettreguleringer. Fylkestinget traff følgende vedtak i sak 72/18:

1. *Følgende endringer gjøres i driftsbudsjettet per 31.8.2019. I 1000 kr:*

Minus=inntekt, Pluss=utgift. Beløp i 1000 kr	Forslag BUD 2018	Vedtatt BUD 2018	Adm. reg	Ftg 40/18	Bud.oppf per 31.8	Regulert budsjett okt. 2018
00 Politiske styringsorganer	31 722	32 420	279	110		32 809
01 Kontrollorganer	5 413	5 424	14			5 438
10 Stabs- og støttefunksjoner	147 731	150 404	835	250	877	152 366
20 Utdanning	1 042 010	1 073 033	7 167	1 800		1 082 000
40 Tannhelse	121 429	126 094	1 005			127 099
50 Kultur	97 019	98 140	164			98 304
60 Samferdsel	1 295 725	1 296 737	159	7 000		1 303 896
70 Nærving	48 807	49 528	224			49 752
90 Sektorovergrepene poster. Spesifisert:	42 447	523	-9 847	-364	3 500	-6 188
Avsetning til lønnsvekst 2018, 3 pst	36 340	36 340	-9 847			26 493
Avsetning lønnsvekst 2017	35 154	-4 195	0			-4 195
Pensjonsutgifter	50 073	47 498	0			47 498
Ref. kapitalutgifter forprosjekt TøNN	-100	-100	0			-100
Leieinntekter UIT (lokaler flyfag)	-544	-544	0			-544
Leieinntekter Nord-Troms vgs (Lerøy Aurora AS og Skjervøy)	-312	-312	0	-474		-786
Ref. Kveøy-forbindelsen (Kvæfjord kommune og Kveøyforbit)	-1 250	-1 250	0			-1 250
Ref. kapitalutgifter Dale-Alvestad Harstad kommune	-1 906	-1 906	0			-1 906
Refusjon kapitalutgifter TANN-bygget fra staten	-13 840	-13 840	0			-13 840
Dekning kapitalutgifter fra etatene	-61 168	-61 168	0	110	3 500	-57 558
A Sum sektorer, netto utgifter	2 832 303	2 832 303	0	8 796	4 377	2 845 476
Skatteinntekter	-945 000	-945 000		2 000	0	-943 000
Inntektsutjevning	-87 000	-87 000		2 000		-85 000
Rammetilskudd	-1 979 497	-1 979 497		-4 815		-1 984 312
B Sum inntekter (ekskl. renter)	-3 011 497	-3 011 497	0	-815	0	-3 012 312
C BRUTTO DRIFTSRESULTAT (=A+B)	-179 194	-179 194	0	7 981	4 377	-166 836
Renteutgifter	58 140	58 140		-110	-4 600	53 430
Aksjeutbytte		0			0	0
Renteinntekter	-5 000	-5 000		-2 200	-1 500	-8 700
Rentekompensasjon skolebygg	-1 750	-1 750			138	-1 612
D Netto renteutgifter	51 390	51 390	0	-2 310	-5 962	43 118
E Avdrag på lån	116 577	116 577				116 577
F NETTO DRIFTSRESULTAT (=C+D+E)	-11 227	-11 227	0	5 671	-1 585	-7 141
Brukt slik:		0				0
Avsetning til bruk av disposisjonsfond	568	568		22 606	1 585	24 759
Avsetning til bruk av disposisjonsfond - premieavvik	10 659	10 659				10 659
Overføringer til investeringsregnskapet		0		13 000		13 000
Dekning/bruk av tidligere års under-/overskudd		0		-41 277		-41 277
Avrundning		0				0
G REGNSKAPSMESSIG RESULTAT	0	0	0	0	0	0

2. Det settes av netto 1,585 mill. kroner til disposisjonsfond. Herav:
 - a. Avsettes 1,645 mill. kroner til disposisjonsfond (ikke navngitt)
 - b. Inntektsføres til sammen 60 000 kroner fra navngitt disposisjonsfond, Nordnorsk råd
3. Prognostisert merforbruk på utdanning, 10,3 mill kroner må dekkes innenfor utdanning sine rammer
4. Det gis bevilgning til følgende nye tiltak finansiert av driftsmidler:

		Kommentar:
Stabs- og støttefunksjoner (IT)	500	Utskifting av redudant UPS strømforsyning som følge av lynnedslag i strømforsyning
Stab- og støttefunksjoner (DU)	350	Leie kontorlokaler i Fylkeshuset
SUM	850	

5. Det gjøres følgende endringer i investeringsbudsjettet pr 31.8.2018

Troms fylkeskommune	Forslag	Vedtatt	Ftg. 41/18	Adm. regulering pr. 30.4.	Bud.oppf. per 31.8	Regulert budsjett okt. 2018
Budsjettskjema 2A Investering						
1 Investeringer i anleggsmidler	627 656 000	627 656 000	154 577 410	-400 000	16 300 000	798 133 410
2 Utlån og forskutteringer	0	0				0
3 Kjøp av aksjer og andeler	0	0				0
4 Avdrag på lån	0	0		400 000		400 000
5 Dekning av tidligere års udekket	0	0				0
6 Avsetninger	0	0				0
7 Årets finansieringsbehov SUM (L1:L6)	627 656 000	627 656 000	154 577 410	0	16 300 000	798 533 410
8 Finansielt slik:						0
9 Bruk av lånemidler	-308 559 000	-308 559 000	-46 129 150		-575 000	-355 263 150
10 Inntekter fra salg av anleggsmidler	0	0	-400 000			-400 000
11 Tilskudd til investeringer	-67 645 000	0				0
12 Kompensasjon for merverdiavgift	-114 606 000	-114 606 000	-17 438 060		-25 000	-132 069 060
13 Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-61 232 000	-128 877 000	-72 898 500		-15 700 000	-217 475 500
14 Andre inntekter	0	0				0
15 Sum eksternt finansiering SUM (L9:L14)	-552 042 000	-552 042 000	-136 865 710	0	-16 300 000	-705 207 710
16 Overført fra driftsbudsjettet	-75 614 000	-75 614 000	-13 000 000			-88 614 000
17 Bruk av tidligere års udisponert	0	0				0
18 Bruk av avsetninger	0	0	-4 711 700			-4 711 700
19 Sum finansiering SUM (L15:L18)	-627 656 000	-627 656 000	-154 577 410	0	-16 300 000	-798 533 410
20 Udekket/udisponert = 0L7 -L19	0	0	0	0	0	0
Troms fylkeskommune						
Budsjettskjema 2B Investering						
1 Politiske styringsorganer	0	0				0
2 Kontrollorganer	0	0				0
3 Stab- og støttefunksjoner inkl. Bygg og eiendom	3 500 000	0				0
4 Utdanning	32 404 000	32 404 000	815 760			33 219 760
5 Tannhelse	0	3 500 000				3 500 000
6 Kultur	0	0				0
7 Samferdsel og miljø	591 752 000	591 752 000	153 761 650	-400 000	16 300 000	761 413 650
8 Plan og næring	0	0				0
9 Sektorovergrepene	0	0				0
10 Sum fordelt til investering SUM (L1:L9)	627 656 000	627 656 000	154 577 410	-400 000	16 300 000	798 133 410

I sak 93/18 om budsjettregulering pr 15.10.2018 rapporteres det om et mindreforbruk på 83,401 millioner kroner. Dette skyldes ekstraordinære inntekter fra Fiskeridirektoratets havbruksfond, merinntekter og mindreutgifter knyttet til skatt, pensjon, avsetning til lønnsvekst og netto renteutgifter. På driftssektorene meldes det om merforbruk på energi, totalt beregnet til 4,5 millioner kroner ved årsslutt. Samferdsel melder om balanse etter omdisponering av om lag 12 millioner kroner til investeringsprosjekter. Utdanning melder fortsatt om utfordringer med å holde utgiftsnivået innenfor budsjettrammen.

Utdanning melder om merforbruk ved årsslutt på om lag 11,3 millioner kroner. Samferdsel styrte mot balanse etter at ufordelte budsjettmidler til fylkesveger sammen med deler av innsparte kapitalutgifter overføres til investering for å finansiere økte rammer til investeringsprosjekter dette året.

Tabell. Prognostisert avvik i flt budsjett 2018. I 1000 kr. Minus=merinntekt/mindre utgift

Sektor	Avvik	Forklaring
Politikerområdet	0	
Kontrollorganer	-702	Tilbakeføring midler fra KomRev NORD IKS
Stab- og støttefunksjoner	4 500	Merutgifter energi
Utdanning	11 300	I hovedsak lønnsutgifter og lærlingtilskudd. Arbeid med tiltak for å holde utgiftene innenfor rammene fortsetter.
Tannhelse	0	Estimert mindreforbruk rundt 2 mill. kroner benyttes til fornying av utstyr, inventar og lokaler.
Kultur	-500	Mindreforbruk utviklingsmidler, avsettes til disp.fond
Samferdsel	0	Ufordelte midler til fylkesveger og innsparte kapitalutgifter overføres investering.
Næring	0	Aksjekjøp finansieres av driftsmidler eget ansvar
SUM AVVIK	14 598	

Fylkestinget vedtok budsjettreguleringer. Fylkestinget traff følgende vedtak i sak 93/18:

1. Følgende endringer gjøres i driftsbudsjettet per 15.10.2018:

	Vedtatt BUD 2018	Regulert budsjett 30.4	Regulert budsjett per 31.8.	Budoppf. per 15.10.	Regulert budsjett des. 2018
Minus=inntekt, Pluss=utgift. Beløp i 1000 kr					
00 Politiske styringsorganer	32 420	33 116	33 116		33 116
01 Kontrollorganer	5 424	5 438	5 438	-702	4 736
10 Stabs- og støttefunksjoner	150 404	153 415	154 292	5 350	159 642
20 Utanning	1 073 033	1 087 405	1 087 405		1 087 405
40 Tannhelse	126 094	130 736	130 736		130 736
50 Kultur	98 140	98 934	98 934	-500	98 434
60 Samferdsel	1 296 737	1 304 740	1 304 740		1 304 740
70 Næring	49 528	50 122	50 122		50 122
90 Sektorovergrepene poster. Spesifisert:	523	-22 807	-19 307	-78 900	-98 207
Inntekter fra Fiskeridirektoratets havbruksfond (FRNU-midler)	0	0	0	-58 309	-58 309
Avsetning til lønnsvekst 2018, 3 pst	36 340	26 493	26 493	-15 000	11 493
Avsetning lønnsvekst 2017	-4 195	-4 195	-4 195		-4 195
Pensjonsutgifter	47 498	34 379	34 379	-9 315	25 064
Ref. kapitalutgifter forprosjekt TKN	-100	-100	-100	100	0
Leieinntekter UTT (lokaler flyfag)	-544	-544	-544		-544
Leieinntekter Nord-Troms vgs (Lerøy Aurora AS og Skjervøy kommune)	-312	-786	-786	124	-662
Ref. Kveøy-forbindelsen (Kværfjord kommune og Kveøyforbindelsen)	-1 250	-1 250	-1 250		-1 250
Ref. kapitalutgifter Dale-Alvestad Harstad kommune	-1 906	-1 906	-1 906		-1 906
Refusjon kapitalutgifter TANN-bygget fra staten	-13 840	-13 840	-13 840		-13 840
Dekning kapitalutgifter fra etatene	-61 168	-61 058	-57 558	3 500	-54 058
A Sum sektorer, netto utgifter	2 832 303	2 841 099	2 845 476	-74 752	2 770 724
Skatteinntekter	-945 000	-943 000	-943 000	-19 000	-962 000
Inntektsutjevning	-87 000	-85 000	-85 000	8 500	-76 500
Rammetilskudd	-1 979 497	-1 984 312	-1 984 312		-1 984 312
B Sum inntekter (ekskl. renter)	-3 011 497	-3 012 312	-3 012 312	-10 500	-3 022 812
C BRUTTO DRIFTSRESULTAT (=A+B)	-179 194	-171 213	-166 836	-85 252	-252 088
Renteutgifter	58 140	58 030	53 430	-6 000	47 430
Aksjeutbytte	0	0	0		0
Renteinntekter	-5 000	-7 200	-8 700	-1 600	-10 300
Rentekompensasjon skolebygg	-1 750	-1 750	-1 612		-1 612
D Netto renteutgifter	51 390	49 080	43 118	-7 600	35 518
E Avdrag på lån	116 577	116 577	116 577	-1 000	115 577
F NETTO DRIFTSRESULTAT (=C+D+E)	-11 227	-5 556	-7 141	-93 852	-100 993
Brukt sikk	0	0	0		0
Avsetning til disposisjonsfond (ikke navngitt)	568	23 534	25 179	31 159	56 338
Avsetning til navngitt disposisjonsfond				58 809	58 809
Bruk av navngitte disposisjonsfond		-360	-420	-850	-1 270
Avsetning til bruk av disposisjonsfond - premieavvik	10 659	10 659	10 659		10 659
Overføringer til investeringsregnskapet	0	13 000	13 000	4 734	17 734
Dekning/bruk av tidligere års under/overskudd	0	-41 277	-41 277		-41 277
Avrunding	0	0	0		0
G REGNSKAPSMESSIG RESULTAT	0	0	0	0	0

2. Det settes av til følgende disposisjonsfond:

- Disposisjonsfond (ikke navngitt) 31,159 mill kroner
- Navngitt disposisjonsfond, Fylkesbibliotekets utviklingsmidler 500 000 kroner
- Navngitte disposisjonsfond knyttet til tildeling FRNU-midler i fylkesrådssak 245/1858,309 mill. kroner. Herav avsettes:

FRNU-midler samferdsel 30,5 mill kroner

FRNU-midler utdanning

FRNU-midler næring 10,6 mill kroner

FRNU-midler eksterne søknader, næring 11,2 mill kroner

3. Det brukes av følgende navngitte disposisjonsfond:

- 700 000 kroner fra navngitt disposisjonsfond – regionreformen
- 150 000 fra navngitt disposisjonsfond – utstyrsfond kantina

4. Det bevilges 4,734 mill kroner på sektorovergrepene ramme som overføres fra drift til investering, til dekning av egenkapitaltilskudd KLP 2018. I tillegg overføres innenfor rammen til samferdsel, 12,494 mill kroner til investeringsprosjekter, og innenfor rammen til næring, 2,670 mill kroner til finansiering av aksjekjøp

5. Det bevilges 4,5 mill kroner til merutgifter knyttet til energi i inneværende år

6. Prognostisert merforbruk på utdanning, 11,3 mill kroner dekkes innenfor sektorens egne budsjettammer

Regnskapet 2018

Driftsregnskapet for 2018 ble avlagt med et regnskapsmessig mindreforbruk på 13 millioner kroner i forhold til regulert budsjett. Av dette hadde sektorene et samlet merforbruk i drift på 9 millioner kroner. Sektorovergripende poster hadde et mindreforbruk/merinntekt på 22,1 millioner kroner. Troms fylkeskommunes driftsregnskap og budsjett per sektor for 2018 er vist i tabellen nedenfor:

	Regnskap 2017	Vedtatt budsjett 2018	Regulert budsjett 2018	Regnskap 2018	Avvik 2018	Avvik i % av budsjett
Politiske styringsorganer	31 297 897,93	32 420 500	33 155 000	31 815 276,31	1 339 724	4,0 %
Kontrollorganer	4 984 891,33	5 424 800	4 736 200	4 390 995,71	345 204	7,3 %
Stab og støttefunksjoner	139 445 538,11	150 403 300	160 879 900	158 886 202,37	1 993 698	1,2 %
Utdanning	1 083 522 769,77	1 073 033 600	1 089 796 300	1 096 508 444,90	-6 712 145	-0,6 %
Tannhelse	128 940 263,46	126 094 000	131 988 900	132 009 494,77	-20 595	0,0 %
Kultur	97 089 959,02	98 140 400	98 895 400	99 558 194,14	-662 794	-0,7 %
Samferdsel og miljø	1 276 336 704,24	1 296 736 200	1 305 157 800	1 311 044 255,80	-5 886 456	-0,5 %
Næring	48 921 574,38	49 527 800	50 311 200	49 783 972,01	527 228	1,0 %
SUM fagsektorene	2 810 539 598,24	2 831 780 600	2 874 920 700	2 883 996 836,01	-9 076 136	-0,3 %
Sektorovergripende poster	-2 810 539 598,24	-2 831 780 600	-2 874 920 700	-2 883 996 836,01	22 181 071	-0,8 %
Regnskapsmessig resultat					-13 104 935	
Sum totalt	0	0	0	0	0	0

Samtlige etater med unntak av næring endte med noe merforbruk eller balanse i 2018. Næring hadde et mindreforbruk på 0,52 millioner kroner, noe som tilsvarer 1 prosent avvik.

Kultur fikk relativt sett størst merforbruk på 0,66 millioner kroner. I prosent tilsvarer dette kun 0,7 prosent av etatens totale budsjett. Utdanning hadde et merforbruk på 6,71 millioner kroner, noe som i prosent tilsvarer 0,6 prosent av regulert budsjett. Samferdsel og miljø endte med 5,88 millioner kroner i merforbruk, og fikk et resultat som avvek 0,5 prosent i forhold til regulert budsjett. Tannhelse hadde merforbruk på kr 20 600, og tannhelse fikk samlet sett et årsresultat i balanse.

Størst avvik i prosent sett i forhold til regulert budsjett fikk kontrollposter med 7,3 prosent. I kroner tilsvarte det 0,34 millioner kroner. Stab- og støttefunksjoners mindreforbruk på rundt 2 millioner kroner, tilsvarer 1,2 prosent avvik, og skyldtes mindre avvik på flere fagområder.

De viktigste årsakene til mindreforbruket på sektorovergripende poster var netto merinntekter finanskostnader på om lag 8 millioner kroner, restmidler på avsetning til lønnsvekst 5 millioner kroner og merinntekter rammetilskudd/skatt på rundt 9 millioner kroner. Samlet sett fikk pensjon et merforbruk i 2018 på 8 millioner kroner.

Investeringsregnskapet for 2018 viste på sum investeringer at avvik mellom regulert budsjett og regnskap var på 73 millioner kroner mindre påløpt enn budsjettet. Avviket er på om lag 9,5 prosent samlet sett, og vurderes å være i samsvar med det som anses som normalt.

Avviket skyldtes at det på enkelte prosjekt var påløpt betydelig lavere kostnader i 2018 enn prognostisert i budsjettoppfølgingen som ble behandlet i fylkestinget i 92/18. Avviket var hovedsakelig knyttet til samferdselsprosjekter som ikke er avsluttet, og der prognoser fra Statens vegvesen legges til grunn. De største avvikene er på prosjektet Bjarkøyforbindelsen, hvor forbruket i 2018 var 29,6 millioner kroner lavere enn budsjettet, og på prosjekt Hagebyveien-Trondenesveien i Harstadpakken med et forbruk på 16,8 millioner kroner under

budsjett. Også andre prosjekter i Harstadpakken viste samlet sett et mindreforbruk, til sammen 4,8 millioner kroner sammenlignet med budsjett 2018. Prosjektet skredsikring i Røynebukta viste et mindreforbruk i forhold til budsjett med 9,1 millioner kroner.

Til sammen 29 samferdselsprosjekt var i 2018 avlagt med mindreforbruk på 105,9 millioner kroner samlet sett. Det var merforbruk på 23 prosjekter på til sammen 33,7 millioner kroner, hvorav det største avviket er på prosjektet Langbakken med et merforbruk på 11 millioner kroner. Av alle prosjektene ble ni avlagt helt i samsvar med budsjett. Det presiseres at de fleste av prosjektene her ikke var regnskapsavsluttet, slik at mer-/mindreforbruk ses i forhold til årets budsjett og ikke den samlede rammen.

Avvik på enkeltprosjekt skyldes også at kostnader på vei-prosjekt finansiert av eksterne midler (stat, kommuner og andre) ikke er korrekt budsjettet. Det gjelder blant annet flere investeringsprosjekter finansiert innenfor belønningsordningen i 2018.

De største investeringene i 2018 var på samferdselssektoren med 645,1 millioner kroner samlet for både vei- og kollektivsektoren, en økning på 54 millioner kroner fra 2017. Investeringer i nye og renoverte skolebygg, gjennomført av drifts- og utbyggingssenteret, utgjorde 49,6 millioner kroner i 2018.

Investeringer i anleggsmidler pr. sektor	Regnskap 2018	Regulert budsjett 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Regnskap 2017
Politiske styringsorganer	0,00	0	0	0,00
Stab og støttefunksjoner (inkl. bygg & eiendom)	2 862 841,38	3 352 700	0	92 211 108,68
Utdanningssektoren	49 630 455,57	49 154 460	32 404 000	8 789 513,46
Tannhelsesektoren	1 077 672,50	2 000 000	3 500 000	0,00
Kultursektoren	0,00	0	0	0,00
Samferdsels- og miljøsektoren	645 080 658,22	717 174 550	591 752 000	590 672 595,97
Næringssektoren	0,00	0	0	0,00
Sektorovergripende poster	0,00	0	0	107 740,00
Sum LN01	698 651 627,67	771 681 710	627 656 000	691 780 958,11

Investeringsregnskapet ble samlet sett gjort opp uten udekket/udisponert (saldert med mindre bruk av lånemidler). Avvikene mellom budsjett og regnskap på sektornivå viser til dels betydelig mindreforbruk, både på skolebygg (under utdanningssektoren) og for samferdsels- og miljøsektoren. Avvikene (mindreforbruket) jamfør budsjett skyldes i hovedsak at prognosene som lå til grunn for budsjettreguleringene vedtatt av fylkestinget i sak 92/18 ikke traff på prognosene og faktisk påløpte kostnader ved årsslutt.

I tabellen nedenfor er informasjon om finansiering av investeringene:

Linje	Beskrivelse	Regnskap 2018	Regulert budsjett 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Regnskap 2017
LN01	Salg av driftsmidler og fast eiendom	-1 510 000	-1 010 000	0	-1 086 117
LN02	Andre salgsinntekter	-1 107 824	-1 107 800	0	-1 961 243
LN03	Overføringer med krav til motytelse	-105 051 796	-158 220 000	-128 877 000	-158 131 439
LN04	Kompensasjon for merverdiavgift	-125 735 516	-136 975 160	-114 606 000	-116 619 439
LN05	Statlige overføringer	0	2 790 000	0	19 311
LN06	Andre overføringer	700 000	777 300	0	-700 000
LN07	Renteinntekter og utbytte	-256 397	0	0	0
LN08	Sum inntekter (L1:L7)	-232 961 533	-293 745 660	-243 483 000	-278 478 926
LN25	Bruk av lån	-321 480 622	-337 491 150	-308 559 000	-389 673 731
LN26	Salg av aksjer og andeler	-196 502	0	0	-33 000
LN27	Mottatte avdrag på utlån	-30 989 174	-30 969 000	0	-1 188 891
LN28	Overført fra driftsregnskapet	-141 303 666	-140 971 500	-75 614 000	-171 640 014
LN30	Bruk av disposisjonsfond	-2 400 000	-2 400 000	0	-41 000
LN31	Bruk av bundne driftsfond	-11 620 743	-165 000	0	-366 504
LN32	Bruk av ubundne investeringsfond	0	0	0	-830 000
LN33	Bruk av bundne investeringsfond	-4 711 684	-4 711 700	0	-1 169 213
LN34	Sum finansiering (L25:L33)	-512 702 392	-516 708 350	-384 173 000	-564 942 352

Netto driftsresultat, disposisjonsfond og lånegjeld

Netto driftsresultat var 237 millioner kroner i 2018, og utgjorde 5,3 % av brutto driftsinntekter. Resultatet på 237 millioner kroner var bedre enn forventet ved inngangen av året. Viktigste årsak var avsetning til disposisjonsfond på 125 millioner kroner inkludert havbruksmidler, driftsmidler omdisponert til egenkapital på 141 millioner og regnskapsmessig mindreforbruk på 13 millioner kroner. Disposisjonsfondet var 325,7 millioner kroner ved utgangen av 2018, og utgjorde 7 prosent av brutto driftsinntekter. Dette inkluderte havbruksmidlene med en avsetning på 58 millioner kroner. Disse midlene var avsatt til spesifikke formål slik at disposisjonsfondet eksklusive havbruksmidlene var 267 millioner kroner. Lånegjelden var på 57,8 prosent. Den hadde økt fra 48,3 prosent i 2015 til 57,8 prosent i 2018. Det var noe lavere økning enn planlagt, og skyldes noe lavere låneopptak.

7.5 Budsjett 2019/Økonomiplan 2019-2022

Fylkesrådets forslag til økonomiplan 2019-2022 og budsjett 2019

Denne økonomiplanen og budsjettet for 2019 var det siste for Troms fylkeskommune før sammenslåingen med Finnmark fylkeskommune. Fylkesrådet ville styrke investeringer knyttet til både samferdsel og utdanning med 4 milliarder kroner. Bevilgningen til dekkelegging økes med 20 millioner kroner slik at det budsjetteres med 140 millioner kroner til dekkelegging i 2019. Det prioriteres videre 750 000 kroner til folkehelseundersøkelse i 2019. Som en følge av regionreformen fjernes vedtatt innsparing i 2019, på til sammen 31,2 millioner kroner, og delvis i 2020. For å finne rom for investeringer og handlingsrom på driftssiden til tross for nedgang i frie inntekter, foreslår fylkesrådet reduksjon på avdragene på lånegjelden slik at avdragsprofilen legges ned mot lovens minimum. Det skal brukes av oppsparte midler for å få til nødvendige satsinger. Det legges inn utbytte fra Troms Kraft på 30 millioner kroner fra 2021. Det prioriteres også satsing på lærlinger og lærekandidater gjennom bevilgning på 10 millioner kroner.

Økonomiplanen har en netto driftsramme på 2,925 milliarder kroner i 2019. Innstilling til økonomiplan er i balanse ved bruk av disposisjonsfond hvert år i økonomiplanen. Investeringene i perioden er 4 milliarder kroner hvordan nesten 2,5 milliarder kroner er lånefinansiert.

Den økonomiske stillingen til Troms fylkeskommune beskrives som utfordrende samtidig som det er behov for midler til å fylle samfunnsutviklerrollen og investeringer innenfor både utdanning og samferdsel.

Netto driftsresultat i økonomiplanperioden er negativ hvert år i perioden. Det er for 2019 på -0,6 % og deretter -0,4 for 2020, 0% for 2021 og -0,6 % for 2022.

Disposisjonsfond forventes å være på 7 % ved utgangen av 2018 tilsvarende 328 millioner kroner. Av dette utgjorde inntekter fra havbruksfondet kr 58 millioner. Ved slutten av økonomiplanperioden legges det opp til en reduksjon av fondet til 5 % av inntektene. Det foreslås å bruke 130 millioner fra fondet inkludert bruk av inntektene fra havbruksfondet, totalt i økonomiplanperioden. Det brukes 72 millioner kroner av fondet for å saldere driften i økonomiplanperioden. Fondsavsetning i økonomiplanperioden fremkommer av tabellen nedenfor:

Tabell. Endring disposisjonsfond økonomiplan 2019-2022. I 1000 kroner

Disposisjonsfond pr 31.12.2017	159 553
Disposisjonsfond premieavvik pr 31.12.2017	44 041
Sum disposisjonsfond 31.12.2017	203 594
Prognose for 2018 budsjettoppfølging per 15.10.	113 877
Prognose for 2018 budsjettoppfølging per 15.10.	10 659
Planlagt disposisjonsfond pr 31.12.2017	328 130
Bruk av disposisjonsfond i innstilling til økonomiplan 2019-2022	-130 000
Avsetning til disposisjonsfond -premieavvik i innstilling til økonomiplan 2019-2022	-
Planlagt disposisjonsfond pr 31.12.2022	198 130
Herav disposisjonsfond premieavvik	54 700

Lånegjelden var per utgangen av 2018 på 55 %. Det legges opp til omfattende investeringer i økonomiplanen og netto lånegjeld øker fra om lag 2,4 milliarder kroner i 2018 til 4,4, milliarder kroner i 2022. Med utgangspunkt i inntektsnivået i 2017, øker gjeldsgraden til 101 %.

Nye driftstiltak

Det foreslås økt bevilgning til ulike tiltak på til sammen kr 79,7 millioner kroner i 2019. Som en følge av arbeidet med regionreformen i 2019 og 2021 fjernes vedtatt innsparing i sin helhet i 2019, til sammen 31,2 millioner kroner og delvis i 2020, til sammen 27,2 millioner kroner. Tiltakene som foreslås er spesifisert i tabellen nedenfor:

Tabell-. Nye tiltak og oppfølging statsbudsjett 2019. I 1000 kr

	2019	2020	2021	2022
Politikerområdet:				
Tilskudd alpin-VM Narvik				3 000
Utdanning:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	13 839	9 640		
Læringer i fylkeskommunale virksomheter	3 750	3 750	3 750	3 750
Tannhelse:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	1 650	1 170		
Kultur:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	1 410	900		
Folkehelseundersøkelse	750			
Matching statsbudsjettet	324	324	324	324
Samferdsel:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	12 130	11 500		
Økt ramme kapitalutgifter tunnelsikkerhet	1 100	7 500	18 300	24 900
Økt ramme til asfaltering fylkesvei	20 000			
Foringer i statsbudsjettet:				
Fergeavløsning Bjarkøy, tilføres ramma til samferdsel	-14 400	-14 400	-14 400	-14 400
Red ramme samf pga fergeavløsning Bjarkøy (ferge/kystlinje, vedl., veilengde)	14 400	14 400	14 400	14 400
Økt ramme etterslep fylkesvei	10 598	10 598	10 598	10 598
Næring:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	0	380		
Stab og støtte:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	2 200	3 600		
Leie lokaler 9. etg. (DU)	700	700	700	700
Prosjektkompetanse investeringsprosjekter (DU)	1 500	2 500	2 500	2 500
Økte energiutgifter (DU)	2 000	2 000	2 000	2 000
Prosjekt 2020 (stab)	1 500	1 500	1 500	
Statistikk, analyse og utredning (stab)	1 700	2 700	2 700	
Samfunnsutviklerrollen (stab)	4 600	6 000	6 000	6 000
SUM ENDRINGER STATSBUJSJETTET	79 751	64 762	48 372	53 772

Innsparinger

Økonomiplan 2018-2021 var vedtatt med betydelige innsparinger for å tilpasse utgiftene til nedgang i de frie inntektene og omprioriteringer innenfor egne rammer som følge av kostnadsøkninger og nye behov. I kommende planperiode er det behov for å tilpasse utgiftene til ytterligere nedgang i frie inntekter, ha ressurser til arbeidet med regionreformen og fylle samfunnsutviklerrollen samt nye investeringer. Det foreslås å redusere avsetning til lønnsvekst, fjerne avsetning til premieavvik og sette avdragstiden på lån til kommunelovens krav om minimumsavdrag. Det foreslås ikke økning i innsparingskravene til sektorene utover det som er nødvendige omprioriteringer for å imøtekomme utgiftsøkninger og nye behov. I tabellen nedenfor er vedtatte innsparinger i økonomiplan 2018-2021, justert for innstillingen til økonomiplan 2019-2022, vist:

Tabell -. Innsparing sektorovergrepene poster økonomiplan 2019-2022. I 1000 kroner				
	2019	2020	2021	2022
Avsetning til lønnsvekst	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Forlenget løpetid tidligere låneopptak og nye låneopptak	-20 000	-31 000	-40 000	-50 000
Bortfall avsetning disposisjonsfond premieavvik	-10 659	-10 659	-10 659	-10 659
SUM INNSPARING	-40 659	-51 659	-60 659	-70 659

I tabellen er innsparing foreslått for sektorovergrepene poster økonomiplan 2019-2022:

Tabell -, Innsparing sektorovergrepene poster økonomiplan 2019-2022. I 1000 kroner

	2019	2020	2021	2022
Avsetning til lønnsvekst	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Forlenget løpetid tidligere låneopptak og nye låneopptak	-20 000	-31 000	-40 000	-50 000
Bortfall avsetning disposisjonsfond premieavvik	-10 659	-10 659	-10 659	-10 659
SUM INNSPARING	-40 659	-51 659	-60 659	-70 659

Investeringer og finansiering

Det legges i økonomiplanen opp til samlet investering på vel 4 milliarder kroner. Av dette lånefinansieres 2,49 milliarder kroner, 710 millioner kroner finansieres ved merverdiavgiftskompensasjon knyttet til investeringene, 310 millioner kroner med rassikringsmidler, 40 millioner kroner til refusjoner og andre tilskudd, 91,756 millioner kroner i mottatt avdrag på utlån, 46,5 millioner kroner knyttet til samferdsel, 1,452 milliarder til utdanning, 57,9 millioner kroner til tannhelse og 3,7 millioner kroner til IT-infrastruktur.

Gjeld

Ved utgangen av 2018 vil fylkeskommunen ha om lag 2,6 milliarder kroner i brutto lånegjeld. I økonomiplanen foreslås det låneopptak på til sammen 2,489 milliarder kroner samtidig som det er planlagt å betale 484 millioner kroner i avdrag. Brutto lånegjeld i utgangen av økonomiplanperioden vil være 4,6 milliarder kroner.

Finansutgifter

I tabellen nedenfor er finansutgiftene i økonomiplanperioden vist:

	2018	2019	2020	2021
Låneopptak	267 347	640 174	961 520	620 804
Renter	65 161	88 239	126 272	147 210
Avdrag	105 154	110 017	127 727	141 832
SUM renter og avdrag	170 315	198 256	254 000	289 042

7.5.1 Fylkestingets vedtak

Fylkestinget behandlet i sak 91/18 budsjett 2019/økonomiplanen 2019-2022:

1. Fylkestinget vedtar følgende økonomiske rammer for økonomiplanen 2019-2022:

Minus=inntekt, Pluss=utgift. 2019-kr hele økonomiplanen. Beløp i 1000 kr	2019	2020	2021	2022
00 Politiske styringsorganer	33 932	32 491	33 189	35 289
01 Kontrollorganer	5 555	5 555	5 555	5 555
10 Stabs- og støttefunksjoner	163 466	166 866	163 256	156 056
20 Utdanning	1 076 994	1 067 675	1 058 035	1 053 735
40 Tannhelse	125 564	123 934	122 764	122 764
50 Kultur	100 346	98 188	97 288	97 288
60 Samferdsel	1 361 458	1 299 154	1 298 454	1 305 054
70 Næring	49 135	49 095	48 715	48 715
90 Sektorovergrepene poster. Spesifisert:	9 182	-18 768	-54 207	-59 746
Avsetning til lønnsvekst 2018. 3,0 pst.	22 145	22 145	22 145	22 145
Avsetning til lønnsvekst 2019. 3,25 pst.	38 700	38 700	38 700	38 700
Pensjonsutgifter	45 970	45 970	45 970	45 970
Ref. kapitalutgifter utbygging TKN			-4 256	-4 135
Leieinntekter UIT (lokaler flyfag)	-550	-550	-550	-550
Leieinntekter Nord-Troms vgs (Lerøy Aurora AS og Skjervøy kommune)	-584	-584	-584	-584
Ref. Kveøy-forbindelsen (Kvæfjord kommune og Kveøyforbindelsen AS)	-1 250	-1 250	-1 250	-1 250
Ref. kapitalutgifter Dale-Alvestad Hørstad kommune	-1 859	-1 811	-1 763	-1 715
Refusjon kapitalutgifter TANN-bygget fra staten	-13 600	-13 360	-13 100	-12 860
Dekning kapitalutgifter fra etatene	-79 790	-108 028	-139 519	-145 467
A Sum sektorer, netto utgifter	2 925 632	2 824 190	2 773 049	2 764 710
Skatteinntekter	-980 000	-980 000	-980 000	-980 000
Inntektsutjevning	-77 000	-77 000	-77 000	-77 000
Rammetilskudd	-2 004 202	-1 938 609	-1 930 609	-1 930 609
B Sum inntekter (ekskl. renter)	-3 061 202	-2 995 609	-2 987 609	-2 987 609
C BRUTTO DRIFTSRESULTAT (=A+B)	-135 570	-171 419	-214 560	-222 899
Renteutgifter	65 161	88 239	126 272	147 210
Salg TMS, red. renter og avdrag				
Renteinntekter	-8 440	-8 290	-7 800	-7 800
Rentekompensasjon skolebygg	-1 600	-1 300	-1 200	-1 060
Utbytte fra Troms Kraft AS			-30 000	-30 000
D Netto renteutgifter	55 121	78 649	87 272	108 350
E Avdrag på lån	105 154	110 017	127 727	141 832
F NETTO DRIFTSRESULTAT (=C+D+E)	24 706	17 247	440	27 283
Brukt slik:				
Avsetning til/bruk av disposisjonsfond	-27 481	-17 247	-440	-27 283
Avsetning til/bruk av disposisjonsfond - premieavvik				
Overføringer til investeringsregnskapet	2 775			
Dekning/bruk av tidligere års under-/overskudd				
G REGNSKAPSMESSIG RESULTAT	0	0	0	0

2. De vedtatte rammene gir følgende netto driftsresultat for perioden:

	2019	2020	2021	2022
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	-0,6 %	-0,4 %	0,0 %	-0,6 %

Fylkestinget konstaterer at netto driftsresultat er negativt hvert år i økonomiplanperioden.

3. Fylkestinget vedtar følgende nye driftstiltak. I 1000 kroner:

	2019	2020	2021	2022
Politikerområdet:				
Tilskudd alpin-VM Narvik				3 000
Utdanning:				
Bortfall/reduert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	13 839	9 640		
Læringer i fylkeskommunale virksomheter	3 750	3 750	3 750	3 750
Tannhelse:				
Bortfall/reduert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	1 650	1 170		
Kultur:				
Bortfall/reduert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	1 410	900		
Folkehelseundersøkelse	750			
Matching statsbudsjettet	324	324	324	324
Samferdsel:				
Bortfall/reduert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	12 130	11 500		
Økt ramme kapitalutgifter tunnelsikkerhet	1 100	7 500	18 300	24 900
Økt ramme til asfaltering fylkesvei	20 000			
Føringer i statsbudsjettet:				
Fergeavløsning Bjarkøy, tilføres ramma til samferdsel	-14 400	-14 400	-14 400	-14 400
Red ramme samf pga fergeavløsning Bjarkøy (ferge/kystlinje, vedl., veikengde)	14 400	14 400	14 400	14 400
Økt ramme etterslep fylkesvei	10 598	10 598	10 598	10 598
Næring:				
Bortfall/reduert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	0	380		
Stab og støtte:				
Bortfall/reduert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	2 200	3 600		
Leie lokaler 9. etg. (DU)	700	700	700	700
Prosjektkompetanse investeringsprosjekter (DU)	1 500	2 500	2 500	2 500
Økte energitgifter (DU)	2 000	2 000	2 000	2 000
Prosjekt 2020 (stab)	1 500	1 500	1 500	
Statistikk, analyse og utredning (stab)	1 700	2 700	2 700	
Samfunnsutviklerollen (stab)	4 600	6 000	6 000	6 000
SUM ENDRINGER STATSBUDESJETTET	79 751	64 762	48 372	53 772

4. Fylkestinget vedtar følgende innsparingstiltak på sektorovergrepene poster. I 1000 kroner:

	2019	2020	2021	2022
Avsetning til lønnsvekst	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Forlenget løpetid tidligere låneopptak og nye låneopptak	-20 000	-31 000	-40 000	-50 000
Bortfall avsetning disposisjonsfond premieavvik	-10 659	-10 659	-10 659	-10 659
SUM INNSPARING	-40 659	-51 659	-60 659	-70 659

5. Fylkestinget vedtar følgende investeringer og finansiering i økonomiplanperioden:

	BUD 2019	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022	Sum økonomiplan 19-22
Tannhelse	28 985	28 985	0	0	57 969
Utdanning	145 000	239 000	550 000	518 824	1 452 824
Samferdsel	354 690	785 240	836 900	539 000	2 515 830
Stab og støtte	3 700				3 700
SUM INVESTERINGER	532 375	1 053 225	1 386 900	1 057 824	4 030 323
Finansiert slik:					
Bruk av lånemidler	-267 347	-640 174	-961 520	-620 804	-2 489 844
Inntekter fra salg av anleggsmidler					
Tilskudd til investeringer	-79 000	-106 000	-70 000	-95 000	-350 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-81 196	-168 790	-256 755	-204 220	-710 961
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-60 000	-31 756			-91 756
Andre inntekter	-6 572			-40 000	-46 572
Sum ekstern finansiering	-494 115	-946 720	-1 288 275	-960 024	-3 689 133
Overført fra driftsregnskapet	-10 665	-7 890	-4 900		-23 455
Overført fra driftsregnskapet, fornyingsmidler	-27 595	-98 615	-93 725	-97 800	-317 735
Bruk av tidligere års utdisponert					0
Bruk av avsetninger					0
Sum finansiering	-532 375	-1 053 225	-1 386 900	-1 057 824	-4 030 323

6. Alle ordinære låneopptak knyttet til samferdselsformål i økonomiplanperioden med unntak av Langsundforbindelsen dekkes innenfor rammen til samferdsel.

7. Avdragstiden på nye låneopptak knyttet til utdanning og Langsundforbindelsen settes til 50 år

8. Avdragstiden på eksisterende låneportefølje forlenges slik at avdragene tilpasses kommunelovens krav til minimumsavdrag.

Budsjett 2019:

1. Det vedtas et netto driftsbudsjett på kr 2 925 632 000
2. Skattøret settes til 2,60 prosent som er høyeste lovlige sats, i henhold til statsbudsjettet. Dersom skattøret endres ved behandling av statsbudsjettet i Stortinget, endret skattøret i tråd med denne endringen.
3. Fylkestinget vedtar et investeringsbudsjett på kr 532 375 000 hvorav 267 347 000 finansieres ved bruk av lån
4. Følgende eiendommer legges ut for salg i 2019 dersom de ikke selges før årsskiftet 2018/2019:
 - a. Gnr/bnr 119/634 i Tromsø
 - b. Gnr/bnr 84/140 i Lenvik/Gibostad
 - c. Bardufoss videregående skole, skolested Sundlia
 - d. Bardufoss videregående skole, skolested Høgtun

Salgsinntektene disponeres til egenkapital i skoleinvesteringer. Budsjettreguleringen vil legges fram for fylkestinget når salgene er effektivert

5. Budsjett for kontrollorganer, inklusiv kjøp av revisjonstjenester fra KOMREV NORD og kontrollutvalg for 2019, vedtas med netto driftsutgifter på kr 5 555 000 inklusive prisvekst
6. Fylkeskommunens trekkrettigheter settes til 50 mill kroner i 2019
7. Fylkestinget delegerer til fylkesrådet å fordele:
 - a. Avsetninger til lønnsvekst i tråd med resultatene av lønnsforhandlingene i 2018 (helårsvirkning) og 2019
 - b. Justere for de økte pensjonsutgifter herunder løpende premie KLP og SPK samt reguleringspremie
 - c. lærlingtilskudd knyttet til fylkeskommunale lærlinger fra utdanning til aktuelle virksomheter
 - d. personalpolitiske midler fra personal- og organisasjonssenteret til aktuelle virksomheter
 - e. vedlikeholdsmidler budsjettet på Drift- og utbyggingscenteret ut til aktuelle virksomheter
 - f. kvenske og samiske midler til kultur til aktuelle virksomheter
 - g. budsjettmidler til skyss til elever som er utplassert, reguleres fra samferdsel til utdanning
8. Fylkestinget ber fylkesrådet i budsjettregulering i mars 2019, fremme forslag om økning i rammen for kunstkjøp med kr 100 000 med passende inndekning
9. Fylkestinget viser til at Senja vgs. har ansvar for landbruksutdanninga i Troms. For å gi elevene et godt kunnskapsgrunnlag for å møte framtidens muligheter i landbruket er det behov for oppgradering av skolegårdsbrukets driftsgrunnlag. Fylkestinget ber om at det gjennomføres ei utredning i løpet av første halvår i 2019 og at dette fremlegges for fylkestinget i juni.

Driftsbudsjettet

Av et samlet driftsbudsjett på kr 2 925 632 000 utgjør budsjettrammen for utdanning kr 1,077 milliarder.

Driftsbudsjett 2019 for **Utdanning** var på kr 1,077 milliarder kroner. Dette var en økning på kr 4 millioner fra 2018. I det lå det en tidligere vedtatt innsparing på 1,68 milliarder kroner i forhold til økonomiplanen for 2018-2021 og et nedtrekk på 115 000 kroner for ansettelse av grafisk kommunikasjonsrådgiver i kommunikasjonsavdelingen (jfr. fr. 161/18). Bevilgningen til lærlinger ble økt med kr 3,75 millioner. Som følge av planlagt og igangsatt aktivitet måtte om lag kr 23,5 millioner omprioriteres. Det ga en samlet innsparing og omprioritering på 25,3 millioner kroner i 2019. Budsjettet var prisjustert med 2 millioner kroner.

Budsjettrammen for **Tannhelse** i 2019 var på 125, 564 millioner kroner. Endringen i rammen fra 2018 besto av prisvekst og innsparing på 0,530 millioner kroner.

Budsjettrammen for **Kultur** var på kr 100,3 millioner i 2019.

Samferdsel og miljø hadde for 2019 en budsjettramme på nesten kr 1,4 milliarder. Endringen i rammen fra budsjett 2018 var en netto økning på nesten 65 millioner kroner. Endringen besto i hovedsak av prisvekst, økning i rammen til innhenting av etterslep og en engangstildeling av midler til dekkelegging i 2019. Fylkesrådet ville i 2019 prioritere en økning av rammen til dekkelegging med 20 millioner kroner, som ville tilføres samferdselsrammen som et engangsbeløp. Om innsparinger står det i økonomiplanen at som følge av omlegging av inntektssystemet har fylkestinget redusert rammene til sektorene fra og med 2015 og ut økonomiplanperioden 2016-2020. For samferdsel sin del resulterte dette i reduksjon av budsjettrammen på til sammen 76,8 millioner kroner fra 2015 og nytt inntektssystem ble innført. Av innsparingen var kr 46,9 millioner kroner innfaset og det gjensto dermed kr 29,9 millioner i økonomiplanperioden. Innsparingene fra og med 2019 hadde følgende fordeling:

	2019	2020	Fom. 2021
Kollektivtrafikk	-2 741	-9 200	-14 900
Fylkesveg	-3 489	-9 200	-14 900
SUM	-6 230	-18 400	-29 900

Gjenstående innsparinger ble foreslått fordelt mellom kollektiv og veg. Det forelå ingen konkrete forslag til hva innsparingene ville bety på det enkelte område. De tiltakene som ville bli vurdert for å møte innsparingskravene, var for eksempel redusert dekkelegging, redusert rutetilbud og prisøkninger i kollektivtrafikken.

Med virkning fra 2019 ville det bli foretatt noen interne omfordelinger innenfor samferdselsrammen knyttet til fergeavløsningsmidler. Fergeavløsningsmidler som var mottatt for Ryaforbindelsen, hadde fram til 2018 blitt budsjettert på tjenesten for fergeruter. Dette medførte at den budsjettposten hadde vært kunstig høy. Fergeavløsningsmidler er ikke knyttet til drift av fergeruter, men dekker en forpliktelse knyttet til bygging av et fylkesvegprosjekt. Fra og med 2019 ville midlene bli flyttet fra tjenesten kollektivtrafikk til tjenesten fylkesveg.

Det vises til at fra og med 2019 ville fylkeskommunen motta fergeavløsningsmidler og økt kompensasjon til drift og vedlikehold av fylkesveg etter ferdigstillingen av Bjarkøyforbindelsene. I sum var det beregnet at fylkeskommunen ville trekkes kr 21,840 millioner i rammetilskudd til drift av fergesambandet som legges ned. Av det fordeles 14,440 millioner kroner som fergeavløsningsmidler til nedbetaling av lån, og 7,400 millioner kroner til drift og vedlikehold av fylkesveg.

I tillegg var kr 10,9 millioner omdisponert fra vegrammen til kollektivtrafikk, etatens øvrige områder og til administrasjon. Samferdsels- og miljøetatens administrasjon skulle styrkes med

to stillinger i 2019 for å ivareta den økte arbeidsmengden som forberedelsene til overtakelse av fylkesvegadministrasjonen og øvrig arbeid med regionreformen ville medføre.

I økonomiplanen er omtale av alle områdene underlagt samferdsel og miljø.

Økningen i kapitalutgifter har vært omtale i flere av budsjett- og regnskapssakene. I økonomiplanen 2019-2022 er informasjon om økningen av kapitalutgifter fra og med 2020. Basert på de rammebetingelsene som var kjent på dette tidspunktet, ville samferdsel sine samlede netto kapitalutgifter øke med rundt kr 67 millioner i løpet av økonomiplanperioden, fra kr 55 millioner i 2019 til kr 122 millioner i 2022.

Budsjetttrammen til **næring** var på kr 49,1 millioner kroner i 2019.

7.5.2 Fylkesrådets oppfølging av budsjettvedtak

Budsjettoppfølgingen innen driften pr. 30.4. ble fremlagt i fylkestingets sak 60/19. Budsjettoppfølgingssaken viste at det ikke var store endringer i driften sett i forhold til vedtatt budsjett. Den største endringen var knyttet til inntektsføring av fjorårets mindreforbruk, til sammen kr 13,105 millioner.

Det ble i budsjettoppfølgingen pr 30.4. meldt om merforbruk på til sammen kr 63,1 millioner på sektorene. Av dette var vel kr 47 millioner knyttet til kollektivtrafikk. Samferdsel hadde foreslått tiltak som ville dekke inn for merforbruket. Utdanning meldte om merforbruk på 13,3 millioner kroner. Av det var kr 6 millioner knyttet til fagskolen. Det ble i budsjettoppfølgingssaken foreslått at det bevilges 6 millioner kroner til fagskolen i inneværende år. Det vises også til at usikkerheten er stor tidlig på året, og det legges opp til at utdanning må finne inndekning for resterende merforbruk på kr 7,3 millioner innenfor egne rammer. I tillegg ble det meldt om økte energiutgifter på 2,5 millioner kroner som det ble foreslått å gi tilleggsbevilgning til.

Nedenfor er forklaringer på avvik i forhold til budsjett:

Tabell. Prognostisert avvik i fht budsjett 2018. I 1000 kr. Minus=merinntekt/mindreutgift

Sektor	Avvik	Forklaring
Politikerområdet	0	
Kontrollorganer	0	
Stab- og støttefunksjoner	2 500	Merutgifter energi
Utdanning	13 311	Merforbruk knyttet til ordinær undervisning og spesialundervisning (vel 7 mill. kroner) og fagskolen (vel 6 mill. kroner).
Tannhelse	0	Mindreforbruk vil dekke merutgifter knyttet til sammenslåing Skånland og Tjeldsund kommune
Kultur	0	
Samferdsel	47 300	Merforbruk kollektivtrafikk (reduerte billettinntekter og økte kostnader kontrakter)
Næring	0	
SUM AVVIK	63 111	

Merforbruket innen utdanning knytter seg til videregående skoler og fagskolen.

Om samferdsel står det at merforbruk innen kollektiv forventes å bli 47,3 millioner kroner ved årets utgang. Merutgifter og mindreinntekter som er avdekket i budsjettoppfølgingen per 30. april vil dekket innenfor etatens samlede budsjetttrammer. På grunn av usikkerhet rundt en del

prognoser avventes regulering av budsjettet til etter neste budsjettoppfølging. Det rapporteres at samferdsel og miljø forventer å komme ut i balanse ved årets slutt. Kostnadsøkningene utover budsjett skyldtes i hovedsak økning i kontraktskostnader. Reguleringer i kontraktene gir en kostnadsvekst på mellom 7 og 12 prosent samtidig som rammeøkningen gjennom inntektssystemet for 2019 var på 2,8 prosent. En stor del av økningen i reguleringene i kontraktene skyldtes stigende oljepris.

Prognosene viste en mindreinntekt på 15,1 millioner kroner i forhold til budsjett. Den største inntektssvikten var knyttet til båt- og fergeruter. Mange innstilte avganger i første kvartal medførte tapte inntekter.

Det vises i budsjettoppfølgingssaken til at det høsten 2017 ble foretatt en utvidelse av rutetilbudet i Tromsø by. Denne ble finansiert av midler fra belønningsordningen. Tilbudet ble videreført i 2019, men fylkeskommunen hadde ikke fått innvilget midler fra belønningsordningen eller fått på plass byvekstavtale som kunne finansiere tilbudet. Dette medførte at det inntil videre var en udekket kostnad på om lag 5,7 millioner kroner.

I samferdselsbudsjettet var det lagt inn en reserve for å dekke uforutsette utgifter/hendelser. Fylkesrådet foreslo å disponere 12 millioner kroner av denne til inndekning av merkostnader til kollektiv. Det foreslås også å gjennomføre takstøkninger for å dekke 10 millioner kroner og justeringer av rutetilbudet tilsvarende 5 millioner kroner. I tillegg forutsettes det at fylkeskommunen får innvilget midler fra belønningsordningen som dekker kostnader knyttet til opprettholdelse av rutetilbudet i Tromsø.

Det var to prosjekter på fv 848 som opprinnelig skulle finansieres med fornyingsmidler i 2019. På grunn av kapasitet til gjennomføring av planlegging ble det enighet med Statens Vegvesen om å utsette prosjektene til 2020. Fylkesrådet foreslo derfor i saken å tilbakeføre midler fra disse prosjektene til driftsrammen til delvis dekning av merforbruket.

Forslag til inndekning av merforbruk er i tabellen nedenfor:

Forslag til inndekning av merforbruk	
Merforbruk	47 300 000
Belønningsordningen 2019	5 700 000
Fra reserveen	12 000 000
Takstjustering	10 000 000
Rutejustering	5 000 000
Fortsatt manglende inndekning	14 600 000
Fornyingsmidler 2019	
Fv 848 Seglstein	4 750 000
Fv 848 Parsell 5	1 800 000
Utsettes til 2020	6 550 000
Totalt udekket pr. 30.04.19	8 050 000

Det gjensto å finne inndekning for 8,05 millioner kroner. Det vises til at det forventes at de finner inndekning for disse i løpet av året og styrer mot balanse ved årets slutt.

Om fylkesveger rapporteres det i saken at Statens vegvesen hadde budsjettert innenfor en disponibel budsjetttramme på 692,7 millioner. Den utfordrende vinteren hadde medført økte kostnader for vinterdrift, og kostnadsbilder var ennå ikke klart. Prognosene viste avvik innenfor drift faste kontrakter på 3,1 millioner kroner. Avviket var mulig å redusere innenfor innhenting av etterslep. Det vises til at det totalt sett styres mot balanse ved årets slutt.

Følgende står om kapitalutgifter: Det er noe usikkerhet knyttet til rentenivået. Budsjettert rente er 2,7 prosent noe som kan være noe høyt, men det er risiko for renteøkning i løpet av året.

Fylkestingets vedtak i sak 60/19 var:

1. Følgende endringer gjøres i driftsbudsjettet per 30.4.2019. Tall i 1000 kr:

	Forslag BUD 2019	Sum Adm. endringer	Endr. Vedtatt bud.	Vedtatt BUD 2019	Adm. reg	Fig juni 2019	Regulert budsjett juni
Minnre-inntekt, Pluss-utgift. Beløp i 1000 kr							
00 Politiske styringsorganer	33 932	349		34 281	319	195	34 795
01 Kontrollorganer	5 555	13		5 568	17		5 585
10 Stabs- og støttefunksjoner	163 466	2 852		166 318	261	8 375	174 954
20 Utbetaling	1 076 994	18 592		1 095 586	1 095	11 950	1 108 631
40 Tannhelser	125 564	3 599		129 163	42		129 205
50 Kultur	100 346	1 039		101 385	89	608	102 074
60 Samferdsel	1 361 458	873		1 362 331	35	29 703	1 392 034
70 Næring	40 135	530		40 665	198		40 863
90 Sektorovergripende poster. Spesifisert:	9 182	-27 847	38 518	19 853	-2 054	-17	17 789
Avsetning til lønnsvekst 2018, 3 post	22 145			22 145	0		22 145
Avsetning lønnsvekst 2019, 3,25 post	38 700	-26 068		11 712	-2 056		9 656
Pensjonsutgifter	45 970	-859		45 111	0		45 111
Ref. kapitalutgifter fersprosjekt TANN				0	0		0
Leieinntekter UIT (lokale flylag)	-550			-550	0		-550
Leieinntekter Nord-Troms vgs (Lerøy Amira AS og Skjervøy kommun)	-584			-584	0	-17	-601
Ref. Kveøy-forbindelsen (Kvafjord kommune og Kveøyforbindelsen)	-1 250			-1 250	0		-1 250
Ref. kapitalutgifter Dale-Alvstad Høstetd kommunale	-1 859			-1 859	0		-1 859
Refusjon kapitalutgifter TANN-bygget fra staten	-13 600			-13 600	0		-13 600
Dekning kapitalutgifter fra etatene	-79 790		38 518	-41 272	0		-41 272
A Sum sektorer, netto utgifter	2 925 632	0	38 518	2 964 150	0	50 804	3 014 954
Skattetrekk	-980 000			-980 000		-3 000	-983 000
Inntektutjevning	-77 000			-77 000			-77 000
Barnetilskudd	-2 004 202			-2 004 202		-2 751	-2 006 953
B Sum inntekter (ekskl. renter)	-3 061 202	0	0	-3 061 202	0	-5 751	-3 066 953
C BRUTTO DRIFTSRESULTAT (=A+B)	-135 570	0	38 518	-97 052	0	45 055	-51 997
Renteutgifter	65 161		-38 518	26 643		3 108	29 741
Akasjeutgifter				0			0
Renteinntekter	-8 440			-8 440		-3 000	-11 440
Rente kompensasjon skolebygg	-1 800			-1 600			-1 600
D Netto renteutgifter	55 121	0	-38 518	16 603	0	108	16 703
E Avdrag på lån	105 154	0	0	105 154	0	-1 900	103 654
F NETTO DRIFTSRESULTAT (=C+D+E)	24 705	0	0	24 705	0	43 055	68 360
Brak slik:				0			0
Avsetning til disposisjonsfond (ikke navngitt)	-27 481			-27 481			-27 481
Brak av navngitt disposisjonsfond						-500	-500
Brak av disposisjonsfond						-30 050	-30 050
Avsetning til brak av disposisjonsfond - premieavvik				0			0
Overføringer til investeringsregnskapet	2 775			2 775			2 775
Dekning/brak av tidligere års unders/overskudd				0		-13 105	-13 105
Avrunding	1			1			1
G REGNSKAPSMESSIG RESULTAT	0	0	0	0	0	0	0

2. Regnskapsmessig mindreforbruk i Troms fylkeskommune i 2018 på kr 13 104 935 inntektsføres i drift

3. Det inntektsføres til sammen 500 000 kroner fra navngitt disposisjonsfond, Kultur, til fylkesbibliotekets utviklingsmidler

4. Budsjettet til fagskolen økes med 6 mill. kroner

5. Fylkestinget viser til saksfremlegget der det fremgår at det er betydelige kostnadsøkninger innen kollektivtrafikk på grunn av høyere oljepris. For å unngå drastiske kutt i busstilbudet og kraftig økning i kollektivsatser styrkes drift kollektiv med 13 millioner kroner i 2019

6. Fylkestinget viser til at det innenfor totalt sett stramme rammer for budsjett 2019 er vedtatt ei betydelig styrkning av rammene til vedlikehold og dekkelegging for fylkesveger. Med bakgrunn i en vårløsning som medførte ekstra utfordringer for vedlikehold av fylkesveger vedtar fylkestinget å styrke rammene ytterligere med 13 millioner kroner.

7. Fylkestinget viser til vedtak i sak 91/18 hvor fylkestinget ba om gjennomføring av ei utredning av skolegårdsbrukets driftsgrunnlag ved Senja videregående skole, Gibostad. Det helhetlige behovet behandles i fylkestingssak 39/19. Fylkestinget viser videre til fremmede behov for ytterligere investeringer i materiell innenfor utdanningssektoren. Utdanning styrkes med samlet med 5 mill kr, hvorav 3 mill kroner brukes i tråd med vedtak i sak 39/19 «Videreutvikling av gårdsdriften ved Senja

videregående skole – skolested Gibostad», og 2 mill kr disponeres av sektoren samlet til investering i materiell.

8. Fylkestinget viser til vedtaket i sak 63/19 Rullering av handlingsplan vei, og i særdeleshet innstillinga pkt 8 og tilleggsforslag nr 6 om hhv reguleringsplan Ullsfjordforbindelsen og sikring av Sandnessundbrua. Fylkestinget ber FR innarbeide kostnadene i kommende budsjettregulering i oktober.

9.

Nye tiltak per 30.4.2019. I 1000 kr		
		Kommentar:
Nordtro	100	
Pride	95	
Digital karriereveiledning	475	
Digital skolehelsetjeneste	475	
Forebyggende skredtiltak	950	
Økte energikostnader	2 500	
Fagskolen	6 000	
Samferdsel kompensasjon pensjonspremie SVV	2 753	Dekket inn ved økt rammeoverføring
Økt ramme til kjøp av kunst	100	Fylkestingets vedtak i sak 91/18 Budsjett 2019/økonomiplan 2019-2022
Frkjøp hovedtillitsvalgt i 25% stilling	200	
Økte kostnader husleie (DU)	4 500	Bortfall av leieinntekter og behov for å leie lokaler til overføring sams vegadministrasjon, FYR 29/19
Midler til prosjektet Nasjonalt SAMS-IKT (Stabssjefen)	1 175	FYR 73/19
Styrking av kollektivtrafikken i 2019	13 000	
Vedlikehold og dekkelegging fylkesveg i 2019	13 000	
Videreutvikling gårdsdrift Senja vgs	3 000	
Matriell vgs	2 000	
SUM	50 323	

10. Det inntektsføres til sammen kr 30 050 000 kroner fra disposisjonsfondet. Nye obligatoriske hovedoversikter (vedlegg til sak 60/19):

Troms fylkeskommune	Forslag Budsjett 2019	Endringer vedtatt budsjett	Vedtatt Budsjett 2019	Adm.reg.	Ftg juni	Regulert budsjett 30.4
Budjett skjema 1A Drift						
1 Skatt på inntekt og formue	-980 000 000		-980 000 000		-3 000 000	-983 000 000
2 Ordinært rammetilskudd	-2 081 202 000		-2 081 202 000		-2 751 000	-2 083 953 000
3 Skatt på eiendom	0		0		0	0
4 Andre direkte eller indirekte skatter	0		0		0	0
5 Andre generelle statsstilskudd	-1 600 000		-1 600 000			-1 600 000
6 Sum frie disponible inntekter SUM (L1-L5)	-3 062 802 000	0	-3 062 802 000	0	-5 751 000	-3 068 553 000
7 Renteinntekter og utbytte	-8 440 000		-8 440 000		-3 000 000	-11 440 000
8 Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0		0			0
9 Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	65 161 000	-38 518 400	26 642 600		3 300 000	29 742 600
10 Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0		0			0
11 Avdrag på lån	305 154 000		305 154 000		-1 500 000	303 654 000
12 Netto finansinntekter/-utgifter SUM (L7-L11)	161 875 000	-38 518 400	123 356 600	0	-1 400 000	121 956 600
13 Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbru	0		0			0
14 Til ubundne avsetninger	-27 481 000		-27 481 000		0	-27 481 000
15 Til bundne avsetninger	0		0			0
16 Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	0		0		-13 305 000	-13 305 000
17 Bruk av ubundne avsetninger	0		0		-30 550 000	-30 550 000
18 Bruk av bundne avsetninger	0		0			0
19 Netto avsetninger SUM (L13-L18)	-27 481 000	0	-27 481 000	0	-43 855 000	-71 136 000
20 Overført til investeringsbudsjettet	2 775 000		2 775 000		0	2 775 000
21 Til fordeling drift L6 + L12 - L19 - L20	-2 925 633 000	-38 518 400	-2 964 151 400	0	-50 806 000	-3 014 957 400
22 Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	2 925 632 000	38 518 400	2 964 150 400		50 806 000	3 014 956 400
23 Merforbruk/mindreforbruk = 0 L22 - L21	0	0	0		0	0
Troms fylkeskommune						
Budjett skjema 1B Drift						
1 Politiske styringsorganer	33 932 000		34 281 000	319 000	195 000	34 795 000
2 Kontrollorganer	5 555 000		5 568 000	17 000	0	5 585 000
3 Stab- og støttefunksjoner	163 466 000		166 318 000	261 000	8 375 000	174 954 000
4 Utdanning	1 076 994 000		1 095 585 000	1 095 000	11 950 000	1 108 631 000
5 Tannhelse	125 564 000		129 163 000	42 000	0	129 205 000
6 Kultur	100 346 000		101 385 000	89 000	600 000	102 074 000
7 Samferdsel	1 361 458 000		1 362 331 000	35 000	29 703 000	1 392 069 000
8 Plan og næring	49 135 000		49 665 000	198 000	0	49 863 000
9 Sektorovergrepene poster	9 182 000	38 518 400	39 853 400	-2 056 000	-17 000	17 780 400

Fylkestingets vedtak i sak 60/19 var ikke fullt ut i tråd med fylkesrådets innstilling. Fylkestingets vedtakspunkt 5 innebar bevilgning på omkring kr 30 millioner mer enn foreslått av fylkesrådet.

Fylkestingets sak 46/19 var budsjettoppfølging på investering pr 30.4.2019. Det vises til at det vedtatte investeringsbudsjettet for 2019 på til sammen 532,375 millioner kroner inneholder investeringer i all hovedsak i anlegg innenfor utdanning (skolebygg), tannhelse og samferdsel (fylkesveg og kollektivtiltak). Det blir rapportert om at det ikke er forventet mer-/mindreforbruk på investeringsprosjekt innenfor utdannings- og helsesektoren, men at det er for tidlig på året til å kunne gi sikre prognoser knyttet til endelig budsjettbehov/forbruk i 2019. På samferdsel var det meldt inn behov for justering av investeringsbudsjettet på pågående prosjekt, samt rammeøkning som følge av nye tiltak. Næringsetaten hadde meldt inn behov for justering av investeringsbudsjettet i forbindelse med utbetaling av et ansvarlig utlån som det tidligere var gitt bindende utsagn om.

Fylkestingets vedtak i sak 46/19 var:

1. Fylkestinget setter av inntekter fra salg av eiendom vgs, kr 500 000 i 2018 som ikke er disponert, til ubundet investeringsfond forbeholdt nye skolebygg. Avsetningen finansieres ved disponering av ubrukte lånemidler pr 31.12.2018.
2. Fylkestinget tar til orientering at utdanning og tannhelse så langt ikke melder om behov for budsjettendringer på pågående investeringsprosjekt. Fylkestinget legger til grunn at regulering av årets investeringsbudsjett på disse to sektorene tas opp til ny vurdering når prosjektene prognoser for forbruk i 2019 er bedre kjent.

3. Fylkestinget godkjenner at investeringsbudsjettet til utdanning økes med brutto kr 475 000 til dekning av «varige driftsmidler» finansiert av mva-kompensasjon og overførte driftsmidler

4. Fylkestinget godkjenner at investeringsbudsjettet til utdanning økes med:

a. 117,05 mill kroner som følge av tidligere års midlertidige nedjusteringer

b. 3,0 mill kroner som følge av inntektsjusteringer og omdisponeringer mellom en rekke prosjekt Lånefinansieringen på disse prosjektene består fullt ut av utsatte låneopptak og/eller ubrukte lånemidler. Kapitalutgifter er tidligere innarbeidet i driftsbudsjettet til samferdsel

5. Fylkestinget godkjenner at investeringsbudsjettet til samferdsel og miljø økes med 20,3 mill kroner til prosjektene:

Pnr	Prosjektnavn/finansiering	Netto	Mva	Brutto
7622	Sanntidssystem båt, ferge og regionbuss	10 800 000		10 800 000
7623	Nytt billettutstyr buss, båt og ferger	3 200 000		3 200 000
Ny	Passasjertellesystem	6 300 000		6 300 000
	Sum endret investeringsramme 2019	20 300 000	-	20 300 000

Investeringene finansieres ved opptak av lån stort 20,3 mill kroner. Lånet forutsettes tatt opp sent i budsjettåret. Dekning av kapitalutgifter innenfor rammen til samferdsel og miljø innarbeides i budsjett 2020/økonomiplan 2020-2023

6. Fylkestinget godkjenner bruk av 1 mill kroner fra ubundet investeringsfond «Fylkeskommunalt regionalt nærings- og utviklingsfond i Troms» til utbetaling av ansvarlig lån stort 1 mill kroner

7. Fylkestinget godkjenner følgende regulert investeringsbudsjett pr 30.04 som følge av nye tiltak, endret fremdrift/omdisponeringer/inntektsjusteringer på pågående investeringsprosjekt, bruk av av-/avsetning til fond og administrative korrigeringer av feil i opprinnelig vedtatt hovedoversikt:

Troms fylkeskommune	Vedtatt	Korrigert	Regulert
Budsjettskjema 2A Investering	Budsjett 2019	Vedtatt	Budsjett 2019
		budsjett 2019	pr. 30.04
1 investeringer i anleggsmidler	532 375 000	524 875 000	665 700 000
2 Utlån og forskutteringer	0	0	1 000 000
3 Kjøp av aksjer og andeler	0	0	0
4 Avdrag på lån	0	7 500 000	7 500 000
5 Dekning av tidligere års udekket	0	0	0
6 Avsetninger	0	0	500 000
7 Årets finansieringsbehov SUM (L1:L6)	532 375 000	532 375 000	674 700 000
<i>8 Finansierte slik:</i>			
9 Bruk av lånemidler	-267 347 000	-267 347 000	-306 731 000
10 Inntekter fra salg av anleggsmidler	0	0	0
11 Tilskudd til investeringer	-79 000 000	0	0
12 Kompensasjon for merverdiavgift	-81 196 000	-81 196 000	-100 056 000
13 Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-60 000 000	-115 572 000	-178 833 000
14 Andre inntekter	-6 572 000	0	0
15 Sum ekstern finansiering SUM (L9:L14)	-494 115 000	-464 115 000	-585 620 000
16 Overført fra driftsbudsjettet	-38 260 000	-38 260 000	-55 290 000
17 Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0
18 Bruk av avsetninger	0	-30 000 000	-33 790 000
19 Sum finansiering SUM (L15:L18)	-532 375 000	-532 375 000	-674 700 000
20 Udekket/udisponert = 0 L7 -L19	0	0	0

Troms fylkeskommune	Vedtatt	Korrigert	Regulert
Budsjettskjema 2B Investering	Budsjett 2019	Vedtatt	Budsjett 2019
		budsjett 2019	pr. 30.04
1 Politiske styringsorganer	0	0	0
2 Kontrollorganer	0	0	0
3 Stab- og støtte inkl. DU-senteret	3 700 000	3 700 000	3 700 000
4 Utdanning	145 000 000	145 000 000	145 475 000
5 Tannhelse	28 985 000	28 985 000	28 985 000
6 Kultur	0	0	0
7 Samferdsel og miljø	354 690 000	347 190 000	487 540 000
8 Plan og næring	0	0	0
9 Sektorovergripende	0	0	0
10 Sum fordelt til investering SUM (L1:L9)	532 375 000	524 875 000	665 700 000

I budsjettoppfølgingen pr 30.8.2019, i fylkestingets sak 73/19, meldte flere sektorer om avvik. Både samferdsel og utdanning forventet fortsatt merforbruk, men lavere enn ved budsjettoppfølgingen per 30.4. Fylkesrådet la opp til at utdanning og samferdsel måtte finne inndekning for merforbruket innenfor sine egne budsjettammer. Energiutgiftene rapporteres å fortsatt være høy og prognosen viste et forventet merforbruk på 1,5 millioner kroner i forhold til budsjettoppfølgingen per 30.4. Fylkesrådet foreslo å bevilge midler til dekningen av merutgiften.

Samlet sett var det en netto mindretgift/merinntekt på 5,7 millioner kroner på finansområdet. Det skyldes både lavere renteutgifter og høyere renteinntekter. Når det ble lagt til grunn at samferdsel og utdanning skulle dekke forventet merforbruk innenfor egne rammer viste prognosen en netto mindretgift totalt på kr 4,21 millioner som foreslås å settes av på disposisjonsfond.

På sektorene ble det meldt om avvik på 15,3 millioner ved utgangen av året. Det ble også meldt om mulig merforbruk knyttet til sammenslåingsprosessen som ikke var tallfestet. Utdanning meldte om merforbruk på 8,8 millioner kroner, og det vises til at det var 5 millioner kroner lavere enn ved forrige rapportering. Samferdsel meldte om merforbruk på 5 millioner kroner

som var 42 millioner kroner lavere enn ved forrige rapportering. Avviket er prognostisert innenfor kollektivtrafikken, og det vises til at det er bekymringsfullt da tjenesteområdet er tilført 40 millioner kroner ekstra dette året. I tillegg forventes det ytterligere 1,5 millioner kroner i merutgift på energi i tillegg til kr 2,5 millioner kroner som ble meldt i budsjettoppfølgingen per 30.4.

I tabellen nedenfor er oversikt over prognostisert avvik i forhold til budsjett:

Tabell. Prognostisert avvik i fnt budsjett 2019. I 1000 kr. Minus=merinntekt/mindreutgift

Sektor	Avvik	Forklaring
Politikerområdet	0	
Kontrollorganer	0	
Stab- og støttefunksjoner	1 500	Merforbruk på energi pga høyt forbruk og høye priser
Utdanning	8 800	
Tannhelse	0	
Kultur	0	
Samferdsel og miljø	5 000	Merforbruk kollektiv, lavere billettinntekter enn budsjettet.
Næring	0	
SUM AVVIK	15 300	

På investeringssiden rapporteres det om forventet mindreforbruk på 110 millioner kroner i forhold til årets investeringsbudsjett. Prognosen tilsier at prosjektet Bjarkøyforbindelsen vil bli fullført med en mindrekostnad på 22 millioner kroner i forhold til bevilget ramme. I tillegg er det ikke kapasitet til å omsette 84 millioner kroner som er bevilget til utbedring av tunneller i 2019. Det legges ikke opp til omdisponeringer som følge av prognoser for mer-/mindreforbruk, i denne saken da det erfaringsmessig kan bli relativt store endringer i prognosene for de enkelte prosjekter frem til budsjettoppfølgingen per 15.10.

Fylkestingets vedtak i sak 73/19:

1. Følgende endringer gjøres i driftsbudsjettet per 31.8.2019. I 1000 kr:

TABELL - MOVEOVERSIKT per 31.08.2019, 1 1000 kr

Minus=innpekt, Pluss=utgift. Beløp i 1000 kr	Forslag BUD 2019	Sum Adm. endringer	Vedtatt BUD 2019	Regulert budsjett juni	Fig okt. 2019	Regulert budsjett okt
00 Politiske styringsorganer	33 932	349	34 281	34 822	30	34 792
01 Kontrollorganer	5 555	13	5 568	5 585		5 585
10 Stabs- og støttefunksjoner	163 466	2 852	166 318	175 364	1 201	176 565
20 Utdanning	1 076 994	18 592	1 095 586	1 115 530	2 199	1 117 729
40 Tannhelse	125 564	3 599	129 163	131 177		131 177
50 Kultur	100 346	1 039	101 385	102 094	100	102 194
60 Samferdsel	1 361 458	873	1 362 331	1 392 188		1 392 188
70 Næring	49 135	530	49 665	49 977		49 977
90 Sektorovergrepene poster, Spesifisert:	9 182	-27 847	-18 665	-15 299	7 300	-7 999
Ekstratildeling IKT-systemer, P1802				15 000		15 000
Avsetning til lønnsvekst 2018, 3 pst	22 145		22 145	22 145		22 145
Avsetning lønnsvekst 2019, 3,25 pst	38 700	-26 988	11 712	95		95
Pensjonsutgifter	45 970	-859	45 111	45 111		45 111
Ref. kapitalutgifter forprosjekt TKNN			0	0		0
Leieinntekter UIT (lokaler flyt)	-550		-550	-550		-550
Leieinntekter Nord-Troms vgs (Lerøy Aurora AS og Skjervøy komm)	-584		-584	-584		-601
Ref. Kveøy-forbindelsen (Kveøyfjord kommune og Kveøyforbindelse)	-1 250		-1 250	-1 250		-1 250
Ref. kapitalutgifter Dale-Alvestad Harstad kommune	-1 859		-1 859	-1 859		-1 859
Refusjon kapitalutgifter TANN-bygget fra staten	-13 600		-13 600	-13 600		-13 600
Dekning kapitalutgifter fra etatene	-79 790		-79 790	-79 790	7 300	-72 490
A Sum sektorer, netto utgifter	2 925 632	0	2 925 632	2 991 438	10 770	3 002 208
Skatteinntekter	-980 000		-980 000	-983 000		-983 000
Inntektsutjevning	-77 000		-77 000	-77 000		-77 000
Rammeskatte	-2 004 202		-2 004 202	-2 006 953		-2 006 953
B Sum inntekter (ekskl. renter)	-3 061 202	0	-3 061 202	-3 066 953	0	-3 066 953
C BRUTO DRIFTSRESULTAT (=A+B)	-135 570	0	-135 570	-75 515	10 770	-64 745
Renteutgifter	65 161	0	65 161	68 261	-9 000	59 261
Aksjeutbytte			0	0		0
Renteinntekter	-8 440		-8 440	-11 440	-4 010	-15 450
Rentekompensasjon skolebygg	-1 600		-1 600	-1 600	0	-1 600
D Netto renteutgifter	55 121	0	55 121	55 221	-13 010	42 211
E Avdrag på lån	105 154		105 154	103 654	0	103 654
F NETTO DRIFTSRESULTAT (=C+D+E)	24 705	0	24 705	83 360	-2 240	81 120
Brukt sikk.			0	0		0
Avsetning til bruk av disposisjonsfond (ikke navngitt)	-27 481		-27 481	-72 531	4 210	-68 321
Bruk av navngitt disposisjonsfond				-500	-2 000	-2 500
Avsetning til bruk av disposisjonsfond - premieavvik			0	0		0
Overføringer til investeringsregnskapet	2 775		2 775	2 775	30	2 805
Dekning/bruk av tidligere års under-/overskudd			0	-13 105		-13 105
Avrundning	1		1	1		1
G REGNSKAPSMESSIG RESULTAT	0	0	0	0	0	0

2. Det settes av netto 2,21 mill kroner til disposisjonsfondet. Herav:
 - a. Avsettes 4,21 mill kroner til disposisjonsfondet (ikke navngitt)
 - b. Brukes 2 mill kroner fra navngitt disposisjonsfond, Fylkeskommunalt regionalt nærings- og utviklingsfond i Troms
3. Prognostisert merforbruk på utdanning, 8,8 millioner kroner må dekkes innenfor utdanning sine budsjetttrammer
4. Prognostisert merforbruk på samferdsel, 5 millioner kroner må dekkes innenfor samferdsel sine budsjetttrammer
5. Fra fylkesrådet overføres 30 000 kroner fra drift til investering til dekning av aksjekapital for holdingselskapet som Troms Kraft-aksjene etter hvert skal overføres til
6. Det overføres lønnsmidler tilsvarende 50 prosent stilling fra økonomisenteret til utdanning på varig basis. Totale lønnsutgifter inkludert sosiale kostnader er beregnet til 199 000 kroner i perioden 1.7 – 31.12.19
7. Det gjøres følgende endringer i investeringsbudsjettet pr 31.8.2018

Troms fylkeskommune	Vedtatt Budsjett 2019	Endringer Vedtatt budsjett 2018	Korrigert Vedtatt budsjett 2019	Adm. regulering "varige driftsmidler"	Ftg 46/19	Ftg. okt. 2019	Regulert budsjett oktober
Budsjettskjema 2A Investering							
1 Investeringer i anleggsmidler	532 375 000	-7 500 000	524 875 000	475 000	140 350 000	-136 985 000	528 715 000
2 Utlån og forskutteringer	0	0	0	0	1 000 000		1 000 000
3 Kjøp av aksjer og andeler	0	0	0	0	0	30	30
4 Avdrag på lån	0	7 500 000	7 500 000	0	0		7 500 000
5 Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0		0
6 Avsetninger	0	0	0	0	500 000		500 000
7 Årets finansieringsbehov SUM (L1:L6)	532 375 000	0	532 375 000	475 000	141 850 000	-136 984 970	537 715 030
8 <i>Finansiert slik:</i>							0
9 Bruk av lånemidler	-267 347 000		-267 347 000	0	-39 384 000	56 585 000	-250 146 000
10 Inntekter fra salg av anleggsmidler	0		0	0		60 000 000	60 000 000
11 Tilskudd til investeringer	-79 000 000	79 000 000	0	0			0
12 Kompensasjon for merverdiavgift	-81 196 000		-81 196 000	-95 000	-18 765 000	20 400 000	-79 656 000
13 Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-60 000 000	-55 572 000	-115 572 000	0	-63 261 000		-178 833 000
14 Andre inntekter	-6 572 000	6 572 000	0	0			0
15 Sum ekstern finansiering SUM (L9:L14)	-494 115 000	0	-464 115 000	-95 000	-121 410 000	136 985 000	-448 635 000
16 Overført fra driftsbudsjettet	-38 260 000		-38 260 000	-380 000	-16 650 000	-30	-55 290 030
17 Bruk av tidligere års udisponert	0		0	0			0
18 Bruk av avsetninger	0	-30 000 000	-30 000 000	0	-3 790 000		-33 790 000
19 Sum finansiering SUM (L15:L18)	-532 375 000	0	-532 375 000	-475 000	-141 850 000	136 984 970	-537 715 030
20 Udekket/udisponert = 0 L7 - L19	0	0	0	0	0	0	0
Troms fylkeskommune							
Budsjettskjema 2B Investering							
1 Politiske styringsorganer	0	0	0	0	0		0
2 Kontrollorganer	0	0	0	0	0		0
3 Stab- og støtte inkl. DU-senteret	3 700 000	0	3 700 000	0	0		3 700 000
4 Utdanning	145 000 000	0	145 000 000	475 000	0	-118 000 000	27 475 000
5 Tannhelse	28 985 000	0	28 985 000	0	0	-18 985 000	10 000 000
6 Kultur	0	0	0	0	0		0
7 Samferdsel og miljø	354 690 000	-7 500 000	347 190 000	0	140 350 000		487 540 000
8 Plan og næring	0	0	0	0	0		0
9 Sektorovergripende	0	0	0	0	0		0
10 Sum fordelt til investering SUM (L1:L9)	532 375 000	-7 500 000	524 875 000	475 000	140 350 000	-136 985 000	528 715 000

Budsjettoppfølging investering per 15.10.2019 var i fylkestingets sak 95/19. Det lå i saken justering av årets budsjett som resultat av endrede forutsetninger knyttet til framdrift på investeringsprosjekter og endringer knyttet til andre forhold i investeringsbudsjettet, deriblant kjøp av aksjer og tilbakebetaling av ansvarlig lån fra Troms Kraft. Det siste har kun konsekvenser for regnskapsføringen. Nedregulering av investeringsbudsjettet på totalt 180,9 millioner kroner skyldes i hovedsak endret fremdrift på samferdselsprosjekter.

Om utdanning rapporteres det om at budsjettene for investeringer knyttet til utdanning ble redusert i budsjettoppfølgingen per 31.8.2019 som følge av forsinket framdrift. Gjennomgang per 15.10. viser at budsjettene for ny skole i Harstad og internat ved Bardufoss videregående skole kan reduseres ytterligere ned som følge av framdriften. På denne bakgrunn ble det foreslått at regulert budsjett for investeringene knyttet til utdanning reduseres fra 17 til 8 millioner kroner. Finansieringen som består av merverdiavgiftskompensasjon knyttet til de samme investeringene og bruk av lån reduseres tilsvarende.

På samferdsel og miljø viste prognosen per 3. kvartal behov for både omdisponeringer mellom prosjekter og nedjustering av bevilgninger til flere prosjekter der kostnadene forskyves til neste år. I tillegg legges det opp til å finansiere merkostnader/videre framdrift på igangsatte prosjekter. Ett prosjekt (Bjarkøyforbindelsene) er avsluttet med et lavere forbruk enn budsjettet i 2019. Denne ubenyttede investeringsrammen foreslås omdisponert til å dekke merkostnader i andre pågående prosjekter.

Inntekts- og utgiftsreguleringer av prosjekter i belønningsordningen, og omdisponeringer med flytting mellom prosjekter uten andre konsekvenser enn endret merverdiavgiftskompensasjon legges fram for fylkesrådet for behandling, og var ikke med i denne saken.

I fylkestinget i juni dette året ble det fattet vedtak om bygging av selvmordsikring på Sandessundbrua. Nødvendige dokumenter for gjennomgang av anbud på dette arbeidet var under utførelse. Det meldes om at prosjektet vil bli lagt inn i investeringsbudsjettet for 2020, og det planlegges at prosjektet gjennomføres som en totalentreprise. Foreløpig kostnadsoverslag var på kr 14 millioner.

Det meldes om behov for å gjøre nedjusteringer. Innen samferdsel- og miljøetatens portefølje var det i løpet av 2019 planlagt eller gjennomført aktivitet knyttet til rundt 70 ulike prosjekter. Samlet hadde etaten et investeringsbudsjett på 499 millioner kroner inkludert mva-kompensasjon i 2019. Prognosen for investeringsprosjektene per 3. kvartal viste at sektoren lå an til å kunne omsette for 327 millioner kroner i løpet av året. Det vil si et mindreforbruk av investeringsmidler på 172 millioner kroner i forhold til bevilgning. Mindreforbruket skyldes blant annet for lite ressurser til å sette i gang prosjekter som opprinnelig planlagt. I hovedsak gjaldt det kapasitet hos Statens vegvesen til å planlegge og følge opp planlegging av prosjekter. Noen prosjekter hadde også blitt rimeligere enn først antatt. På enkelte områder (eksempelvis tunnelsikring) ble det for 2019 avsatt en større ramme enn det som i praksis lot seg gjennomføre i løpet av året.

Det var spesielt tre områder med forventet mindreforbruk i 2019:

- Skredsikringsmidler med om lag 39 millioner kroner
- Harstadpakken med anslagsvis 22 millioner kroner
- Anskaffelse av el-busser med ladeinfrastruktur i Tromsø med om lag 20 millioner kroner

I tabellen nedenfor er oversikt over prosjekter med behov for nedjustering:

Nedjustering finansiering, forutsettes rebevilget i 2020				
Pnr	Prosjektnavn	Netto	Mva	Brutto
7107	Aktiv skredkontroll fylkesveger (skredsikring)	-1 170 000	-230 000	-1 400 000
7124	Fjellskjæringer (skredsikring)	-15 920 000	-3 180 000	-19 100 000
7126	Fv 862 Ersfjord-Steinfjord (skredsikring)	-1 877 000	-375 000	-2 252 000
7290	Fv 243 Røynebukta (skredsikring)	-10 135 000	-2 027 000	-12 162 000
7307	Fv 347/348/349 Arnøya/ Laukøya inkl aktiv skredkontroll (skredsikring)	-7 083 000	-1 417 000	-8 500 000
7309	Fv 868 Pollfjelltunnelen, skredoverbygg (skredsikring)	-1 667 000	-333 000	-2 000 000
	Avsatt reserve skredsikringsmidler	-1 583 000	-317 000	-1 900 000
7122	Fv 862 Seterelv bru (fornyingsmidler fra drift)	-5 565 000	-1 030 000	-6 595 000
7248	Fv 848 Fornes-Sørrollnes (fornyingsmidler fra drift)	-2 955 000	-545 000	-3 500 000
7118	Kollektivtiltak Harstadpakken (bompengefin.)	-8 182 500	-1 636 500	-9 819 000
7128	Fv 12 Mercurveien/Kongsveien (bompengefin.)	-8 765 000	-1 754 000	-10 519 000
7289/				
7350	Fv 6 Hagebyvn / Trondenesvn (bompengefin.)	-4 787 500	-957 500	-5 745 000
7111	Kollektivinfrastruktur (bruk av lån)	-840 000	-160 000	-1 000 000
7114	Fv 869 Storstein fergekai (bruk av lån)	-238 000		-238 000
7150	Fv-tunneler, oppgradering sikkerhet (bruk av lån)	-32 070 000	-5 930 000	-38 000 000
7231	Bjarkøyforbindelsen (bruk av lån)	-5 590 000	-1 034 000	-6 624 000
7283	Miljø- og servicetiltak (bruk av lån)	-790 000	-145 000	-935 000
7285	Fv 866 Langbakken (bruk av lån)	-4 894 000	-906 000	-5 800 000
7297	Ullsfjordforbindelsen, planlegging (RDA midler og kommunal andel)	-3 080 000	-570 000	-3 650 000
7298	TS-tiltak Ramfjord m/oppdyrde gangfelt (bruk av lån)	-185 000	-35 000	-220 000
7306	Fergekaier, oppstill.pl mv (bruk av lån)	-8 860 000	-1 640 000	-10 500 000
7340	Fv 86 Utbedring Hamn (bruk av lån)	-6 875 000	-1 271 000	-8 146 000
7410	Tilstandsrapport 4 fk (bruk av lån)	-816 000	-164 000	-980 000
	Fv 862 Skalandtunnelen (bruk av lån)	-5 064 000	-936 000	-6 000 000
7406	El-buss m ladeinfrastruktur	-20 832 000		-20 832 000
7525	Bussdepot Tromsø	-810 000	-190 000	-1 000 000
7570	Nytt billetteringsstyr	-3 500 000		-3 500 000
7622	Sanntidssystem båt, ferge, regionbuss	-4 400 000		-4 400 000
7624	Passasjertellesystem	-1 300 000		-1 300 000
	Sum endret investeringsramme 2019	-169 834 000	-26 783 000	-196 617 000
	Mva-kompensasjon		26 783 000	26 783 000
	Skredsikringsmidler, statlig tilskudd	39 435 000		39 435 000
	Fornyingsmidler overført fra drift	8 520 000		8 520 000
	Bompenger Harstadpakken	21 735 000		21 735 000
	Kommunal medfinansiering planlegging			
	Ullsfjordforbindelsen	700 000		700 000
	Bruk av RDA midler	2 380 000		2 380 000

Statstilskudd el-bussprosjekt Tromsø	7 832 000		7 832 000
Bruk av "Grønt lån" (til el-buss)	12 100 000		12 100 000
Bruk av lån	77 132 000		77 132 000
Sum endret finansiering 2019	169 834 000	26 783 000	196 617 000

I tabellen nedenfor er oversikt over prosjekter med behov for økning av budsjettramme:

Økning av ramme investeringsprosjekter 2019				
Pnr	Prosjektnavn	Netto	Mva	Brutto
7125	Fv 83 Målneset (skredsikring)	5 233 000	1 047 000	6 280 000
7100	Planlegging (bruk av lån)	688 000		688 000
7113	Fv 86 Forlengelse G/S-vei Tømmervik-Grunnreis (Statlig tilskudd G/S-veger)	5 530 000	1 024 000	6 554 000
7210	Langsundforbindelsen (bruk av lån)	2 900 000	539 000	3 439 000
7213	Fv 57 Grøtjord (bruk av lån)	5 200 000	970 000	6 170 000
7296	Fv 86 Silsand-Islandsbotn (bruk av lån)	665 000	124 000	789 000
7338	Fv 848 Ibestadtunnelen (bruk av lån)	420 000	80 000	500 000
	Sum endret investeringsramme 2019	20 636 000	3 784 000	24 420 000
	Mva-kompensasjon		-3 784 000	-3 784 000
	Skredsikringsmidler, statlig tilskudd	-5 233 000		-5 233 000
	Statlig tilskudd G/S veger	-5 530 000		-5 530 000
	Bruk av lån	-9 873 000		-9 873 000
	Sum endret finansiering 2019	-20 636 000	-3 784 000	-24 420 000

Fylkestinget traff følgende vedtak i saken:

Følgende endringer gjøres i investeringsbudsjettet per 15.10.2019 som følge av endret fremdrift og omdisponeringer:

Troms fylkeskommune	Vedtatt Budsjett	Korrigert	Adm. regulering	Ftg 46/19	Ftg. okt. 2019	Fyr §13	Ftg. des 2019	Regulert
Budsjettskjema 2A Investering								
1 Investeringer i anleggsmidler	532 375 000	524 875 000	12 275 000	140 350 000	-136 985 000	670 000	-180 937 000	360 248 000
2 Utlån og forskutteringer	0	0	0	1 000 000			1 450 000	2 450 000
3 Kjøp av aksjer og andeler	0	0	0	0	30		304 314 000	304 314 030
4 Avdrag på lån	0	7 500 000	0	0				7 500 000
5 Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0				0
6 Avsetninger	0	0	0	500 000				500 000
7 Årets finansieringsbehov SUM (L1:L6)	532 375 000	532 375 000	12 275 000	141 850 000	-136 984 970	670 000	124 827 000	675 012 030
<i>8 Finansiert slik:</i>								
9 Bruk av lånemidler	-267 347 000	-267 347 000	0	-39 384 000	56 585 000	-472 000	86 349 000	-164 269 000
10 Inntekter fra salg av anleggsmidler	0	0	0		60 000 000	-30 000	-300 000 000	-240 000 000
11 Tilskudd til investeringer	-79 000 000	0	0				3 080 000	3 080 000
12 Kompensasjon for merverdiavgift	-81 196 000	-81 196 000	-2 295 000	-18 765 000	20 400 000	-168 000	24 749 000	-57 275 000
13 Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-60 000 000	-115 572 000	-800 000	-63 261 000			57 781 826	-121 851 174
14 Andre inntekter	-6 572 000	0	0	0				0
15 Sum ekstern finansiering SUM (L9:L14)	-494 115 000	-464 115 000	-3 095 000	-121 410 000	136 985 000	-670 000	-128 040 174	-580 315 174
16 Overført fra driftsbudsjettet	-38 260 000	-38 260 000	-6 780 000	-16 650 000	-30		4 206 000	-57 484 030
17 Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0				0
18 Bruk av avsetninger	0	-30 000 000	-2 400 000	-3 790 000			-992 826	-37 182 826
19 Sum finansiering SUM (L15:L18)	-532 375 000	-532 375 000	-12 275 000	-141 850 000	136 984 970	-670 000	-124 827 000	-674 982 030
20 Udekket/udisponert = 0 L7 - L19	0	0	0	0	0	0	0	30 000
Troms fylkeskommune								
Budsjettskjema 2B Investering								
1 Politiske styringsorganer	0	0	0	0				0
2 Kontrollorganer	0	0	0	0				0
3 Stab- og støtte inkl. DU-senteret	3 700 000	3 700 000	0	0			260 000	3 960 000
4 Utdanning	145 000 000	145 000 000	475 000	0	-118 000 000	670 000	-9 000 000	19 145 000
5 Tannhelse	28 985 000	28 985 000	0	0	-18 985 000			10 000 000
6 Kultur	0	0	0	0				0
7 Samferdsel og miljø	354 690 000	347 190 000	11 800 000	140 350 000			-172 197 000	327 143 000
8 Nærings	0	0	0	0				0
9 Sektorovergripende	0	0	0	0				0
10 Sum fordelt til investering SUM (L1:L9)	532 375 000	524 875 000	12 275 000	140 350 000	-136 985 000	670 000	-180 937 000	360 248 000

1. Det gis mulighet for å etablere nytt møterom på Fylkeshuset til en kostnadsramme på 260 000 kroner. Investeringen finansieres ved merverdiavgiftskompensasjon kr 50 000 og ubrukte lånemidler fra tidligere år 210 000 kroner
2. Egenkapitaltilskudd til KLP er på 4,314 mill kroner i 2019 og finansieres ved overføring av midler fra drift
3. Det inntektsføres 992 826,12 kroner fra Fylkeskommunalt regionalt nærings- og utviklingsfond i Troms
4. Fylkestinget viser til vedtak i sak 30/19 og 62/19 Troms Kraft AS – Stortingets vedtak om sammenslåing av Troms og Finnmark fylkeskommuner, og justerer investeringsbudsjettet med 300 mill kroner «kjøp av aksjer» og 300 mill kroner «salg av aksjer» i tråd med krav til regnskapsføring av aksjeoverdragelsen.
Troms fylkeskommunes nåværende aksjepost i Troms Holding AS, kr 30 000 nedskrives til null.

Dersom forutsetningene i avtale om overdragelse av aksjene i Troms Kraft AS fra Troms fylkeskommune til Troms Holding AS endres med konsekvens for regnskapsføringen, gis fylkesrådet fullmakt til å gjøre det nødvendige budsjettvedtak før årsskiftet.

Regnskapet 2019

Årsregnskapet for Troms fylkeskommune 2019 ble behandlet av fylkestinget i Troms og Finnmark fylkeskommune i juni 2020, i sak 42/20. **Driftsregnskapet for 2019** ble avlagt med et mindreforbruk på 49,559 millioner kroner. Sektorene hadde et samlet mindreforbruk i drift på 27,8 millioner kroner. Sektorovergripende poster hadde et mindreforbruk/merinntekt på 21,6 millioner kroner.

Tabell 3.1.1 Troms fylkeskommunes driftsregnskap- og budsjett. I 1000 kr

	Regnskap 2018	Vedtatt budsjett 2019	Regulert budsjett 2019	Regnskap 2019	Avvik 2019	Avvik i % av budsjett
Politiske styringsorganer	31 815 276	34 280 800	36 635 400	37 184 318	-548 918	-1,5 %
Kontrollorganer	4 390 994	5 568 000	5 585 200	4 610 364	974 836	17,5 %
Stab og støttefunksjoner	158 886 202	166 319 300	180 995 000	177 797 183	3 197 817	1,8 %
Utdanning	1 096 508 445	1 095 585 700	1 141 095 000	1 145 117 140	-4 022 140	-0,4 %
Tannhelse	132 009 495	129 164 400	136 534 500	138 780 523	-2 246 023	-1,6 %
Kultur	99 558 194	101 386 200	104 639 600	104 677 431	-37 831	0,0 %
Samferdsel og miljø	1 311 044 256	1 362 331 900	1 428 743 100	1 399 616 843	29 126 257	2,0 %
Næring	49 783 972	49 664 800	51 360 300	49 909 000	1 451 300	2,8 %
SUM fagsektorene	2 883 996 836	2 944 301 100	3 085 588 100	3 057 692 803	27 895 297	0,9 %
Sektorovergripende poster	-2 870 891 901	-2 944 301 100	-3 085 588 100	-3 107 251 532	21 663 432	-0,7 %
Regnskapsmessig resultat	-13 104 935				-49 558 729	
Sum totalt	0	0	0	-49 558 729	0	0

I kroner var avviket størst på samferdsel med et mindreforbruk på 29 millioner. Årsaken var lavere rentekostnader, høyere inntekter på kollektiv enn forventet og at all dekkelegging ikke ble gjennomført som følge av uforutsatte hendelser. De viktigste årsakene til mindreforbruket på sektorovergripende poster var restmidler på avsetning til lønnsvekst på 11 millioner kroner og merinntekter inntektsutjevning/skatt på 8,8 millioner kroner.

Når det gjelder investeringsregnskapet for 2019, påløp det kr 61 millioner mer enn regulert budsjett.

Troms fylkeskommune - regnskapsskjema 2B investering				
Investeringer i anleggsmidler pr. sektor	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019	Opprinnelig budsjett 2019	2018
Politiske styringsorganer	0,00	0	0	0,00
Stab og støttefunksjoner	4 049 588,40	4 090 800	3 700 000	2 862 841,38
Utdanningssektoren	4 629 039,58	28 530 800	145 000 000	49 630 455,57
Tannhelsesektoren	336 492,05	10 000 000	28 985 000	1 077 672,50
Kultursektoren	0,00	0	0	0,00
Samferdsels- og miljøsektoren	399 707 776,59	305 134 700	347 190 000	645 080 658,22
Næringssektoren	0,00	0	0	0,00
Sektorovergripende poster	0,00	0	0	0,00
Sum LN01	408 722 896,62	347 756 300	524 875 000	698 651 627,67

Det var reduksjon i investeringene på samferdsel innenfor både vei- og kollektivsektoren sammenlignet med året før. Dette forklares med manglende kapasitet til planlegging og oppstart av prosjekter i både Troms fylkeskommune og Statens Vegvesen som følge av arbeidet med sammenslåingen med Finnmark fylkeskommune og overtakelse av Sams vegadministrasjon.

Investeringsregnskapet ble samlet sett gjort opp uten udekket/udisponert (saldert med mindre forbruk av lånemidler). Avvikene mellom budsjett og regnskap på sektornivå var til dels betydelige med mindreforbruk på skolebygg og tannhelsesektoren og merforbruk for samferdsel og miljø. Det vises i årsberetningen til at avvikene jamfør budsjett skyldes at prognosene som lå til grunn for budsjettreguleringene vedtatt av fylkestinget i sak 95/19 ikke traff og avvek betydelig fra faktisk påløpte kostnader ved årsslutt.

Brutto investeringsutgifter har i flere år ligget rett i underkant av 700 millioner kroner. I 2019 gikk imidlertid investeringene ned med 41,5 prosent, til 408,7 millioner kroner. Dette skyldes lavere aktivitet enn planlagt innen samferdsel som følge av kapasitetsutfordringer både i fylkeskommunen og Statens veivesen som følge av sammenslåingsprosessen og overtakelse av SAMS vegadministrasjon. I tillegg er ikke « neste runde » med skoleinvesteringer ordentlig i gang.

Det ble investert i aksjer og andeler, gitt utlån og foretatt ekstraordinære avdrag på innlån. Overdragelsen av aksjeposten på 300 millioner kroner i Troms Kraft fra Troms fylkeskommune til Troms Holding AS inngår i posten «Kjøp av aksjer og andeler».

I 2019 holdt prognosene og budsjetterte finansieringskilder var tilstrekkelig til å dekke de samlede investeringene, slik at investeringsregnskapet ble avlagt med null udekket/udisponert. Et mindreforbruk på posten for bruk av lånemidler skyldes delvis at innbetalt, men udisponert avdrag stort 30 millioner kroner på ansvarlig utlån gitt til Troms Kraft AS, ved en inkurie ikke ble vedtatt/budsjettert avsatt til fond.

Troms fylkeskommune - regnskapsskjema 2A investering					
Linje	Beskrivelse	Regnskap 2019	Regulert budsjett 2019	Opprinnelig budsjett 2019	2018
LN01	Investeringer i anleggsmidler	408 722 897	347 756 300	524 875 000	698 651 628
LN02	Utlån og forskutteringer	1 000 000	2 450 000	0	850 000
LN03	Kjøp av aksjer og andeler	304 869 155	304 869 000	0	7 403 290
LN04	Avdrag på lån	7 500 000	7 500 000	7 500 000	400 000
LN05	Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0
LN06	Avsetninger	3 625 647	500 000	0	38 359 007
LN07	Årets finansieringsbehov (L1:L6)	725 717 699	663 075 300	532 375 000	745 663 925
	<i>Finansiert slik:</i>				
LN09	Bruk av lånemidler	-138 643 236	-155 860 700	-267 347 000	-321 480 622
LN10	Inntekter fra salg av anleggsmidler	-300 402 358	-300 030 000	0	-1 706 502
LN11	Tilskudd til investeringer	0	0	0	700 000
LN12	Kompensasjon for merverdiavgift	-63 616 072	-53 719 400	-81 196 000	-125 735 516
LN13	Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-135 578 288	-82 281 174	-115 572 000	-136 040 970
LN14	Andre inntekter	0	0	0	-1 364 221
LN15	Sum ekstern finansiering (L9:L14)	-638 239 954	-591 891 274	-464 115 000	-585 627 831
LN16	Overført fra driftsregnskapet 1)	-68 266 640	-68 266 700	-38 260 000	-141 303 666
LN17	Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	-18 732 427
LN18	Bruk av avsetninger	-19 211 105	-2 917 326	-30 000 000	0
LN19	Sum finansiering (L15:L18)	-725 717 699	-663 075 300	-532 375 000	-745 663 925
LN20	Udekket/udisponert L7-L19	0,00	0	0	0,00

Netto driftsresultat, disposisjonsfond og gjeldsnivå

Netto driftsresultat var kr 29 millioner i 2019, og utgjorde 0,6 prosent av brutto driftsinntekter. Det var noe bedre enn opprinnelig budsjettert. Disposisjonsfondet var 250 millioner kroner ved utgangen av 2019, og utgjorde 5,5 prosent av brutto driftsinntekter. Det inkluderte havbruksmidlene med en avsetning på 22 millioner kroner. Midlene ble satt av til spesifikke formål slik at disposisjonsfondet eksklusive havbruksmidlene var 228 millioner kroner. Disposisjonsfondet var redusert med 75 millioner kroner fra 31.12.2018. Av det var 26 millioner kroner knyttet til havbruksmidlene. Det ble brukt 27 millioner kroner for å saldere

vedtatt budsjett 2019, jf. sak 97/18, og det ble disponert 30 millioner kroner i budsjettoppfølgingen per 30.4., jf. sak 60/19. Det ble satt av til sammen 18 millioner kroner i sak 73/19 og 96/19 til disposisjonsfond og navngitte disposisjonsfond. Lånegjeld var på 55 prosent. Gjeldsgraden i 2019 var lavere enn lagt til grunn i vedtatt budsjett som følge av forsinkelse på investeringsprosjekter.

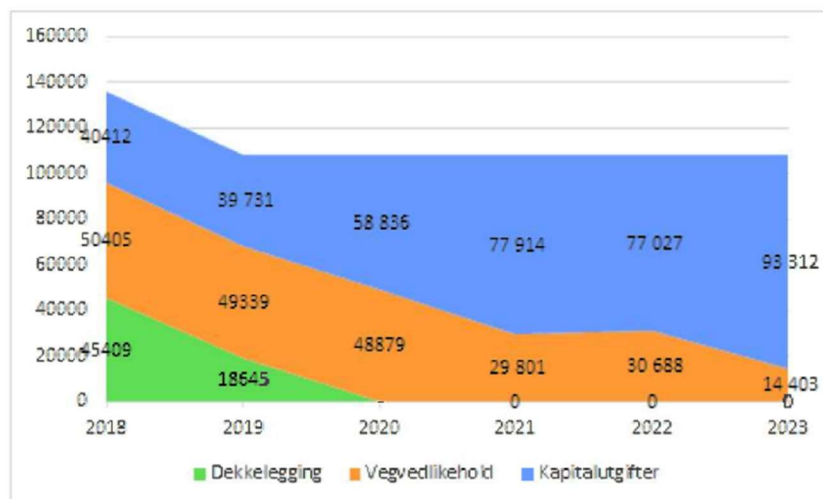
8 TROMS FYLKESKOMMUNE: SENTRALE VEDTAK MED ØKONOMISKE PRIORITERINGER

8.1 Innledning

Vår gjennomgang av vedtak truffet av Troms fylkesting i perioden 2015-2019 viser at det i hovedsak er investeringsprosjekter som utgjør sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer for Troms fylkeskommune. I kapittel 6 ovenfor var redegjørelser for fylkeskommunens vedtak om investeringer og fylkesrådets informasjon om oppfølging av vedtakene. Som det fremkommer fordelt investeringsbudsjettet seg hovedsakelig på tiltak innenfor samferdsel og utdanning. Samtlige investeringsprosjekter vedtatt i perioden er tatt inn i økonomiplanene, gjort årlige bevilgninger for og er rapportert på gjennom året i budsjettoppfølgingsaker.

I det følgende er kort informasjon om investeringsprosjektene fordelt etter samferdsel og utdanning. I tillegg inngår omtale av et investeringsprosjekt innenfor tannhelse. Investeringene finansieres i all hovedsak med låneopptak og det fremkommer i alle økonomiplanene i den undersøkte perioden at gjeldsbelastningen til Troms fylkeskommune økte i perioden. Vi har derfor lagt til grunn at vedtak om investeringer er sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer. Kapitalkostnader dekkes over fylkeskommunens drift, og investeringer innebærer derfor også prioriteringer knyttet til drift. Dette har vært særskilt merkbart innen samferdsel. Investeringer innen samferdsel måtte dekkes av samferdsel sin egen ramme. Dette har i praksis gått ut over mulighetene til å gjennomføre planlagt vedlikeholds- og fornyingsarbeid. Det er i all hovedsak to store prosjekter; Bjarkøyforbindelsene og Langsundforbindelsen, som har bundet opp fylkeskommunens planlagte budsjettammer. Hvordan den ordinære driftsrammen til vedlikehold av fylkesveier må omdisponeres til dekning av kapitalutgifter, er illustrert i følgende bilde i økonomiplan 2019-2023:

Fordeling ramme kapitalutgifter og vedlikehold fylkesveger 2018 - 2023

I kapittel 7.1 om økonomiplan 2016-2019 presenterte vi fylkesrådets finansielle måltall. Fylkesrådet har rapportert årlig om status opp mot disse målsetningene. Vedtak i forbindelse med budsjettsaker har hatt betydning for vedtatte målsetninger. Vi presenterer derfor avslutningsvis i dette kapitlet også status for hver av måltallene og vedtatte målsetning for disse.

8.2 Samferdsel

Samferdselsprosjekter er beskrevet i Regional Transportplan. Prosjektene «materialiserer» seg i handlingsplaner og økonomiplanene. Det er en handlingsplan for fylkesveg og en handlingsplan for kollektivtransport.

8.2.1 Langsundforbindelsen

Langsundforbindelsen er en planlagt fast vegforbindelse med undersjøisk tunnel mellom Ringvassøya og Reinøya. Realisering av Langsundforbindelsen innebærer at fergeforbindelse mellom Ringvassøya, Vannøya, Reinøya og Karlsøy faller bort. Den fremtidige fergetrafikken blir et kortere trekant samband mellom Reinøya, Vannøya og Karlsøy. Finansieringsplanen ble vedtatt i Fylkestinget medio mars 2014. Fylkestingets vedtak i sak 15/15, i møte 17.3.2015:

«Fylkestinget gir fylkesrådet fullmakt til å lyse ut anbud på første entrepriser for Langsundforbindelsen før Stortinget har behandlet bompengeproposisjonen, dersom Kommuneproposisjonen gir nødvendige avklaringer med hensyn til fergeavløsningsmidler». Estimert kostnad var på kr 698 MNOK, hvorav fylkeskommunen skulle lånefinansiere 265 MNOK.

Fylkestingets sak 87/15 gjaldt garantistillelse for inntil kr 450 millioner til bygging av Langsundforbindelsen.

Forberedende arbeid for oppstart og rekruttering av ressurser ble igangsatt etter fylkestingets vedtak. Kontrakt for tunnel, veger, bru og kulvert ble utlyst desember 2015. Tilbudsfrist på denne konkurransen var 26. februar 2016. Prosjektet hadde da en forventet oppstart våren 2016 med forventet ferdigstillelse i 2018.

I forbindelse med grunnervervsskjønn i januar 2016 konkluderte Nord-Troms tingrett med at reguleringsplanen ikke er gyldig på grunn av manglende konsekvensutredning. Reguleringsplanen hadde blitt stadfestet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Tingrettsdommen ble anket og ankesaken ble vunnet i Lagmannsretten høsten 2016. Reindriften anket dommen til Høyesterett. Det var høsten 2016 forventning om en avklaring fra Høyesteretts ankeutvalg i løpet av mars/april 2017 om hvorvidt saken vil bli behandlet.

Vegdirektoratet hadde høsten 2016 avslått fravikssøknad på stigningsforhold i tunnelen, noe som medførte behov for omprosjektering av tunnelen. Omprosjekteringen ble høsten 2016 satt på vent inntil avklaring fra retten kom. I 2016 så man at kostnadsanslaget ville bli betydelig høyere enn det som ble vedtatt i 2014, som følge av omprosjektering og tidsaspekt siden forrige kostnadsanslag. Det ble behov for å legge frem en ny sak til fylkestinget med revidert fremdriftsplan før oppstart kunne skje. Høsten 2016 så fylkeskommunen at oppstart av prosjektet antakelig ikke kunne skje før i 2018.

Budsjettet for 2016 ble nedjustert fra 150 mill. kroner til 4,5 millioner kroner. For 2017 ble det lagt inn 4 millioner kroner til dekning av planlegging og ekstern kvalitetssikring (KS2). Resten av budsjettbeløpene som var oppført i økonomiplanen for 2016-19 er forskjøvet med 2 år.

Stortinget har ennå ikke behandlet spørsmålet om innkreving av bompenger som skulle inngå i finansieringen i prosjektet.

Tidligste mulige utlysning av prosjektet er vår 2019, står det i Regional Transportplan 2018-2029 (s. 21).

Ved utgangen av regnskapsåret 2016 var det totalt kostnadsført 31,4 millioner kroner på prosjektet herav 3,5 millioner i 2016.

I fylkestingets behandling av budsjett 2018/økonomiplan 2018-2021 uttrykte fylkestinget i sak 106/17, i vedtaks punkt 8 at: [...] *Fylkestinget viser til vedtak i sak 10/14 og legger til grunn at dette vedtaket skal gjennomføres så snart nødvendige utredninger foreligger*».

Fylkestinget bestemte i sak 91/18 om budsjett 2019/økonomiplan 2019-2022 at alle ordinære låneopptak knyttet til samferdsel med unntak av Langsundforbindelsen skulle dekkes av rammen innenfor samferdsel. Langsundforbindelsen skulle altså dekkes utenfor rammen til samferdsel.

Prosjektledelsen for den nye sammenslåtte fylkeskommunen vurderte i henhold til fellesnemndas sak 6/19 Strategi og føringer for økonomiplanarbeidet de vedtatte investeringene i økonomiplan 2019-2022. Langsundforbindelsen var det eneste prosjektet hvor det var politiske bindinger, men ikke andre type bindinger. Det vises i fellesnemndas sak 31/19 Økonomiske basisforutsetninger for budsjett 2020/økonomiplan 2020-2023 til at prosjektet har investeringsramme på kr 850 millioner kroner. Av dette er 654 millioner kroner lånefinansiering. Det vises til at dersom Langsundforbindelsen vedtas ikke bygget eller utsettes vil det medføre følgende reduksjon i renter og avdrag:

		Kapitalutgifter					
Langsundforbindelsen	låneopptak	2020	2021	2022	2023	2024	2025
2020	165 000 000	2 640 000	9 210 300	8 930 625	8 815 125	8 699 625	8 584 125
2021	285 250 000	-	5 134 500	15 638 831	15 439 156	15 239 481	15 039 806
2022	204 500 000	-	-	3 578 750	11 211 713	11 068 563	10 925 413
Tilskudd fra Karlsøy kommune		-1 000 000	-1 025 000	-1 050 625	-1 076 891	-1 103 813	-1 131 408
sum	654 750 000	1 640 000	13 319 800	27 097 581	34 389 103	33 903 856	33 417 936
Manglende utbytte TK			-30 000 000	-30 000 000	-30 000 000	-30 000 000	-30 000 000
Manglende inndekning/mer inndekning			-16 680 200	-2 902 419	4 389 103	3 903 856	3 417 936

8.2.2 Bjarkøyforbindelsen

Prosjektet innebar etablering av tunnel mellom Grytøy og Bjarkøy, og sjøfylling/bruer mellom Grytøy og Sandsøy. Det innebar også bygging av ny veg på Grytøy fram til tunnelinnslaget og noen kortere veistrekninger. Prosjektet hadde byggestart høsten 2014 med forventet ferdigstillelse senhøsten 2018. Sprengning av den undersjøiske tunnelen til Bjarkøy startet i februar 2015 og gjennomslag var 31. januar 2017. Det var forsinkelser i prosjektet fra oppstart og det hadde vært stopp i tunneldrivingen på grunn av geologiske forhold og vanngjennomtrenging. Alle sjøfyllingene var ferdig i 2016.

På grunn av forsinket fremdrift ble om lag kr 87 millioner av bevilgningen på kr 375 millioner i 2015 overført til 2016. Det beløpet kom i tillegg til bevilgning på kr 265 millioner i 2016. Den samlede bevilgningen til Bjarkøyforbindelsen 2014-2016 utgjorde kr 697 millioner av det totale prosjektbudsjettet på kr 829 millioner.

Kostnadsoverslaget ble revidert i 2016 på bakgrunn av vanskelige grunnforhold med innlekkasje av vann i tunnelen, forsinkelser og krav til regularitet i fergeforbindelsen. Nytt kostnadsoverslag ble på 1,167 millioner 2016-kroner med en innlagt usikkerhet på 7 prosent av styringsrammen. Ut fra dette ble det budsjettet med kr 1,2 milliarder til prosjektet inkludert noe prisvekst i perioden. Dette er en økning av kostnadsanslaget på 238 millioner kroner i

forhold til kostnadsramme godkjent i fylkestingets sak 11/14. I tabellen nedenfor er finansieringsoversikten som inngår i økonomiplan 2017-2021:

Budsjettår	Bevilgning	Mva-komp	Ref. SVV	Stats-tilskudd	Lån/felles-finansiering
Budsjett 2014 (planlegging 2010-2013)	9 854				9 854
Budsjett 2014	53 943	7 143		22 800	24 000
Budsjett 2015	300 740	57 025	715		243 000
Budsjett 2016	267 823	49 423	800		217 600
Budsjett 2017	142 640	26 505	800		116 135
Budsjett 2018	325 000	60 125	800		264 075
Budsjett 2019	100 000	18 500			81 500
Sum	1 200 000	218 721	3 115	22 800	956 164

På grunn av forsinket fremdrift ville om lag 243 millioner kroner av bevilgningen på 267 millioner kroner i 2016 bli overført til 2017. Dette beløpet vil dermed bli disponert i tillegg til foreslått bevilgning på 142,6 millioner kroner i 2017.

Ved utgangen av regnskapsåret 2016 var det totalt kostnadsført 416 millioner kroner på prosjektet, herav 215,65 millioner kroner i 2016.

I 2017 pågikk arbeid med å ferdigstille Kvernsundtunnelen og arbeidet med bruene for forbindelse mellom Grytøya og Sandsøya var kommet i gang. Prosjektet hadde forbruk på 372 millioner kroner i 2017, og den samlede kostnaden var kommet opp i 790 millioner kroner.

I økonomiplan 2018-2022 ble det rapportert om at prosjektet lå litt etter framdriftsplanen, men at det var forutsatt at det ville bli tatt igjen slik at det ikke ville bli noen forsinkelser i forhold til ferdigstillingen. Det rapporteres om at hele prosjektet vurderes å kunne bli tatt i bruk innen årsskiftet 2018/2019.

Prosjektet hadde et forbruk på 282 millioner kroner i 2018, og den samlede kostnaden var på dette tidspunktet kommet opp i 1 197 millioner kroner. Prosjektet ble i hovedsak ferdigstilt i 2018 og offisiell åpning av tunnelen og brukene fant sted 15.12.2018. Bjarkøyforbindelsene ble da åpnet for trafikk og fergesambandet lagt ned.

8.2.3 Andre prosjekter innen samferdsel

Harstadpakke og Hagebyveien

Årsberetning 2019: Harstadpakken blir finansiert med bompenger samt statlige, kommunale og fylkeskommunale midler. I tillegg har fylkeskommunen satt av 2,5 millioner kroner per år til å øke kollektivtilbudet. Fylkesvegprosjektene utgjør om lag 162 millioner kroner hvorav 24 millioner kroner dekkes av fylkeskommunale midler, 29 millioner kroner av mva-kompensasjon og resterende 109 millioner kroner dekkes av bompenger. I 2019 var det brukt midler på følgende fylkesvegprosjekter i pakken:

1. Kollektivtiltak 9 millioner kroner
2. Fv 6 Hagebyveien 59,1 millioner kroner

Fylkesvei Fornes-Sørrollnes

Antatt totalkostnad på prosjektet var kr 130 millioner. Det oppsto enkelte forsinkelser underveis i prosjektet.

Langbakken

Langbakken hadde kostnadsoverslag på omkring kr 100 millioner. En del av veien til Skjervøy kalt Langbakken fikk ny trasé på om lag 3 km. Maksimal stigning vil bli om lag 3 prosent, mens den gamle veien hadde opp til 10 prosent stigning og var en utfordring for tunge kjøretøy, spesielt vinterstid. Den gamle veien beholdes som gang- og sykkelsti. Det oppsto forsinkelser underveis. Prosjektet ble ferdig i 2018.

Tømmervik-Grunnreis

Et gang- og sykkeveiprojekt som hadde totalkostnad på kr 23 millioner.

8.3 Utdanning

Senja videregående skole, Finnfjordbotn – ombygging

Fylkestinget godkjente i sak 76/15 en kostnadsramme for prosjektet på 4,1 millioner kroner. I konkurranse om åpen totalentreprise kom det inn ett tilbud som var vesentlig høyere enn godkjent kostnadsramme. For å sikre fremdrift i saken behandlet fylkesrådet ny kostnadsramme på 7 millioner kroner i sak 170/17 som såkalt hastesak etter daværende kommunelov § 13. Dette var en økning på 2,9 millioner kroner fra kostnadsrammen i vedtatt budsjett som var 4,1 millioner kroner. Økningen finansieres av 0,6 millioner kroner i kompensasjon for merverdiavgift og 2,3 millioner kroner i låneopptak. Arbeidene er startet opp og den avtalte ferdigstillelsen var 9.2.2018.

Senja videregående skole, Finnfjordbotn – nybygg

I budsjettoppfølging i sak 53/17 står det at fylkestinget godkjente ny projektramme på 189,2 mill. kroner inklusiv kr 17 millioner til inventar og utstyr. Bygget ble overlevert til Troms fylkeskommune fra entreprenøren 17.8.2016, om lag to måneder etter avtalt frist i kontrakten.

I dette prosjektet var det uenighet mellom Troms fylkeskommune og NCC om hvordan kontrakten skulle tolkes med hensyn til økning av kostnader for totalentreprenøren som skyldes projekteringsavvik, kalkylefeil og mangler utelatt i kalkylen. Prosjektrammen er 189,2 millioner kroner. I 2019 ble det oppnådd enighet mellom partene om sluttoppgjøret. Sluttoppgjøret er utbetalt. Pr 31.12.2019 var det medgått kr 183 635 849, 94.

Ny skole Breivika/Ishavsbyen videregående skole

Fylkestinget godkjente i sak 90/16 justert kostnadsramme for prosjektet på 299,3 millioner kroner. Fylkestinget vedtok i sak 82/17, i møte 17.10.2017 kostnadsramme på kr 600,5 millioner. Finansiering skulle skje gjennom kompensasjon for merverdiavgift bygg og inventar, låneopptak samt salgsinntekt for salg av Tromsø maritime skole.

Bardufoss Høgtun, flyfag

Fylkestinget vedtok i sak 25/15, i møte 16.6.2015, ombygging av lokaler på Bardufoss/Høgtun videregående skole, avd. for flyfag, og utleie for UIT innenfor en total ramme på kr 17 000 000. Investeringen finansieres med låneopptak på kr 8 696 000, forsikringsoppgjør på kr 3 731 250, salg av Tromsø sikkerhetssenter på kr 2 572 000 og mva-kompensasjon på kr 2 000 000. Endelig godkjent kostnadsramme var på kr 23,5 millioner kroner.

Bardufoss Høgtun

Den totale bevilgningen på prosjektet var på kr 319,2 millioner kroner. Nybygget ble vedtatt i fylkestinget i sakene 33 og 76/10 samt sakene 40 og 47/12. Oppstart av byggearbeidene var oktober 2015 med ferdigstillelse 7.7.2017. Prosjektet ble overtatt den 9.5.2018 og tatt i bruk til

skolestart 2018. Utbedringer av reklamasjonsarbeider var utført siden overtakelse av bygget. Pr. 31.12.2019 var det medgått kroner 305 820 992,57.

Bardufoss videregående skole – nybygg internat

Budsjett 2019/økonomiplan 2019-2022: Fylkestinget behandlet i sak 32/18 Behov for botilbud ved Bardufoss videregående skole, og fylkesrådet la opp til bygging av internat i økonomiplanperioden. Det ble avsatt en investeringsramme på 74 millioner kroner.

Skjervøy videregående skole

Fylkestinget vedtok i sak 26/15, i møte 16.6.2015, ombygging av lokaler på Skjervøy videregående skole for utleie til Skjervøy kommune og Lerøy Aurora AS innenfor en kostnadsramme på 14 425 000. I budsjettoppfølging i sak 107/17 står det at det er budsjettert med 18,225 millioner kroner i 2017. Siste delovertakelse var 24.10.2017, og det pågikk da noen småarbeider. Ved utgangen av regnskapsåret 2018 var det påløpt kr 15,83 millioner, og prosjektet var forventet avlagt med en samlet kostnad på kr 15,95 millioner.

Undervisningsfartøy

Fylkestinget vedtok i sak 15/19, i møte 19.3.2019 å godkjenne kjøp av nye undervisningsfartøy til Senja og Nord-Troms videregående skoler med en kostnadsramme på inntil 50 millioner kroner. Investeringen finansieres gjennom 30 millioner kroner fra Blåfondet – Troms fylkeskommunes opplæringsfond for havbruk. Resterende del av investeringen, 14-20 mill. kroner, finansieres gjennom låneopptak. Renter og avdrag dekkes av Blåfondet.

Ny videregående skole i Harstad

Troms fylkesting vedtok i sak 35/15 *Konseptvalg for ny videregående skole i Harstad*:

1. Heggen og Stangnes videregående skoler slås sammen til én skole og samlokaliseres i nytt bygg på en bynær tomt i Harstad. Skolestedene Heggen og Stangnes skal bestå som egne enheter frem til fysisk samlokalisering i nybygg skjer.
2. Rå videregående skole og Stangnes videregående skole samorganiseres fra 1.8.2018, og Rå består følgelig som skolested tilhørende den nye skolen i Harstad når den står ferdig.
3. Konseptvalget setter hovedrammen for oppstart av finansieringssak for ny videregående skole i Harstad der også leie av skolebygg skal vurderes, og for renovering/nybygg på skolested Rå.

I fylkestingets budsjettvedtak for 2017 pkt. 10 står det at «fylkestinget ber Fylkesrådet legge fram en fylkestingssak i 2017 som utreder muligheten for å finansiere ny videregående skole i Harstad, eventuelt gjennom driftsbeparelser i skolestrukturen». Fylkesrådet fremla sak for fylkestinget i møte 12.12.2017. Sak 104/17 var alternativer for ny videregående skole i Harstad.

I sak 91/18 vedtok Troms fylkesting finansiering av ny videregående skole på kr 1000,2 millioner. Rammen ble prisjustert i 2019 med utgangspunkt i kommunal deflator, og rammen ble satt til kr 1 037 milliarder.

8.4 Tannhelse

Utvidelse av tannbygget i Tromsø (TkNN)

I fylkestingssak 18/16 gjorde Fylkestinget vedtak om å bygge ut nye lokaler for TkNN i Breivika innenfor en netto arealramme på 1200 kvm. Fylkestinget bevilget samtidig 5 millioner kroner i låneopptak til forprosjektet. Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) vil dekke

kostnadene gjennom en husleieavtale slik at investeringen har ikke økonomiske konsekvenser for fylkeskommunen. Fylkestinget har satt som forutsetning at det inngås skriftlig avtale med HOD før forprosjektet igangsettes. Fylkestinget vedtok i sak 56/18, i møte 12.6.2018 å bygge et tilbygg på TANN-bygget på 1362 kvm innenfor en brutto kostnadsramme på 60 mill. kroner inkl. kostnader til forprosjekteringen. Utbyggingen skjer under forutsetning av avtale med staten ved Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) om statlig dekning av investerings- og driftsutgifter.

8.5 Finansielle måltall

I henhold til regelverk for sammenslåing av fylkeskommunene, gjennomgikk fellesnemnda vedtatte økonomiplaner i både Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune. Saken ble behandlet i juni 2019. Denne gjennomgangen var knyttet opp mot finansielle måltall og anbefalte nivåer på disse, og vi anser det derfor som relevant å belyse dette her.

Det vises til at i perioden fra 2015-2018 hadde Troms fylkeskommune et netto driftsresultat som hadde vært høyere enn anbefalt nivå. I økonomiplanperioden 2019-2022 hadde Troms fylkeskommune et netto driftsresultat som var negativt. Netto driftsresultat i økonomiplan 2019-2022 i Troms måtte styrkes med i underkant av 200 millioner kroner hvert år for å nå anbefalt nivå.

Lånegjelden til Troms fylkeskommune var ved utgangen av 2018 på 55 prosent, og det vises til at det er lagt opp til omfattende investeringer i økonomiplanen og netto lånegjeld ville øke fra om lag 2,4 milliarder kroner i 2018 til 4,6 milliarder kroner i 2022. En betydelig økning i gjeldsgrad. Med utgangspunkt i inntektsnivået i 2018 ville gjeldsgraden øke til 103 prosent.

Disposisjonsfond burde være på mellom 220 og 440 millioner kroner for å ha et fond i intervallet for anbefalt nivå. I henhold til vedtatt økonomiplan ville fondet være på 200 millioner kroner i 2022. Det ville i årene 2023-2025 være behov for å bruk av fond for å saldere driften slik at planlagt disposisjonsfond vil være i underkant av 140 millioner kroner i 2025. Det vises til at det er lavere enn anbefalt nivå, men vurderes ikke som alvorlig isolert sett for omfanget av reserver.

9 OPPSUMMERING, VURDERINGER OG KONKLUSJON

Er vedtak truffet av Troms fylkesting i forbindelse med budsjettbehandlinger i perioden 2015-2019 fulgt opp i tråd med forutsetningene?

Hvilke økonomiske virkninger har oppfølgingen av budsjettvedtakene hatt?

Er sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer i Troms fylkeskommune i perioden 2015-2019 fulgt opp i tråd med forutsetningene i vedtakene?

Hvilke virkninger har sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer hatt?

Revisjonskriterier

- *Fylkesrådet skulle påse at vedtak fattet av fylkestinget i Troms fylkeskommune ble iverksatt i tråd med forutsetningene i vedtaket*

Fylkesrådets målsetninger for finansielle måltall fremlagt for fylkestinget har i den undersøkte perioden vært: netto driftsresultat på 4 %, disposisjonsfond på 10 % av driftsinntektene og lånegjeld innenfor 50 % av driftsinntektene.

Fylkestingets vedtak om økonomiske rammer for økonomiplanperiodene og de årlige budsjettene i perioden 2015-2019 har vært i tråd med fylkesrådets fremlagte forslag. I sakene om økonomiplaner og årsbudsjetter inngår det informasjon om fylkeskommunens virksomhet innen både drift og investering. Fylkesrådet skal sørge for at virksomheten er i henhold til sentralt og lokalt regelverk og retningslinjer, samt sikre måloppnåelse innenfor de vedtatte drifts- og investeringsrammene. I hver av fylkesrådets forslag til økonomiplan rapporteres det på status og hvorvidt fylkesrådet har ansett det mulig å oppnå målsetningene herunder tiltak for å oppnå målsetningene det enkelte år og på lengre sikt.

Fylkestinget har i sine årlige vedtak om økonomiske rammer for økonomiplanperiodene 2016-2019, 2017-2020 og 2018-2021 uttrykt at fylkestinget konstaterer at den økonomiske stillingen til Troms fylkeskommune er svak. I vedtakene viser fylkestinget til at netto driftsresultat er omtrent null hele perioden, at fylkeskommunen mangler driftsreserver til å takle omstilling og uforutsette utgifter. Det vises til at gjelden ikke er spesielt høy isolert sett, men sett i sammenheng med lavt netto driftsresultat og disposisjonsfondet er renter og avdrag en stor belastning for økonomien. Investeringer i økonomiplanen øker gjeldsgraden betydelig. I vedtak om økonomiske rammer for økonomiplanperioden 2019-2022 konstaterer fylkestinget at netto driftsutgifter er negativt hvert år i økonomiplanperioden. Tidligere vedtatte innsparingskrav ble vedtatt videreført ved fylkestingets behandling av økonomiplanene 2016-2019, 2017-2020 og 2018-2021. Uspesifiserte innsparingskrav for årene 2018-2020, ble vedtatt fjernet i sin helhet ved fylkestingets behandling av økonomiplan 2019-2022. Dette for å tilpasse virksomheten til behov som fulgte med regionreformen.

I faste økonomioppfølgingssaker gjennom året har fylkesrådet rapportert til fylkestinget på status innen drift og investering opp mot de til enhver tid gjeldende budsjettammer. Rapporteringene inneholder prognoser og det er gitt informasjon om at de første prognosene på året er heftet med usikkerhet. Av fylkeskommunens ulike sektorer er det *samferdsel* og

utdanning som i kroner har hatt høyeste driftsrammer. Innenfor utdanning har det vært rapportert om merforbruk. Dette merforbruket har hovedsakelig vært innenfor videregående skoler, og en del av årsaken er kostnader utover budsjett på ordinær undervisning og spesialundervisning. Når det gjelder samferdsel har det variert om det har vært mer- eller mindreforbruk. Mindreforbruk innen kollektiv forklares hovedsakelig med økte passasjerinntekter. På fylkesvei har det variert de ulike årene om forbruket av midler til planlagt veivedlikehold og dekkelegging har medført mer- eller mindreforbruk.

Investeringene i den undersøkte perioden var i all hovedsak innenfor samferdsel og utdanning. De største investeringene innenfor samferdsel har vært Bjarkøyforbindelsen og Langsundforbindelsen, samt har det vært store prosjekter innenfor blant annet fylkesvei og gang- og sykkelvei med bevilgninger i perioden. Ikke samtlige vedtatte prosjekter har blitt iverksatt fullt ut i henhold til opprinnelige forutsetninger. Det har i en del av prosjektene oppstått forsinkelser og således ikke vært fremdrift fullt ut i henhold til det som opprinnelig var bestemt. Det har også oppstått merforbruk i andre investeringsprosjekter, herunder ble kostnadene til Bjarkøyforbindelsen betydelig høyere enn opprinnelig forutsatt. Mer- og mindreforbruk i investeringsporteføljen har slik revisor ser det ikke hatt bakgrunn i manglende oppfølging. Det er forutsetninger som har endret seg, slik som for eksempel uventete forhold i planlagte investeringsprosjekter. Det er løpende rapportert om status i investeringsprosjektene og gjort budsjettreguleringer. Årsberetningene inneholder redegjørelser for måloppnåelse når det gjelder de finansielle måltallene.

Vedtatte samferdselsinvesteringer har påvirket driftsrammene innen samferdsel da kapitalkostnadene dekkes innenfor samferdsel sin ramme. Nærmere bestemt har dette påvirket mulighetene til å gjennomføre veivedlikeholdsarbeid i henhold til planer. Langsundforbindelsen har ikke blitt realisert. Fylkestinget vedtok i sak 81/19 (økonomiske rammer for økonomiplanen 2019-2022) at låneopptak ved realisering av Langsundforbindelsen ikke lengre skulle dekkes innenfor rammen til samferdsel. Selv om prosjektet ikke har blitt realisert har det altså lagt bindinger på fylkeskommunens muligheter til øvrige låneopptak og iverksettelse av planer innenfor drift. Investeringene innenfor utdanning gjelder nybygg og ombygging av videregående skoler. Det fremgår av økonomiplanene at tilpasning av areal til elevtall og opplæringstilbud skulle medføre innsparinger i driften. I økonomiplanene ble innsparingene lagt inn som nedtrekk i rammen til utdanning. Eksempler på skoler i fylkeskommunens investeringsportefølje er, Bardufoss Høgtun videregående skole, Senja videregående skole og Skjervøy videregående skole.

Fylkestinget har truffet vedtak om bruk og avsetninger til fond som er fulgt opp. Fylkestinget har også truffet vedtak om å øke egenkapitalandelen i investeringer, og dette er blitt fulgt opp.

I det siste fremlagte årsregnskapet for Troms fylkeskommune – årsregnskap for 2019 – var følgende resultat for hver av de finansielle måltallene: netto driftsresultat på 0,6 %, disposisjonsfond på 5,5 % av driftsinntektene og lånegjeld på 55 % av driftsinntektene.

I forbindelse med sammenslåingen av Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune gjorde fellesnemnda en gjennomgang av vedtatte økonomiplaner i begge fylkeskommunene knyttet opp mot finansielle måltall og anbefalte nivåer for disse. Det ble påpekt at netto driftsresultat var høyere enn anbefalt i perioden 2015-2018 og at det var negativt i økonomiplanperioden 2019-2022. Det vises til at planlagte investeringer ville medført stor økning i lånegjeld. Når det gjelder disposisjonsfond, vises det til at det er lavere enn anbefalt nivå, men ikke vurdert som alvorlig.

Vurdering og konklusjon – problemstilling 1 og 4

Ikke samtlige vedtak truffet i forbindelse med fylkestingets budsjettbehandlinger er iverksatt fullt ut i tråd med forutsetningene i opprinnelig budsjett. Både innenfor drift og investeringer har det skjedd endringer, og det har resultert i at det innenfor både drift og investering har vært områder med mindreforbruk og områder med merforbruk. Rapporteringene gjennom året og endelig regnskap synliggjør at fylkesrådet har fulgt opp vedtakene som fylkestinget har truffet i saker om budsjettoppfølging. Det er gitt informasjon om status opp mot de til enhver tid gjeldende rammer, gitt forklaringer på mer- og mindreforbruk samt gitt forklaringer for eventuelle forslag til nye tiltak eller regulering av budsjett.

Det er ikke alle investeringer som er gjennomført i henhold til opprinnelig vedtak. Aktiviteten i fylkeskommunen har også skapt utfordringer med å oppnå finansielle målsetninger. Oppfølgingen av vedtakene og rapporteringene opp mot målsetningene må tillegges vekt i vurderingen. Det sentrale er at fylkesrådet kan synliggjøre at det jobbes med å oppfylle vedtakene slik de lyder, og får endret vedtak dersom forutsetningene for det opprinnelige vedtaket endrer seg. Vår undersøkelse viser at dette er ivaretatt.

Revisors vurdering er at *fylkesrådet har oppfylt revisjonskriteriet om å skulle påse at vedtak fattet av fylkestinget i Troms fylkeskommune ble iverksatt i tråd med forutsetningene i vedtaket.*

Revisors konklusjon på problemstilling 1 er at vedtak truffet av Troms fylkesting i forbindelse med budsjettbehandlinger i perioden 2015-2019 er fulgt opp i tråd med forutsetningene.

Revisors konklusjon på problemstilling 4 er at sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer i Troms fylkeskommune i perioden 2015-2019 er fulgt opp i tråd med forutsetningene i vedtaket.

Oppsummering – problemstilling 3 og 6

Ovenfor var informasjon om finansielle måltall for perioden.

Når det gjelder nettodriftsutgifter var det i all hovedsak økning i den undersøkte perioden, og resultatet var over anbefalt nivå i flere av årene. For 2019 var det imidlertid sterkt nedgang i resultatet.

Det har også vært vedtatt klare målsetninger for størrelsen på disposisjonsfondet. Det er fremlagt flere saker og truffet vedtak om bruk og avsetninger til disposisjonsfondet. Det var økning i disposisjonsfondet fra 2016, men nedgang igjen fra 2019.

Planlagte investeringer i perioden har økt fylkeskommunens gjeldsbelastning. Fylkesrådets målsetning var å holde gjelden på et bestemt nivå, men samtidig var det klart at gjelden ville øke betydelig i perioden og gjøre det vanskelig å oppnå måltallet knyttet til gjeldsbelastning. Lånekostnadene på samferdsel ble belastet samferdsel sin ramme, og de økte lånekostnadene har satt begrensninger spesielt for vedlikeholdsarbeidet på samferdselsområdet. At samferdsel sin ramme måtte dekke kapitalkostnadene gjaldt for samtlige investeringsprosjekter innen samferdsel, men fra 2019 ble det vedtatt at kapitalkostnadene til Langsundforbindelsen skulle legges utenfor samferdsels ramme. Også innenfor utdanning har det vært mange investeringsprosjekter. Investeringene på utdanning skal på sikt medføre mer effektiv drift. Hvorvidt fylkeskommunen ville oppnå dette, er ikke undersøkt av revisor.

Vår undersøkelse viser at de økonomiske virkningene av budsjettvedtakene og de prioriteringer som er gjort i perioden har blitt synliggjort i budsjett- og regnskapssaker fremlagt for fylkestinget.

10 UTTALELSE

KomRev NORD sendte 30.10.2023 rapporten på uttalelse til Troms og Finnmark fylkeskommune v/fylkesrådsleder. Vi mottok følgende svar fra fylkesrådsleder i e-post 1.11.2023:

Svar: Forvaltningsrevisjonsrapport for uttalelse

Kristina Torbergsen <kristina.torbergsen@tffk.no>

Til Margrete Mjølhus Kleiven

Kopi Ole Stian Søyseth; Berit Helene Koht; Camilla Heggeli Bjørn; Øystein Ruud

ons. 01.11.2023 11:32

Hei

Svar fra fylkesrådsleder:

Forvaltningsrevisjonen tar for seg forhold i perioden 2015 – 2019 og viser til oppfølging av vedtak i henholdsvis Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune. Med bakgrunn i funnene i rapporten, vil Fylkesrådsleder anbefale de to nye fylkeskommunene innarbeide gode rutiner for oppfølging og rapportering av fylkestingsvedtak.

Beste hilsen

Kristina Torbergsen

11 ANBEFALING

Revisor anser det ikke hensiktsmessig å gi anbefalinger til *Troms og Finnmark fylkeskommune*. Det begrunner vi i at denne undersøkelsen – med revisors funn, vurderinger og konklusjoner – retter seg mot tidligere Troms fylkeskommune og tidligere Finnmark fylkeskommune og i at Troms og Finnmark fylkeskommune er oppdelt fra og med 1.1.2024.

Undersøkelsen gjelder oppfølging av budsjettvedtak. Vi har belyst de to tidligere fylkeskommunenes praksis for dette ved gjennomgang og presentasjon av fylkesrådmannen i Finnmark og fylkesrådet i Troms sine rapporteringer gjennom året opp mot de til enhver tid gjeldende vedtakene. Fylkestinget i Finnmark og fylkestinget i Troms hadde vedtatt finansielle måltall. Vår undersøkelse viser at fylkestingene er gitt informasjon av virkningen som vedtak har hatt for å kunne nå de fastsatte målene for netto driftsutgifter, disposisjonsfond og størrelse på gjeld.

Fra 1.1.2024 er Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune organisert som to selvstendige fylkeskommuner igjen. Revisor kan ikke gi direkte anbefaling til disse to organisasjonene. Vi anser det imidlertid som hensiktsmessig å gi støtte for det som fylkesrådsleder viser til i sin uttalelse; fylkeskommunene bør innarbeide gode rutiner for oppfølging og rapportering av fylkestingsvedtak.

12 REFERANSER

- Lov 25.9.1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) *Opphevet*
- Saksutredninger til og vedtak i Troms fylkesting, 2015-2019¹⁶
- Saksutredninger til og vedtak i Finnmark fylkesting, 2015-2019¹⁷
- Saksutredninger til og vedtak i enkelte saker i øvrige politiske organer i de to fylkeskommunene

¹⁶ Revisor har gjennomgått samtlige saker behandlet av fylkestinget i denne perioden via fylkeskommunens møtekalender med saksdokumenter

¹⁷ Revisor har gjennomgått samtlige saker behandlet av fylkestinget i denne perioden via fylkeskommunens møtekalender med saksdokumenter

Om selskapet og vår forvaltningsrevisjonskompetanse

KomRev NORD IKS utfører helhetlig revisjon av kommuner og fylkeskommuner, kommunale foretak, interkommunale selskaper, offentlige stiftelser, kirkeregnskap og legater. Selskapets eiere og oppdragsgivere er Troms og Finnmark fylkeskommune, Nordland fylkeskommune, tolv kommuner i Nordland og 39 kommuner i Troms og Finnmark.

Vårt hovedkontor ligger i Harstad, og vi har avdelingskontorer i Alta, Bodø, Hammerfest, Finnsnes, Lakselv, Leknes Narvik, Sortland, Svolvær og Tromsø.

Vi har 55 medarbeidere som samlet innehar lang erfaring fra og god kunnskap om offentlig sektor og revisjon.

Selskapet er uavhengig i forhold til kommuner, stat, privat næringsliv og andre institusjoner i samfunnet.

Vårt forvaltningsrevisjonsteam består av 16 medarbeidere med høyere utdanning innen ulike fag:

- Rettsvitenskap
- Sosiologi
- Statsvitenskap
- Samfunnsøkonomi

KomRev NORD har tidligere gjennomført følgende forvaltningsrevisjoner, kartlegginger og eierskapskontroller i Troms og Finnmark fylkeskommune:

<i>Hålogaland Teater AS,</i>	2021
<i>Kollektivtransport – oppfølging av kontrakter,</i>	2022
<i>Eierskapskontroll Alta Museum IKS,</i>	2022
<i>Sambandet Årøya,</i>	2022
<i>Offentlige anskaffelser,</i>	2022
<i>Anskaffelse av MS Hollendaren – undersøkelse,</i>	2023
<i>Tilsettinger i ledelsen,</i>	2023

